

2008

ΕΤΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 4 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3556 / 2007

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

2. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

3. ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

(επί των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων)

4. ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

5. ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

(επί των Ατομικών Οικονομικών Καταστάσεων)

6. ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

7. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ ΑΠΟ 1^η ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2008

ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ 31^η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2008

(δημοσιευόμενα βάσει του Κ.Ν. 2190/20, άρθρο 135 για επιχειρήσεις που συντάσσουν ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, ενοποιημένες και μη, κατά ΔΛΠ)

8. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 10 ΤΟΥ Ν. 3401 / 2005

9. ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΤΗΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

1.

**Δηλώσεις Μελών του Διοικητικού
Συμβουλίου**

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
(Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 του Ν. 3556/2007)

Εξ όσων γνωρίζουμε, δηλώνουμε ότι οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, οι οποίες καταρτίσθηκαν σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα (Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης), απεικονίζουν κατά τρόπο αληθή τα στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού, την καθαρή θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως της ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. (η Τράπεζα), καθώς και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, καθώς και ότι η ετήσια έκθεση του διοικητικού συμβουλίου απεικονίζει κατά τρόπο αληθή την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της Τράπεζας, καθώς και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζουν.

Αθήνα, 27-3-2009

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ
Δ.Σ.

Ο ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ
Δ.Σ.

ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΗΛΙΑΚΟΣ
Α.Δ.Τ. Σ 085252/1995

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΡΟΥΓΚΑΣ
Α.Δ.Τ. Ξ 376944/1988

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
Α.Δ.Τ. Α 106797/1961

2.

Ετήσια Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΗΣ ΑΤΕbank 2008

Κυρίες και Κύριοι,

Κατά τη διάρκεια του 2008, η συνεχιζόμενη χρηματοπιστωτική αναταραχή, η οποία είχε εκδηλωθεί από τα τέλη του 2007 στις ΗΠΑ, επεκτάθηκε και επηρέασε σημαντικά την παγκόσμια οικονομία.

Στις ΗΠΑ, το χρηματοπιστωτικό σύστημα αναδιαρθρώθηκε βίαια με τη χρεοκοπία, εξαγορά ή μετατροπή των μεγάλων επενδυτικών τραπεζών σε εμπορικές τράπεζες και τη μερική κρατικοποίηση άλλων τραπεζών και χρηματοοικονομικών εταιριών. Στην Ευρώπη, μεγάλοι τραπεζικοί όμιλοι αντιμετώπισαν εκτεταμένα προβλήματα ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας και διασώθηκαν χάρη στην παρέμβαση των κυβερνήσεων, ενώ άλλοι υπέστησαν απομείωση σημαντικού ύψους στοιχείων του ενεργητικού τους και παρουσίασαν μεγάλες ζημιές μετά από πολλά χρόνια.

Η απροσδόκητα μεγάλης έκτασης και έντασης χρηματοπιστωτική κρίση προκάλεσε συντονισμένες ή μονομερείς ευρείας κλίμακας παρεμβάσεις εθνικών κυβερνήσεων, κεντρικών τραπεζών και υπερεθνικών οργανισμών με βασικούς στόχους την ομαλοποίηση της λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών αγορών, τη διάσωση μεγάλων χρηματοπιστωτικών ομίλων και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης μεταξύ των φορέων της οικονομίας.

Παρά τις πολύμορφες παρεμβάσεις, η δυσλειτουργία των χρηματοοικονομικών αγορών, η έλλειψη ρευστότητας, η απομείωση εποπτικών κεφαλαίων και η συνεχιζόμενη έλλειψη εμπιστοσύνης ανάμεσα στα πιστωτικά ιδρύματα οδήγησαν σε ακόμη μεγαλύτερο περιορισμό των τραπεζικών πιστώσεων, με αποτέλεσμα η κρίση να αρχίσει να επηρεάζει έντονα και αρνητικά και τα μεγέθη της πραγματικής οικονομίας. Έτσι, υπήρξε σημαντική και απότομη κάμψη στην ενεργό ζήτηση και σημαντική υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας και του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ σε όλες τις μεγάλες ανεπτυγμένες χώρες και περιοχές (ΗΠΑ, Ιαπωνία, Ε.Ε).

Οι επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής αναταραχής στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα ήταν συγκριτικά περιορισμένες. Οι ελληνικές τράπεζες χαρακτηρίζονται από ικανοποιητική κεφαλαιακή επάρκεια και ισχυρή καταθετική βάση. Οι αρνητικές συνέπειες της κρίσης έγιναν αισθητές κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2008, κυρίως μέσω του περιορισμού της ρευστότητας στη διατραπεζική αγορά, της απότομης αύξησης του κόστους άντλησης χρήματος, της σημαντικής πτώσης της αξίας των επενδύσεων τους ως άμεσο επακόλουθο της πτωτικής πορείας των αγορών χρήματος και κεφαλαίων, των ενδεχόμενων κινδύνων από την επέκτασή τους στις χώρες της ανατολικής και νοτιοανατολικής Ευρώπης. Ιδιαίτερη έγνοια αποτελεί και ο αυξημένος πιστωτικός κίνδυνος που αναμένεται να προκύψει από τον τραπεζικό δανεισμό επιχειρήσεων και νοικοκυριών σε συνθήκες καθοδικού κύκλου της οικονομίας.

Από την άλλη πλευρά, ο υψηλός αν και επιβραδυνόμενος ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας (3% το 2008 έναντι 4% το 2007) συνέβαλε στην επίτευξη ικανοποιητικού ρυθμού αύξησης των υπολοίπων των δανείων κατά 15,1%, παρά την επιβράδυνση της πιστωτικής επέκτασης προς τα νοικοκυριά από 22,4% το 2007 σε 12,8% το 2008 μετριάζοντας σημαντικά τις αρνητικές επιπτώσεις της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης στην πραγματική οικονομία.

Η περαιτέρω υποχώρηση του ρυθμού μεγέθυνσης της οικονομίας το 2009 αναμένεται να επηρεάσει και τις τραπεζικές εργασίες, ειδικότερα το ρυθμό αύξησης των χορηγήσεων και το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων και να συμπίεσει την κερδοφορία των τραπεζών.

Για την άμεση αντιμετώπιση των συνεπειών της χρηματοοικονομικής κρίσης, η ελληνική κυβέρνηση, εφαρμόζοντας παρόμοια πολιτική με εκείνες των περισσότερων κρατών, προχώρησε στην εφαρμογή δέσμης μέτρων ύψους 28 δις € για την κεφαλαιακή θωράκιση των τραπεζών και την ενίσχυση της ρευστότητάς τους. Τα μέτρα αυτά, σε συνδυασμό με τις αλληπάλληλες μειώσεις του βασικού επιτοκίου αναχρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τη σταδιακή εξομάλυνση του κλίματος στις χρηματαγορές, έχουν ήδη οδηγήσει στην αποκλιμάκωση των τραπεζικών επιτοκίων καθώς και σε μερική αποκατάσταση της ομαλής ροής του τραπεζικού δανεισμού προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

Κυρίες και Κύριοι,

Η ΑΤΕbank, προκειμένου να θωρακισθεί έναντι ενδεχόμενων κινδύνων, έθεσε ως προτεραιότητα την ενίσχυση της κεφαλαιακής της βάσης, τη διατήρηση επαρκούς ρευστότητας και τη διασφάλιση της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού της, έστω και με πρόσκαιρη αρνητική επίπτωση στην κερδοφορία της. Παράλληλα, συμμετέχει από την πρώτη στιγμή στις πρωτοβουλίες της Πολιτείας και της Κεντρικής Τράπεζας ώστε να συνεχιστεί με ικανοποιητικούς ρυθμούς η χρηματοδότηση της οικονομίας και να τονωθεί η οικονομική ανάπτυξη.

Θέτοντας τα ανωτέρω ως βασικό άξονα της στρατηγικής της κατά τη διάρκεια του 2008:

- Η ΑΤΕbank συμμετέχει στα μέτρα ενίσχυσης της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας (Ν 3723/9-12-08), ύστερα από απόφαση της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων στις 12.01.09 για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της κατά € 675 εκατ. με έκδοση 937.500.000 προνομιούχων μετοχών, ονομαστικής αξίας € 0,72 έκαστη, υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου με παραίτηση των παλαιών Μετόχων, για περαιτέρω ενίσχυση της κεφαλαιακής της βάσης.
- Την 12.01.2009 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων ενέκρινε επίσης πρόγραμμα έκδοσης καλυμμένων ομολογιών μέχρι το ποσό των € 5 δις και πρόγραμμα έκδοσης μεσοπρόθεσμων ομολογιών (MTN) μέχρι το ποσό των € 5 δις. Με δεδομένη τη σχετική αύξηση του κόστους των καταθέσεων το τελευταίο διάστημα, στόχος των προγραμμάτων αυτών είναι η διαφοροποίηση των πηγών χρηματοδότησης και άντλησης ρευστότητας της Τράπεζας καθώς και η ευελιξία ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες της αγοράς, όπως επίσης και η μείωση του μέσου κόστους άντλησης κεφαλαίων με την αξιοποίηση στοιχείων του ενεργητικού της Τράπεζας ως διασφαλίσεων
- Το Νοέμβριο του 2008, η Τράπεζα εξήγγειλε πακέτο μέτρων για τους αγρότες που περιελάμβανε με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης:
 - ✓ Πάγωμα της καταβολής δόσεων για ένα χρόνο όλων των επενδυτικών δανείων των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών και παράταση της διάρκειας αποπληρωμής τους.
 - ✓ Αυτόματη ανανέωση για μια τριετία του Ενιαίου Μεσοπρόθεσμου Δανείου Αγροτών χωρίς την υποχρέωση εξόφλησης κεφαλαίου και μόνο με καταβολή τόκων.
 - ✓ Αύξηση κατά 20% του ορίου των ενήμερων κεφαλαίων κίνησής τους για την κάλυψη των αναγκών τους σε ρευστότητα λόγω της αύξησης του κόστους παραγωγής.
 - ✓ Μείωση κατά 0,5% του κυμαινόμενου επιτοκίου του προγράμματος στεγαστικών δανείων τους.
- Παράλληλα, η Τράπεζα προχώρησε, πρώτη μεταξύ των τραπεζών, στην εκταμίευση δανείων για κεφάλαια κίνησης προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις με την εγγύηση και επιδότηση της ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ. Στο πλαίσιο αυτό, έχει δεχθεί μέχρι σήμερα περίπου 11.700 αιτήσεις από επιχειρήσεις ύψους € 1,2 δις και έχει ήδη εγκρίνει 7.500 δάνεια ύψους € 563 εκ., ενώ συνεχίζει να συμμετέχει και στο πρόγραμμα δανειοδότησης στεγαστικών δανείων του ΟΕΚ. Επιπλέον, η Τράπεζα θα εξασφαλίσει κεφάλαια ύψους € 100 εκ από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΙΒ) για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων Μ.Μ.Ε.
- Στο πλαίσιο των αποφάσεων της Τακτικής Συνέλευσης των Μετόχων της 14.05.2008, η ΑΤΕbank παρείχε την εγγύηση της για δάνειο μειωμένης εξασφάλισης ύψους € 250 εκ. που σύναψε στις 17.07.2008 η θυγατρική της εταιρία στο Λονδίνο ABG Finance International plc, για την αντικατάσταση δανείου ύψους € 200 εκ. το οποίο ανακλήθηκε το Δεκέμβριο του 2007. Το δάνειο αυτό υπολογίζεται στα ίδια κεφάλαια δεύτερης διαβάθμισης και βελτιώνει το συντελεστή κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Την 22η Φεβρουαρίου 2008, η Γενική Συνέλευση των Μετόχων της θυγατρικής ΑΤΕbank Romania αποφάσισε την αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου της, με παραίτηση παλαιών μετόχων. Η αύξηση καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από το International Finance Corporation, επενδυτικό βραχίονα της Παγκόσμιας Τράπεζας, με καταβολή € 10.530.891 και τη μετατροπή υφιστάμενου μετατρέψιμου ομολογιακού δανείου σε μετοχές ύψους € 4.955.586. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, τα ποσοστά των μετόχων διαμορφώθηκαν ως ακολούθως: ΑΤΕbank 74,13% (από

87,21%) IFC 15%, Λοιποί Μέτοχοι 10,87%. Με τον τρόπο αυτόν, ενισχύονται τα ίδια κεφάλαια της ATEbank ROMANIA και επιτυγχάνεται μεγαλύτερη διασπορά των επιχειρηματικών κινδύνων.

- Την 27η Μαρτίου 2008, τα Διοικητικά Συμβούλια της ATEbank και των θυγατρικών της εταιριών ELBIZ A.E. και ΣΕΒΑΘ Α.Β.Ε. αποφάσισαν την πώληση 309.810 μετοχών (ποσοστό 97,12%) της εταιρίας Βιομηχανία Γάλακτος Ξάνθης Ροδόπη Α.Ε. στην εταιρία Α.Ε. ΤΥΡΑΣ έναντι συνολικού τιμήματος € 5.111.865 (€ 16,5 ανά μετοχή). Με τον τρόπο αυτόν, η Τράπεζα αποδεδειγμένα έναντι ικανοποιητικού τιμήματος από μία εταιρία που δεν ανήκει στον χρηματοπιστωτικό τομέα, ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζεται η συνέχιση και αναβάθμιση της λειτουργίας της πωληθείσας εταιρίας με ευεργετικά αποτελέσματα για το εισόδημα του πρωτογενούς τομέα και την απασχόληση στην περιοχή.
- Την 9η Ιουνίου 2008, η ATEbank κατέβαλε € 24.500.140,14 για τη συμμετοχή της στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της First Business Bank A.E., κατ'αναλογία του ποσοστού συμμετοχής της (49%) στην εταιρία.
- Το Δεκέμβριο του 2008, ολοκληρώθηκαν χωρίς επιτυχία οι διαπραγματεύσεις με επιλεγμένο επενδυτή για την πώληση του πλειοψηφικού πακέτου της θυγατρικής ΑΤΕΑσφαλιστική. Η στρατηγική της Τράπεζας ως βασικού μετόχου για την έξοδο από την εταιρία θα επανεξεταστεί εν ευθέτω χρόνο και παράλληλα θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη της εταιρίας, η στενότερη συνεργασία της με την Τράπεζα στις τραπεζοασφαλιστικές εργασίες και η περαιτέρω βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων της.

Επιχειρώντας σε ένα συνεχώς επιδεινούμενο οικονομικό περιβάλλον ο Όμιλος της ATEbank το 2008 εμφάνισε σημαντικές επιδόσεις στην εξέλιξη των βασικών επιχειρησιακών μεγεθών του. Κύρια χαρακτηριστικά της περιόδου αυτής αποτελούν:

- η σταθεροποίηση των οργανικών εσόδων,
- η αύξηση του ενεργητικού,
- η περαιτέρω μείωση του δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και
- η μεγάλη αύξηση των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις.

Ως συνέπεια του δυσμενούς χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος και των ενεργειών θωράκισης της Τράπεζας, τα ενοποιημένα κέρδη μετά από φόρους και δικαιώματα μειοψηφίας του 2008 ανήλθαν σε € 27,8 εκ., έναντι € 241,4 εκ. την αντίστοιχη περίοδο το 2007. Η μείωση αυτή ήταν αναμενόμενη, λόγω κυρίως των σημαντικών μη επαναλαμβανόμενων εσόδων που είχαν επιτευχθεί το 2007, ύψους € 71,1 εκ. από πωλήσεις μετοχών του χαρτοφυλακίου επενδύσεων, λόγω των αρνητικών αποτιμήσεων από χρηματοοικονομικές πράξεις εξαιτίας της επιδείνωσης των χρηματαγορών και λόγω των σημαντικά αυξημένων προβλέψεων για πιθανές μελλοντικές επισφάλειες που πραγματοποίησε η Τράπεζα το 4ο τρίμηνο 2008, ύψους € 134 εκ.

Τα έσοδα τόκων ανήλθαν στο τέλος Δεκεμβρίου 2008 σε € 1.220 εκ. σημειώνοντας αύξηση κατά 20,7% έναντι του 2007, ως απόρροια της πιστωτικής επέκτασης της Τράπεζας και της στροφής σε προϊόντα υψηλότερου επιτοκιακού περιθωρίου. Τα καθαρά έσοδα τόκων σταθεροποιήθηκαν σε θετικούς ρυθμούς αύξησης (+1,7%) στα € 625,4 εκ., έναντι € 614,9 εκ. την 31 Δεκεμβρίου 2007. Τα καθαρά έσοδα τόκων του 4ου τριμήνου, παρότι επηρεάστηκαν από τη σημαντική συγκυριακή αύξηση του κόστους χρήματος, ανήλθαν σε € 152,7 εκ., ποσό το οποίο κρίνεται ικανοποιητικό στη σημερινή συγκυρία, συγκρινόμενο με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2007 (€ 147,8 εκ.).

Τα καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες ανήλθαν στο επίπεδο των € 89,4 εκ. έναντι € 84,5 εκ. του προηγούμενου έτους. Τα λοιπά λειτουργικά έσοδα (εκτός τόκων και προμηθειών) συνέχισαν να επηρεάζονται σημαντικά από την αρνητική συγκυρία στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου και διαμορφώθηκαν στο τέλος Δεκεμβρίου 2008 σε € 92,0 εκ. έναντι € 251,3 εκ. το 2007.

Τα έξοδα διαχείρισης διαμορφώθηκαν σε €600,4εκ. παρουσιάζοντας αύξηση κατά 5,7% έναντι του 2007. Σημειώνεται ότι τα έξοδα διαχείρισης το 4ο τρίμηνο εμφανίζουν οριακή μόνο αύξηση (1%) σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2007, ως αποτέλεσμα την εντατικοποίησης της πολιτικής συγκράτησης δαπανών που εφαρμόζει η Τράπεζα από το Σεπτέμβριο 2008.

Το σύνολο του ενεργητικού του Ομίλου αυξήθηκε κατά 17,3% (Τράπεζα 18,21%), κυρίως λόγω της αύξησης του χαρτοφυλακίου δανείων.

Το συνολικό χαρτοφυλάκιο δανείων αυξήθηκε κατά 21,9% έναντι της 31 Δεκεμβρίου 2007 και ανήλθε σε €21,7 δις, επιτυγχάνοντας αύξηση σημαντικά υψηλότερη της αγοράς, η οποία για το 2008 διαμορφώθηκε στο 15,1%. Σε αντίθεση με τις πρακτικές του παρελθόντος, η ΑΤΕbank συνέχισε το πρόγραμμα που ξεκίνησε η παρούσα διοίκηση το 2004 για την εξυγίανση του χαρτοφυλακίου δανείων, πραγματοποιώντας διαγραφές ύψους €412 εκ. κατά το διάστημα από 01-01-2008 έως 31-12-2008, με συνέπεια οι συνολικές διαγραφές από το 2004 να έχουν φτάσει στο ύψος των 2,1€ δις. περίπου σε επίπεδο Ομίλου. Μετά τις διαγραφές και τις προβλέψεις, το χαρτοφυλάκιο δανείων εμφανίζει αύξηση 24,5%, ανερχόμενο σε €20,9δις.

Το χαρτοφυλάκιο των στεγαστικών δανείων διαμορφώθηκε στα € 6,1 δις, διατηρώντας πολύ ικανοποιητικό ετήσιο ρυθμό αύξησης κατά 20,8% αυξάνοντας το μερίδιο αγοράς της Τράπεζας στο 8%. Τα καταναλωτικά δάνεια αυξήθηκαν εντυπωσιακά, αν και με οριακά χαμηλότερους ρυθμούς, κατά 55,4% έναντι της 31.12.2007, με τα υπόλοιπα να ανέρχονται σε €1,2δις. Παράλληλα, τα υπόλοιπα των πιστωτικών καρτών συνέχισαν να αυξάνουν με τον υψηλό ρυθμό του 46,5% και ανήλθαν σε € 451,7εκ. Έτσι, το χαρτοφυλάκιο δανείων προς τα νοικοκυριά συνεχίζει να μεγεθύνεται με ρυθμούς υψηλότερους της αγοράς, φτάνοντας τα € 7,8 δις έναντι € 6,2 δις στο τέλος Δεκεμβρίου του 2007 (αύξηση κατά 26,4%).

Εντυπωσιακές επιδόσεις επετεύχθησαν και στο δανεισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες αποτελούν αγορά-στόχο στρατηγικής σημασίας για την Τράπεζα. Τα υπόλοιπα δανείων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις αυξήθηκαν το 2008 κατά 61,9% σε σχέση με το 2007 και έφτασαν στα € 1,8 δις.

Ως συνέπεια των παραπάνω υψηλών ρυθμών ανάπτυξης, το ποσοστό συμμετοχής των δανείων προς ιδιώτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις (δηλ. η λιανική αγορά δανείων) επί του συνολικού χαρτοφυλακίου δανείων αυξήθηκε σε 44% το 2008 από 41% το 2007, επιβεβαιώνοντας έμπρακτα την επιτυχημένη υλοποίηση της στρατηγικής της Τράπεζας.

Ο συνολικός δείκτης των μη εξυπηρετούμενων δανείων άνω των 90 ημερών συνέχισε για ένα ακόμη τρίμηνο την καθοδική πορεία του, διαμορφούμενος στα ιστορικά χαμηλά επίπεδα του 5,6% έναντι 7,3% τον Δεκέμβριο 2007. Παρά τη συνεχιζόμενη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η ΑΤΕbank προχώρησε κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2008 σε σημαντική αύξηση των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις (από 48 σε 100 μ.β. επί του μέσου χαρτοφυλακίου χορηγήσεων), καθώς οι επιδινούμενες οικονομικές συνθήκες επιβάλλουν μια πιο συντηρητική προσέγγιση σε αυτόν τον τομέα. Στο τέλος Δεκεμβρίου, το ύψος των προβλέψεων ανήλθε στα € 204,2 εκ. έναντι € 79,9 εκ. το 2007.

Ο δείκτης κάλυψης των επισφαλών δανείων από προβλέψεις διαμορφώθηκε στο 66,0% (Τράπεζα 60,7%), ενώ αν ληφθούν υπόψη οι εμπράγματα διασφαλίσεις ο δείκτης αυτός διαμορφώνεται αρκετά υψηλότερα του 100%.

Η αποτελεσματική διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου αποτελεί σημαντικό έργο για την Τράπεζα και τον Όμιλο. Η συνολική έκθεση του Ομίλου στον πιστωτικό κίνδυνο προέρχεται κατά κύριο λόγο από τις πιστοδοτήσεις επιχειρήσεων και νοικοκυριών, από τις επενδυτικές και συναλλακτικές δραστηριότητες του Ομίλου, από πράξεις διαπραγμάτευσης στην αγορά παραγώγων και από το διακανονισμό των χρεογράφων.

Ο βαθμός του πιστωτικού κινδύνου που εμπεριέχεται σε κάθε πιστωτικό άνοιγμα εξαρτάται μεταξύ άλλων από τις γενικότερες συνθήκες της οικονομίας και της αγοράς, τη χρηματοοικονομική θέση των οφειλετών, το ύψος, το είδος και τη διάρκεια των ανοιγμάτων και την ύπαρξη καλυμμάτων και εξασφαλίσεων.

Η ΑΤΕBANK έχει υιοθετήσει και εφαρμόζει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου που έχει οδηγήσει τόσο σε μείωση του συνολικού αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου, όσο και στη βελτίωση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου δανείων. Με αποφάσεις των αρμόδιων συλλογικών

οργάνων έχουν θεσμοθετηθεί αποδεκτά όρια ανάληψης πιστωτικού κινδύνου, με σκοπό τον αποτελεσματικό έλεγχο του.

Η μικρή αύξηση των καθυστερήσεων στο χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών δανείων και στο χαρτοφυλάκιο των δανείων προς τον αγροτικό τομέα που παρατηρήθηκε κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2008 αποδίδεται στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης. Αντίθετα, το χαρτοφυλάκιο της καταναλωτικής πίστης και των στεγαστικών δανείων δεν εμφάνισε αύξηση των καθυστερήσεων κατά το 2008.

Οι καταθέσεις σημείωσαν αύξηση κατά 1,6% σε σχέση με τον Δεκέμβριο 2007 και ανήλθαν σε € 21,0 δις. Η περιορισμένη αύξηση των καταθέσεων κατά το 2008 ήταν συνέπεια συνειδητής επιλογής του Ομίλου να μην ακολουθήσει στον ίδιο βαθμό την πολιτική του ανταγωνισμού για προσέλκυση υψηλότοκων προθεσμιακών καταθέσεων που εντάθηκε το 2008, με στόχο τη διατήρηση του δείκτη δανείων/καταθέσεις κοντά στο 100%, δεδομένης και της ικανοποιητικής ρευστότητας που διαθέτει. Η επιλογή αυτή, σε συνδυασμό με τον υψηλό, μικρής διάρκειας εποχικό δανεισμό προς το Δημόσιο, οδήγησε τον δείκτη δανείων προς καταθέσεις πρόσκαιρα στο τέλος του έτους στο 103,3%.

Τα ίδια κεφάλαια του Ομίλου διαμορφώθηκαν στα € 866,7 εκ. έναντι € 1,4 δις το 2007. Το ύψος τους επηρεάστηκε σημαντικά από την αρνητική αποτίμηση του επενδυτικού χαρτοφυλακίου των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών μετοχών, το οποίο αποκτήθηκε το 2000 με την εισαγωγή της Τράπεζας στο Χ.Α. κατά το ποσό των € 442 εκατ. Στις προηγούμενες χρήσεις, η Τράπεζα είχε ακολουθήσει πολιτική σταδιακής πώλησης του επενδυτικού χαρτοφυλακίου της. Στη διάρκεια όμως του 2008 η κατάρρευση των τιμών των μετοχών δεν επέτρεψε τη συνέχιση της πολιτικής αυτής. Εάν επαληθευτεί η γενικότερη εκτίμηση ότι οι κεφαλαιαγορές θα αρχίσουν να ανακάμπτουν σταδιακά από το 2010, η Τράπεζα θα επανεξετάσει την πολιτική της σταδιακής απεμπλοκής της από το αναφερόμενο χαρτοφυλάκιο, με σκοπό να αποκαταστήσει της σημερινές απώλειες και να βελτιώσει περαιτέρω την κεφαλαιακή επάρκειας της.

Οι εταιρίες του Ομίλου στις 31.12.08 κατείχαν στο χαρτοφυλάκιο τους συνολικά 2.120.825 μετοχές της ΑΤΕbank, αξίας κτήσης € 8.338.252 και χρηματιστηριακής αξίας € 2.969.155. Στις 31/12/2008, η Τράπεζα δεν είχε στην κατοχή της ίδιες μετοχές καθώς η πρακτική της αγοράς ιδίων μετοχών που εφαρμόστηκε στο παρελθόν είχε αρνητικά αποτελέσματα. Σημειώνεται ότι η αξία κτήσης των ιδίων μετοχών παρουσιάζεται ως αφαιρετικό στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων.

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου διαμορφώνεται στο 8,58%. Η ΑΤΕbank, με τη συμμετοχή της στο μέτρο της κυβέρνησης για το τραπεζικό σύστημα που αφορά την έκδοση προνομίουχων μετοχών, θωράκισε σημαντικά την κεφαλαιακή της βάση, με αποτέλεσμα ο δείκτης συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας να είναι σήμερα 13,82%, ενώ ο δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier I) 11,45%.

Για την προστασία των ιδίων κεφαλαίων του, ο Όμιλος έχει επιλέξει να ακολουθήσει συντηρητική πολιτική στην ανάληψη χρηματοοικονομικών κινδύνων. Από το τελευταίο τρίμηνο του 2008, έχει ενταθεί η χρήση αντισταθμιστικών μέσων για θέσεις που αφορούν διατραπεζικές συναλλαγές, ενώ έχουν γίνει και ενέργειες περαιτέρω αντιστάθμισης θέσεων που παράγουν επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο.

Πολιτική του Ομίλου αποτελεί η αντιστάθμιση του κινδύνου επιτοκίου της πλειοψηφίας των δανείων σταθερού επιτοκίου, κάτι που θα συνεχιστεί και στο μέλλον. Η Τράπεζα παρακολουθεί σε τακτική βάση την εξέλιξη του επιτοκιακού κινδύνου και εφαρμόζει σενάρια ακραίων μεταβολών των επιτοκίων αξιολογώντας τον βαθμό έκθεσης σε αυτόν τον κίνδυνο. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιείται η μεθοδολογία της παράλληλης και μη παράλληλης μεταβολής της καμπύλης των επιτοκίων καθώς και της δυναμικής προσομοίωσης με χρήση διαφόρων σεναρίων.

Ο κίνδυνος αγοράς που αναλαμβάνει η Τράπεζα μπορεί να σχετίζεται είτε με το εμπορικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας, είτε με το τραπεζικό χαρτοφυλάκιο, είτε με τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού-παθητικού.

Η διαχείριση του κινδύνου αγοράς του εμπορικού χαρτοφυλακίου γίνεται μέσω ορίων (όριο ανοικτής θέσης και όριο ανεκτής ζημιάς) για κάθε τύπο χρηματοοικονομικού μέσου που εγκρίνονται από την Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού-Παθητικού (ALCO). Τα όρια αυτά καθορίζονται ανάλογα με την χρηματοοικονομική κατάσταση της Τράπεζας, την επιθυμία ανάληψης κινδύνου, τους στρατηγικούς στόχους και τις επικρατούσες συνθήκες στις αγορές. Ταυτόχρονα, γίνεται χρήση παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων για την αντιστάθμιση μέρους των κινδύνων. Η Τράπεζα εφαρμόζει εσωτερικό

μοντέλο μέτρησης των κινδύνων αγοράς με την μέθοδο της μέγιστης δυνητικής ζημιάς (Value-at-Risk), το οποίο χρησιμοποιεί προσομοίωση Monte Carlo, για ορίζοντα διακράτησης θέσεων μίας ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%. Επίσης, σε τακτά χρονικά διαστήματα εκτελεί ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων μεταβολών στις τιμές αγοράς (stress testing) και αξιολογεί τις θέσεις που έχει αναλάβει.

Ο κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται ως η αδυναμία της Τράπεζας να ανταπεξέλθει στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της ή ως η ανάγκη δανεισμού με ασύμφορο κόστος για την κάλυψή τους. Η Τράπεζα έδινε πάντοτε μεγάλη έμφαση στην διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας και διαθέτει σχέδιο εναλλακτικών δράσεων για την κάλυψή του. Η πρόσφατη κρίση στις χρηματαγορές κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2008 δεν δημιούργησε πρόβλημα στην λειτουργία της Τράπεζας, ούτε αύξησε σημαντικά το κόστος άντλησης χρήματος, καθώς η Τράπεζα είχε πρόσβαση σε όλες τις παραδοσιακές πηγές άντλησης ρευστότητας του τραπεζικού συστήματος. Εξ άλλου, ακριβώς προκειμένου να αντιμετωπιστούν μεσοπρόθεσμα οι αυξανόμενες χρηματοδοτικές ανάγκες του Ομίλου αποφασίστηκε, όπως αναφέρθηκε, και η προώθηση προγραμμάτων έκδοσης καλυμμένων ομολόγων και μεσοπρόθεσμων τίτλων ύψους € 5 δις το καθένα.

Η Τράπεζα διαθέτει σήμερα δίκτυο 479 καταστημάτων στην Ελλάδα (31.12.2008: 478) και 28 στο εξωτερικό, εκ των οποίων τα 27 καταστήματα είναι της ATEbank Romania (πρώην Mindbank) και ένα λειτουργεί στη Γερμανία (31.12.2008: 26). Το δίκτυο καταστημάτων προσφέρει στους πελάτες του όλο το φάσμα των τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων. Η ATE διαθέτει επίσης 960 ATM (Αυτόματες Ταμιακές Μηχανές) στην Ελλάδα και 25 στη Ρουμανία. Το 45% περίπου των καταστημάτων της είναι ιδιόκτητα.

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών των εταιριών του Ομίλου με μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων τους, τα πλησιέστερα συγγενικά τους πρόσωπα και εταιρίες συνδεδεμένες με αυτά, καθώς και τα σχετικά με τις συναλλαγές αυτές αποτελέσματα κατά την 31η Δεκεμβρίου του 2008 παρατίθενται κατωτέρω:

Ποσά σε χιλ. €

Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες		3.456
Καταθέσεις πελατών		6.077
Αμοιβές & Έξοδα Δ.Σ.		3.803

Επιπρόσθετα, τα υπόλοιπα των σημαντικότερων συναλλαγών της Τράπεζας με θυγατρικές εταιρείες και τα σχετικά με τις συναλλαγές αυτές αποτελέσματα, τα οποία έχουν ως εξής :

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

ΔΙΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ - ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Ποσά σε χιλ. €	Απαιτήσεις κατά άλλων Χρημ/κων Ιδρ.	Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	Καταθέσεις Πελατών	Πιστωτικοί Τίτλοι	Άλλες Υποχρεώσεις
ΑΤΕ LEASING S.A.			387.407	3.174		47.574
ΑΤΕ ΚΑΡΤΑ Α.Ε.			13.025			12.942
ΑΤΕ Α.Ε.Δ.Α.Κ.		1.008		1.523		25
ΑΤΕ ΤΕΧΝΙΚΗ - ΠΛΗΡΟΦ.		130	1.218	1.870		2.889
ΑΓΡΟΤΙΚΗ Χ.Α.Ε.Π.Ε.Υ.		169		9.018		104
ΑΤΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.		945		53.868		239
ΕΛ. ΒΙΟΜ. ΖΑΧΑΡΗΣ			152.142	1.590		
ΔΩΔΩΝΗ Α.Ε.			43.256	504		
ΕΛΒΙΖ Α.Ε.			23.518	1.395		3
ΑΤΕ RENT				350		1
ΑΤΕ ADVERTISING				1.126		2.761
ATEBANK ROMANIA S.A.	77.000					
ATEXCELIXI		139				261
ABG FINANCE INTERN.					448.353	
Σ Υ Ν Ο Λ Α :	77.000	2.391	620.566	74.418	448.353	66.799

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

ΔΙΕΤΑΙΡΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ποσά σε χιλ. €	Έξοδα Προμηθειών	Έσοδα προμηθειών	Τόκοι και Συναφή Έξοδα	Τόκοι και συναφή Έσοδα	Άλλα Λειτουργικά Έξοδα	Άλλα Λειτουργικά Έσοδα	Έσοδα από μερίσματα
ΑΤΕ LEASING S.A.			3.439	19.835			
ΑΤΕ ΚΑΡΤΑ Α.Ε.	14.546					2.035	2.070
ΑΤΕ Α.Ε.Δ.Α.Κ.		2.405	320			15	702
ΑΤΕ ΤΕΧΝΙΚΗ - ΠΛΗΡΟΦ.			53	29	7.042		
ΑΓΡΟΤΙΚΗ Χ.Α.Ε.Π.Ε.Υ.	1.044		237	124	391	232	
ΑΤΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.		2.472	2.794		8.529		
ΕΛ. ΒΙΟΜ. ΖΑΧΑΡΗΣ			17	6.880		334	
ΔΩΔΩΝΗ Α.Ε.				3.999			
ΕΛΒΙΖ Α.Ε.		1.632		58			
ΑΤΕ RENT	356						
ΑΤΕ ADVERTISING			48		9.429		335
ATEBANK ROMANIA S.A.				1.648			
ATEXCELIXI					3.259	856	
ABG FINANCE INTERN.			20.120				196
Σ Υ Ν Ο Λ Α :	15.946	6.509	27.028	32.573	28.650	3.472	3.303

Κυρίες και κύριοι,

Σήμερα βιώνουμε τη σοβαρότερη παγκόσμια οικονομική κρίση από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ενώ ταυτόχρονα το διεθνές χρηματοοικονομικό σύστημα βρίσκεται ακόμη σε αναταραχή και οι κίνδυνοι περαιτέρω συστημικής αποδιάρθρωσης δεν έχουν εκλείψει εντελώς.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αποδείχθηκε εξαιρετικά ανθεκτικό απέναντι στις άμεσες αρνητικές επιπτώσεις της χρηματοοικονομικής κρίσης. Το κατά πόσον, όμως, το ήδη επιδεινούμενο οικονομικό κλίμα στη χώρα μας, που επιβαρύνεται και από τα γνωστά χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα, θα καταστεί δυνατό να ανατραπεί σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, θα εξαρτηθεί όχι μόνον από τις εξελίξεις στην παγκόσμια οικονομία, αλλά και από την επιτυχή υλοποίηση των μέτρων που ήδη έχουν ληφθεί και θα ληφθούν σε υπερεθνικό και σε εθνικό επίπεδο, για την ανάκαμψη της πραγματικής οικονομίας.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, θεωρούμε ότι οι ελληνικές τράπεζες οφείλουν να παίξουν ιδιαίτερα ενεργό θετικό ρόλο.

Ιδιαίτερα για την ATEbank:

Βασική επιδίωξη και στρατηγική μας είναι η διατήρηση και η βελτίωση της σχετικής θέσης της τράπεζας στην ελληνική τραπεζική αγορά στις σημερινές οικονομικές συνθήκες. Για την επίτευξη της παραπάνω στρατηγικής θα ακολουθήσουμε την εξής πορεία:

Πρώτον, τη λήψη των απαραίτητων εκείνων μέτρων που θα τη θωρακίσουν καλύτερα για την αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών της κρίσης, δηλαδή εξασφάλιση επαρκούς ρευστότητας με το χαμηλότερο δυνατό κόστος και ενδυνάμωση της κεφαλαιακής της βάσης και, δεύτερον, την υιοθέτηση επιχειρησιακών πολιτικών που θα της επιτρέψουν να συμβάλει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό στην ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας, μέσω της απρόσκοπτης εξασφάλισης τραπεζικών πιστώσεων στη συνεχώς διευρυνόμενη πελατειακή της βάση. Στόχος μας είναι η πιστωτική επέκταση για το 2009 να ξεπεράσει το 10%, εστιάζοντας και πάλι στη λιανική τραπεζική και λαμβάνοντας τα απαιτούμενα μέτρα για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων του οικονομικού κύκλου στη ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων.

Παράλληλα, η αναπόφευκτη συμπίεση της κερδοφορίας ως αποτέλεσμα των επιδεινούμενων μακρο- και μικρο- οικονομικών συνθηκών θα αντισταθμιστεί από την εντατικοποίηση των προσπάθειών συγκράτησης του λειτουργικού κόστους στα επίπεδα του προηγούμενου έτους και τη στενότερη συνεργασία των χρηματοοικονομικών εταιρειών του Ομίλου και της Τράπεζας για την καλύτερη αξιοποίηση δικτύου της, αν και εκτιμάται ότι το 2009 θα είναι μια δύσκολη χρονιά για τις εταιρείες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και προϊόντων όπως η ΑΤΕΧρηματοπιστηριακή και ΑΤΕΑεδακ.

Από την άλλη πλευρά εκτιμάται, ότι υπάρχει περιθώριο ανάπτυξης των τραπεζοασφαλιστικών προϊόντων, προοπτική που θα επιφέρει βελτίωση της κερδοφορίας της θυγατρικής ΑΤΕΑσφαλιστική. Θα υπάρξει αυστηρή παρακολούθηση των νέων εγκρίσεων και πιστώσεων που παρέχονται από τις θυγατρικές του Ομίλου ΑΤΕLeasing και ΑΤΕΚάρτα με στόχο τον καλύτερο έλεγχο του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου και τον περιορισμό των επισφαλών απαιτήσεων.

Η Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης διανύει το τελευταίο από τα τρία συνολικά έτη της προσαρμογής της στις νέες συνθήκες της Κ.Ο.Α. Ζάχαρης και συνεχίζει την προσπάθεια αναδιοργάνωσής της σύμφωνα με το εγκριθέν τριετές business plan. Ο κύριος επιδιωκόμενος στόχος είναι η μείωση του κόστους παραγωγής μέσω του τρίπτυχου α) βελτίωση βιομηχανικής απόδοσης, β) επίτευξη παραγωγής σύμφωνα με τη συνολική ποσόστωση με στήριξη της τευτλοκαλλιέργειας και γ) μείωση του κόστους μισθοδοσίας με την υπαγωγή του προσωπικού της στις ευεργετικές διατάξεις του Ν.3660/208, καθώς και έλεγχο των λοιπών συντελεστών κόστους. Η ΑΤΕbank ROMANIA, παρά το ότι δραστηριοποιείται σε σχετικά δυσμενέστερο περιβάλλον, λόγω του μικρού της μεγέθους και της ορθολογικής λειτουργίας της, δεν αναμένεται να αντιμετωπίσει προβλήματα και θα παρουσιάσει μικρή κερδοφορία.

Στη σημερινή αρνητική συγκυρία, έχουμε την πεποίθηση ότι η Τράπεζά μας θα αντιμετωπίσει με επιτυχία τις προκλήσεις επειδή τα τελευταία χρόνια έχει κάνει εντυπωσιακά βήματα προόδου. Η μέχρι τότε σταδιακή περιθωριοποίησή της στο τραπεζικό σύστημα ανακόπηκε και η ΑΤΕbank κέρδισε σημαντικά μερίδια αγοράς σε συνθήκες έντονου τραπεζικού ανταγωνισμού και χωρίς το πλεονέκτημα της συσσωρευμένης τεχνογνωσίας των εμπορικών τραπεζών.

Κατορθώσαμε να αλλάξουμε την ίδια την κουλτούρα της Τράπεζας, απελευθερώνοντας τη λανθάνουσα δυναμική του προσωπικού της και επιτρέποντάς του να αναμετρηθεί με ίσους όρους και με επιτυχία με τον ανταγωνισμό· αναβαθμίσαμε όλες τις λειτουργίες που αφορούν τις νέες τεχνολογίες· ανακαινίσαμε ριζικά και επεκτείναμε το δίκτυο καταστημάτων και προσφέραμε νέα εναλλακτικά κανάλια εξυπηρέτησης στην πελατεία μας· ανανεώσαμε σε εντυπωσιακό βαθμό το ανθρώπινο δυναμικό, προβαίνοντας σε μεγάλης κλίμακας προσλήψεις προσωπικού· καταφέραμε να κατεβάσουμε το δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων σε ιστορικά για εμάς χαμηλά επίπεδα· δώσαμε μόνιμη, βιώσιμη λύση στο ασφαλιστικό ζήτημα του προσωπικού· αναδιαρθρώσαμε με σημαντική επιτυχία το χαρτοφυλάκιο συμμετοχών της Τράπεζας και επεκτείναμε με επιτυχία τις δραστηριότητές μας εκτός ελληνικών συνόρων.

Πρόκειται για επιτυχίες που τελικά αναγνωρίζονται από τον πιο αντικειμενικό κριτή, το τραπεζικό κοινό, το οποίο σε σειρά ερευνών αγοράς αποτυπώνει την αύξηση της ικανοποίησής του από τις παρεχόμενες σε αυτό υπηρεσίες και της εμπιστοσύνης προς την Τράπεζά μας, αποδεικνύοντας, εν τέλει, ότι μια κρατική ιδιοκτησιακά Τράπεζα που λειτουργεί σε συνθήκες τραπεζικού ανταγωνισμού μπορεί να είναι βιώσιμη και ανταγωνιστική προς όφελος όχι μόνον των μετόχων της αλλά και του κοινωνικού συνόλου γενικότερα.

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡ.7 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4 ΤΟΥ Ν.3556/2007

Η παρούσα επεξηγηματική έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας περιέχει πρόσθετες αναλυτικές πληροφορίες σύμφωνα με τα θέματα των παραγράφων 7 & 8 του άρθρου 4 του Ν.3556/2007.

Ι. Διάρθρωση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας

Το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας την 31.12.2008, ανερχόταν συνολικά στο ποσό των εξακοσίων πενήντα ενός εκατομμυρίου εννιακοσίων δεκαεννέα χιλιάδων εννιακοσίων ενενήντα εννέα ευρώ και εξήντα οκτώ λεπτών (651.919.999,68) και κατανέμεται αντίστοιχα σε εννιακόσια πέντε εκατομμύρια τετρακόσιες σαράντα τέσσερις χιλιάδες τετρακόσιες σαράντα τέσσερις (905.444.444) κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας εβδομήντα δύο λεπτών (0,72) η καθεμία.

Το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας αυξήθηκε σύμφωνα με την από 12.01.2009 απόφαση της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων κατά το ποσό των εξακοσίων εβδομήντα πέντε εκατομμυρίων ευρώ (675.000.000) με την έκδοση εννιακοσίων τριάντα επτά εκατομμυρίων πεντακοσίων χιλιάδων (937.500.000) προνομιούχων μετοχών ονομαστικής αξίας εβδομήντα δύο λεπτών (0,72) η καθεμία. Ολόκληρο το ποσό της αύξησης καλύπτεται από το Ελληνικό Δημόσιο με την εισφορά ίσης αξίας ομολόγων του και οι εκδιδόμενες νέες προνομιούχες μετοχές που θα αναληφθούν από αυτό θα έχουν τα εξής προνόμια:

α) δικαίωμα απόληψης σταθερής απόδοσης λογιζόμενης με ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) επί της τιμής διαθέσεως έκαστης των προνομιούχων μετοχών στο Ελληνικό Δημόσιο:

- i. πριν από τις κοινές μετοχές
- ii. πριν από τα ποσά μερίσματος που διανέμονται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 1 του Ν.3723/2008 και
- iii. ανεξαρτήτως διανομής ποσών μερίσματος προς τους λοιπούς μετόχους της Τράπεζας, και εφόσον κατόπιν καταβολής της εν λόγω απόδοσης οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας σε απλή και ενοποιημένη βάση ικανοποιούν τους εκάστοτε οριζόμενους από την Τράπεζα της Ελλάδος ελάχιστους δείκτες.

Η σταθερή απόδοση υπολογίζεται δεδουλευμένη σε ετήσια βάση, αναλογικά προς το χρόνο παραμονής του Ελληνικού Δημοσίου ως προνομιούχου μετόχου, και καταβάλλεται εντός μηνός από την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων της αντίστοιχης χρήσης από την Τακτική Γενική Συνέλευση, τελεί δε υπό την προϋπόθεση ύπαρξης διανεμητέων ποσών κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 44 α του κ.ν. 2190/1920 και ειδικότερα κερδών της τελευταίας ή και προηγούμενων χρήσεων ή και αποθεματικών, εφόσον έχει προηγηθεί σχετική απόφαση περί διανομής τους από την Γενική Συνέλευση των Κοινών Μετόχων της Τράπεζας. Επί ανεπάρκειας των ως άνω διανεμητέων ποσών, παρέχεται δικαίωμα προνομιακής (προ των κοινών μετόχων) απολήψεως της ως άνω αποδόσεως έως εξαντλήσεως των ποσών αυτών

β) δικαίωμα ψήφου στη Γενική Συνέλευση των προνομιούχων μετόχων στις περιπτώσεις που ορίζει ο κ.ν.2190/1920

γ) δικαίωμα συμμετοχής στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, μέσω ενός εκπροσώπου του, που ορίζεται ως πρόσθετο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου

δ) δικαίωμα αρνησικυρίας του ορισθέντος ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου εκπροσώπου του Δημοσίου στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης σχετικής με την διανομή μερισμάτων και πολιτική παροχών προς τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και τα λοιπά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και τους Γενικούς Διευθυντές και τους αναπληρωτές τους, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ή εφόσον ο εκπρόσωπος κρίνει ότι η απόφαση αυτή του Δ.Σ. δύναται να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσει ουσιαδώς τη φερεγγυότητα και την εύρυθμη λειτουργία της Τράπεζας.

ε) δικαίωμα παράστασης στη Γενική Συνέλευση των κοινών μετόχων της Τράπεζας και δικαίωμα αρνησικυρίας του εν λόγω ορισθέντος ως πρόσθετο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, κατά τη συζήτηση και τη λήψη απόφασης για τα ίδια ως άνω θέματα

στ) δικαίωμα του εκπροσώπου του Δημοσίου ελεύθερης πρόσβασης στα βιβλία και στοιχεία της Τράπεζας για τους σκοπούς του Ν.3723/2008

ζ) δικαίωμα προνομιακής ικανοποίησης από το προϊόν εκκαθάρισης έναντι όλων των άλλων μετόχων, σε περίπτωση που η Τράπεζα τεθεί σε εκκαθάριση.

II. Περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας

Η μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας γίνεται όπως ορίζει ο Νόμος και δεν υφίστανται εκ του καταστατικού της περιορισμοί στη μεταβίβαση τους, δεδομένου μάλιστα ότι πρόκειται για άυλες μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

III. Σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια του Π.Δ. 51/1992

Το Ελληνικό Δημόσιο κατέχει άμεσα και έμμεσα (μέσω ΔΕΚΑ) ως μέτοχος ποσοστό 77,31% (31.12.2007) του συνολικού αριθμού των μετοχών της Τράπεζας.

IV. Μετοχές παρέχουσες ειδικά δικαιώματα ελέγχου

Δεν υφίστανται μετοχές της Τράπεζας που παρέχουν στους κατόχους τους ειδικά δικαιώματα ελέγχου.

V. Περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου

Δεν προβλέπονται στο καταστατικό της Τράπεζας περιορισμοί του δικαιώματος ψήφου που απορρέουν από τις μετοχές της.

VI. Συμφωνίες μετόχων της Τράπεζας

Δεν είναι γνωστή στην Τράπεζα η ύπαρξη συμφωνιών μεταξύ των μετόχων της, οι οποίες συνεπάγονται περιορισμούς στη μεταβίβαση των μετοχών της ή στην άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από τις μετοχές της.

VII. Κανόνες διορισμού και αντικατάστασης μελών Δ.Σ. και τροποποίησης καταστατικού

Οι κανόνες που προβλέπει το καταστατικό της Τράπεζας για το διορισμό και την αντικατάσταση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της και την τροποποίηση των διατάξεων του καταστατικού δεν διαφοροποιούνται από τα προβλεπόμενα στον Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει.

VIII. Αρμοδιότητα του Δ.Σ. για την έκδοση νέων ή για την αγορά ιδίων μετοχών

Το ΔΣ σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 29 του Ν. 2190/1920 εξουσιοδοτείται από τη ΓΣ εφόσον η τελευταία συγκεντρώνει απαρτία των 2/3 του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, για την υλοποίηση απόφασης της σχετικά με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν 2190/1920, όπως ισχύει μετά τις τροποποιήσεις του το ΔΣ της Τράπεζας μπορεί, μετά από έγκριση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της, να αποφασίζει για την αγορά ιδίων μετοχών μέσω του Χρηματιστηρίου Αθηνών μέχρι ποσοστού 10% του συνόλου των μετοχών της, και με τους ειδικότερους όρους και διαδικασίες του ανωτέρω άρθρου 16.

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας στις 14.05.2008 αποφάσισε την αγορά Ιδίων Μετοχών εντός χρονικού διαστήματος 12 μηνών, μέχρι τη συμπλήρωση συνολικά του 2,5% των υφιστάμενων μετοχών και με τιμές μεταξύ € 4,10 και € 0,72 ανά μετοχή.

ΙΧ. Σημαντικές συμφωνίες που τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής ελέγχου κατόπιν δημόσιας πρότασης

Δεν υφίστανται συμφωνίες, οι οποίες τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Τράπεζας κατόπιν δημόσιας πρότασης.

Χ. Συμφωνίες με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή το προσωπικό της Τράπεζας

Δεν υπάρχουν συμφωνίες της Τράπεζας με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ή με το προσωπικό της, οι οποίες να προβλέπουν την καταβολή αποζημίωσης ειδικά σε περίπτωση παραίτησης ή απόλυσης χωρίς βάσιμο λόγο ή τερματισμού της θητείας ή της απασχόλησης τους εξαιτίας δημόσιας πρότασης.

Για το Δ.Σ. της Τράπεζας,

Δημήτριος Μηλιάκος
Πρόεδρος Δ.Σ.

3.

**Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητων
Ορκωτών Ελεγκτών (επί των
Ενοποιημένων Οικονομικών
Καταστάσεων)**

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές ΑΕ
Στρατηγού Τόμπρα 3
153 42 Αγία Παρασκευή
Ελλάς
ΑΡΜΑΕ 29527/01ΑΤ/Β/93/162/96

Telephone Τηλ: +30 210 60 62 100
Fax Φαξ: +30 210 60 62 111
Internet www.kpmg.gr
e-mail postmaster@kpmg.gr

Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητων Ορκωτών Ελεγκτών

Προς τους Μετόχους της
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Έκθεση επί των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις της ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. (η «Τράπεζα») που αποτελούνται από τον Ενοποιημένο Ισολογισμό της 31 Δεκεμβρίου 2008, τις Ενοποιημένες Καταστάσεις Αποτελεσμάτων, Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων και Ταμειακών Ροών για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και από περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και λοιπών επεξηγηματικών σημειώσεων.

Ευθύνη Διοίκησης για τις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η Διοίκηση της Τράπεζας έχει την ευθύνη για τη σύνταξη και την εύλογη παρουσίαση αυτών των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει το σχεδιασμό, εφαρμογή και διατήρηση συστήματος εσωτερικού ελέγχου σχετικά με τη σύνταξη και εύλογη παρουσίαση οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες είναι απαλλαγμένες από ουσιώδεις ανακρίβειες, που οφείλονται σε απάτη ή λάθος επιλέγοντας και εφαρμόζοντας κατάλληλες λογιστικές πολιτικές και πραγματοποιώντας λογιστικές εκτιμήσεις οι οποίες είναι εύλογες για την περίπτωση.

Ευθύνη Ελεγκτή

Δική μας ευθύνη είναι η έκφραση γνώμης επί αυτών των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων, με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα της Ελεγκτικής. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν τη συμμόρφωσή μας με κανόνες ηθικής δεοντολογίας και το σχεδιασμό και διενέργεια του ελέγχου μας με σκοπό την αποκόμιση εύλογης διασφάλισης ότι οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδεις ανακρίβειες.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για τη συγκέντρωση ελεγκτικών τεκμηρίων σχετικά με τα ποσά και τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι διαδικασίες επιλέγονται κατά την κρίση του ελεγκτή και περιλαμβάνουν την εκτίμηση του κινδύνου ουσιώδους ανακρίβειας των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται σε απάτη ή λάθος. Για την εκτίμηση του κινδύνου αυτού, ο ελεγκτής λαμβάνει υπόψη του το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, σχετικά με τη σύνταξη και την εύλογη παρουσίαση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, με σκοπό το σχεδιασμό κατάλληλων ελεγκτικών διαδικασιών για την περίπτωση και όχι για την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών πολιτικών που εφαρμόστηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις απεικονίζουν ακριβοδίκαια την ενοποιημένη οικονομική κατάσταση της Τράπεζας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008 και την ενοποιημένη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ενοποιημένες ταμειακές ροές της για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναφορά επί άλλων νομικών και κανονιστικών θεμάτων

Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες Οικονομικές Καταστάσεις στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 37, 43α και 107 του Κ.Ν. 2190/1920.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2009

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.

Νικόλαος Βουνισέας
Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ 18701

Νικόλαος Τσιμπούκας
Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ 17151

4.

**Ενοποιημένες Οικονομικές
Καταστάσεις της 31.12.2008**

**ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
31 Δεκεμβρίου 2008**

**Βάσει των Διεθνών Προτύπων
Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης**

Πανεπιστημίου 23, Αθήνα, Τ.Κ. 105 64

www.atebank.gr

ΑΡ.Μ.Α.Ε.24402/06/Β/91/39

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛΙΔΑ

Ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων	1
Ενοποιημένος ισολογισμός	2
Ενοποιημένη κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων	3
Ενοποιημένη κατάσταση ταμειακών ροών	4
Σημειώσεις επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων	5-60

Ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων
Για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2008
(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Σημ.	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Τόκοι και συναφή έσοδα		1.220.102	1.011.236
Τόκοι και συναφή έξοδα		(594.671)	(396.326)
Καθαρά έσοδα από τόκους	7	625.431	614.910
Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες		120.839	107.520
Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες		(31.427)	(23.024)
Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	8	89.412	84.496
Καθαρά έσοδα εμπορικού χαρτοφυλακίου	9	(27.924)	45.532
Καθαρά έσοδα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	10	9.301	83.604
Έσοδα από Μερίσματα	11	24.167	26.887
Άλλα λειτουργικά έσοδα	12	86.502	95.239
Σύνολο λοιπών εσόδων		92.046	251.262
Λειτουργικά Έσοδα		806.889	950.668
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	13	(398.530)	(394.920)
Λοιπά έξοδα	14	(164.803)	(137.449)
Αποσβέσεις	26,27,28	(37.079)	(35.679)
Απομείωση περιουσιακών στοιχείων	15	(204.196)	(79.948)
Λειτουργικά Κέρδη		2.281	302.672
Αναλογία αποτελεσμάτων συγγενών εταιριών		13.069	13.990
Κέρδη προ φόρων		15.350	316.662
Φόρος χρήσεως	16	14.419	(70.731)
Κέρδη μετά από φόρους		29.769	245.931
Κατανέμονται σε:			
Μετόχους της Τράπεζας		27.849	241.413
Μετόχους μειοψηφίας		1.920	4.518
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή (€ ανά μετοχή):	17	0,0308	0,2675

Οι επισυναπτόμενες σημειώσεις που αναφέρονται στις σελίδες από 5 έως 60 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένος ισολογισμός
Στις 31 Δεκεμβρίου 2008
(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Σημ.	31/12/2008	31/12/2007
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	18	1.277.038	1.206.251
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	19	957.446	715.100
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	20	342.661	539.609
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	21	25.786	45.788
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	22	20.853.981	16.744.440
Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	23	2.515.084	2.708.948
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	25	204.700	185.631
Επενδύσεις σε ακίνητα	26	187.985	174.765
Ενσώματα πάγια στοιχεία	27	498.748	514.611
Αύλα περιουσιακά στοιχεία	28	29.082	32.568
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	29	440.589	325.557
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	30	1.140.746	1.080.075
Σύνολο ενεργητικού		28.473.846	24.273.343
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	31	4.971.653	850.545
Καταθέσεις πελατών	32	20.965.347	20.630.039
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	21	62.405	12.867
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	33	54.629	54.869
Άλλες υποχρεώσεις	34	422.776	402.117
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	35	444.156	195.141
Ασφαλιστικές Προβλέψεις	36	622.224	606.707
Σύνολο υποχρεώσεων		27.543.190	22.752.285
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό Κεφάλαιο	37	651.920	651.920
Ίδιες Μετοχές		(8.338)	(8.319)
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο		93.748	94.231
Αποθεματικά	38	(252.626)	283.551
Σωρευμένα κέρδη		382.008	439.112
Καθαρή Θέση Μετόχων		866.712	1.460.495
Δικαιώματα Μειοψηφίας		63.944	60.563
Σύνολο Καθαρής Θέσης		930.656	1.521.058
Σύνολο Καθαρής Θέσης & Υποχρεώσεων		28.473.846	24.273.343

Οι επισυναπτόμενες σημειώσεις που αναφέρονται στις σελίδες από 5 έως 60 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων

Για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2008 (Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)	Μετοχικό κεφάλαιο	Ίδιες Μετοχές	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	Αποθεματικά	Σωρευμένα κέρδη	Δικαιώματα μειοψηφίας	Σύνολο ιδίων Κεφαλαίων
Υπόλοιπα 1 Ιανουαρίου 2007	651.920	(8.320)	94.714	384.613	209.538	63.340	1.395.805
Κέρδη χρήσεως 1/1 - 31/12/2007	0	0	0	0	241.413	4.518	245.931
Κέρδη /(Ζημίες) από την αποτίμηση των διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων	0	0	0	41.508	0	(1.436)	40.072
(Κέρδη) /Ζημίες από την πώληση των διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων μεταφερθέντα στα αποτελέσματα χρήσης	0	0	0	(66.413)	0	0	(66.413)
Αναβαλλόμενος φόρος που αναλογεί σε εγγραφές που καταχωρούνται απ' ευθείας στα Ίδια Κεφάλαια	0	0	(483)	0	0	0	(483)
Μεταφορές στα αποθεματικά λόγω διανομής	0	0	0	(68.845)	68.845	0	0
Εγγραφές που καταχωρούνται απ' ευθείας στα Ίδια Κεφάλαια	0	0	0	0	140	0	140
Μερίσματα πληρωτέα	0	0	0	0	(81.490)	(1.227)	(82.717)
Μεταβολές συμμετοχών Ομίλου	0	0	0	1	666	(3.385)	(2.718)
Συναλλαγματικές διαφορές (Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών	0	0	0	(7.313)	0	(1.247)	(8.560)
	0	1	0	0	0	0	1
Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2007	651.920	(8.319)	94.231	283.551	439.112	60.563	1.521.058
Κέρδη χρήσεως 1/1 - 31/12/2008	0	0	0	0	27.849	1.920	29.769
Κέρδη /(Ζημίες) από την αποτίμηση των διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων	0	0	0	(603.183)	0	(5.073)	(608.256)
(Κέρδη) /Ζημίες από την πώληση των διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων μεταφερθέντα στα αποτελέσματα χρήσης	0	0	0	(350)	0	0	(350)
Αναβαλλόμενος φόρος που αναλογεί σε εγγραφές που καταχωρούνται απ' ευθείας στα Ίδια Κεφάλαια	0	0	(483)	90.146	0	1.764	91.427
Μεταφορές στα αποθεματικά λόγω διανομής	0	0	0	9.273	(9.273)	0	0
Εγγραφές που καταχωρούνται απ' ευθείας στα Ίδια Κεφάλαια	0	0	0	0	(186)	0	(186)
Μερίσματα πληρωτέα	0	0	0	0	(90.544)	(1.788)	(92.332)
Μεταβολές συμμετοχών Ομίλου	0	37	0	(744)	15.050	10.910	25.253
Συναλλαγματικές διαφορές (Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών	0	0	0	(31.319)	0	(4.352)	(35.671)
	0	(56)	0	0	0	0	(56)
Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2008	651.920	(8.338)	93.748	(252.626)	382.008	63.944	930.656

Οι επισυναπτόμενες σημειώσεις που αναφέρονται στις σελίδες από 5 έως 60 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη κατάσταση ταμειακών ροών

Για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2008

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Σημ.	31/12/2008	31/12/2007
Λειτουργικές δραστηριότητες			
Αποτέλεσμα προ φόρων		15.350	316.662
Προσαρμογές για:			
Αποσβέσεις παγίων και άυλων στοιχείων	26,27,28	37.079	35.679
Ζημιές απομείωσης	15	204.196	79.948
Μεταβολή στις προβλέψεις (δεδ/να έσοδα - έξοδα)		(11.775)	(29.084)
Μεταβολή στην εύλογη αξία του εμπορικού χαρτοφυλακίου		25.500	(25.413)
(Κέρδη) / Ζημιές από την πώληση χρεογράφων, ενσώματων παγίων και επενδυτικών ακινήτων		(59.724)	(156.985)
Μεταβολές σε λειτουργικά στοιχεία ισολογισμού			
Καθαρή (αύξηση) / μείωση απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων		(220.868)	20.390
Καθαρή (αύξηση) / μείωση χρεογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου		(99.595)	77.302
Καθαρή (αύξηση) / μείωση δανείων και προκαταβολών πελατών		(4.161.756)	(3.323.626)
Καθαρή (αύξηση) / μείωση λοιπών περιουσιακών στοιχείων		(53.777)	(80.554)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) καταθέσεων από πιστωτικά ιδρύματα		4.121.108	699.517
Καθαρή αύξηση / (μείωση) καταθέσεων πελατών		335.308	2.540.743
Καθαρή αύξηση / (μείωση) άλλων υποχρεώσεων		(22.416)	(483.665)
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες		108.630	(329.086)
Επενδυτικές δραστηριότητες			
Αγορές άυλων και ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων		(58.738)	(66.930)
Εισπράξεις από πώληση άυλων και ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων		38.705	28.375
(Αγορές) / Εισπράξεις επενδυτικών χρεογράφων διακρατούμενων ως τη λήξη		1.041.637	62.978
(Αγορές) / Πωλήσεις χρεογράφων χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση		(1.235.430)	103.734
Εισπραχθέντα μερίσματα		20.615	22.885
Αγορές θυγατρικών και συγγενών εταιρειών		(24.858)	(23.642)
Πώληση θυγατρικών και συγγενών εταιρειών		4.049	0
Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες		(214.020)	127.400
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
Επιστροφή κεφαλαίου - Πληρωθέντα μερίσματα	39	(45.272)	(82.717)
Πωλήσεις / (Αγορές) ιδίων μετοχών		(19)	1
Είσπραξη έκδοσης ομολόγων	35	248.392	0
Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες		203.101	(82.716)
Επίδραση των χρηματικών διαθεσίμων από συναλλαγματικές μεταβολές		(2.194)	(2.014)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) ταμειακών ροών		95.517	(286.416)
Χρηματικά διαθέσιμα την 1η Ιανουαρίου		1.874.807	2.161.223
Χρηματικά διαθέσιμα την 31η Δεκεμβρίου	18	1.970.324	1.874.807

Οι επισυναπτόμενες σημειώσεις που αναφέρονται στις σελίδες από 5 έως 60 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Ο Όμιλος εταιριών της Αγροτικής Τράπεζας, «ο Όμιλος», δραστηριοποιείται κυρίως στο χρηματοοικονομικό τομέα παρέχοντας ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε ιδιώτες και επιχειρήσεις. Ωστόσο διατηρεί σημαντική δραστηριότητα και στο βιομηχανικό τομέα.

Η μητρική εταιρεία του Ομίλου είναι η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε., (η Τράπεζα ή η Α.Τ.Ε), η οποία ιδρύθηκε το 1929 και από το 2000 είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών και οι μετοχές της περιλαμβάνονται στο FTSE 20 (Δείκτης μετοχών μεγάλης κεφαλαιοποίησης).

Έδρα της Τράπεζας είναι ο Δήμος Αθηναίων, οδός Πανεπιστημίου 23. Σκοπός της Τράπεζας σύμφωνα με το Καταστατικό της ορίζεται η εκτέλεση κάθε τραπεζικής εργασίας και υπηρεσίας που συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό και στην ανάπτυξη της οικονομίας και ειδικότερα του Αγροτικού Τομέα.

Ο Όμιλος της Α.Τ.Ε. πέραν από τη μητρική εταιρεία περιλαμβάνει τις ακόλουθες θυγατρικές-συγγενείς εταιρείες:

Επωνυμία θυγατρικής / συγγενούς	Δραστηριότητα	Ποσοστό συμμετοχής	
		31/12/2008	31/12/2007
<u>Χρηματοπιστωτικού τομέα</u>			
FIRST BUSINESS BANK A.E.	Τράπεζα	49,00%	49,00%
A.T.E. LEASING A.E.	Leasing	99,91%	99,91%
A.T.E. KAPTA A.E.	Διαχείριση πιστωτικών καρτών	99,68%	99,68%
A.T.E. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Χρηματιστηριακή	94,68%	94,68%
A.T.E. ΑΕΔΑΚ	Διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων	92,68%	92,68%
A.T.E. ΤΕΧΝΙΚΗ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.	Real Estate	91,42%	91,42%
ATE RENT	Leasing	99,11%	99,11%
A.B.G. FINANCE INTERNATIONAL P.L.C.	Finance	100,00%	100,00%
ATEbank ROMANIA SA	Τράπεζα	74,13%	87,21%
AIK BANKA	Τράπεζα	20,83%	20,83%
<u>Μη Χρηματοπιστωτικού τομέα</u>			
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	Ασφαλιστική	84,08%	84,08%
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ Α.Ε.	Βιομηχανία ζάχαρης	82,33%	82,33%
ΣΕΚΑΠ Α.Ε.	Βιομηχανία σιγαρέττων	44,18%	42,95%
ΔΩΔΩΝΗ Α.Ε.	Βιομηχανία γάλακτος	67,77%	67,77%
ΕΛΒΙΖ Α.Ε.	Βιομηχανία ζωοτροφών	99,82%	99,82%
ATE ADVERTISING	Διαφημιστική	62,28%	64,88%
ATEExcelixi	Εκπαιδευτικό & Συνεδριακό κέντρο	99,20%	99,20%

Η θυγατρική της ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ Α.Ε. στη Ρουμανία, ATE INSURANCE S.A. ROMANIA δεν συμπεριλαμβάνεται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της 31/12/2008 της ATEbank, λόγω της ελάχιστης επίδρασης της στα οικονομικά μεγέθη του Ομίλου. Τα αποτελέσματα της μετά από φόρους κατά την 31/12/2008 ανέρχονταν σε Ευρώ 454 χιλ. ενώ τα Ίδια της Κεφάλαια σε Ευρώ 6.428 χιλ.

Ο Όμιλος διαθέτει δίκτυο 478 καταστημάτων στην Ελλάδα και 26 στο εξωτερικό, εκ των οποίων 25 καταστήματα στη Ρουμανία (ATEbank Romania) και 1 στη Γερμανία, τα οποία προσφέρουν στους πελάτες τους όλο το φάσμα των τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων. Η ATE διαθέτει επίσης 960 ATM (Αυτόματες Ταμειακές Μηχανές) στην Ελλάδα και 25 στη Ρουμανία. Το 45% περίπου των καταστημάτων της είναι ιδιόκτητα.

Ο Όμιλος απασχολεί 9.458 άτομα, εκ των οποίων 7.112 εργάζονται στο χρηματοοικονομικό τομέα.

Ο Όμιλος διοικείται από το 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, που εξελέγη από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της 23 Μαΐου 2007, λήγει το 2010 και η σύνθεσή του την 31.12.2008 είχε ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος)
Δημήτριος Ι. Μηλιάκος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος)
Βασίλειος Τ. Δρούγκας

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος)
Παναγιώτης Ν. Βαράγκης

ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΜΕΛΗ
Γρηγόριος Θ. Κωνσταντινίδης
Ιωάννης Ν. Κατσαούνης
Βασίλειος Σ. Μπερεδήμας
Γρηγόριος Ι. Αλεξιάδης
Ιωάννης Μ. Τσαγκαράκης
Νικόλαος Κ. Μπαλτάς

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΜΕΛΗ
Σωτήρης Α. Ρεβίθης
Δημήτριος Γ. Κάρναβος

2. ΒΑΣΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

2.1 Δήλωση Συμμόρφωσης

Οι οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου έχουν συνταχθεί με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Π) και τις ερμηνείες τους όπως έχουν υιοθετηθεί από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) και κατ' επέκταση από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι οικονομικές καταστάσεις εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο την 27 Μαρτίου 2009 και έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο στη διεύθυνση www.atebank.gr

2.2 Βάση επιμέτρησης

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί βάσει της αρχής του ιστορικού κόστους, εκτός από τα ακόλουθα στοιχεία που παρουσιάζονται στην εύλογη αξία:

- παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα
- χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης
- χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση

2.3 Λειτουργικό νόμισμα

Το λειτουργικό νόμισμα του Ομίλου είναι το Ευρώ. Οι οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου παρουσιάζονται σε χιλιάδες Ευρώ, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά στις επιμέρους σημειώσεις.

2.4 Χρήση εκτιμήσεων και παραδοχών

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π. απαιτεί τη διενέργεια εκτιμήσεων και υιοθέτηση παραδοχών από τη Διοίκηση, οι οποίες δύνανται να επηρεάσουν τα λογιστικά υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, καθώς επίσης και τα ποσά των εσόδων και εξόδων. Τα πραγματικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν από τις ανωτέρω εκτιμήσεις.

Οι εκτιμήσεις και οι σχετικές υποθέσεις επανεξετάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Αποκλίσεις των λογιστικών εκτιμήσεων αναγνωρίζονται την περίοδο κατά την οποία επανεξετάζονται εφόσον αφορούν μόνο την τρέχουσα περίοδο ή αν αφορούν και στις μελλοντικές περιόδους οι αποκλίσεις επηρεάζουν την τρέχουσα και μελλοντικές περιόδους.

Εκτιμήσεις που γίνονται από την Διοίκηση κατά την εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. που έχουν σημαντική επιρροή στις οικονομικές καταστάσεις και εκτιμήσεις που παρουσιάζουν σημαντικό κίνδυνο για ουσιώδεις προσαρμογές στην επόμενη χρήση αναφέρονται στη σημ. 5.

2.5 Συγκριτικά στοιχεία

Σε ορισμένες περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο, αναπροσαρμόζονται τα συγκριτικά στοιχεία της προηγούμενης χρήσης προκειμένου να καταστούν αυτά ομοειδή και συγκρίσιμα με τα στοιχεία της τρέχουσας χρήσης.

3. ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι λογιστικές αρχές που αναφέρονται παρακάτω έχουν εφαρμοσθεί με συνέπεια για όλες τις περιόδους που αναφέρονται σε αυτές τις οικονομικές καταστάσεις και έχουν εφαρμοσθεί με συνέπεια από όλες τις εταιρίες του ομίλου της ATEbank, αφού ληφθεί υπόψη η τροποποίηση του ΔΛΠ 39 για την αναταξινόμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων, όπως αναφέρεται αναλυτικά στη σημ. 3.11.

3.1 Βάση ενοποίησης

(α) Θυγατρικές εταιρείες

Θυγατρικές είναι οι εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από τον Όμιλο. Έλεγχος υπάρχει όταν ο Όμιλος ελέγχει άμεσα ή έμμεσα την επιχειρηματική και οικονομική πολιτική της εταιρείας. Η ύπαρξη τυχόν δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου τα οποία είναι ασκήσιμα, λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να στοιχειοθετηθεί αν η μητρική ασκεί τον έλεγχο επί των θυγατρικών. Στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις οι θυγατρικές εταιρείες περιλαμβάνονται με τη μέθοδο της ολικής ενσωμάτωσης από την ημερομηνία που αποκτήθηκε ο έλεγχος αυτών.

(β) Συγγενείς εταιρείες

Συγγενείς είναι οι εταιρείες στις οποίες ο Όμιλος, άμεσα ή έμμεσα, ασκεί ουσιώδη επιρροή στην επιχειρηματική και οικονομική πολιτική τους αλλά δεν έχει τον έλεγχο. Οι συγγενείς εταιρείες περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

(γ) Εταιρείες ειδικού σκοπού (SPE)

Οι εταιρείες ειδικού σκοπού είναι εταιρείες που δημιουργούνται με αποκλειστικό σκοπό την εξυπηρέτηση κάποιου συγκεκριμένου στόχου, όπως τιτλοποιήσεις, λήψη / χορήγηση δανείων κλπ. Οι οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών ειδικού σκοπού περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου, με το δεδομένο ότι ο Όμιλος έχει τον έλεγχο της εταιρείας ειδικού σκοπού.

(δ) Κεφάλαια υπό διαχείριση

Ο Όμιλος διαχειρίζεται κεφάλαια υπό μορφή αμοιβαίων κεφαλαίων και άλλων επενδύσεων για λογαριασμό τρίτων. Οι οικονομικές καταστάσεις αυτών των οικονομικών μονάδων δεν περιλαμβάνονται σε αυτές τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις εκτός των περιπτώσεων όπου ο Όμιλος έχει την κυριότητα των κεφαλαίων αυτών.

(ε) Απαλοιφή διεταιρικών συναλλαγών

Τα διεταιρικά υπόλοιπα καθώς και τα κέρδη ή ζημιές, έσοδα ή έξοδα από ενδοεταιρικές συναλλαγές απαλείφονται κατά τη σύνταξη των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Κέρδη ή ζημιές από συναλλαγές με συγγενείς εταιρείες απαλείφονται ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής στη συγγενή εταιρεία. Οι ζημιές απαλείφονται με τον ίδιο τρόπο όπως και τα κέρδη με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει ένδειξη για απομείωση.

3.2 Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένα νομίσματα μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν την ημερομηνία διενέργειας των εκάστοτε συναλλαγών. Τα εκφρασμένα σε ξένο νόμισμα νομισματικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις τα οποία εμφανίζονται στο ιστορικό κόστος μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν την ημερομηνία εκείνη. Οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσεως. Τα μη νομισματικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα που εκφράζονται στο ιστορικό τους κόστος, μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες οι οποίες ίσχυαν κατά την ημερομηνία του προσδιορισμού της εύλογης αξίας. Οι συναλλαγματικές διαφορές των μη νομισματικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων οι οποίες προκύπτουν από την αποτίμηση τους στο τέλος της χρήσεως, αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως, εκτός των διαφορών οι οποίες προκύπτουν από αποτίμηση νομισματικών στοιχείων που αποτελούν μέρος επένδυσης σε θυγατρική εταιρεία σε άλλη χώρα και των χρηματοοικονομικών στοιχείων αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίζονται απευθείας στην Καθαρή Θέση.

3.3 Επιχειρήσεις στο Εξωτερικό

Οι Ισολογισμοί των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό και περιλαμβάνονται στην ενοποίηση μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση τη συναλλαγματική ισοτιμία της ημερομηνίας κλεισίματος του Ισολογισμού. Τα έσοδα και τα έξοδα των ανωτέρω εταιρειών μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση τη μέση τιμή του ξένου νομίσματος κατά τη διάρκεια της χρήσεως.

Οι συναλλαγματικές διαφορές αναγνωρίζονται απευθείας στην καθαρή θέση και εμφανίζονται σε ιδιαίτερο λογαριασμό στην Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων. Όταν πωληθεί μία εταιρεία του εξωτερικού, το σχηματισμένο στην καθαρή θέση αποθεματικό μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως.

3.4 Έσοδα και Έξοδα από Τόκους

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης σε δεδουλευμένη βάση, χρησιμοποιώντας την πραγματική απόδοση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ή το αντίστοιχο κυμαινόμενο επιτόκιο. Τα έσοδα και έξοδα από τόκους περιλαμβάνουν την απόσβεση της διαφοράς υπέρ ή υπό το άρτιο ή άλλων διαφορών μεταξύ της αρχικής αξίας ενός τοκοφόρου χρηματοοικονομικού στοιχείου και του αντίστοιχου ποσού που θα εισπραχθεί ή θα πληρωθεί κατά τη λήξη, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου είναι μία μέθοδος σύμφωνα με την οποία υπολογίζεται το αναπόσβεστο κόστος του χρηματοοικονομικού στοιχείου ή της υποχρέωσης έτσι ώστε να κατανέμονται τα έσοδα ή τα έξοδα από τόκους καθ' όλη την περίοδο αναφοράς.

Πραγματικό επιτόκιο είναι εκείνο το οποίο προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές πληρωμές ή εισπράξεις καθ' όλη την προσδοκώμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου.

Μόλις ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή ομάδα από ομοειδή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαγραφεί ως αποτέλεσμα απομείωσης της αξίας τους, σταματά ο εκτοκισμός.

3.5 Προμήθειες και Συναφή Έσοδα

Οι προμήθειες και τα συναφή έσοδα αναγνωρίζονται σε δεδουλευμένη βάση κατά τη διάρκεια της περιόδου στην οποία παρασχέθηκαν οι σχετικές με αυτά υπηρεσίες. Προμήθειες και συναφή έσοδα που προέρχονται από συναλλαγές για λογαριασμό τρίτων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα κατά το χρόνο περαίωσης της συναλλαγής. Αμοιβές για υπηρεσίες διαχείρισης χαρτοφυλακίου και συμβουλευτικές

υπηρεσίες καταχωρούνται στα αποτελέσματα σύμφωνα με σύμβαση παροχής υπηρεσιών, συνήθως σε αναλογική βάση.

3.6 Καθαρά έσοδα εμπορικού χαρτοφυλακίου

Τα καθαρά έσοδα του εμπορικού χαρτοφυλακίου αφορούν τα κέρδη ή ζημιές από πώληση χρεογράφων και παραγώγων και περιλαμβάνουν τα κέρδη ή ζημιές από την αποτίμηση στην εύλογη αξία του εμπορικού χαρτοφυλακίου (μετοχές, ομόλογα, παράγωγα κλπ) και τις τυχόν υπάρχουσες συναλλαγματικές διαφορές.

3.7 Καθαρά έσοδα επενδυτικού χαρτοφυλακίου

Τα καθαρά έσοδα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου αφορούν αποκλειστικά κέρδη ή ζημιές από πώληση χρεογράφων που έχουν χαρακτηριστεί ως διαθέσιμα προς πώληση. Οι διαφορές της εύλογης αξίας αυτών των χρηματοοικονομικών προϊόντων καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση καθώς και οι σχετιζόμενες με αυτές συναλλαγματικές διαφορές. Όταν οι επενδύσεις αυτές πωλούνται τα σωρευμένα κέρδη / ζημιές που συμπεριλαμβάνονται στην Καθαρή Θέση μεταφέρονται στα αποτελέσματα χρήσεως.

3.8 Έσοδα από μερίσματα

Τα έσοδα από μερίσματα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως κατά την ημερομηνία έγκρισής τους από τα αρμόδια όργανα των εταιρειών που συνήθως είναι η Γενική Συνέλευση των μετόχων. Ο λογαριασμός περιλαμβάνει τόσο τα έσοδα από μερίσματα του εμπορικού χαρτοφυλακίου όσο και τα έσοδα από μερίσματα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου.

3.9 Καταβολές ενοικίων

Οι καταβολές λειτουργικών μισθώσεων κατανέμονται ως δαπάνη στο λογαριασμό αποτελεσμάτων βάσει της άμεσης μεθόδου κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Οι ληφθείσες επιχορηγήσεις μισθώσεων καταχωρούνται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων ως αναπόσπαστο μέρος της δαπάνης κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

3.10 Φόρος Εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος στα αποτελέσματα χρήσης αποτελείται από το φόρο της τρέχουσας χρήσης και από τον αναβαλλόμενο φόρο. Ο φόρος εισοδήματος αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης εκτός και αν σχετίζεται με στοιχεία που αναγνωρίζονται απευθείας στην καθαρή θέση οπότε και αναγνωρίζεται στην καθαρή θέση.

Ο φόρος της τρέχουσας χρήσης είναι η αναμενόμενη φορολογική υποχρέωση επί του φορολογητέου εισοδήματος, χρησιμοποιώντας τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές και οποιαδήποτε αναπροσαρμογή που αφορά φορολογική υποχρέωση παρελθουσών χρήσεων.

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται με τη μέθοδο του ισολογισμού, βάσει των προσωρινών διαφορών οι οποίες προκύπτουν μεταξύ της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στις Οικονομικές Καταστάσεις και της φορολογικής αξίας που αποδίδεται σε αυτά σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία. Για τις ακόλουθες προσωρινές διαφορές δεν υπολογίζεται αναβαλλόμενος φόρος: υπεραξία από συγχώνευση που δεν εκπίπτει για φορολογικούς σκοπούς, η αρχική αναγνώριση περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων που δεν επηρεάζουν τις λογιστικές ή φορολογικές διαφορές. Για τον προσδιορισμό της αναβαλλόμενης φορολογίας χρησιμοποιούνται οι θεσπισμένοι φορολογικοί συντελεστές ή οι φορολογικοί συντελεστές που έχουν θεσπιστεί κατά την ημερομηνία σύνταξης του Ισολογισμού και έχουν εφαρμογή σε μεταγενέστερη ημερομηνία.

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αναγνωρίζεται μόνο στη περίπτωση που είναι πιθανόν τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη να είναι επαρκή για το συμψηφισμό των προσωρινών διαφορών. Η

αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση μειώνεται σε περίπτωση που είναι πιθανόν να μην πραγματοποιηθεί το φορολογικό όφελος.

3.11 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Αρχική αναγνώριση

Ο Όμιλος ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του στις εξής κατηγορίες: χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες, επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη και διαθέσιμες προς πώληση. Η απόφαση για την ταξινόμηση των επενδύσεων λαμβάνεται κατά την απόκτησή τους από τη Διοίκηση του Ομίλου.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων: Η κατηγορία περιλαμβάνει δυο υποκατηγορίες: χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλακίου και λοιπά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα σε εύλογη αξία. Τα στοιχεία αυτής της κατηγορίας αφορούν κυρίως περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν αποκτηθεί με σκοπό την εκποίησή τους σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα και αυτά που ταξινομήθηκαν στην κατηγορία αυτή από τη Διοίκηση κατά την απόκτησή τους. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία περιλαμβάνονται σε αυτή την κατηγορία εκτός εάν προορίζονται για αντιστάθμιση.

Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες: Τα δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές. Προκύπτουν όταν ο Όμιλος παρέχει χρηματικά ποσά σε ένα πελάτη χωρίς να έχει την πρόθεση να εμπορευτεί την απαίτηση.

Επενδύσεις διακρατούμενες έως τη λήξη: Είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με σταθερές ή καθορισμένες πληρωμές και συγκεκριμένη λήξη που ο Όμιλος έχει την πρόθεση και τη δυνατότητα να διακρατήσει ως τη λήξη τους. Όταν ο Όμιλος πουλήσει ένα σημαντικό αριθμό διακρατούμενων έως τη λήξη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ολόκληρη η κατηγορία θα αναμορφωθεί και θα κατηγοριοποιηθεί στο χαρτοφυλάκιο των διαθεσίμων προς πώληση επενδύσεων.

Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση: Αφορούν επενδύσεις που δεν έχουν προκαθορισμένο χρονικό ορίζοντα διακράτησης και μπορούν να ρευστοποιηθούν ανά πάσα στιγμή ανάλογα με τις ανάγκες ρευστότητας του Ομίλου, τις μεταβολές των επιτοκίων, των συναλλαγματικών ισοτιμιών ή των τιμών των μετοχών.

Οι αγορές και οι πωλήσεις των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, επενδύσεων διακρατούμενων έως τη λήξη ή διαθέσιμων προς πώληση αναγνωρίζονται την ημερομηνία συναλλαγής (trade date), η οποία αντιστοιχεί στην ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πουλήσει το περιουσιακό στοιχείο. Τα δάνεια αναγνωρίζονται όταν τα χρήματα δοθούν στους δανειζόμενους. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν αφορούν αυτά που είναι στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων αρχικά αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους πλέον των εξόδων συναλλαγής.

Αναταξινόμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων: Τον Οκτώβριο 2008 το IASB εξέδωσε μια τροποποίηση του ΔΛΠ 39 «Αναταξινόμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων». Βάσει αυτής της τροποποίησης επιτρέπεται στις εταιρείες να μεταφέρουν μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία:

α) από την κατηγορία «Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση» στην κατηγορία «Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες», εφόσον έχουν τη δυνατότητα και την πρόθεση να διατηρήσουν αυτά μέχρι το απώτερο μέλλον ή μέχρι τη λήξη τους,

β) από την κατηγορία «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο» στις κατηγορίες «Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες» και «Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση».

Η τροποποίηση απαιτεί από τις εταιρείες πρόσθετες γνωστοποιήσεις, ενώ η ισχύς της ξεκινά από την 1^η Ιουλίου 2008. Κάνοντας χρήση της παραπάνω τροποποίησης του ΔΛΠ 39, ο Όμιλος προέβη σε αναταξινόμηση ορισμένων μη παράγωγων χρηματοοικονομικών στοιχείων. Ανάλυση των αναταξινόμησης παρέχεται στη σημ. 24.

Παύση αναγνώρισης

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία παύουν να απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις από τη στιγμή που λήγει το δικαίωμα του Ομίλου να λαμβάνει εισροές από αυτά ή από την στιγμή που ο Όμιλος έχει μεταφέρει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που έχει από την κατοχή τους.

Αποτίμηση

Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Τα δάνεια και οι προκαταβολές σε πελάτες καθώς και τα διακρατούμενα έως τη λήξη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται στην αποσβέσιμη αξία τους χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Συμψηφισμός

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό απεικονίζεται στις οικονομικές καταστάσεις μόνο όταν υπάρχει νομικό δικαίωμα για συμψηφισμό των καταχωρημένων ποσών και ταυτόχρονα υπάρχει η πρόθεση για το συμψηφισμό αυτό.

3.12 Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

(α) Περιουσιακά στοιχεία που εμφανίζονται στην αποσβέσιμη αξία κτήσης

Ο Όμιλος αξιολογεί για κάθε περίοδο όπου δημοσιεύει οικονομικές καταστάσεις εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι υφίσταται απομείωση σε ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων είναι απομειωμένο εάν και μόνο εάν, υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης ως αποτέλεσμα ενός ή περισσότερων γεγονότων που εμφανίστηκαν μετά από την αρχική αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου και αυτές οι ενδείξεις έχουν επίδραση στις μελλοντικές ταμειακές ροές, και μπορούν να υπολογιστούν με αξιόπιστο τρόπο. Ως αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης θεωρούνται σημαντικά στοιχεία που έρχονται σε γνώση του Ομίλου και αφορούν στα ακόλουθα γεγονότα:

α. σημαντικές δυσκολίες στην οικονομική κατάσταση του οφειλέτη

β. παραβίαση των όρων μίας σύμβασης με αποτέλεσμα την καθυστέρηση ή την αθέτηση πληρωμής χρεολυσίου ή τόκων

γ. ένταξη του πιστούχου σε καθεστώς ρύθμισης λόγω οικονομικής δυσχέρειας με επαχθέστερους για τον Όμιλο όρους σε σχέση με την αρχική σύμβαση

δ. ισχυρή πιθανότητα ότι ο πιστούχος οδεύει σε πτώχευση ή θα ενταχθεί σε καθεστώς οικονομικής αναδιάρθρωσης

ε. Τα αξιοσημείωτα στοιχεία που υποδεικνύουν μία σημαντική μείωση σε αναμενόμενες μελλοντικές εισπράξεις από ομάδα δανείων ή απαιτήσεων που προέρχονται από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, σε σχέση με την αρχική απαίτηση και δεν υπάρχει δυνατότητα προσδιορισμού κατά περίπτωση της ενδεχόμενης ζημίας από απομείωση είναι:

- ενδείξεις δυσχέρειας στην ικανοποίηση των όρων πληρωμής των συμβατικών υποχρεώσεων μίας ομάδας πιστούχων, με κοινά χαρακτηριστικά
- υποβάθμιση βασικών οικονομικών δεικτών σε μία γεωγραφική ενότητα ή έναν συγκεκριμένο οικονομικό κλάδο με πιθανό αποτέλεσμα την επιδείνωση των όρων αποπληρωμής των υποχρεώσεων των πιστούχων

Ο Όμιλος αρχικά προβαίνοντας σε έλεγχο απομείωσης αξιολογεί κατά περίπτωση εάν υφίστανται αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις σημαντικού ύψους και κατά περίπτωση ή συνολικά για αυτά που δεν αξιολογούνται σε ατομικό επίπεδο ως σημαντικά. Εάν κατά τον έλεγχο απομείωσης για τις ατομικά εξεταζόμενες περιπτώσεις δεν προκύπτει αντικειμενική ένδειξη ζημίας τότε οι απαιτήσεις αυτές συμπεριλαμβάνονται σε ομάδες με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου και αξιολογούνται συλλογικά. Οι περιπτώσεις που αξιολογούνται σε ατομικό επίπεδο και προκύπτει ζημία απομείωσης δεν συμπεριλαμβάνονται στις ομαδοποιημένες αξιολογήσεις.

Εφόσον υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, το ποσό της απομείωσης υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών ροών (μη συμπεριλαμβανομένων των μελλοντικών πιστωτικών ζημιών που δεν έχουν συμβεί) προεξοφλημένες με βάση τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου μειώνεται μέσω της χρησιμοποίησης ενός λογαριασμού πρόβλεψης και το ποσό της ζημίας αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Εάν ένα δάνειο ή μία επένδυση διακρατούμενη ως τη λήξη παρουσιάζει κυμαινόμενο επιτόκιο, το επιτόκιο προεξοφλησης που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της ζημίας απομείωσης είναι το παρόν πραγματικό επιτόκιο όπως ορίζεται από τη σύμβαση.

Ο υπολογισμός της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών ροών ενός δανείου με εξασφαλίσεις εμπεριέχει τις ταμειακές ροές που προκύπτουν από ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων ακόμα και εάν η ρευστοποίηση δεν κρίνεται πιθανή.

Για την εκτίμηση απομείωσης, χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου υπάρχει ομαδοποίηση αυτών (π.χ. βάση του συστήματος πιστωτικής διαβάθμισης του Ομίλου που λαμβάνει υπόψη τη φύση του προϊόντος, τον κλάδο, τη γεωγραφική περιοχή, τη φύση των εξασφαλίσεων, την συναλλακτική συμπεριφορά και άλλους σχετικούς παράγοντες). Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι σχετικά για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών των ομαδοποιημένων περιουσιακών στοιχείων από τη στιγμή που αποτελούν ενδείξεις της ικανότητας του οφειλέτη να αποπληρώσει όλα τα οφειλόμενα ποσά.

Οι μελλοντικές ταμειακές ροές των ομαδοποιημένων χρηματοοικονομικών στοιχείων που εξετάζονται για ενδείξεις απομείωσης, εκτιμώνται βάσει των ροών που απορρέουν από τις σχετικές συμβάσεις και ιστορικών στοιχείων ζημιών περιουσιακών στοιχείων που εμφανίζουν παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου. Τα ιστορικά στοιχεία ζημιών αναπροσαρμόζονται βάσει σημερινών στοιχείων για να παρουσιάσουν το αποτέλεσμα της τρέχουσας κατάστασης.

Η μεθοδολογία και οι υποθέσεις που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών επανεκτιμώνται σε τακτική βάση από τον Όμιλο ώστε να μειωθούν τυχόν διαφορές μεταξύ εκτιμώμενης ζημίας και πραγματικής ζημίας βάση ιστορικών δεδομένων.

Όταν ένα δάνειο είναι μη εισπράξιμο, διαγράφεται έναντι της σχηματισθείσας πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις. Η διαγραφή διενεργείται όταν έχουν ολοκληρωθεί όλες οι σχετικές διαδικασίες και το ποσό

της ζημίας έχει οριστικοποιηθεί. Μεταγενέστερες αλλαγές στα ανακτήσιμα ποσά που προηγουμένως είχαν διαγραφεί μειώνουν το ποσό της πρόβλεψης στα αποτελέσματα.

Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της απομείωσης μειωθεί και η μείωση μπορεί να συνδεθεί με αντικειμενικά γεγονότα που συνέβησαν μετά την αναγνώριση της απομείωσης, η απομείωση που είχε ήδη αναγνωρισθεί αντिलογίζεται έναντι του λογαριασμού της πρόβλεψης. Το ποσό αντिलογίζεται μέσω των αποτελεσμάτων.

(β) Περιουσιακά στοιχεία που αποτιμώνται σε εύλογη αξία

Ο Όμιλος αξιολογεί για κάθε περίοδο όπου δημοσιεύει οικονομικές καταστάσεις εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι υφίσταται απομείωση σε ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση των μετοχικών επενδύσεων που ταξινομούνται στο χαρτοφυλάκιο διαθέσιμο προς πώληση, ως ένδειξη απομείωσης νοείται μία σημαντική ή παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας του χρεογράφου σε σχέση με το αρχικό κόστος κτήσης. Εφόσον, υπάρχει τέτοια ένδειξη για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση, η σωρευμένη ζημία που υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους κτήσης και της τρέχουσας εύλογης αξίας, μείον τυχόν ζημίες απομείωσης που είχαν αναγνωρισθεί κατά προηγούμενες περιόδους στα αποτελέσματα, μεταφέρεται από τα ίδια κεφάλαια και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, η εύλογη αξία ενός ομολόγου ταξινομημένου ως διαθέσιμου προς πώληση αυξηθεί και η αύξηση μπορεί αντικειμενικά να αποδοθεί σε γεγονότα που συνέβη μετά την αναγνώριση στα αποτελέσματα της απομείωσης, η απομείωση αντिलογίζεται μέσω των αποτελεσμάτων.

3.13 Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα και λογιστική αντιστάθμισης

Τα παράγωγα αρχικά αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία σύναψης του συμβολαίου των παραγώγων και μεταγενέστερα αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Η εύλογη αξία λαμβάνεται από τιμές χρηματιστηριακών αγορών ή υπολογίζεται βάσει τεχνικών αποτίμησης, όπως αναλύσεις προεξοφλημένων ταμειακών ροών και μοντέλα αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης. Τα παράγωγα απεικονίζονται ως απαιτήσεις όταν η εκτιμώμενη εύλογη αξία τους είναι θετική και ως υποχρεώσεις όταν η εκτιμώμενη εύλογη αξία τους είναι αρνητική.

Η εύλογη αξία ενός παραγώγου κατά την αρχική αναγνώριση είναι το κόστος της συναλλαγής.

Παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα αναγνωρίζονται ως ξεχωριστά παράγωγα όταν τα οικονομικά χαρακτηριστικά και οι κίνδυνοι τους δεν είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με εκείνους του κύριου συμβολαίου και το κύριο συμβόλαιο δεν αποτιμάται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων της χρήσης. Αυτά τα ενσωματωμένα παράγωγα αποτιμώνται στην εύλογη αξία και οι μεταβολές αυτής καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης.

Η μέθοδος αναγνώρισης του κέρδους ή ζημίας που προκύπτει εξαρτάται από το αν το παράγωγο ταξινομείται ως μέσο αντιστάθμισης και από τη φύση των στοιχείων που αντισταθμίζονται. Ο Όμιλος ταξινομεί συγκεκριμένα παράγωγα είτε (α) ως αντιστάθμιση εύλογης αξίας αναγνωρισμένων περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων ή δέσμευσης, είτε (β) ως αντιστάθμιση ταμειακών ροών, η οποία προέρχεται από αναγνωρισμένο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση ή από προβλεπόμενη συναλλαγή. Η λογιστική αντιστάθμισης χρησιμοποιείται για παράγωγα που έχουν ταξινομηθεί κατά αυτό τον τρόπο εφόσον ικανοποιούνται συγκεκριμένα κριτήρια.

Ο Όμιλος καταγράφει κατά τη σύναψη των συναλλαγών τη σχέση μεταξύ των στοιχείων αντιστάθμισης και των αντισταθμισμένων στοιχείων καθώς και τους κινδύνους και τη στρατηγική διαχείρισης των συναλλαγών αντιστάθμισης. Μετά τη σύναψη της σύμβασης και σε τακτά χρονικά διαστήματα καταγράφεται η εκτίμηση του Ομίλου αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης τόσο για τις αντισταθμίσεις εύλογης αξίας όσο και για τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών.

Αντιστάθμιση εύλογης αξίας – Μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων που έχουν ταξινομηθεί και πληρούν τα κριτήρια της αντιστάθμισης εύλογης αξίας αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσης μαζί με τις μεταβολές της εύλογης αξίας των αντισταθμιζόμενων περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων στα οποία αναφέρεται ο κίνδυνος που αντισταθμίζεται.

Όταν η αντιστάθμιση δεν τηρεί τα κριτήρια της λογιστικής αντιστάθμισης, η μεταβολή της εύλογης αξίας του αντισταθμιζόμενου στοιχείου για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου αποσβένεται στα αποτελέσματα σύμφωνα με τη διάρκεια της συναλλαγής. Η μεταβολή στη λογιστική αξία μιας αντισταθμιζόμενης μετοχής παραμένει στα σωρευμένα κέρδη / ζημιές προηγούμενων χρήσεων μέχρι τη πώληση της μετοχής.

Αντιστάθμιση ταμειακών ροών- Η μεταβολή της εύλογης αξίας του αποτελεσματικού μέρους των παραγώγων που έχουν κατηγοριοποιηθεί και χαρακτηρισθεί ως αντιστάθμιση ταμειακών ροών καταχωρούνται στην καθαρή θέση. Τα κέρδη ή ζημιές που αφορούν το μη αποτελεσματικό μέρος της αντιστάθμισης καταχωρούνται κατευθείαν στα αποτελέσματα.

Τα ποσά που έχουν σωρευτεί στα ίδια κεφάλαια εμφανίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως κατά τη στιγμή που τα αντισταθμισμένα στοιχεία επηρεάζουν τα αποτελέσματα.

Όταν ένα προϊόν αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληρεί τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, τα σωρευμένα κέρδη ή ζημιές που υφίστανται στα ίδια κεφάλαια εκείνη τη στιγμή παραμένουν στα ίδια κεφάλαια και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν η προβλεπόμενη συναλλαγή αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Όταν η συναλλαγή δεν προβλέπεται ότι θα συμβεί, τα σωρευμένα κέρδη ή ζημιές μεταφέρονται στα αποτελέσματα.

Η μεταβολή της εύλογης αξίας των παραγώγων που δεν πληρούν τη λογιστική αντιστάθμισης καταχωρείται άμεσα στα αποτελέσματα.

3.14 Χρηματικά διαθέσιμα

Τα χρηματικά διαθέσιμα περιλαμβάνουν το ταμείο, τις μη δεσμευμένες καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα και τα άμεσα ρευστοποιήσιμα χρηματοοικονομικά στοιχεία με ημερομηνία λήξης μικρότερη των τριών μηνών. Δεν υπόκεινται σε σημαντικό κίνδυνο από τη μεταβολή της εύλογης αξίας τους και χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεών του.

3.15 Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς

Ο Όμιλος συνάπτει συμφωνίες αγορών (πωλήσεων) επενδύσεων και επαναπωλήσεων (επαναγορών) των ίδιων επενδύσεων σε συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία σε προσυμφωνημένη τιμή. Επενδύσεις αγορασμένες με την υποχρέωση να πουληθούν σε μελλοντική ημερομηνία δεν εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου. Τα ποσά που πληρώνονται αναγνωρίζονται στις απαιτήσεις από πιστωτικά ιδρύματα ή από πελάτες. Οι απαιτήσεις εμφανίζονται ως εξασφαλισμένες από συγκεκριμένα χρεόγραφα.

Οι επενδύσεις που πουλήθηκαν με συμφωνίες επαναγοράς συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στον ισολογισμό και εμφανίζονται σύμφωνα με τη λογιστική αρχή που σχετίζεται με τα περιουσιακά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς ή αυτά που είναι διαθέσιμα προς πώληση ή διακρατούμενα στη λήξη. Το τίμημα της πώλησης των επενδύσεων εμφανίζεται σαν υποχρέωση σε πιστωτικά ιδρύματα ή πελάτες.

Η διαφορά μεταξύ τιμής πώλησης και τιμής επαναγοράς αναγνωρίζεται σε δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με την περίοδο της συναλλαγής και περιέχεται στα έσοδα από τόκους.

3.16 Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία

Τα ακίνητα (οικόπεδα, κτίρια) χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο είτε για τις λειτουργικές εργασίες του Ομίλου (καταστήματα) είτε για διοικητικούς σκοπούς. Τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία αποτιμώνται στην αξία κτήσης μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις. Η αξία κτήσης περιλαμβάνει δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την απόκτησή τους.

Τα οικόπεδα δεν αποσβένονται. Τα υπόλοιπα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία αποσβένονται με βάση τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής τους, που έχει ως εξής :

Κτίρια	40 – 70 έτη
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	5 – 8 έτη
Μηχανήματα	7 – 14 έτη
Μεταφορικά μέσα	7 – 9 έτη

Οι «Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων» αποσβένονται στο μικρότερο χρονικό διάστημα μεταξύ της ωφέλιμης ζωής της βελτίωσης και της διάρκειας μίσθωσης του μισθωμένου ακινήτου.

Η ωφέλιμη ζωή των περιουσιακών στοιχείων επανεξετάζεται και αναπροσαρμόζεται εφόσον κρίνεται αναγκαίο κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

Τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία εξετάζονται όποτε αυτό απαιτείται για τυχόν απομείωση. Η λογιστική αξία του ενσώματου στοιχείου μειώνεται στο ανακτήσιμο ποσό, στην περίπτωση που η λογιστική αξία είναι μεγαλύτερη. Το ανακτήσιμο ποσό νοείται ως το μεγαλύτερο μεταξύ της εύλογης αξίας (μείον τα έξοδα πώλησης) του περιουσιακού στοιχείου και της παρούσας αξίας των μελλοντικών καθαρών ταμειακών ροών που προβλέπεται ότι θα αποφέρει το περιουσιακό στοιχείο κατά τη χρήση του.

Τα κέρδη ή ζημίες κατά την πώληση υπολογίζονται συγκρίνοντας το τίμημα πώλησης με την αναπόσβεστη λογιστική αξία και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως.

Ορισμένα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία που είχαν αναπροσαρμοσθεί στην εύλογη αξία πριν την 1 Ιανουαρίου 2004, ημερομηνία μετάβασης στα Δ.Π.Χ.Π., αποτιμήθηκαν στο τεκμαρτό κόστος που αποτελεί πλέον την αξία κτήσεώς τους. Ως τεκμαρτό κόστος θεωρείται η αναπροσαρμοσμένη αξία τους.

3.17 Επενδύσεις σε Ακίνητα

Οικόπεδα και κτίρια που κατέχονται από τον Όμιλο για ενοικίαση ή για κεφαλαιουχικό κέρδος ή και για τα δύο, ταξινομούνται ως ακίνητα για επένδυση. Οι επενδύσεις σε ακίνητα αποτιμώνται στην αξία κτήσης τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις.

Ο Όμιλος περιλαμβάνει στις επενδύσεις σε ακίνητα και τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται μέσω της διαδικασίας του πλειστηριασμού για το διακανονισμό μη εισπρακτέων απαιτήσεων από χορηγήσεις.

3.18 Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Στην κατηγορία αυτή ο Όμιλος έχει εντάξει την υπεραξία από εξαγορές επιχειρήσεων καθώς επίσης και τα προγράμματα λογισμικού, τα οποία παρακολουθούνται στο κόστος κτήσεως μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις τους.

(α) Υπεραξία εξαγοράς επιχειρήσεων (Goodwill)

Η υπεραξία αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ του τιμήματος εξαγοράς και της αναλογούσης εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία της εξαγοράς θυγατρικής ή συνδεδεμένης εταιρείας, των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν.

Η θετική υπεραξία είναι ένα μη αποσβέσιμο άυλο περιουσιακό στοιχείο, το οποίο υπόκειται σε έλεγχο απομείωσης της αξίας του σε κάθε περίοδο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων.

Η αρνητική υπεραξία καταχωρείται ως κέρδος στα αποτελέσματα όταν προκύπτει.

Η υπεραξία πρέπει να κατανέμεται στις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών κατά την ημέρα απόκτησης. Σε περίπτωση που υπάρχουν δυσκολίες για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων η κατανομή αυτή μπορεί να αναβάλλεται, όχι όμως πέραν του τέλους της πρώτης ετήσιας περιόδου που ξεκίνησε μετά την ημερομηνία της απόκτησης.

(β) Λογισμικά προγράμματα

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με βάση τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής των λογισμικών προγραμμάτων, την οποία ο Όμιλος έχει καθορίσει στα 3 έτη.

Έξοδα που αφορούν στη συντήρηση των προγραμμάτων λογισμικού αναγνωρίζονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων της χρήσεως που πραγματοποιούνται. Αντίθετα, οι δαπάνες που βελτιώνουν ή επιμηκύνουν την απόδοση των προγραμμάτων λογισμικού πέραν των αρχικών τεχνικών προδιαγραφών ή αντίστοιχα τα έξοδα μετατροπής λογισμικού ενσωματώνονται στο κόστος κτήσεως με απαραίτητη προϋπόθεση να μπορούν να επιμετρηθούν με αξιοπιστία.

3.19 Μισθώσεις

Ο Όμιλος ως Εκμισθωτής

Στις περιπτώσεις συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης στις οποίες ο Όμιλος λειτουργεί ως εκμισθωτής και οι κίνδυνοι και τα οφέλη μεταβιβάζονται στο μισθωτή, η παρούσα αξία των ελάχιστων μισθωμάτων που προβλέπει η σύμβαση μισθώσεως εμφανίζεται στην κατηγορία δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών.

Οι εισπράξεις των μισθωμάτων μειώνουν τη συνολική απαίτηση από μισθώματα, ενώ το χρηματοοικονομικό έσοδο αναγνωρίζεται με τη μέθοδο των δεδουλευμένων εσόδων.

Οι απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις εξετάζονται για απομείωση της αξίας τους σύμφωνα με τη διαδικασία που ισχύει για τα δάνεια και τις απαιτήσεις κατά πελατών, όπως αυτή περιγράφεται στη σημείωση 3.12.

Ο Όμιλος ως Μισθωτής

Οι μισθώσεις όπου ο εκμισθωτής μεταβιβάζει το δικαίωμα χρήσεως ενός στοιχείου του ενεργητικού για μια συμφωνημένη χρονική περίοδο, χωρίς ωστόσο να μεταβιβάζει και τους κινδύνους και ανταμοιβές της ιδιοκτησίας του πάγιου στοιχείου, ταξινομούνται ως λειτουργικές μισθώσεις. Σε αυτήν την περίπτωση ο Όμιλος δεν καταχωρεί το μισθωμένο ακίνητο ως στοιχείο ενεργητικού. Οι πληρωμές οι οποίες γίνονται για λειτουργικές μισθώσεις (μισθώματα τα οποία αντιστοιχούν στη χρήση του μισθωμένου παγίου, καθαρά από τυχόν κίνητρα που προσφέρθηκαν από τον εκμισθωτή) αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

Στην περίπτωση που ο Όμιλος είναι μισθωτής παγίων μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης, τα μισθωμένα αυτά πάγια αναγνωρίζονται ως ενσώματα πάγια και η αντίστοιχη υποχρέωση για καταβολή των μισθωμάτων ως στοιχείο του παθητικού. Τα ενσώματα μισθωμένα πάγια αρχικά καταχωρούνται στη μικρότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας του μισθωμένου παγίου και της παρούσας αξίας των μελλοντικών μισθωμάτων. Τα μισθωμένα πάγια αποσβένονται στην ωφέλιμη ζωή του παγίου, εάν είναι μεγαλύτερη από τη διάρκεια της μίσθωσης, μόνο στην περίπτωση όπου εκτιμάται ότι τα μισθωμένα πάγια θα έρθουν στην κυριότητα του Ομίλου στο τέλος της μίσθωσης. Κάθε πληρωμή μισθώματος διαχωρίζεται σε κεφάλαιο και τόκο. Το ποσό του μισθώματος που αφορά κεφάλαιο μειώνει την υποχρέωση, ενώ ο τόκος καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

3.20 Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται στον ισολογισμό όταν ο Όμιλος έχει μία τεκμαιρόμενη ή νόμιμη παρούσα υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότων παρελθουσών χρήσεων, το ποσό της υποχρέωσης είναι δυνατό να

προσδιοριστεί αντικειμενικά και είναι πιθανή η εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη προκειμένου να διακανονιστεί η υποχρέωση. Εφόσον το ποσό της υποχρέωσης είναι σημαντικό, η πρόβλεψη καθορίζεται προεξοφλώντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές με επιτόκιο που αντανάκλα τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς και την αξία του χρήματος διαχρονικά.

3.21 Παροχές προς το Προσωπικό

(α) Προγράμματα καθορισμένων εισφορών

Βάσει των προγραμμάτων καθορισμένων εισφορών ο Όμιλος καταβάλλει υποχρεωτικά ή προαιρετικά εισφορές σε συνταξιοδοτικά και ασφαλιστικά προγράμματα. Η υποχρέωση του Ομίλου εξαντλείται με την καταβολή των εισφορών. Οι εισφορές αναγνωρίζονται ως παροχές προς τους εργαζομένους όταν είναι πληρωτέες. Προπληρωμένες εισφορές αναγνωρίζονται ως περιουσιακό στοιχείο εφόσον θα υπάρξει επιστροφή χρημάτων ή μείωση μελλοντικών καταβολών.

(β) Προγράμματα καθορισμένων παροχών

Η υποχρέωση του Ομίλου όσον αφορά στα προγράμματα καθορισμένων παροχών υπολογίζεται ξεχωριστά για κάθε πρόγραμμα εκτιμώντας το ποσό των μελλοντικών παροχών που δικαιούνται οι εργαζόμενοι βάσει των υπηρεσιών που έχουν προσφέρει στην παρούσα και στις παρελθούσες χρήσεις. Οι παροχές προεξοφλούνται ώστε να καθοριστεί η παρούσα αξία τους και η εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος αφαιρείται. Το επιτόκιο προεξόφλησης είναι το επιτόκιο χρεογράφων του Δημοσίου, τα οποία έχουν περίοδο ωρίμανσης που προσεγγίζει τους όρους της υποχρέωσης του Ομίλου. Ο υπολογισμός διενεργείται από ανεξάρτητο αναλογιστή χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβαλλόμενης μονάδας πίστωσης (projected unit credit method).

Όταν οι παροχές βελτιώνονται, η αναλογία της αύξησης των παροχών που αφορά υπηρεσίες που παρασχέθηκαν στο παρελθόν αναγνωρίζεται σαν έξοδο στα αποτελέσματα σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο απόσβεσης όπου περίοδος απόσβεσης είναι η μέση υπολειπόμενη εργασιακή ζωή των υπαλλήλων.

Τα αναλογιστικά κέρδη και ζημίες αναγνωρίστηκαν, κατά την 1 Ιανουαρίου 2004, ημερομηνία μετάβασης στα Δ.Π.Χ.Π. Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημίες που προκύπτουν μεταγενέστερα της 1 Ιανουαρίου 2004 και εφόσον το σωρευμένο υπόλοιπο αυτών υπερβαίνει το 10% του μεγαλύτερου μεταξύ της παρούσας αξίας της υποχρέωσης και της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος αποσβένονται στα αποτελέσματα σύμφωνα με τη μέση υπολειπόμενη εργασιακή ζωή των υπαλλήλων. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση τα αναλογιστικά κέρδη δεν αναγνωρίζονται.

3.22 Μετοχικό κεφάλαιο

(α) Έξοδα αύξησης

Τα άμεσα σχετιζόμενα με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου του Ομίλου έξοδα, αφαιρούνται από το προϊόν της έκδοσης και μειώνουν ισόποσα τα ίδια κεφάλαια.

(β) Μερίσματα σε κοινές μετοχές

Τα μερίσματα σε κοινές μετοχές αναγνωρίζονται σαν υποχρέωση στην περίοδο που έχουν εγκριθεί από τους μετόχους.

(γ) Ίδιες μετοχές

Το κόστος κτήσης ιδίων μετοχών συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων εξόδων, εμφανίζεται αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων, έως ότου οι ίδιες μετοχές πουληθούν ή ακυρωθούν. Στην περίπτωση που οι ίδιες μετοχές πωληθούν ή επανεκδοθούν, το τίμημα θα καταχωρηθεί απευθείας στην καθαρή θέση.

3.23 Κέρδη ανά μετοχή

Ο Όμιλος παρουσιάζει στις οικονομικές καταστάσεις τα στοιχεία για τα βασικά και μειωμένα κέρδη ανά μετοχή για τις κοινές μετοχές του. Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται διαιρώντας το καθαρό κέρδος ή τη ζημία που αναλογεί σε κάθε μετοχή με το σταθμισμένο μέσο όρο των κοινών μετοχών. Τα μειωμένα κέρδη καθορίζονται προσαρμόζοντας το καθαρό κέρδος ή τη ζημία που αναλογεί σε κάθε μετοχή και το σταθμισμένο μέσο όρο των κοινών μετοχών που αντιπροσωπεύουν τις δυνητικώς εκδοθησόμενες κοινές μετοχές, οι οποίες αποτελούνται από μετατρέψιμα ομόλογα και δικαιώματα μετοχών που έχουν εκχωρηθεί στους υπαλλήλους.

3.24 Πληροφόρηση ανά τομέα

Τομέας είναι ένα διακριτό μέρος της δραστηριότητας του Ομίλου και αφορά είτε συγκεκριμένες παρεχόμενες υπηρεσίες ή την παραγωγή συγκεκριμένων προϊόντων (επιχειρηματικός τομέας) ή παρέχει υπηρεσίες σε ένα συγκεκριμένο οικονομικό περιβάλλον (γεωγραφικός τομέας) του οποίου το αντικείμενο, οι κίνδυνοι και τα οφέλη διαφέρουν από τους άλλους τομείς δραστηριότητας του Ομίλου. Η πληροφόρηση που παρέχεται στις οικονομικές καταστάσεις ανά τομέα βασίζεται στο γεγονός ότι ο επιχειρηματικός τομέας είναι ο κύριος τομέας δραστηριότητας του Ομίλου.

3.25 Ασφαλιστήρια συμβόλαια

Από την 1^η Ιανουαρίου 2005 γίνεται διαχωρισμός, σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Π. 4, του κινδύνου των ασφαλιστηρίων συμβολαίων σε ασφαλιστήρια συμβόλαια και σε χρηματοοικονομικά συμβόλαια. Η Ασφαλιστική εταιρεία του Ομίλου έχει ασφαλιστήρια συμβόλαια τόσο για ασφαλίσεις ζωής όσο και για ασφαλίσεις κατά ζημιών.

Ασφαλιστήρια συμβόλαια είναι εκείνα τα συμβόλαια με τα οποία μεταφέρεται σημαντικός ασφαλιστικός κίνδυνος από τον ασφαλιζόμενο στην ασφαλιστική εταιρεία και η ασφαλιστική εταιρεία αποδέχεται να αποζημιώσει τον ασφαλιζόμενο σε περίπτωση επέλευσης καθορισμένου αβέβαιου μελλοντικού συμβάντος που επηρεάζει αρνητικά τον ασφαλιζόμενο.

Τα εισπραττόμενα ποσά από τα συμβόλαια ζημιών αναγνωρίζονται ως έσοδα (δεδουλευμένα ασφάλιστρα) αναλογικά με την περίοδο διάρκειας του ασφαλιστηρίου συμβολαίου.

Τα ασφάλιστρα απεικονίζονται χωρίς τη μείωση των αναλογουσών προμηθειών.

(α) Έξοδα πρόσκτησης

Οι προμήθειες και τα άλλα έξοδα πρόσκτησης τόσο των νέων συμβολαίων όσο και των ανανεώσεων που αναλογούν στην επόμενη χρήση περιλαμβάνονται στο λογαριασμό του Ενεργητικού «Λοιπά στοιχεία» και κατανέμονται αναλογικά στις χρήσεις ανάλογα με τη διάρκεια των ασφαλιστηρίων συμβολαίων.

(β) Ασφαλιστικές προβλέψεις

Ασφαλιστικές προβλέψεις είναι οι καθαρές συμβατικές υποχρεώσεις της ασφαλιστικής εταιρείας οι οποίες πηγάζουν από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια και περιλαμβάνουν τις μαθηματικές προβλέψεις, τις προβλέψεις για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα και τις προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις.

Οι μαθηματικές προβλέψεις αφορούν τις ασφαλίσεις ζωής και υπολογίζονται ως η διαφορά της αναλογιστικής παρούσας αξίας των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει η εταιρεία και των υποχρεώσεων του συμβαλλόμενου. Οι υπολογισμοί διενεργούνται σύμφωνα με την εγκεκριμένη από την αρμόδια αρχή τεχνική βάση (πίνακας θνησιμότητας, τεχνικό επιτόκιο) κατά την έναρξη του συμβολαίου. Στην περίπτωση που διαπιστώνεται ζημία κατά τον έλεγχο επάρκειας σχηματίζεται επιπλέον πρόβλεψη.

Οι προβλέψεις για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα περιλαμβάνουν την αναλογία των μικτών ασφαλιστρών που αφορούν τις επόμενες χρήσεις.

Οι προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις καλύπτουν τις υποχρεώσεις από ασφαλιστικούς κινδύνους οι οποίες έχουν επέλθει μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, ανεξαρτήτως του εάν έχουν ή όχι δηλωθεί, και για τους οποίους είτε δεν έχουν καταβληθεί τα σχετικά ποσά των ασφαλιστικών αποζημιώσεων και των συναφών εξόδων ή δεν έχει προσδιοριστεί το ακριβές ύψος τους ή αμφισβητείται η έκταση της ευθύνης της ασφαλιστικής επιχείρησης.

Το ύψος της εκτιμώμενης πρόβλεψης προσδιορίζεται με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων όπως: πραγματογνωμοσύνες, ιατρικές εκθέσεις και δικαστικές αποφάσεις.

Οι προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις περιλαμβάνουν και το απόθεμα για ζημιές οι οποίες έχουν συμβεί και δεν έχουν αγγελθεί στην ασφαλιστική εταιρεία κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων (I.B.N.R.). Η εκτίμηση των ασφαλιστικών προβλέψεων διενεργείται κατά την ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με διατάξεις του ισχύοντα Νόμου 400/1970 όπως αυτός έχει διαμορφωθεί έως σήμερα και τις σχετικές αποφάσεις του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Η διαφορά των ασφαλιστικών προβλέψεων (αύξηση / μείωση) σε σχέση με την προηγούμενη αποτίμησή τους, όσον αφορά στις αναλογούσες προβλέψεις επί ίδιας κράτησης της εταιρείας, μεταφέρεται στους λογαριασμούς αποτελεσμάτων χρήσεως, η δε υπόλοιπη μεταφέρεται σε χρέωση των αντασφαλιστών σύμφωνα με όσα προβλέπονται από τις αντασφαλιστικές συμβάσεις.

(γ) Έλεγχος επάρκειας ασφαλιστικών προβλέψεων

Η ασφαλιστική εταιρεία του Ομίλου πραγματοποιεί έλεγχο επάρκειας των ασφαλιστικών της προβλέψεων σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Π. 4 χρησιμοποιώντας τρέχουσες εκτιμήσεις των μελλοντικών ταμειακών ροών που προκύπτουν από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια στο τέλος κάθε ετήσιας περιόδου.

Στην περίπτωση που ο έλεγχος επάρκειας των ασφαλιστικών προβλέψεων εμφανίσει ότι οι ασφαλιστικές προβλέψεις δεν είναι επαρκείς, η διαφορά αναγνωρίζεται άμεσα στα αποτελέσματα.

Όταν η υποχρέωση η οποία πηγάζει από το ασφαλιστήριο συμβόλαιο έχει εκπληρωθεί, ακυρωθεί ή λήξει παύει να αναγνωρίζεται.

(δ) Αντασφαλιστικές συμβάσεις

Τα οφέλη που λαμβάνει η Ασφαλιστική εταιρεία του Ομίλου από τις αντασφαλιστικές συμβάσεις τις οποίες έχει συνάψει αναγνωρίζονται ως στοιχεία ενεργητικού «Απαιτήσεις από αντασφαλιστές». Οι υποχρεώσεις προς τους αντασφαλιστές αφορούν κυρίως τα οφειλόμενα αντασφάλιστρα. Οι απαιτήσεις από αντασφαλιστές εξετάζονται για απομείωση σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού και οι τυχόν ζημιές αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα.

3.26 Αποθέματα

Τα αποθέματα αποτιμώνται στη χαμηλότερη μεταξύ της αξίας κτήσεώς τους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας τους. Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία αντιπροσωπεύει την εκτιμώμενη αξία πώλησης μειωμένη κατά το εκτιμώμενο κόστος ολοκλήρωσης και τα έξοδα πώλησης.

Το κόστος κτήσεως των προϊόντων προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο FIFO και συμπεριλαμβάνει τα έξοδα μεταφοράς και αποθήκευσής τους. Στην περίπτωση των έτοιμων προϊόντων και των ημιτελών προϊόντων, το κόστος συμπεριλαμβάνει και την αναλογία των γενικών βιομηχανικών εξόδων.

3.27 Νέα πρότυπα

Ορισμένα από τα νέα πρότυπα, οι τροποποιήσεις στα ισχύοντα πρότυπα και οι διερμηνείες δεν έχουν εφαρμογή για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2008, και δεν έχουν εφαρμοστεί κατά τη σύνταξη αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων:

- Η τροποποίηση στο Δ.Π.Χ.Π. 2 "Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών – Προϋποθέσεις Κατοχύρωσης Δικαιώματος και Ακυρώσεις" ξεκαθαρίζει τον ορισμό των προϋποθέσεων κατοχύρωσης δικαιώματος, εισάγει την έννοια των προϋποθέσεων μη κατοχύρωσης, απαιτεί οι προϋποθέσεις μη κατοχύρωσης να απεικονίζονται στην εύλογη αξία την ημερομηνία της παραχώρησης και παρέχει τον λογιστικό χειρισμό των προϋποθέσεων μη κατοχύρωσης και ακυρώσεων. Οι τροποποιήσεις στο Δ.Π.Χ.Π. 2 ισχύουν για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2009, με υποχρεωτική αναδρομική εφαρμογή και δεν αναμένεται να έχουν επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.
- Το αναθεωρημένο Δ.Π.Χ.Π. 3 "Συνένωση Επιχειρήσεων" (2008) ενσωματώνει τις ακόλουθες αλλαγές που πιθανόν να αφορούν τις δραστηριότητες του Ομίλου:
 - Ο ορισμός της επιχείρησης έχει επεκταθεί, και συνεπώς περισσότερες εξαγορές είναι πιθανόν να χειρίζονται ως συνενώσεις επιχειρήσεων.
 - Ενδεχόμενες αμοιβές θα επιμετρούνται σε εύλογη αξία, και μεταγενέστερες μεταβολές αυτών θα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα.
 - Τα κόστη συναλλαγής, εκτός από τα κόστη για έκδοση μετοχών και χρέους, θα αναγνωρίζονται ως δαπάνες όταν πραγματοποιούνται.
 - Τυχόν συμμετοχή στην αποκτώμενη που προϋπήρχε θα επιμετρείται σε εύλογη αξία με το κέρδος ή ζημιά να αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.
 - Τυχόν δικαιώματα μειοψηφίας θα επιμετρούνται είτε σε εύλογη αξία, ή κατά την αναλογία δικαιωμάτων στα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία της αποκτώμενης, ανά συναλλαγή.

Το αναθεωρημένο Δ.Π.Χ.Π. 3, το οποίο ισχύει για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2010, θα εφαρμοστεί μελλοντικά και συνεπώς δεν θα υπάρξει επίπτωση σε προηγούμενες χρήσεις στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2010 του Ομίλου.

- Το Δ.Π.Χ.Π. 8 "Τομείς Δραστηριοτήτων" εισάγει την «προσέγγιση της διοίκησης» στην πληροφόρηση ανά τομέα. Το Δ.Π.Χ.Π. 8, που καθίσταται υποχρεωτικό για τις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2009 του Ομίλου, θα απαιτεί αλλαγή στην παρουσίαση και γνωστοποίηση πληροφοριών κατά τομέα βάσει των εσωτερικών αναφορών που επισκοπούνται σε τακτά διαστήματα από την Ανώτατη Διοίκηση του Ομίλου, αρμόδια για τη λήψη αποφάσεων με σκοπό την αξιολόγηση της απόδοσης κάθε τομέα και τον επιμερισμό των πόρων σε αυτούς. Επί του παρόντος ο Όμιλος παρουσιάζει πληροφόρηση ανά τομέα κατά επιχειρηματικούς τομείς. Η εφαρμογή του από τον Όμιλο αναμένεται να επιφέρει αλλαγές στον τρόπο παρουσίασης των δραστηριοτήτων ανά τομέα δραστηριότητας.
- Το αναθεωρημένο Δ.Λ.Π. 1 "Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων" (2007) εισάγει τον όρο «συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα», που αντιπροσωπεύει μεταβολές ιδίων κεφαλαίων κατά την διάρκεια μιας περιόδου εκτός εκείνων που οφείλονται σε συναλλαγές με ιδιοκτήτες που ενεργούν με την ιδιότητά τους ως ιδιοκτήτες. Τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα μπορούν να απεικονιστούν είτε σε μία μεμονωμένη κατάσταση συνολικών εσόδων (ουσιαστικά συνδυάζοντας την κατάσταση αποτελεσμάτων και όλες τις μη ιδιοκτησιακές μεταβολές ιδίων κεφαλαίων σε μια κατάσταση), ή σε κατάσταση αποτελεσμάτων και ξεχωριστή κατάσταση συνολικών εσόδων. Το αναθεωρημένο Δ.Λ.Π. 1, ισχύει για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2009 του Ομίλου και αναμένεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στον τρόπο παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων.
- Το αναθεωρημένο Δ.Λ.Π. 23 "Κόστος Δανεισμού" δεν επιτρέπει την εξοδοποίηση του κόστους δανεισμού και απαιτεί την κεφαλαιοποίηση του κόστους δανεισμού που σχετίζεται άμεσα με την απόκτηση, κατασκευή ή παραγωγή ενός περιουσιακού στοιχείου. Το τροποποιημένο Δ.Λ.Π. 23 ισχύει για τις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2009 του Ομίλου και θα αποτελέσει μεταβολή λογιστικής πολιτικής για τον Όμιλο. Η εφαρμογή του δεν αναμένεται να επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

- Το τροποποιημένο Δ.Λ.Π. 27 "Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις" (2008) απαιτεί αλλαγές σε ιδιοκτησιακά δικαιώματα από τον Όμιλο σε μια θυγατρική εταιρεία, ενώ ακόμη διατηρεί τον έλεγχο αυτής της εταιρείας, να αναγνωρίζονται ως συναλλαγή ιδίων κεφαλαίων. Όταν ο Όμιλος χάνει τον έλεγχο της θυγατρικής εταιρείας, ότι δικαίωμα απομένει στην πρώην θυγατρική εταιρεία θα επιμετρείται σε εύλογη αξία και το κέρδος ή ζημιά θα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Οι τροποποιήσεις στο Δ.Λ.Π. 27, ισχύουν για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2010 του Ομίλου, δεν αναμένεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.
- Τροποποιήσεις στο Δ.Λ.Π. 32 – "Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση και Δ.Λ.Π. 1 Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων – Διαθέσιμα Χρηματοοικονομικά Μέσα και Υποχρεώσεις που επέρχονται στη Ρευστοποίηση" απαιτεί διαθέσιμα μέσα, και μέσα που επιβάλλουν στην οικονομική οντότητα την υποχρέωση να παραδώσει σε τρίτον κατ' αναλογία μερίδιο των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής οντότητας μόνο σε περίπτωση ρευστοποίησης, να απεικονιστούν στην καθαρή θέση εάν πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις. Οι τροποποιήσεις, ισχύουν για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2009 του Ομίλου, με υποχρεωτική αναδρομική εφαρμογή, και δεν αναμένονται να έχουν σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.
- Η τροποποίηση στο Δ.Λ.Π. 39 "Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση" όσον αφορά στοιχεία κατάλληλα προς αντιστάθμιση. Η τροποποίηση αυτή παρέχει διευκρινήσεις πώς μπορούν να εφαρμοστούν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις οι κανόνες που καθορίζουν εάν ένας αντισταθμισμένος κίνδυνος ή μέρος των ταμειακών ροών μπορούν να οριστούν ως αντισταθμιζόμενα στοιχεία.

Οι μετατροπές αυτές ισχύουν αναδρομικά για τις χρήσεις που αρχίζουν από 1 Ιουλίου 2009 και δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

- Η Διερμηνεία 13 "Προγράμματα Επιβράβευσης Πελατών" διευκρινίζει το λογιστικό χειρισμό των προγραμμάτων επιβράβευσης που προσφέρουν οι επιχειρήσεις στους πελάτες τους ως κίνητρο για την αύξηση των πωλήσεων ή του εσόδου παροχής υπηρεσιών. Η Διερμηνεία 13 ισχύει για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για την χρήση του 2009 με αναδρομική εφαρμογή και δεν αναμένεται να έχει επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.
- Η Διερμηνεία 15 "Συμβάσεις Κατασκευής Ακίνητης Περιουσίας" ισχύει για τις χρήσεις με έναρξη από 1 Ιανουαρίου 2009 και αφορά τη λογιστικοποίηση των εσόδων και σχετικών εξόδων των επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν την κατασκευή ακίνητης περιουσίας απευθείας ή μέσω υπεργολάβων. Συμβάσεις σύμφωνα με αυτή την διερμηνεία θεωρούνται οι συμβάσεις κατασκευής ακίνητης περιουσίας, παροχής υπηρεσιών ή πώλησης αγαθών.
- Η Διερμηνεία 16 "Αντιστάθμιση Καθαρής Επένδυσης σε Δραστηριότητα του Εξωτερικού" διευκρινίζει ότι:
 - Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης εφαρμόζεται μόνο στην συναλλαγματική διαφορά που προκύπτει μεταξύ λειτουργικού νομίσματος της επένδυσης του εξωτερικού και του λειτουργικού νομίσματος της μητρικής κατά ποσό ίσο ή μικρότερο της καθαρής επένδυσης της Δραστηριότητας του εξωτερικού.
 - Το μέσο αντιστάθμισης δύναται να κρατείται από οποιαδήποτε εταιρεία του Ομίλου εκτός της Δραστηριότητας του εξωτερικού που αντισταθμίζεται.
 - Κατά την εκποίηση της αντισταθμιζόμενης δραστηριότητας το συνολικό κέρδος ή ζημία μεταφέρεται στα αποτελέσματα.

Η Διερμηνεία 16 ισχύει για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου της χρήσης 2009 και δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση.

- Η Διερμηνεία 17 "Διανομή Μη Ταμειακών Περιουσιακών Στοιχείων στους Μετόχους" αφορά την μη ανταποδοτική διανομή στοιχείων ενεργητικού από μια επιχείρηση προς τους μετόχους ενεργώντας για λογαριασμό τους για: α) τη διανομή μη ταμειακών περιουσιακών στοιχείων (π.χ. πάγια περιουσιακά στοιχεία, επιχειρήσεις όπως τις καθορίζει το Δ.Π.Χ.Π. 3 , ιδιοκτησία σε άλλη επιχείρηση ή όμιλο όπως ορίζει το Δ.Π.Χ.Π. 5) και β) διανομή κατά την οποία οι μέτοχοι έχουν την επιλογή να λάβουν μετρητά ή άλλα περιουσιακά στοιχεία εκτός μετρητών. Εφαρμόζεται μόνο όταν όλοι οι μέτοχοι κατέχουν ίδιας κατηγορίας χρεόγραφα και έχουν τα ίδια δικαιώματα και δεν εφαρμόζεται στη διανομή μη ταμειακού περιουσιακού στοιχείου το οποίο ελέγχεται από τον ίδιο Όμιλο πριν και

μετά τη διανομή και όταν μια επιχείρηση διανέμει μέρος της ιδιοκτησίας σε μια θυγατρική αλλά εξακολουθεί να διατηρεί τον έλεγχο της. Η διερμηνεία αυτή ισχύει για τις χρήσεις που αρχίζουν από 1 Ιουνίου 2009 και δεν έχει αναδρομική ισχύ.

- Η Διερμηνεία 18 "Μεταφορά Στοιχείων Ενεργητικού από Πελάτες" εφαρμόζεται για: α) το λογιστικό χειρισμό της μεταφοράς παγίων περιουσιακών στοιχείων από επιχειρήσεις που λαμβάνουν μεταφορές παγίων στοιχείων ενεργητικού από τους πελάτες τους, β) το λογιστικό χειρισμό όταν μια επιχείρηση λαμβάνει μετρητά από τους πελάτες με μοναδικό σκοπό να κατασκευάσει ή να αποκτήσει ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο. Η επιχείρηση χρησιμοποιεί το πάγιο στοιχείο για να συνδέσει τον πελάτη στο διαδίκτυο ή να του παρέχει διάφορες υπηρεσίες ή και τα δύο. Διευκρινίζει κατά πόσο το πάγιο περιουσιακό στοιχείο πληρεί τις προϋποθέσεις ενός στοιχείου ενεργητικού, την επιμέτρηση του πάγιου περιουσιακού στοιχείου και την αναγνώριση σχετικού εσόδου για τις προσφερθείσες υπηρεσίες. Η διερμηνεία αυτή ισχύει από 1 Ιουλίου 2009.

4. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Σ' αυτό το μέρος των σημειώσεων δίνονται πληροφορίες για τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένος ο Όμιλος και περιγράφονται οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί η Διοίκηση για να τους ελέγξει. Οι πιο σημαντικοί χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι στους οποίους είναι εκτεθειμένος ο Όμιλος είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας, ο κίνδυνος της αγοράς, ο λειτουργικός κίνδυνος και ο ασφαλιστικός κίνδυνος.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα και η κερδοφορία του Ομίλου είναι συνυφασμένες άμεσα με την ανάληψη των χρηματοοικονομικών κινδύνων.

Το πλαίσιο διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου καθορίστηκε σε άμεση εναρμόνιση με την ΠΔΤΕ 2577/06 και συνοπτικά περιγράφεται ως εξής :

Το **Διοικητικό Συμβούλιο** έχει την συνολική ευθύνη για τον καθορισμό της πολιτικής ανάληψης και διαχείρισης κινδύνων και έχει συστήσει την **Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού - Παθητικού (ALCO)** και την **Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων**.

Η **Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων** έχει αρμοδιότητες την εφαρμογή και την εποπτεία τόσο των αρχών όσο και της πολιτικής διαχείρισης χρηματοοικονομικών κινδύνων, όπως προβλέπονται από την ΠΔΤΕ 2577/06.

Στα πλαίσια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου του Ομίλου, η **Δ/ση Διαχείρισης Κινδύνων** λειτουργεί ως ανεξάρτητη μονάδα, η οποία με τις κατευθύνσεις της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και του Διοικητικού Συμβουλίου έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διαχείρισης κινδύνων. Οι εφαρμοζόμενες διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων υπόκεινται στον έλεγχο της **Δ/σης Εσωτερικής Επιθεώρησης**.

Η παρακολούθηση των κινδύνων που απορρέουν από τη χρήση των χρηματοοικονομικών προϊόντων όπως Πιστωτικός, Ρευστότητας, Επιτοκίου, Συναλλάγματος, Αγοράς και Λειτουργικός είναι συνεχής και αποτελεί αντικείμενο εξέλιξης και βελτίωσης.

Το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων επανεξετάζεται σε ετήσια βάση, ώστε να ανταποκρίνεται στις μεταβολές των προσφερόμενων προϊόντων, στη δυναμική των αγορών και στις διεθνείς πρακτικές.

4.1 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος στον πιστωτικό κίνδυνο ο οποίος σχετίζεται με την πιθανότητα ο αντισυμβαλλόμενος να μην εκπληρώσει στο ακέραιο τις συμβατικές του υποχρεώσεις όταν αυτές γίνονται απαιτητές. Η συνολική έκθεση του Ομίλου στον πιστωτικό κίνδυνο προέρχεται κατά κύριο λόγο από τα εγκεκριμένα πιστωτικά όρια και τις πιστοδοτήσεις της επιχειρηματικής και ιδιωτικής πίστης, από τις επενδυτικές και συναλλακτικές δραστηριότητες του Ομίλου, από πράξεις διαπραγμάτευσης στην αγορά παραγώγων και από το διακανονισμό των χρεογράφων. Ο βαθμός του πιστωτικού κινδύνου που εμπεριέχεται σε κάθε πιστωτικό άνοιγμα εξαρτάται μεταξύ άλλων από τις γενικότερες συνθήκες της οικονομίας και της αγοράς, τη χρηματοοικονομική θέση των οφειλετών, το ύψος, το είδος και τη διάρκεια των ανοιγμάτων και την ύπαρξη καλυμμάτων και εξασφαλίσεων.

Για την αποτελεσματικότερη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου εφαρμόζεται η ανάπτυξη τυποποιημένων διαδικασιών, που κατά τη διεθνή πρακτική αναλύονται σε τρία επίπεδα:

- Αξιολόγηση και προσδιορισμός του πιστωτικού κινδύνου σε ανώτερο επίπεδο. Αυτή η διαδικασία σχετίζεται με τη θεώρηση του συνολικού πιστωτικού κινδύνου σε επίπεδο ομίλου για όλα τα χρηματοοικονομικά προϊόντα και με τη μέτρησή του, όπως επίσης και τον καθορισμό του ανεκτού βαθμού κινδύνου που διατίθεται να αναλαμβάνει ο Όμιλος.
- Αξιολόγηση και μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου στο στάδιο της αξιολογητικής - εγκριτικής διαδικασίας Η διαδικασία αφορά στον προσδιορισμό του κινδύνου σε καθημερινή βάση στον τομέα των πιστοδοτήσεων και πραγματοποιείται από τις αρμόδιες οργανωτικές πελατειακές μονάδες (καταστήματα, κεντρικές υπηρεσίες).
- Παρακολούθηση πιστωτικού κινδύνου κατά τη διάρκεια της πιστοδότησης. Η διαδικασία σχετίζεται με την επιβεβαίωση της ομαλής πορείας ή τη λήψη μέτρων σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλόμενου.

Ο Όμιλος διαμορφώνει το επίπεδο του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει θεσπίζοντας, με εγκριτικές αποφάσεις των αρμόδιων συλλογικών οργάνων, αποδεκτά όρια ανάληψης πιστωτικού κινδύνου.

Ο Όμιλος διαχειρίζεται την έκθεσή της στον πιστωτικό κίνδυνο με τακτές αναλύσεις της ικανότητας των δανειοληπτών και των εν δυνάμει δανειοληπτών να αποπληρώσουν τους τόκους και το κεφάλαιο των υποχρεώσεων τους, αλλάζοντας τα όρια χρηματοδότησης όποτε αυτό θεωρηθεί αναγκαίο.

Για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου ο Όμιλος έχει θεσπίσει σύστημα πιστοληπτικής διαβάθμισης το οποίο αποτελείται από έντεκα βαθμίδες που αντανakλούν το βαθμό έκθεσης στον κίνδυνο, τα καλύμματα και τις τυχόν άλλες εξασφαλίσεις.

Οι βασικές αρχές στις οποίες βασίζεται η διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου είναι οι ακόλουθες:

- Κάθε πιστοδότηση απαιτεί έγκριση από το αρμόδιο εγκριτικό όργανο (Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων, Συμβούλιο Κεντρικής Διεύθυνσης Πελατείας, Διευθυντής Κεντρικής Διεύθυνσης Πελατείας, Κατάστημα).
- Κάθε έγκριση πιστοδότησης απαιτεί αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου.
- Όλες οι εγκρίσεις των πιστοδοτικών μονάδων δεν πρέπει να υπερβαίνουν το μηνιαίο όριο Πιστωτικού Κινδύνου που έχει ορισθεί για την μονάδα.
- Κάθε ουσιαστική αλλαγή σε πιστοδότηση, όπως είναι διάρκεια εξόφλησης, κάλυμμα, ή γενικός όρος της αρχικής σύμβασης απαιτεί έγκριση από το αντίστοιχο εγκριτικό επίπεδο.
- Οι Κεντρικές Διευθύνσεις Πελατείας εφαρμόζουν με συνέπεια το εγχειρίδιο διαδικασιών πιστοδοτήσεων και τις εσωτερικές εγκυκλίους, προκειμένου να προχωρήσουν στις εγκρίσεις τους. Οι εσωτερικές εγκυκλίους περιγράφουν τις διαδικασίες που πρέπει να τηρούνται για θέματα όπως όρια δανεισμού ανά πελάτη, όρια πιστωτικού κινδύνου, αξιολόγηση ενός πελάτη με αναφορά σε ένα σύνολο κριτηρίων, αξιολόγηση καλυμμάτων / εξασφαλίσεων κ.λ.π.
- Η έγκριση των πιστωτικών ορίων αντισυμβαλλόμενου και η διαχείριση των πιστωτικών ανοιγμάτων πρέπει να ακολουθεί τις πιστωτικές πολιτικές του Ομίλου καθώς και τις απαιτήσεις του κανονιστικού πλαισίου.

4.1.1 Μέτρηση Πιστωτικού Κινδύνου

- Χορηγητικά προϊόντα

Ο πιστωτικός κίνδυνος των χορηγητικών προϊόντων συνίσταται από τους εξής επιμέρους κινδύνους:

- Κίνδυνος αντισυμβαλλόμενου
- Κίνδυνος καλυμμάτων/ εξασφαλίσεων

- Κίνδυνος προϊόντος

Βασικό στοιχείο της εγκριτικής διαδικασίας πιστοδοτήσεων αποτελεί η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας του αντισυμβαλλόμενου και η εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου που θα προκύψει από την πιστοδότηση.

Για την αξιολόγηση των πιστούχων χρησιμοποιείται, όπως προαναφέρθηκε, ένα 11-βάθμιο σύστημα κατάταξης ενταγμένο στο νέο πλαίσιο πολιτικής πιστοδοτήσεων, διαδικασιών και παρακολούθησης της συμπεριφοράς των πιστούχων.

Το σύστημα εγκαταστάθηκε αρχικά το 2000, είναι σε αυτόματη σύνδεση με το κύριο μηχανογραφικό σύστημα του Ομίλου και αναθεωρείται και βελτιώνεται συνεχώς σε ετήσια βάση.

Υπάρχουν χωριστές μέθοδοι διαβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ταξινομούνται:

- Πιστωτική Βαθμολόγηση Αγροτών (Scoring)
- Πιστωτική Βαθμολόγηση Ιδιωτών (Scoring)
- Πιστωτική Διαβάθμιση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων
- Πιστωτική Διαβάθμιση Επιχειρήσεων

Οι μέθοδοι πιστωτικής βαθμολόγησης αποτελούν υποδείγματα αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων που εξετάζουν στοιχεία του πιστούχου την στιγμή υποβολής της αίτησης αλλά και τη συμπεριφορά του πιστούχου (μεικτά υποδείγματα). Ο Όμιλος αναμένεται να αναπτύξει περισσότερα υποδείγματα πιστοληπτικής ικανότητας για το χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής σε επίπεδο ομίλου τόσο για την αξιολόγηση του υποψήφιου πιστούχου (application scoring) αλλά και την παρακολούθηση της συμπεριφοράς του πιστούχου (behavioral scoring).

Οι μέθοδοι πιστωτικής διαβάθμισης χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση πιστοδοτήσεων που εντάσσονται στο επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο του Ομίλου και διαφοροποιούνται ανάλογα με τον τύπο και το μέγεθος της επιχείρησης.

Ανάλογα με τη μέθοδο διαβάθμισης που χρησιμοποιείται, συνδέεται η βαθμολόγηση του πελάτη με την πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων του και υπολογίζεται η εκτιμώμενη ζημία κατά τη χορήγηση του δανείου.

Ο υπολογισμός της αναμενόμενης ζημιάς (expected loss) εμφανίζεται στο σύστημα on line - real time και βασίζεται στην εκτίμηση της πιθανότητας αθέτησης υποχρέωσης του πελάτη, στα καλύμματα, στη διάρκεια και σε άλλα χαρακτηριστικά της συναλλαγής.

- **Λοιπά προϊόντα που ενέχουν πιστωτικό κίνδυνο**

Για την εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου των λοιπών χρηματοοικονομικών προϊόντων (εκτός των χορηγητικών), χρησιμοποιούνται κυρίως οι πιστοληπτικές διαβαθμίσεις διεθνώς αναγνωρισμένων εξωτερικών οργανισμών πιστοληπτικής αξιολόγησης. Ανάλογα με τη φύση του προϊόντος λαμβάνονται υπόψη και άλλοι παράγοντες όπως ο κίνδυνος χώρας, η ύπαρξη εγγυήσεων ή εξασφαλίσεων, τα χαρακτηριστικά της συναλλαγής.

4.1.2 Παρακολούθηση και διαχείριση πιστωτικού κινδύνου

α) Όρια

Για τη διαχείριση και τον έλεγχο του πιστωτικού κινδύνου έχουν τεθεί όρια ανάληψης κινδύνου.

Συγκεκριμένα έχουν τεθεί μηνιαία όρια πιστωτικού κινδύνου ανά εγκριτική μονάδα και η παρακολούθησή τους γίνεται real time – on line, μέσω του εσωτερικού συστήματος αξιολόγησης, διαβάθμισης και έγκρισης των πιστοδοτήσεων. Το συνολικό όριο πιστωτικού κινδύνου είναι αποτέλεσμα του συνυπολογισμού της πιστοληπτικής ικανότητας του αντισυμβαλλόμενου και της λήψης τυχόν καλυμμάτων – εξασφαλίσεων τα οποία μειώνουν το ύψος του αναλαμβανομένου κινδύνου.

Τα πιστοδοτικά όρια αναθεωρούνται σε ετήσια ή συχνότερη βάση και η εξέλιξη των υπολοίπων καθώς επίσης και η συμπεριφορά των πελατών παρακολουθείται στενά από τους account officers των μονάδων πελατείας.

Για τον έλεγχο του πιστωτικού κινδύνου που προέρχεται από πιστοδοτήσεις στην επιχειρηματική, αγροτική και ιδιωτική πίστη έχουν εφαρμοστεί όρια προσωπικής εγγύησης ανάλογα με την πιστοληπτική ικανότητα των αντισυμβαλλομένων.

Εκτός αυτών έχουν τεθεί πιστωτικά όρια για τα ανοίγματα έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων ή χωρών ανάλογα με το rating των αντισυμβαλλομένων. Στις περιπτώσεις ανοιγμάτων εκτός Ελλάδας συνυπολογίζεται και ο κίνδυνος χώρας.

Επιπρόσθετα ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου ελέγχεται από την εφαρμογή ορίων σε ημερήσιες θέσεις σε χρηματοοικονομικά προϊόντα.

β) Τεχνικές μείωσης πιστωτικού κινδύνου

Ο Όμιλος για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει, επιδιώκει τη λήψη καλυμμάτων/εξασφαλίσεων, ιδιαίτερα όταν η πιστοληπτική ικανότητα του αντισυμβαλλόμενου δεν είναι αρκετά υψηλή ή όταν κρίνεται ότι το ύψος της πιστοδότησης ή του πιστοδοτικού ορίου υπερβαίνει το όριο προσωπικής εγγύησης που είναι σε ισχύ κάθε φορά.

Έχουν εκδοθεί και εφαρμόζονται ειδικές οδηγίες για τη λήψη αποδεκτών καλυμμάτων και η αποτίμησή τους γίνεται με προσοχή κατά τη στιγμή της έγκρισης αλλά και με τακτές επανεκτιμήσεις ανάλογα με το είδος του καλύμματος. Η αξία που καταχωρείται και υπολογίζεται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου μειώνεται κατά ένα συντελεστή (haircut) που διαφέρει ανάλογα με το είδος του καλύμματος και τίθεται για να καλύψει τον κίνδυνο της απομείωσης της αξίας του σε περίπτωση αναγκαστικής είσπραξης των απαιτήσεων του Ομίλου καθώς επίσης και τυχόν δικαστικά έξοδα.

Τα καλύμματα που λαμβάνονται καλύπτουν τις εξής κύριες κατηγορίες :

1. Υποθήκες επί ακινήτων (κατοικίες, εμπορικά ακίνητα)
2. Ενέχυρα επί:
 - καταθέσεων
 - επιταγών
 - μετοχών
 - ομολόγων ή άλλων τίτλων
 - μεριδίων μετοχικών ή μεικτών Α/Κ
3. Εγγυήσεις
4. Εκχωρήσεις απαιτήσεων από πιστοποιήσεις εκτέλεσης έργων

4.1.3 Ασκήσεις προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης

Τα σενάρια ακραίων καταστάσεων πραγματοποιούνται, για τον υπολογισμό των μεταβολών στην εκτιμώμενη ζημία και στην κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου στην περίπτωση δυσμενών συνθηκών ή ακραίων μεταβολών, με σκοπό την ορθότερη διαχείριση των κινδύνων.

Ο Όμιλος, σύμφωνα με τις οδηγίες της Τράπεζας της Ελλάδος, διενεργεί **ετήσιες δοκιμές προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης** (stress test). Επιπλέον έχουν διενεργηθεί ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο και τα αποτελέσματα έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό του τελικού ποσού των προβλέψεων.

4.1.4 Πολιτική σχηματισμού προβλέψεων

Ο Όμιλος εφαρμόζει πολιτική προβλέψεων που στοχεύει στο σχηματισμό ικανού ύψους προβλέψεων που θα υπερκαλύπτουν τις τυχόν ζημιές από επισφαλείς απαιτήσεις. Για τον υπολογισμό των προβλέψεων χρησιμοποιείται το Σύστημα Εσωτερικών Διαβαθμίσεων. Εκτός των παραπάνω, ο Όμιλος όποτε το κρίνει σκόπιμο σχηματίζει και γενικές προβλέψεις για κινδύνους που δεν προσδιορίζονται επακριβώς.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τη μέγιστη έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο του Ομίλου κατά την 31.12.2008 και 31.12.2007 αναφορικά με τα δάνεια και τις προκαταβολές σε πελάτες, τις απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων και τις επενδύσεις σε χρεόγραφα, χωρίς να συνυπολογίζονται τυχόν καλύμματα ή άλλες εξασφαλίσεις και ανάλογα με την πιστοληπτική τους διαβάθμιση. Τα πιστωτικά ανοίγματα είναι βασισμένα στη λογιστική τους αξία.

α) Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)		31/12/2008		31/12/2007	
Βαθμίδα	Βαθμός κινδύνου	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	Προβλέψεις	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	Προβλέψεις
Δάνεια με ειδική πρόβλεψη					
A1-A3	Αποδεκτός Κίνδυνος	5.424.616	(15.050)	4.595.162	(10.646)
B1-B3	Χαμηλός Κίνδυνος	6.283.073	(43.325)	5.333.199	(30.766)
Γ1-Γ2	Μέσος Κίνδυνος	4.489.291	(87.865)	3.357.098	(112.528)
Δ1-Ε1	Υψηλός Κίνδυνος	4.890.018	(270.417)	3.652.289	(233.700)
Z1	Σε Αθέτηση - Επισφάλεια	568.318	(384.678)	826.292	(631.960)
		21.655.316	(801.335)	17.764.040	(1.019.600)
Ενηλικίωση χαρτοφυλακίου δανείων					
0-90 days		20.174.963	(358.788)	16.287.923	(312.013)
90-180 days		221.686	(11.850)	175.592	(20.025)
180-360 days		655.523	(163.694)	849.480	(320.645)
360 days+		603.144	(267.003)	451.045	(366.917)
		21.655.316	(801.335)	17.764.040	(1.019.600)

β) Δάνεια και προκαταβολές σε τράπεζες

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)		31/12/2008		31/12/2007	
Βαθμίδα	Βαθμός κινδύνου	Δάνεια και προκαταβολές σε τράπεζες	Προβλέψεις	Δάνεια και προκαταβολές σε τράπεζες	Προβλέψεις
Δάνεια ενήμερα					
A1-A3	Αποδεκτός Κίνδυνος	957.350	0	715.100	0
B1-B3	Χαμηλός Κίνδυνος	96	0	0	0
		957.446	0	715.100	0

γ) Επενδυτικοί τίτλοι

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)		31/12/2008		31/12/2007	
Βαθμίδα	Βαθμός κινδύνου	Επενδυτικοί Τίτλοι	Προβλέψεις	Επενδυτικοί Τίτλοι	Προβλέψεις
Δάνεια ενήμερα					
A1-A3	Αποδεκτός Κίνδυνος	2.083.233	0	1.541.559	0
B1-B3	Χαμηλός Κίνδυνος	5.255	0	299.957	0
Γ1-Γ2	Μέσος Κίνδυνος	9.373	0	11.475	0
Δ1	Υψηλός Κίνδυνος	0	0	5.815	0
		2.097.861	0	1.858.806	0

Απομείωση δανείων σε πελάτες και πιστωτικά ιδρύματα και επενδύσεων σε χρεόγραφα

Απομειωμένα δάνεια και επενδύσεις σε χρεόγραφα είναι αυτά για τα οποία ο Όμιλος θεωρεί πιθανόν ότι ο αντισυμβαλλόμενος δεν θα είναι σε θέση να αποπληρώσει τους τόκους και το κεφάλαιο των συμβατικών του υποχρεώσεων.

Προβλέψεις απομείωσης

Προβλέψεις απομείωσης λογιστικοποιούνται για ζημιές που εκτιμάται ότι υφίστανται κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων. Σημαντικές αλλαγές στην οικονομία ή σε κάποιο επιχειρηματικό κλάδο που αντιπροσωπεύει μεγάλο μέρος του χαρτοφυλακίου του Ομίλου, θα μπορούσε να προκαλέσει ζημία που δεν καλύπτεται από την σχηματισθείσα πρόβλεψη στον ισολογισμό. Για αυτό η Διοίκηση πολύ προσεχτικά διαχειρίζεται την έκθεση της στον πιστωτικό κίνδυνο.

Οι προβλέψεις για απομείωση αποτελούνται από τις προβλέψεις για δάνεια και απαιτήσεις που αξιολογούνται σε ατομικό επίπεδο ως σημαντικά και από τις προβλέψεις για απαιτήσεις που συμπεριλαμβάνονται σε ομάδες με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου και αξιολογούνται συλλογικά.

Διαγραφές

Ο Όμιλος διαγράφει ένα δάνειο ή μια επένδυση σε χρεόγραφο όταν θεωρηθεί μη εισπράξιμη η απαίτηση εξαιτίας της αντικειμενικής αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις συμβατικές του

υποχρεώσεις ή όταν το ποσό της ρευστοποίησης των καλυμμάτων και των εξασφαλίσεων δεν επαρκεί για την κάλυψη του οφειλόμενου υπολοίπου. Ο Όμιλος συνεχίζει την παρακολούθηση των απαιτήσεων που διαγράφει για τυχόν αναβίωση των δυνατοτήτων είσπραξης τους.

Καλύμματα / Εξασφαλίσεις

Ο Όμιλος λαμβάνει καλύμματα ή και εξασφαλίσεις έναντι των πιστοδοτήσεών του σε πελάτες μειώνοντας το συνολικό πιστωτικό κίνδυνο και διασφαλίζοντας την έγκαιρη αποπληρωμή των απαιτήσεών του. Η διασφαλιστική αξία των καλυμμάτων και των εξασφαλίσεων επαναξιολογείται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Τα καλύμματα τα οποία ο Όμιλος θεωρεί αποδεκτά και η αντίστοιχη διασφαλιστική τους αξία ανά κατηγορία απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα.

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008		31/12/2007	
	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	Δάνεια και προκαταβολές σε τράπεζες	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	Δάνεια και προκαταβολές σε τράπεζες
Έναντι ενήμερων δανείων				
1. Ακίνητα	11.711.018	0	9.705.460	0
2. Επιταγές-Μετρητά	354.466	0	267.696	0
3. Ομόλογα-Μετοχές-Αμοιβαία	124.753	338.005	128.703	0
4.Λοιπά	1.709.252	0	1.363.195	0
5. Εγγυήσεις Δημοσίου	7.480.128	0	6.690.692	0
6. Μηχανολογικός Εξοπλισμός	31.794	0	31.785	0
Σύνολο	21.411.411	338.005	18.187.531	0
Έναντι καθυστερημένων δανείων				
1. Ακίνητα	1.007.043	0	941.759	0
2. Επιταγές-Μετρητά	6.245	0	5.029	0
3. Ομόλογα-Μετοχές-Αμοιβαία	28.878	0	73.457	0
4.Λοιπά	79.203	0	99.070	0
5. Εγγυήσεις Δημοσίου	411.486	0	279.333	0
6. Μηχανολογικός Εξοπλισμός	3.882	0	3.687	0
Σύνολο	1.536.737	0	1.402.335	0
Έναντι δανείων σε επισφάλεια				
1. Ακίνητα	1.496	0	1.210	0
2. Επιταγές-Μετρητά	9	0	9	0
3. Ομόλογα-Μετοχές-Αμοιβαία	0	0	0	0
4.Λοιπά	32.855	0	33.378	0
5. Εγγυήσεις Δημοσίου	0	0	0	0
6. Μηχανολογικός Εξοπλισμός	0	0	0	0
Σύνολο	34.360	0	34.597	0
Σύνολο	22.982.508	338.005	19.624.463	0

Ο Όμιλος παρακολουθεί το βαθμό συγκέντρωσης του κινδύνου ανά γεωγραφικό και επιχειρηματικό τομέα, όπως παρουσιάζεται και στον παρακάτω πίνακα αφού έχουν αφαιρεθεί οι σχετικές προβλέψεις απομειώσεων:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες		Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων		Αξιόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων		Αξιόγραφα διακρατούμενων ως τη λήξη επενδύσεων	
	31/12/2008	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2007
Ανά τομέα								
- Σε νομικά πρόσωπα	5.242.872	4.320.019	0	0	97.410	175.661	11.000	0
- Στο Δημόσιο	6.230.898	5.183.108	0	0	598.866	340.741	164.082	1.188.632
- Σε Τράπεζες	333.557	127.375	957.446	715.100	1.226.503	125.772	0	28.000
- Σε ιδιώτες	9.847.989	8.133.538	0	0	0	0	0	0
	21.655.316	17.764.040	957.446	715.100	1.922.779	642.174	175.082	1.216.632
Ανά γεωγραφική περιοχή								
- Ελλάδα	21.096.345	17.645.676	483.931	335.146	1.358.628	358.436	170.070	1.205.632
- Λοιπές χώρες Ευρώπης	291.981	118.364	321.322	362.992	422.557	236.219	5.012	11.000
- Αμερική	61.898	0	142.451	9.991	50.456	0	0	0
- Λοιπές χώρες	205.092	0	9.742	6.971	91.138	47.519	0	0
	21.655.316	17.764.040	957.446	715.100	1.922.779	642.174	175.082	1.216.632

Η μέτρηση της συγκέντρωσης του κινδύνου ανά γεωγραφική περιοχή όσον αφορά στα δάνεια σε πελάτες και πιστωτικά ιδρύματα γίνεται βάση της περιοχής στην οποία δραστηριοποιείται ο Όμιλος και έχει υψηλό βαθμό συσχέτισης με την έδρα του αντισυμβαλλόμενου, ενώ όσον αφορά στις επενδύσεις σε χρεόγραφα ανάλογα με την έδρα του εκδότη του χρεογράφου.

4.2 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΓΟΡΑΣ

Ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος στον κίνδυνο της αγοράς. Ο κίνδυνος αγοράς προκύπτει από την ανοιχτή θέση σε προϊόντα επιτοκίου, συναλλάγματος και χρεόγραφα, τα οποία είναι εκτεθειμένα σε γενικές και συγκεκριμένες κινήσεις της αγοράς. Ο Όμιλος εφαρμόζει σύγχρονες μεθόδους για τη μέτρηση του κινδύνου αγοράς, όπως η αποτίμηση Αξίας σε Κίνδυνο (Value-at-Risk).

Η Value-at-Risk αποτίμηση είναι εκτίμηση της μέγιστης δυνητικής μείωσης στην καθαρή τρέχουσα αξία του χαρτοφυλακίου που μπορεί να συμβεί σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα και για ένα συγκεκριμένο επίπεδο εμπιστοσύνης, όμως δεν μπορεί να καλύψει εκτίμηση οικονομικών απωλειών που μπορεί να προκύψει από εξαιρετικά ασυνήθιστες μεταβολές οικονομικής φύσης. Ο Όμιλος υπολογίζει τη Value-at-Risk αποτίμηση με τη μέθοδο Monte Carlo για επίπεδο εμπιστοσύνης 99 % και για χρονικό ορίζοντα μιας ημέρας.

Το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών του Ομίλου αφορά ομόλογα, μετοχές και παράγωγα. Η Value-at-Risk τιμή για το σύνολο του χαρτοφυλακίου συναλλαγών κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008 ήταν Ευρώ 5,086 εκατομμύρια (2007: Ευρώ 3,286 εκατομμύρια) και αναλύεται σε Ευρώ 2,677 εκατομμύρια (2007: Ευρώ 0,021 εκατομμύρια) για τον κίνδυνο επιτοκίου και Ευρώ 5,026 εκατομμύρια (2007: Ευρώ 2,238 εκατομμύρια) για το συναλλαγματικό κίνδυνο. Με τη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου συναλλαγών κατά την 31.12.2008 και λόγω του βαθμού διαφοροποίησής του επιτυγχάνεται μείωση κατά Ευρώ 2,621 εκατομμύρια (2007: Ευρώ 1,993 εκατομμύρια) στη συνολική Value-at-Risk τιμή.

Ο Όμιλος εφαρμόζει πρόγραμμα backtesting για τις εκτιμήσεις του μεγέθους Αξίας σε Κίνδυνο -Value at risk- (σύγκριση της VaR με την μεταβολή της αξίας του χαρτοφυλακίου συναλλαγών λόγω μεταβολής των τιμών της αγοράς). Οι καταγεγραμμένες περιπτώσεις κατά τις οποίες η μεταβολή στην αξία του χαρτοφυλακίου ήταν μεγαλύτερη από το μέγεθος της VaR ανέρχεται για μεν το 2008 σε 4, για μεν το 2007 σε 4.

Ακολουθεί μια περίληψη της value-at-risk θέσης του Ομίλου την 31^η Δεκεμβρίου 2008.

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Στις 31 Δεκεμβρίου	Μέσος όρος για την περίοδο	Μέγιστο περιόδου	Ελάχιστο περιόδου
2008				
Συναλλαγματικός κίνδυνος	5.026	2.172	5.026	385
Κίνδυνος επιτοκίου	2.677	1.644	2.677	575
Κίνδυνος μεταβολής τιμών	4	1.565	3.240	0
Συνδιακύμανση	(2.621)	(1.698)	(2.701)	(876)
	5.086	3.683	8.242	84
2007				
Συναλλαγματικός κίνδυνος	2.238	761	2.781	72
Κίνδυνος επιτοκίου	21	14	58	2
Κίνδυνος μεταβολής τιμών	3.020	2.809	4.022	1.781
Συνδιακύμανση	(1.993)	(914)	(4.103)	(96)
	3.286	2.670	2.758	1.759

4.3 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Ο κίνδυνος ρευστότητας προκύπτει από τη διαδικασία χρηματοδότησης του Ομίλου και από τη διαχείριση των θέσεων του στην αγορά. Περιλαμβάνει τον κίνδυνο ο Όμιλος να μην είναι ικανός να χρηματοδοτήσει τα περιουσιακά στοιχεία του όσον αφορά την αντίστοιχη ληκτότητα και επιτόκια αυτών, όπως επίσης τον κίνδυνο να μην είναι ικανός να ρευστοποιήσει τα περιουσιακά του στοιχεία σε εύλογες τιμές της αγοράς και μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Ο Όμιλος έχει μια ευρεία χρηματοδοτική βάση. Η χρηματοδότηση πραγματοποιείται χρησιμοποιώντας μία ευρεία γκάμα προϊόντων που συμπεριλαμβάνει καταθέσεις, ομόλογα και μετοχικό κεφάλαιο. Αυτό βελτιώνει τη δυνατότητα χρηματοδότησης, μειώνει την εξάρτησή του από μια πηγή χρηματοδότησης και γενικά μειώνει το κόστος χρηματοδότησης. Ο Όμιλος προσπαθεί να διατηρήσει μια ισορροπία μεταξύ συνέχισης της χρηματοδότησης και ευελιξίας μέσω της χρησιμοποίησης προϊόντων διαφορετικής ληκτότητας. Ο Όμιλος διαρκώς εκτιμάει τον κίνδυνο ρευστότητας αναγνωρίζοντας και παρακολουθώντας αλλαγές που απαιτούνται στη χρηματοδότηση ώστε να επιτύχει τους επιχειρηματικούς στόχους του στα πλαίσια της ευρύτερης στρατηγικής του.

Για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας ο Όμιλος χρησιμοποιεί το δείκτη Ρευστών Διαθεσίμων. Στα ρευστά διαθέσιμα περιλαμβάνεται το ταμείο, τα ταμειακά ισοδύναμα και οι επενδύσεις σε χρεόγραφα για τα οποία υπάρχει ενεργός αγορά καθώς και απαιτήσεις έναντι τραπεζών που λήγουν στον επόμενο μήνα.

Ο δείκτης Ρευστών Διαθεσίμων είναι ο λόγος των άμεσα ρευστοποιήσιμων στοιχείων προς το σύνολο των καταθέσεων και των λοιπών υποχρεώσεων μέχρι ένα έτος.

Ο Όμιλος διαθέτει μη εμπορεύσιμους τίτλους οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άντληση ρευστότητας με βάση την 532/2006 Εγκ. της Τράπεζας της Ελλάδος. Χρήση της δυνατότητας αυτής θα αύξανε το δείκτη Ρευστών Διαθεσίμων, κατά την ημερομηνία αναφοράς, επιπλέον κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες.

Ο παραπάνω δείκτης κατά την ημερομηνία αναφοράς και κατά την περίοδο αναφοράς έχει ως ακολούθως:

	31/12/2008	31/12/2007
Στις 31 Δεκεμβρίου	17,17%	10,87%
Μέσος όρος για την περίοδο	18,63%	14,79%
Μέγιστο περιόδου	20,37%	20,30%
Ελάχιστο περιόδου	15,00%	10,87%

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει μια ανάλυση των μη προεξοφλημένων ταμειακών ροών των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και των αχρησιμοποίητων πιστωτικών ορίων των πελατών σύμφωνα με τη συμβατική τους λήξη. Στις περιπτώσεις όπου για οποιεσδήποτε απαιτήσεις ή υποχρεώσεις δεν υπάρχει τακτή συμβατική ημερομηνία λήξης (ανοιχτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί) ή ημερομηνία επαναπροσδιορισμού επιτοκίου (καταθέσεις όψεως ή ταμειευτηρίου), τότε αυτές κατατάσσονται στη χρονική περίοδο μέχρι ένα μήνα. Οι αναμενόμενες ταμειακές ροές τους ενδέχεται να διαφέρουν σημαντικά

από την παρακάτω ανάλυση. Οι μικτές ονομαστικές εισροές / (εκροές) αναφέρονται στις συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ή δεσμεύσεων. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό καταχωρείται στον Ισολογισμό, όταν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού των καταχωρημένων ποσών και υπάρχει η πρόθεση να διακανονιστεί το καθαρό ποσό.

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

31/12/2008

	Λογιστική αξία	Μικτές ονομαστικές (εισροές)/εκροές	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 6 μήνες	Από 6 μήνες έως 1 έτος	Πλέον του 1 έτους
<i>Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις</i>							
Υποχρεώσεις προς άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	4.971.653	4.987.131	4.720.328	25.110	226.814	14.879	0
Καταθέσεις πελατών	20.965.347	21.206.961	16.400.613	2.416.047	1.472.969	915.574	1.758
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	446.156	522.298	4.606	2.537	5.324	206.641	303.190
	26.383.156	26.716.390	21.125.547	2.443.694	1.705.107	1.137.094	304.948
<i>Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα</i>							
Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς - εκροές	62.405	421.756	114.864	74.978	18.267	22.609	191.038
Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς - εισροές	(25.786)	(459.367)	(112.351)	(72.043)	(18.366)	(25.499)	(231.108)
Παράγωγα για αντιστάθμιση - εκροές	0	1.624.343	2.221	72.462	30.804	108.297	1.410.559
Παράγωγα για αντιστάθμιση - εισροές	0	(1.631.045)	(1.928)	(70.631)	(31.318)	(107.497)	(1.419.671)
	36.619	(44.313)	2.806	4.766	(613)	(2.090)	(49.182)
	26.419.775	26.672.077	21.128.353	2.448.460	1.704.494	1.135.004	255.766

31/12/2007

	Λογιστική αξία	Μικτές ονομαστικές (εισροές)/εκροές	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 6 μήνες	Από 6 μήνες έως 1 έτος	Πλέον του 1 έτους
<i>Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις</i>							
Υποχρεώσεις προς άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	850.545	844.276	802.097	32.004	0	0	10.175
Καταθέσεις πελατών	20.630.039	20.803.989	17.117.442	1.831.439	1.078.202	774.495	2.411
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	195.141	220.742	0	2.704	2.684	5.376	209.978
	21.675.725	21.869.007	17.919.539	1.866.147	1.080.886	779.871	222.564
<i>Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα</i>							
Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς - εκροές	12.867	86.301	82.301	0	0	0	4.000
Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς - εισροές	(45.788)	(97.089)	(82.157)	(840)	(723)	(730)	(12.639)
Παράγωγα για αντιστάθμιση - εκροές	0	208.293	5.060	11.724	6.870	20.421	164.218
Παράγωγα για αντιστάθμιση - εισροές	0	(248.188)	(6.019)	(14.744)	(8.763)	(24.579)	(194.083)
	(32.921)	(50.683)	(815)	(3.860)	(2.616)	(4.888)	(38.504)
	21.642.804	21.818.324	17.918.724	1.862.287	1.078.270	774.983	184.060

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει μια ανάλυση των απαιτήσεων και υποχρεώσεων του Ομίλου ομαδοποιημένα ανάλογα με την εναπομένουσα διάρκεια τους (τα ποσά εκφράζονται σε χιλιάδες Ευρώ).

31/12/2008

Περιουσιακά στοιχεία	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών	Σύνολο
Ταμείο και Διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	1.277.038	0	0	0	0	1.277.038
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	494.513	152.287	310.646	0	0	957.446
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	3.147	0	1.843	210.537	127.134	342.661
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	25.786	0	0	0	0	25.786
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	402.809	865.342	2.357.518	8.681.071	8.547.241	20.853.981
Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	404.692	379	26.666	280.023	1.803.324	2.515.084
Συμμετοχές σε συγγενείς Επιχειρήσεις	0	0	0	0	204.700	204.700
Επενδύσεις σε ακίνητα	0	0	0	0	187.985	187.985
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	498.748	498.748
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	29.082	29.082
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	0	0	0	0	440.589	440.589
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	49.600	62.228	594.111	2.211	432.596	1.140.746
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	2.657.585	1.080.236	3.290.784	9.173.842	12.271.399	28.473.846

Υποχρεώσεις

Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	4.709.613	25.003	235.220	0	1.817	4.971.653
Καταθέσεις πελατών	16.324.007	2.330.511	2.309.070	1.759	0	20.965.347
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	62.405	0	0	0	0	62.405
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	255	0	161	3.698	50.515	54.629
Άλλες υποχρεώσεις	67.126	83.012	255.505	17.133	622.224	1.045.000
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	0	199.961	0	244.195	444.156
Σύνολο υποχρεώσεων	21.163.406	2.438.526	2.999.917	22.590	918.751	27.543.190
Ανοίγμα ρευστότητας (liquidity gap)	(18.505.821)	(1.358.290)	290.867	9.151.252	11.352.648	930.656

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007

Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	3.232.534	699.354	3.993.291	6.472.465	9.875.699	24.273.343
Σύνολο υποχρεώσεων	17.997.982	1.782.455	2.043.451	26.241	902.156	22.752.285
Ανοίγμα ρευστότητας (liquidity gap)	(14.765.448)	(1.083.101)	1.949.840	6.446.224	8.973.543	1.521.058

4.4 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος πηγάζει από την ανοιχτή θέση του Ομίλου σε συναλλαγές σε ξένο νόμισμα. Η Διοίκηση έχει θέσει όρια ανά νόμισμα και στο σύνολο της ανοικτής θέσης σε ξένο νόμισμα και όσον αφορά στη θέση κατά το τέλος της ημέρας και όσο αφορά την ανοικτή θέση κατά τη διάρκεια της ημέρας. Τα όρια αυτά παρακολουθούνται καθημερινά.

Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζεται συνοπτικά ο βαθμός έκθεσης του Ομίλου στο συναλλαγματικό κίνδυνο κατά την 31/12/2008. Στον πίνακα εμφανίζονται τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις του Ομίλου στα ποσά που εμφανίζονται στον ισολογισμό κατηγοριοποιημένα ανά νόμισμα (τα ποσά εκφράζονται σε χιλιάδες Ευρώ).

31/12/2008					
Περιουσιακά στοιχεία	EUR	USD	GBP	ΛΟΙΠΑ	Σύνολο
Ταμείο και Διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	1.264.978	3.269	996	7.795	1.277.038
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	785.246	143.176	5.951	23.073	957.446
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	340.440	2.221	0	0	342.661
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	25.786	0	0	0	25.786
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	20.560.790	147.643	0	145.548	20.853.981
Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	2.438.155	65.803	0	11.126	2.515.084
Συμμετοχές σε συγγενείς Επιχειρήσεις	204.700	0	0	0	204.700
Επενδύσεις σε ακίνητα	187.985	0	0	0	187.985
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	476.643	0	0	22.105	498.748
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	28.173	22	0	887	29.082
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	440.589	0	0	0	440.589
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	1.109.631	0	2	31.113	1.140.746
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	27.863.116	362.134	6.949	241.647	28.473.846
Υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	4.918.235	25.378	0	28.040	4.971.653
Καταθέσεις πελατών	20.636.545	203.971	16.592	108.239	20.965.347
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	62.405	0	0	0	62.405
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	54.629	0	0	0	54.629
Άλλες υποχρεώσεις	1.039.720	3.863	89	1.328	1.045.000
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	444.156	0	0	0	444.156
Σύνολο υποχρεώσεων	27.155.690	233.212	16.681	137.607	27.543.190
Καθαρή Θέση στοιχείων Ισολογισμού	707.426	128.922	(9.732)	104.040	930.656
Καθαρή Θέση στοιχείων εκτός Ισολογισμού	2.562.134	(119.013)	25.710	9.325	2.478.156
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007					
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	23.709.815	212.351	38.238	312.939	24.273.343
Σύνολο υποχρεώσεων	22.339.708	194.645	19.045	198.887	22.752.285
Καθαρή Θέση στοιχείων Ισολογισμού	1.370.107	17.706	19.193	114.052	1.521.058
Καθαρή Θέση στοιχείων εκτός Ισολογισμού	1.769.286	0	0	27.486	1.796.772

4.5 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ

Ο κίνδυνος επιτοκίου αναφέρεται στις μεταβολές των μελλοντικών ταμειακών ροών των χρηματοοικονομικών στοιχείων εξαιτίας των διακυμάνσεων στα επιτόκια. Οι διακυμάνσεις των επιτοκίων επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό και την παρούσα αξία των αναμενόμενων ροών από μια επένδυση ή μια υποχρέωση.

Ο Όμιλος εφαρμόζει πολιτική διαχείρισης επιτοκιακού κινδύνου που βασίζεται στην Ανάλυση Επιτοκιακού Ανοίγματος (Interest Rate Gap Analysis).

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η έκθεση του Ομίλου σε κίνδυνο επιτοκίου. Ο πίνακας περιλαμβάνει τα λογιστικά υπόλοιπα των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού ταξινομημένα κατά το συντομότερο μεταξύ της ημερομηνίας επαναπροσδιορισμού επιτοκίου ή της ημερομηνίας λήξης. Στις περιπτώσεις όπου για οποιεσδήποτε απαιτήσεις ή υποχρεώσεις δεν υπάρχει τακτή συμβατική ημερομηνία λήξης (ανοιχτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί) ή ημερομηνία επαναπροσδιορισμού επιτοκίου (καταθέσεις όψεως ή ταμειευτηρίου), τότε αυτές κατατάσσονται στη χρονική περίοδο μέχρι ένα μήνα (τα ποσά εκφράζονται σε χιλιάδες Ευρώ).

31/12/2008

Περιουσιακά στοιχεία	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών	Στοιχεία μη υποκείμενα σε επιτοκιακό κίνδυνο	Σύνολο
Ταμείο και Διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	1.277.038	0	0	0	0	0	1.277.038
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	488.916	155.862	310.646	0	0	2.022	957.446
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	6.211	0	2.295	209.985	124.036	134	342.661
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	25.786	0	0	0	0	0	25.786
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	11.870.281	1.153.157	1.596.998	4.568.969	1.664.576	0	20.853.981
Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	459.964	632.576	282.094	349.617	437.148	353.685	2.515.084
Συμμετοχές σε συγγενείς Επιχειρήσεις	0	0	0	0	0	204.700	204.700
Επενδύσεις σε ακίνητα	0	0	0	0	0	187.985	187.985
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	0	498.748	498.748
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	0	29.082	29.082
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	0	0	0	0	0	440.589	440.589
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	823	72	0	0	0	1.139.851	1.140.746
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	14.129.019	1.941.667	2.192.033	5.128.571	2.225.760	2.856.796	28.473.846
Υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	4.709.612	25.003	235.221	0	0	1.817	4.971.653
Καταθέσεις πελατών	16.356.125	2.309.575	1.436.406	861.636	1.605	0	20.965.347
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	62.405	0	0	0	0	0	62.405
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	0	0	0	0	0	54.629	54.629
Άλλες υποχρεώσεις	1.217	5.224	105.861	0	0	932.698	1.045.000
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	444.156	0	0	0	0	444.156
Σύνολο υποχρεώσεων	21.129.359	2.783.958	1.777.488	861.636	1.605	989.144	27.543.190
Άνοιγμα επιτοκιακού κινδύνου (interest sensitivity gap)	(7.000.340)	(842.291)	414.545	4.266.935	2.224.155	1.867.652	930.656
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007							
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	12.954.815	1.041.505	2.611.279	2.788.335	1.668.251	3.209.158	24.273.343
Σύνολο υποχρεώσεων	17.937.817	1.937.231	1.952.711	5.194	0	919.332	22.752.285
Άνοιγμα επιτοκιακού κινδύνου (interest sensitivity gap)	(4.983.002)	(895.726)	658.568	2.783.141	1.668.251	2.289.826	1.521.058

Για τη διαχείριση του κινδύνου επιτοκίου ο Όμιλος παρακολουθεί την ευαισθησία των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων στις αλλαγές των επιτοκίων υποθέτοντας μια παράλληλη αύξηση ή μείωση των καμπυλών επιτοκίων κατά 100 μονάδες βάσης σε χρονικό ορίζοντα ενός μήνα και κατά 50 μονάδες βάσης για χρονικό ορίζοντα μεγαλύτερο του έτους.

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	100 μονάδες βάσης παράλληλη αύξηση	100 μονάδες βάσης παράλληλη μείωση	50 μονάδες βάσης αύξηση μετά από 1 έτος	50 μονάδες βάσης μείωση μετά από 1 έτος
2008				
Στις 31 Δεκεμβρίου	(395.014)	404.975	(228.880)	223.257
Μέσος όρος για την περίοδο	(297.305)	298.619	(167.011)	166.609
Μέγιστο περιόδου	(407.465)	404.975	(228.880)	235.295
Ελάχιστο περιόδου	(238.218)	242.682	(134.993)	132.514
	(1.338.002)	1.351.251	(759.764)	757.675
2007				
Στις 31 Δεκεμβρίου	(246.324)	236.247	(150.218)	150.375
Μέσος όρος για την περίοδο	(200.016)	191.816	(122.114)	122.242
Μέγιστο περιόδου	(246.324)	236.247	(150.218)	150.375
Ελάχιστο περιόδου	(163.785)	157.055	(100.127)	100.232
	(856.449)	821.365	(522.677)	523.224

4.6 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που σχετίζεται με την πιθανότητα να προκληθεί άμεση ή έμμεση ζημία από ένα εύρος παραγόντων που σχετίζονται με τις εσωτερικές διαδικασίες του Ομίλου, το προσωπικό, τα τεχνολογικά συστήματα και τις υποδομές αλλά και εξωτερικών παραγόντων άλλων εκτός των κινδύνων αγοράς, ρευστότητας και πιστωτικού, όπως αυτοί που προέρχονται από απαιτήσεις νομικής ή κανονιστικής φύσεως και γενικώς αποδεκτά πρότυπα εταιρικής συμπεριφοράς.

Ο αντικειμενικός σκοπός του Ομίλου είναι η διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου έτσι ώστε να εξισορροπήσει την αποφυγή των οικονομικών ζημιών και τη ζημία στη φήμη της με το συνολικό κόστος αποτελεσματικότητας και να αποφύγει εκείνες τις διαδικασίες ελέγχου που περιορίζουν την πρωτοβουλία και τη δημιουργικότητα.

Τα κριτήρια που έχουν θεσπιστεί από τον Όμιλο για τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου περιλαμβάνουν:

- κατάλληλο διαχωρισμό καθηκόντων και ανεξάρτητες εξουσιοδοτήσεις συναλλαγών
- συμφωνία και παρακολούθηση των συναλλαγών
- συμμόρφωση με τις εποπτικές και νομικές απαιτήσεις
- τεκμηρίωση των διαδικασιών και του ελέγχου
- περιοδική αξιολόγηση του λειτουργικού κινδύνου και της επάρκειας των ελέγχων και διαδικασιών για την αντιμετώπισή του
- αναφορά των ζημιών από το λειτουργικό κίνδυνο και προτεινόμενων διορθωτικών ενεργειών
- ανάπτυξη σχεδίων αντιμετώπισης έκτακτων περιπτώσεων
- εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη
- ηθικά και εργασιακά πρότυπα
- περιορισμός του κινδύνου περιλαμβανομένων και ασφαλιστικών μέτρων στις περιπτώσεις που αυτά είναι αποτελεσματικά

Ο εσωτερικός έλεγχος του Ομίλου επισκοπεί σε περιοδική βάση τα κριτήρια για τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου και τα αποτελέσματα της επισκόπησης εξετάζονται με τη διοίκηση των άμεσα εμπλεκόμενων τμημάτων του Ομίλου και ταυτόχρονα υποβάλλονται και στη Διοίκηση της Τράπεζας.

4.7 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο κίνδυνος για κάθε ασφαλιστήριο συμβόλαιο είναι η πιθανότητα να συμβεί ο ασφαλισμένος κίνδυνος και η αβεβαιότητα για το ποσό που θα προκύψει προς αποζημίωση. Από τη φύση των ασφαλιστηρίων συμβολαίων, ο ασφαλιστικός κίνδυνος είναι τυχαίος και συνεπώς μη προβλέψιμος.

Σε ένα χαρτοφυλάκιο συμβολαίων στο οποίο εφαρμόζεται η θεωρία των πιθανοτήτων για την τιμολόγηση και για την εκτίμηση των ασφαλιστικών προβλέψεων, ο βασικός κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο Όμιλος είναι η υπέρβαση των πραγματοποιηθεισών αποζημιώσεων σε σχέση με τις ασφαλιστικές προβλέψεις. Αυτό μπορεί να συμβεί όταν η συχνότητα και το ύψος των ζημιών είναι μεγαλύτερη από αυτήν που είχε αρχικά εκτιμηθεί.

Ο Όμιλος έχει υιοθετήσει μια τέτοια πολιτική ανάληψης ασφαλιστικών κινδύνων έτσι ώστε να μειώσει στο ελάχιστο τον κίνδυνο της αντεπιλογής. Δηλαδή, οι απαιτήσεις που θα προκύψουν από τον ασφαλισμένο πληθυσμό να μην απέχουν και ει δυνατόν να είναι μικρότερες από τις αναμενόμενες απαιτήσεις που προκύπτουν από το γενικό πληθυσμό. Το σύνολο του χαρτοφυλακίου των αναλαμβανόμενων κινδύνων αποτελείται από πληθώρα διαφορετικών ασφαλιστικών κινδύνων και κάθε κατηγορία κινδύνου από μεγάλο αριθμό παρόμοιων ασφαλιστικών συμβάσεων. Το αποτέλεσμα μιας τέτοιας σύνθεσης είναι η διασπορά του κινδύνου και η μείωση της πιθανής μεταβλητότητας του αναμενόμενου αποτελέσματος. Επίσης, ο ασφαλιστικός κίνδυνος μερίζεται μέσω της αντασφάλισης.

4.8 ΕΥΛΟΓΕΣ ΑΞΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τις λογιστικές και εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών μέσων (απαιτήσεις και υποχρεώσεις) που δεν τηρούνται σε εύλογες αξίες στον ισολογισμό.

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008							
	Εμπορικό	Στην εύλογη αξία	Διακρατούμενα ως τη λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Διαθέσιμα προς πώληση	Στο κόστος	Λογιστική Αξία	Εύλογη Αξία
Ταμείο και Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	0	0	0	0	0	1.277.038	1.277.038	1.277.038
Απαιτήσεις κατά άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	0	0	0	957.446	0	0	957.446	810.698
Αξιόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	342.661	0	0	0	0	0	342.661	342.661
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	25.786	0	0	0	0	0	25.786	25.786
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	0	1.658.519	0	0	0	19.195.462	20.853.981	24.344.124
Αξιόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων	0	0	0	0	2.340.002	0	2.340.002	2.340.002
Αξιόγραφα διακρατούμενα ως τη λήξη επενδύσεων	0	0	175.082	0	0	0	175.082	117.398
	368.447	1.658.519	175.082	957.446	2.340.002	20.472.500	25.971.996	29.257.707
Υποχρεώσεις προς άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	0	0	0	0	0	4.971.653	4.971.653	4.980.184
Καταθέσεις πελατών	0	0	0	0	0	20.965.347	20.965.347	21.140.265
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	62.405	0	0	0	0	0	62.405	62.405
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	0	0	0	0	444.156	444.156	478.992
	62.405	0	0	0	0	26.381.156	26.443.561	26.661.846

	31/12/2007							
	Εμπορικό	Στην εύλογη αξία	Διακρατούμενα ως τη λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Διαθέσιμα προς πώληση	Στο κόστος	Λογιστική Αξία	Εύλογη Αξία
Ταμείο και Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	0	0	0	0	0	1.206.251	1.206.251	1.206.251
Απαιτήσεις κατά άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	0	0	0	715.100	0	0	715.100	789.289
Αξιόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	539.609	0	0	0	0	0	539.609	539.609
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	45.788	0	0	0	0	0	45.788	45.788
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	0	1.396.727	0	0	0	15.347.713	16.744.440	18.237.803
Αξιόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων	0	0	0	0	1.492.316	0	1.492.316	1.492.316
Αξιόγραφα διακρατούμενα ως τη λήξη επενδύσεων	0	0	1.216.632	0	0	0	1.216.632	1.175.392
	585.397	1.396.727	1.216.632	715.100	1.492.316	16.553.964	21.960.136	23.486.448
Υποχρεώσεις προς άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	0	0	0	0	0	850.545	850.545	821.452
Καταθέσεις πελατών	0	0	0	0	0	20.630.039	20.630.039	20.686.857
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	12.867	0	0	0	0	0	12.867	12.867
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	0	0	0	0	195.141	195.141	199.219
	12.867	0	0	0	0	21.675.725	21.688.592	21.720.395

- Η εύλογη αξία των απαιτήσεων και υποχρεώσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων βασίζεται στην προεξόφληση των χρηματοροών χρησιμοποιώντας επιτόκια διατραπεζικής αγοράς ανάλογα με τη διάρκεια της κάθε κατάθεσης.
- Η εύλογη αξία των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών υπολογίζεται προεξοφλώντας τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές χρησιμοποιώντας καμπύλες επιτοκίων που αντιστοιχούν σε χρηματοοικονομικά μέσα με αντίστοιχη διάρκεια.
- Η εύλογη αξία των χρεογράφων του διακρατούμενου ως τη λήξη χαρτοφυλακίου βασίζεται σε τιμές που καθορίζονται από την αγορά.
- Η εύλογη αξία των υποχρεώσεων προς πελάτες βασίστηκε στην προεξόφληση των χρηματοροών χρησιμοποιώντας επιτόκια διατραπεζικής αγοράς ανάλογα με τη διάρκεια της κάθε κατάθεσης.

4.9 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

Η διαχείριση των κινδύνων του Ομίλου αφορά κυρίως:

- Τη συμμόρφωση με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις οι οποίες έχουν τεθεί από τις εποπτικές αρχές των τραπεζικών αγορών στις οποίες η Τράπεζα δραστηριοποιείται,
- Τη διασφάλιση της δυνατότητας της Τράπεζας να συνεχίσει την επιχειρηματική της δραστηριότητα ώστε να συνεχίσει να παρέχει αποδόσεις και οφέλη προς τους μετόχους και
- Τη διατήρηση μιας ισχυρής κεφαλαιακής βάσης για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων της

Η κεφαλαιακή επάρκεια και η χρήση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων ελέγχονται καθημερινά από τη Διοίκηση του Ομίλου χρησιμοποιώντας τεχνικές βασισμένες στις οδηγίες που έχουν αναπτυχθεί από την Επιτροπή Βασιλείας και την Ευρωπαϊκή Ένωση και έχουν υιοθετηθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος για εποπτικούς σκοπούς. Η απαιτούμενη πληροφόρηση κατατίθεται στις αρμόδιες εποπτικές αρχές σε τριμηνιαία βάση.

Η κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου υπολογίζεται με βάση τις σχετικές οδηγίες της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔΤΕ 2563/05 & 2587/2007), που αποτελούν εφαρμογή της οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κεφαλαιακή επάρκεια των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και επενδυτικών εταιρειών. Σύμφωνα με την ανωτέρω οδηγία, οι θυγατρικές εταιρείες που είναι πιστωτικά ή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ενοποιούνται με τη μέθοδο της ολικής ενοποίησης, ενώ οι εταιρείες του ασφαλιστικού και εμποροβιομηχανικού τομέα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

Τα εποπτικά ίδια κεφάλαια του Ομίλου διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες κεφαλαίων:

- Βασικά ίδια κεφάλαια (Tier 1 capital)
- Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια (Tier 2 capital)

Το σταθμισμένο ενεργητικό υπολογίζεται μέσω μιας ιεράρχησης πέντε βαρών κινδύνου ταξινομημένα σύμφωνα με τη φύση τους –τα οποία αντανakλούν μια εκτίμηση πιστωτικού κινδύνου, αγοράς και λοιπών κινδύνων συνδεδεμένα- με κάθε περιουσιακό στοιχείο και αντισυμβαλλόμενο, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν ενέχυρα ή εγγυήσεις. Παρόμοια προσέγγιση ακολουθείται για την έκθεση σε εκτός ισολογισμού στοιχεία, με κάποιες προσαρμογές προκειμένου να αποτυπωθεί η φύση τυχόν ενδεχόμενων ζημιών.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τη σύνθεση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου για τις χρήσεις που έληξαν την 31^η Δεκεμβρίου 2008 και 2007 αντίστοιχα.

Βασικά ίδια κεφάλαια (Tier 1 Capital)	31/12/2008	31/12/2007
Σύνολο καθαρής θέσης (Εποπτικού Ισολογισμού)	916.352	1.497.787
Μείον: Άυλα στοιχεία ενεργητικού	(28.962)	(32.381)
Μείον: Προβλέψεις για μερίσματα	0	(90.000)
Λοιπές προσαρμογές & αφαιρετικά στοιχεία της λογιστικής καθαρής θέσης σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	(3.399)	(297.333)
	883.991	1.078.073
Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια (Tier 2 Capital)		
Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια	444.156	199.616
Προσαρμογές & αφαιρετικά στοιχεία ιδίων κεφαλαίων σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	(148.223)	(209.198)
	295.933	(9.582)
Αφαιρετικά στοιχεία από το σύνολο των Ιδίων Εποπτικών Κεφαλαίων	(3.913)	0
Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια	1.176.011	1.068.491
Σταθμισμένο ενεργητικό	13.708.656	12.584.085
Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	8,58%	8,49%

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της 31/12/2008 υπολογίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της Βασιλείας ΙΙ, ενώ ο δείκτης της 31/12/2007 σύμφωνα με τις διατάξεις της Βασιλείας Ι. Το νέο εποπτικό πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας εφαρμόζεται από την 1^η Ιανουαρίου 2008 και εισάγει κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου και επιφέρει τροποποιήσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου.

Ο τρέχων συντελεστής κεφαλαιακής επάρκειας για τον Όμιλο εκτιμάται για το 2008 σε 8,58%, ενώ ο δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων σε 6,45%. Η Τράπεζα θα ενισχύσει τα εποπτικά κεφάλαια με την έκδοση προνομιούχων μετοχών ύψους Ευρώ 675 εκατ., που θα αναληφθούν στο σύνολό τους από το Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 3723/2008 για την «Ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης», γεγονός που αναμένεται να διαμορφώσει το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας για τον Όμιλο σε 13,82% και το δείκτη βασικών ιδίων κεφαλαίων σε 11,45%.

5. ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Ο Όμιλος κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων προβαίνει σε ορισμένες εκτιμήσεις και παραδοχές για τη μελλοντική κατάσταση ορισμένων στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που επηρεάζουν την απεικόνιση των στοιχείων αυτών στις οικονομικές καταστάσεις. Οι εκτιμήσεις αυτές και οι παραδοχές εξετάζονται σε κάθε περίοδο με βάση ιστορικά στοιχεία και άλλους παράγοντες περιλαμβανομένων των προσδοκιών για μελλοντικά γεγονότα τα οποία εκτιμώνται λογικά υπό κανονικές συνθήκες.

5.1 Απομείωση δανείων και λοιπών απαιτήσεων

Ο Όμιλος σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων εξετάζει αν υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι μια απαίτηση ή ομάδα απαιτήσεων έχει υποστεί απομείωση της αξίας της. Εάν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις, υπολογίζεται το ανακτήσιμο ποσό της απαίτησης ή της ομάδας απαιτήσεων και σχηματίζεται πρόβλεψη για απομείωση της αξίας των απαιτήσεων. Το ποσό της πρόβλεψης καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι εκτιμήσεις, οι παραδοχές και η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται εξετάζονται τακτικά προκειμένου οι αποκλίσεις από τις εκτιμώμενες απομειώσεις και τις πραγματικές ζημιές από την αδυναμία είσπραξης των χορηγήσεων να μην είναι σημαντικές.

5.2 Εύλογη αξία

Για την απεικόνιση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων σε εύλογες αξίες χρησιμοποιήθηκαν οι τρέχουσες τιμές της αγοράς για κάθε ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο. Για όσα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις του Ομίλου οι τρέχουσες αγοραίες τιμές δεν είναι διαθέσιμες, οι αξίες προέκυψαν βάσει μεθόδων εκτίμησης και δεν διαφέρουν σημαντικά από τις αξίες με τις οποίες εμφανίζονται στις λογιστικές καταστάσεις. Πιο συγκεκριμένα:

- Επενδύσεις που διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματαγορές αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, η οποία προσδιορίζεται με βάση την τρέχουσα χρηματιστηριακή αξία την ημέρα κλεισίματος των οικονομικών καταστάσεων.
- Επενδύσεις σε μη εισηγμένους τίτλους αποτιμώνται στην αξία κτήσης τους μείον την τυχόν υπάρχουσα απαξίωσή τους.
- Τα οικόπεδα και τα κτίρια εμφανίζονται στο τεκμαρτό κόστος ή θεωρητική αξία κτήσης (deemed cost), το υπάρχον υπόλοιπό τους δεν διαφέρει σημαντικά από την εύλογη αξία.

5.3 Απομείωση του χαρτοφυλακίου διαθέσιμου προς πώληση

Το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο απεικονίζεται σε εύλογη αξία, οι μεταβολές της οποίας καταχωρούνται σε ειδικό αποθεματικό. Απομείωση της αξίας του χαρτοφυλακίου αυτού υπάρχει όταν η μείωση της εύλογης αξίας σε σχέση με το κόστος κτήσης είναι σημαντική ή παρατεταμένη. Σε αυτή την περίπτωση το αποθεματικό αυτό μεταφέρεται στα αποτελέσματα της χρήσεως. Η Τράπεζα έχει εγκεκριμένη από την ALCO πολιτική για την αναγνώριση της απομείωσης των χρεογράφων που έχουν ταξινομηθεί στην κατηγορία «Διαθέσιμων προς πώληση χρεογράφων». Επίσης, εκτιμήσεις χρησιμοποιούνται και για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας χρεογράφων τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε κάποια αγορά. Για τα χρεόγραφα αυτά η εύλογη αξία που υπολογίζεται από διάφορα οικονομικά μοντέλα συνυπολογίζεται μαζί με εκτιμήσεις για την ύπαρξη κλαδικών διακυμάνσεων και προοπτικών, καθώς και η υγιής ή μη οικονομική κατάσταση των εταιρειών των οποίων ο Όμιλος κατέχει χρεόγραφα.

5.4 Εύλογη αξία παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων

Η εύλογη αξία των παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε κάποια αγορά προσδιορίζεται από μοντέλα αποτίμησης. Τα μοντέλα αυτά, αν και βασίζονται σε μετρήσιμα στοιχεία, απαιτούν εκτιμήσεις και παραδοχές (όπως για τον προσδιορισμό της μεταβλητότητας –volatility– και του πιστωτικού κινδύνου) οι οποίες επανεξετάζονται σε τακτά διαστήματα και όπου οι συνθήκες των αγορών μεταβάλλονται. Μεταβολές στις παραδοχές των παραπάνω παραγώγων θα μπορούσε να επηρεάσει την εύλογη αξία των χρηματοπιστωτικών μέσων που δημοσιεύθηκε.

5.5 Φόρος εισοδήματος

Ο Όμιλος υπόκειται σε φόρο εισοδήματος σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία στην Ελλάδα. Οι φορολογικές υποχρεώσεις του Ομίλου θα θεωρηθούν ως οριστικές μόνο μετά τη διενέργεια ελέγχου από τις φορολογικές αρχές.

Λόγω της μεθόδου βάσει της οποίας οι φορολογικές υποχρεώσεις οριστικοποιούνται στην Ελλάδα, ο Όμιλος παραμένει ενδεχόμενα υπόχρεος σε πρόσθετους φόρους και ποινές για τις ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις. Ο Όμιλος έχει διενεργήσει βάσει ιστορικών στοιχείων σχετική πρόβλεψη. Οι διαφορές που

πιθανόν να προκύψουν από το φορολογικό έλεγχο των ανέλεγκτων χρήσεων θα λογιστικοποιηθούν στη χρήση που θα προκύψουν.

5.6 Εγγυημένο τεχνικό επιτόκιο ασφαλιστικών αποθεμάτων

Στα ασφαλιστήρια ζωής λόγω της μακρόχρονης κάλυψης που παρέχουν, παίζει σημαντικό ρόλο για τον υπολογισμό των ασφαλιστρών το επιτόκιο. Το επιτόκιο με το οποίο γίνονται οι υπολογισμοί αναφέρεται σαν εγγυημένο τεχνικό επιτόκιο. Μια αστοχία στην επιλογή του εγγυημένου τεχνικού επιτοκίου για τον υπολογισμό των ασφαλιστρών είναι ένας από τους παράγοντες που οδηγούν σε έλλειμμα ή πλεόνασμα στα μαθηματικά αποθέματα.

Ο Όμιλος προκειμένου να μετριάσει αυτόν τον κίνδυνο τιμολογεί με μικρότερο από το ανώτατο όριο που καθορίζεται από το Υπουργείο Ανάπτυξης εγγυημένο επιτόκιο.

5.7 Προβλέψεις εκκρεμών ζημιών

Για την εκτίμηση της επάρκειας των αποθεμάτων των εκκρεμών ζημιών της Ασφαλιστικής εταιρείας του Ομίλου εφαρμόστηκε η μέθοδος των τριγώνων (chain ladder / link ratio), η οποία βασίζεται στην υπόθεση ότι οι σχέσεις αναλογίας που ίσχυσαν κατά το πρόσφατο παρελθόν μεταξύ των ποσών των σωρευτικών ζημιών (εκκρεμών και πληρωθεισών), θα επαναληφθούν και στο μέλλον.

Για τη διενέργεια του σχετικού ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία της τελευταίας πενταετίας.

5.8 Κρατικές επιχορηγήσεις

Για τη λογιστικοποίηση της κρατικής επιχορήγησης για την αναδιάρθρωση της παραγωγής της ζάχαρης η Διοίκηση του Ομίλου έλαβε τη θέση ότι:

(α) υπάρχει εύλογη βεβαιότητα ότι η θυγατρική της εταιρεία Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης Α.Ε. είναι σε θέση να συμμορφωθεί με τους όρους και τις προϋποθέσεις που τίθενται από τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και

(β) Η επιχορήγηση θα εισπραχθεί.

6. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ

Οι τομείς που θεωρείται ότι αντιπροσωπεύουν καλύτερα την επιχειρηματική δραστηριότητα του Ομίλου είναι ο Χρηματοοικονομικός που περιλαμβάνει τις τραπεζικές εργασίες, τη διαχείριση κεφαλαίων, τις χρηματοδοτικές μισθώσεις, ο Ασφαλιστικός και ο Βιομηχανικός τομέας.

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)	31/12/2008			
	Χρηματοοικονομικός	Ασφαλιστικός	Εμποροβιομηχανικός	Σύνολο
Καθαρά έσοδα από τόκους	622.180	16.324	(14.129)	624.375
Καθαρά έσοδα από αμοιβές & προμήθειες	92.703	173	(101)	92.775
Αποτελέσματα από χρηματοοικονομικές πράξεις	(13.839)	(5.003)	219	(18.623)
Έσοδα από μερίσματα	23.588	544	35	24.167
Άλλα λειτουργικά έσοδα	42.077	33.832	47.062	122.971
Σύνολο Λειτουργικών Εσόδων	766.709	45.870	33.086	845.665

Απομείωση	(200.779)	0	(3.417)	(204.196)
Λειτουργικά έξοδα	(546.016)	(45.786)	(47.386)	(639.188)
Λειτουργικό αποτέλεσμα	19.914	84	(17.717)	2.281
Έσοδα από συγγενείς εταιρίες	13.069	0	0	13.069
Κέρδη προ φόρων	32.983	84	(17.717)	15.350
Φόρος Εισοδήματος	10.183	(7.387)	11.623	14.419
Διεταιρικές συναλλαγές ανά τομέα	9.911	(10.450)	539	0
Κέρδη μετά από φόρους	53.077	(17.753)	(5.555)	29.769
Σύνολο ενεργητικού ανά τομέα	29.127.589	680.455	504.044	30.312.088
Διεταιρικές συναλλαγές ανά τομέα	(1.763.225)	(66.523)	(8.494)	(1.838.242)
Σύνολο καθαρής θέσης & υποχρεώσεων ανά τομέα	29.127.589	680.455	504.044	30.312.088
Διεταιρικές συναλλαγές ανά τομέα	1.468.770	17.896	351.576	1.838.242

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

31/12/2007

	Χρηματοοικονομικός	Ασφαλιστικός	Εμποροβιομηχανικός	Σύνολο
Καθαρά έσοδα από τόκους	596.011	16.860	2.212	615.083
Καθαρά έσοδα από αμοιβές & προμήθειες	86.411	179	(300)	86.290
Αποτελέσματα από χρηματοοικονομικές πράξεις	126.316	2.829	(9)	129.136
Έσοδα από μερίσματα	25.995	826	66	26.887
Άλλα λειτουργικά έσοδα	35.887	34.952	55.091	125.930
Σύνολο Λειτουργικών Εσόδων	870.620	55.646	57.060	983.326
Απομείωση	(79.948)	0	0	(79.948)
Λειτουργικά έξοδα	(510.206)	(40.255)	(50.245)	(600.706)
Λειτουργικό αποτέλεσμα	280.466	15.391	6.815	302.672
Έσοδα από συγγενείς εταιρίες	13.990	0	0	13.990
Κέρδη προ φόρων	294.456	15.391	6.815	316.662
Φόρος Εισοδήματος	(58.285)	(2.315)	(10.131)	(70.731)
Διεταιρικές συναλλαγές ανά τομέα	19.002	(7.811)	(11.191)	0
Κέρδη μετά από φόρους	255.173	5.265	(14.507)	245.931
Σύνολο ενεργητικού ανά τομέα	24.725.626	696.033	544.573	25.966.232
Διεταιρικές συναλλαγές ανά τομέα	(1.579.773)	(100.210)	(12.906)	(1.692.889)
Σύνολο καθαρής θέσης & υποχρεώσεων ανά τομέα	24.725.626	696.033	544.573	25.966.232
Διεταιρικές συναλλαγές ανά τομέα	1.367.926	17.999	306.964	1.692.889

7. ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΤΟΚΟΥΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Τόκοι και Συναφή Έσοδα		
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	948.171	830.908
Δάνεια σε πιστωτικά Ιδρύματα	55.417	77.139
Χρηματοδοτικές Μισθώσεις	20.677	19.232
Ομόλογα	195.837	83.957
	1.220.102	1.011.236
Τόκοι και Συναφή Έξοδα		
Τόκοι καταθέσεων πελατών	(455.911)	(356.866)
Τόκοι προς πιστωτικά ιδρύματα	(118.640)	(18.421)
Τόκοι δανείων μειωμένης εξασφάλισης	(20.120)	(21.039)
	(594.671)	(396.326)
Καθαρά Έσοδα από τόκους	625.431	614.910

8. ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες		
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	39.607	24.955
Κίνηση κεφαλαίων	13.361	15.106
Αμοιβαία κεφάλαια	4.928	6.979
Εγγυητικές επιστολές	4.793	5.350
Από Χρηματιστηριακές πράξεις	3.876	5.093
Πιστωτικές Κάρτες	8.239	7.804
Εισαγωγές - εξαγωγές	1.123	1.052
Λοιπές Προμήθειες	44.912	41.181
	120.839	107.520
Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες		
Εισφορά Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων	(12.604)	(10.801)
Λοιπές Προμήθειες	(18.823)	(12.223)
	(31.427)	(23.024)
Καθαρά Έσοδα από προμήθειες	89.412	84.496

9. ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ		
Κέρδη Μείον Ζημιές		
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Προϊόντα	10.878	10.045
Συναλλαγματικές Διαφορές	(5.248)	(5.488)
Από πώληση		
Μετοχών	(22.617)	11.355
Χρεογράφων	14.563	639
Λοιπών	0	3.568
Αποτίμηση		
Μετοχών	(11.804)	194
Χρεογράφων	(28.723)	11.975
Παραγώγων	15.027	13.244
	(27.924)	45.532

10. ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ		
Από πώληση		
Μετοχών	2.324	71.307
Ομολόγων	(434)	810
Αμοιβαίων Κεφαλαίων	230	373
Λοιπών	7.181	11.197
Απομείωση		
Μετοχών	0	(83)
	9.301	83.604

Το ποσό των Ευρώ 71,1 εκατ. περίπου της περιόδου 1/1 – 31/12/2007, προέκυψε από την πώληση μέρους των επενδύσεων σε εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών μετοχές του χαρτοφυλακίου διαθεσίμων προς πώληση.

11. ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Από χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	3.552	4.002
Από χρεόγραφα χαρτοφυλακίου διαθεσίμων προς πώληση	20.615	22.885
	24.167	26.887

12. ΑΛΛΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Αποτελέσματα από πώληση εμπορευμάτων (12.1)	29.274	38.483
Έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες (12.2)	19.178	24.801
Κέρδη από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων	13.828	10.816
Εσοδα από επενδύσεις σε ακίνητα	4.390	3.691
Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών	7.658	4.708
Τέλη επικοινωνίας	406	405
Λοιπά	11.768	12.335
	86.502	95.239

12.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Κύκλος εργασιών	319.291	332.875
Μείον: Κόστος πωλήσεων	(271.013)	(274.467)
Μικτά αποτελέσματα	48.278	58.408
Έξοδα διάθεσης	(18.908)	(19.348)
Έξοδα ερευνών και αναπτύξεως	(96)	(577)
	29.274	38.483

12.2 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ		
Δεδουλευμένα Ασφάλιστρα και άλλα συναφή έσοδα	136.845	121.437
Μείον: Δεδουλευμένα Αντασφάλιστρα και άλλα συναφή έξοδα	(26.557)	(31.280)
Δεδουλευμένες Προμήθειες Παραγωγής	(17.136)	(15.197)
Αποζημιώσεις Ασφαλισμένων	(54.948)	(57.379)
Καλυπτόμενες αποζημιώσεις από αντασφαλιστές	(18.730)	9.679
	19.474	27.260
ΚΛΑΔΟΥ ΖΩΗΣ		
Δεδουλευμένα Ασφάλιστρα και άλλα συναφή έσοδα	56.315	55.045
Μείον: Δεδουλευμένα Αντασφάλιστρα και άλλα συναφή έξοδα	(1.342)	(1.233)
Δεδουλευμένες Προμήθειες Παραγωγής	(8.198)	(8.826)
Αποζημιώσεις Ασφαλισμένων	(53.532)	(48.313)
Καλυπτόμενες αποζημιώσεις από αντασφαλιστές	6.461	868
	(296)	(2.459)
Αποτελέσματα από πώληση ασφαλιστήριων συμβολαίων	19.178	24.801

13. ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Μισθοδοσία και Ημερομίσθια	(247.412)	(241.508)
Υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	(107.551)	(108.287)
Έξοδα προγραμμάτων καθορισμένων παροχών	(13.233)	(13.219)
Λοιπές Επιβαρύνσεις	(30.334)	(31.906)
	(398.530)	(394.920)

Ο αριθμός εργαζομένων του Ομίλου κατά την 31/12/2008 ήταν 9.458 (2007: 9.547).

14. ΛΟΙΠΑ ΕΞΟΔΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Αμοιβές Τρίτων	(32.732)	(25.378)
Έξοδα Προβολής και Διαφήμισης	(26.461)	(25.468)
Τηλεπικοινωνίες	(14.489)	(12.880)
Ασφάλιστρα	(452)	(1.451)
Επισκευές και Συντηρήσεις	(12.649)	(11.938)
Μεταφορικά	(12.285)	(8.156)
Έντυπα και γραφική ύλη	(4.089)	(3.862)
Υπηρεσίες Κοινής ωφέλειας	(4.228)	(3.576)
Ενοίκια από λειτουργικές μισθώσεις	(17.184)	(14.228)
Λοιποί φόροι	(12.340)	(4.404)
Λοιπά	(27.894)	(26.108)
	(164.803)	(137.449)

15. ΑΠΟΜΕΙΩΣΗ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	(195.635)	(78.102)
Συμμετοχές σε μη εισηγμένες εταιρείες	(2.865)	0
Λοιπών Απαιτήσεων	(5.696)	(1.846)
	(204.196)	(79.948)

16. ΦΟΡΟΣ ΧΡΗΣΗΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Φόρος εισοδήματος (τρέχουσας περιόδου)	(5.337)	(4.403)
Διαφορά φόρου εισοδήματος προηγούμενων χρήσεων	0	(203)
Αναβαλλόμενος Φόρος	23.756	(66.125)
Πρόβλεψη φόρου για ανέλεγκτες χρήσεις	(4.000)	0
	14.419	(70.731)

Σύμφωνα με το ισχύον φορολογικό δίκαιο στην Ελλάδα, οι ανώνυμες εταιρείες φορολογούνται από 1 Ιανουαρίου 2007 στα συνολικά τους κέρδη με συντελεστή 25%. Με το Ν. 3697/2008 ο φορολογικός συντελεστής μειώνεται κατά μία μονάδα κάθε έτος από τη χρήση 2010 για να διαμορφωθεί στο 20% το 2014.

Περισσότερες πληροφορίες για τον αναβαλλόμενο φόρο εισοδήματος παρέχονται στη σημείωση 29.

Η συμφωνία του φόρου επί των κερδών της χρήσεως έχει ως εξής:

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Κέρδη προ φόρων	15.350	316.662
Φόρος υπολογιζόμενος με τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές 25% (2007: 25%)	(3.838)	(79.166)
Εισόδημα μη υποκείμενο σε φόρο (φόρος που αναλογεί)	6.004	75.999
Μη εκπιπτόμενα έξοδα (φόρος που αναλογεί)	(7.507)	(1.382)
Συμπληρωματικός φόρος επί ακινήτων	4	(57)
Πρόβλεψη φόρου για ανέλεγκτες χρήσεις	(4.000)	0
Προσαρμογή αναβαλλόμενου φόρου από μεταβολή συντελεστών φορολογίας	(25.237)	0
Επίδραση του αναβαλλόμενου φόρου στα αποτελέσματα χρήσης	48.993	(66.125)
Φόρος	14.419	(70.731)

Στην Ελλάδα τα φορολογητέα αποτελέσματα θεωρούνται προσωρινά μέχρι οι φορολογικές αρχές να ελέγξουν τα βιβλία και στοιχεία των εταιρειών και τις αντίστοιχες φορολογικές δηλώσεις. Ως εκ τούτου οι εταιρείες παραμένουν ενδεχόμενα υπόχρεες σε πρόσθετους φόρους και ποινές που μπορεί να επιβληθούν μετά από έναν τέτοιο έλεγχο. Η Α.Τ.Ε. και οι θυγατρικές-συγγενείς της εταιρείας δεν έχουν ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές για τις ακόλουθες χρήσεις:

A.T.E.	2005 – 2008
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	2008
A.T.E. LEASING A.E.	2005 – 2008
A.T.E. ΚΑΡΤΑ Α.Ε.	2006 - 2008
A.T.E. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ Α.Ε.Π.Ε.Υ.	2007 – 2008
A.T.E. ΑΕΔΑΚ	2007 – 2008
A.T.E. ΤΕΧΝΙΚΗ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.	2006 – 2008
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ Α.Ε.	2001 – 2008
ΔΩΔΩΝΗ Α.Ε.	2008
ΕΛΒΙΖ Α.Ε.	2005 – 2008
ATE RENT	2007 – 2008
ATE ADVERTISING	2007 – 2008
ATExcelixi	2007 - 2008
ATEbank ROMANIA	2005 – 2008

Λόγω της μεθόδου βάσει της οποίας οι φορολογικές υποχρεώσεις οριστικοποιούνται στην Ελλάδα, ο Όμιλος παραμένει ενδεχόμενα υπόχρεος σε πρόσθετους φόρους και ποινές για τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις.

Ο Όμιλος έναντι της ενδεχόμενης υποχρέωσης, βάσει ιστορικών δεδομένων, από προηγούμενους φορολογικούς ελέγχους, έχει σχηματίσει σχετική πρόβλεψη για ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις.

17. ΒΑΣΙΚΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΚΕΡΔΗ ΑΝΑ ΜΕΤΟΧΗ

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Κέρδη μετά φόρων (σε χιλιάδες Ευρώ)	27.849	241.413
Σταθμισμένος μέσος όρος μετοχών	903.330.004	902.418.635
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη (εκφρασμένα σε Ευρώ ανά μετοχή)	0,0308	0,2675

Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται διαιρώντας το καθαρό κέρδος με το σταθμισμένο μέσο όρο των κοινών μετοχών που έχουν εκδοθεί μέσα στο έτος, εξαιρώντας το μέσο όρο κοινών μετοχών που έχουν αποκτηθεί από τον Όμιλο και διακρατούνται ως ίδιες μετοχές.

Τα βασικά και τα μειωμένα κέρδη ανά μετοχή παραμένουν τα ίδια καθόσον ο Όμιλος δεν έχει δυνητικώς εκδοθείσόμενες κοινές μετοχές.

18. ΤΑΜΕΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Ταμείο	398.148	449.024
Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	878.797	754.461
Υποχρεωτικές καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα	93	2.766
	1.277.038	1.206.251

Για τη σύνταξη της Κατάστασης Ταμειακών Ροών, ο Όμιλος θεωρεί ως χρηματικά διαθέσιμα τα παρακάτω:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	1.277.038	1.206.251
Συμφωνίες αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων	123.021	0
Βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις σε άλλες τράπεζες	570.265	668.556
	1.970.324	1.874.807

Για σκοπούς συγκρισιμότητας, η «Κατάσταση Ταμειακών Ροών» της προηγούμενης χρήσης αναπροσαρμόστηκε περιλαμβάνοντας στα χρηματικά διαθέσιμα και τις «Βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις σε άλλες τράπεζες».

19. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Καταθέσεις όψεως	253.025	87.078
Λοιπές τοποθετήσεις	361.400	628.022
Συμφωνίες αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων	343.021	0
	957.446	715.100

20. ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Κρατικά Ομόλογα	157.847	2.086
Εταιρικά-Μη Εισηγμένα Ομόλογα	184.680	411.083
Εισηγμένες Μετοχές	134	126.440
	342.661	539.609

Ο Όμιλος κάνοντας χρήση της τροποποίησης του ΔΛΠ 39 περί αναταξινόμησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων προέβη σε ορισμένες αναταξινόμησης, όπως αναλυτικά αναφέρεται στη σημ. 24.

21. ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	2008			2007		
	Ονομαστική Αξία	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Ονομαστική Αξία	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις
Προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος						
Swaps	171.392	0	690	26.122	0	156
Options	0	0	0	1.364	32	0
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίου						
Swaps	2.306.764	25.786	61.715	1.912.143	45.756	12.711
	2.478.156	25.786	62.405	1.939.629	45.788	12.867

Η ονομαστική αξία ορισμένων παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων παρέχει τη βάση για σύγκριση με στοιχεία τα οποία αναγνωρίζονται στον ισολογισμό αλλά δεν υποδεικνύει απαραίτητα την αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών ή την τρέχουσα εύλογη αξία των στοιχείων αυτών, και γι αυτό δεν επιδεικνύει τον πιστωτικό κίνδυνο αγοράς που διατρέχει. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα δημιουργούν απαιτήσεις ή υποχρεώσεις σαν αποτέλεσμα των διακυμάνσεων των επιτοκίων ή των συναλλαγματικών τιμών ανάλογα με τους όρους τους. Η εύλογη αξία των παραγώγων μπορεί να διακυμανθεί σημαντικά διαχρονικά.

Ο Όμιλος δεν χρησιμοποιεί τη αντισταθμιστική λογιστική οπότε τα κέρδη και οι ζημιές που προκύπτουν από τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα αναγνωρίζονται στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα.

22. ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΣΕ ΠΕΛΑΤΕΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

Δάνεια ανά κατηγορία	31/12/2008	31/12/2007
Πιστωτικές Κάρτες	451.709	308.298
Προσωπικά-Καταναλωτικά	1.187.666	764.086
Στεγαστικά	6.140.814	5.082.849
Δάνεια σε ιδιώτες	7.780.189	6.155.233
Δάνεια στον Αγροτικό Τομέα	2.067.597	1.978.305
Επιχειρηματικά δάνεια	3.361.953	2.977.817
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.758.726	1.086.627
Δάνεια σε νομικά πρόσωπα	7.188.276	6.042.749
Καθαρή Επένδυση σε χρηματοδοτική μίσθωση	455.953	382.580
Δάνεια στο Δημόσιο Τομέα	6.230.898	5.183.478
	21.655.316	17.764.040
Μείον: πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις	(801.335)	(1.019.600)
	20.853.981	16.744.440

Περαιτέρω ανάλυση για τον πιστωτικό κίνδυνο από τα δάνεια σε πελάτες και τον τρόπο διαχείρισής του παρέχεται στη σημ. 4.1.

Η κατανομή των δανείων σε επιμέρους κατηγορίες της προηγούμενης χρήσης έχει τροποποιηθεί σε ορισμένες περιπτώσεις προκειμένου να καταστεί συγκρίσιμη με την κατανομή της κλειόμενης περιόδου. Η αλλαγή αυτή έγινε για να ακολουθηθούν οι νέες οδηγίες που προβλέπονται από τη Βασιλεία II η οποία εφαρμόζεται υποχρεωτικά από 01/01/2008.

22.1 ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΓΙΑ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Κίνηση πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις	2008	2007
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	1.019.600	1.403.111
Πρόβλεψη για απομείωση	195.635	78.102
Ανάκτηση επισφαλών απαιτήσεων	(1.917)	0
Δάνεια που διαγράφηκαν	(411.633)	(461.442)
Συναλλαγματικές διαφορές	(350)	(171)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	801.335	1.019.600

Όλες οι διαγραφές των απαιτήσεων πραγματοποιούνται μετά από σχετική εισήγηση της Επιτροπής Διαγραφών και Αποσβέσεων και επικύρωσης από την Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού και Παθητικού (ALCO) και το Διοικητικό Συμβούλιο. Οι διαγραφείσες απαιτήσεις καταχωρούνται σε ειδικούς λογαριασμούς τάξεως για την παρακολούθηση των περαιτέρω νομικών ενεργειών και των τυχόν επανεισπράξεων.

23. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων	2.340.002	1.492.316
Χρεόγραφα διακρατούμενα ως τη λήξη	175.082	1.216.632
	2.515.084	2.708.948

23.1 ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Ομόλογα		
Κρατικά Ομόλογα	598.866	340.741
Εταιρικά Ομόλογα	1.323.913	301.433
	1.922.779	642.174
Μετοχές		
Εισηγμένες	318.976	714.234
Μη Εισηγμένες	20.725	15.560
Equity fund	21.386	48.906
	361.087	778.700
Μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων	56.136	71.442
	2.340.002	1.492.316

Όλα τα χρεόγραφα διαθέσιμα για πώληση αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, εκτός από τις μη εισηγμένες μετοχές ποσού Ευρώ 20.725 χιλιάδες (31/12/2007: 15.560 χιλιάδες) οι οποίες εμφανίζονται στο κόστος καθώς η εύλογη αξία τους δεν είναι εύκολα προσδιορίσιμη.

Η κίνηση των διαθέσιμων προς πώληση χρεογράφων εμφανίζεται παρακάτω:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)	31/12/2008	31/12/2007
1 Ιανουαρίου	1.492.316	1.538.704
Προσθήκες	1.325.867	117.578
Μειώσεις	(78.256)	(203.891)
Μεταφορά λόγω IAS 39	211.196	0
Απομείωση	(2.865)	(147)
Αποτελέσματα από την μεταβολή της εύλογης αξίας	(608.256)	40.072
31 Δεκεμβρίου	2.340.002	1.492.316

Η ανάλυση των προσθηκών και των μειώσεων έχει ως εξής:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Προσθήκες	Μειώσεις
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	311.517	(24.070)
Equity Fund	6.530	(27.340)
Εταιρικά Ομόλογα	961.905	(22.662)
Μετοχές εισηγμένες	25.313	(264)
Μετοχές μη εισηγμένες	5.951	0
Αμοιβαία Κεφάλαια	14.651	(3.920)
	1.325.867	(78.256)

23.2 ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ ΔΙΑΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΩΣ ΤΗ ΛΗΞΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Κρατικά Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	129.905	1.177.360
Κρατικά Ομόλογα Εξωτερικού	5.012	0
Εταιρικά-Εισηγμένα Ομόλογα	40.165	39.272
	175.082	1.216.632

Τα ανωτέρω Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου, που κατέχει ο Όμιλος από την ημερομηνία έκδοσής τους, προτίθεται να τα κρατήσει έως τη λήξη τους. Η τρέχουσα αξία των ανωτέρω τίτλων την 31.12.2008 ανέρχεται σε Ευρώ 117.398 χιλ. (2007: Ευρώ 1.175.392). Η μείωση οφείλεται στη λήξη ομολόγου του Ελληνικού Δημοσίου ύψους Ευρώ 1 δις.

24. ΑΝΑΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

Σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του Δ.Λ.Π. 39 και των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν στην χρηματοοικονομική αγορά την περίοδο αυτή, η Τράπεζα και η θυγατρική της ΑΤΕ Ασφαλιστική με ημερομηνία 01/07/08 μετέφεραν από το «Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο Χρεογράφων» μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών και Εξωτερικού καθώς και χρεωστικούς τίτλους εκδοτών εξωτερικού συνολικής αξίας Ευρώ 176,8 εκ. (Τράπεζα: Ευρώ 169,4 εκ, ΑΤΕ Ασφαλιστική: Ευρώ 7,4 εκ) στα χαρτοφυλάκια «Χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων» και «Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες». Συγκεκριμένα στο χαρτοφυλάκιο «Χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων» μεταφέρθηκαν τίτλοι συνολικής αξίας Ευρώ 108,9 εκατ. (Τράπεζα: Ευρώ 101,5 εκ, ΑΤΕ Ασφαλιστική: Ευρώ 7,4 εκ) των οποίων η ζημία αποτίμησης τους για την περίοδο 01/07 – 31/12/08 συνολικού ύψους Ευρώ 25,8 εκατ, (Τράπεζα: Ευρώ 21,0 εκατ., ΑΤΕ Ασφαλιστική: Ευρώ 4,8 εκατ.) αναγνωρίστηκε στο αποθεματικό «Χρεογράφων διαθέσιμων προς πώληση», ενώ τίτλοι αξίας Ευρώ 67,9 εκατ. του χαρτοφυλακίου της Τράπεζας μεταφέρθηκαν στο χαρτοφυλάκιο «Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες» και οι οποίοι παρακολουθούνται στην αναπόσβεστη αξία τους (εύλογη αξία 31/12/08 Ευρώ 49,6 εκατ.). Η ζημία από την αποτίμηση του μεταφερθέντος χαρτοφυλακίου για την περίοδο 01/01 – 30/06/08 συνολικού ύψους Ευρώ 15,3 εκατ. (Τράπεζα: Ευρώ 12,9 εκ, ΑΤΕ Ασφαλιστική: Ευρώ 2,4 εκ) εξακολουθεί να εμφανίζεται στα αποτελέσματα του 12μήνου 2008 στα «Καθαρά έσοδα εμπορικού χαρτοφυλακίου».

Επίσης, η Τράπεζα με ημερομηνία 01/10/08 μετέφερε από το «Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο Χρεογράφων» χρεωστικούς τίτλους εκδοτών εξωτερικού συνολικής αξίας € 169,3 εκατ. στο χαρτοφυλάκιο «Χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων» των οποίων η ζημία αποτίμησης για την περίοδο 01/10 – 31/12/08 συνολικού ύψους € 24,7 εκατ. αναγνωρίστηκε στο αποθεματικό «Χρεογράφων διαθέσιμων προς πώληση», ενώ η ζημία από την αποτίμησης τους για την περίοδο 01/01 – 30/09/08 ύψους € 3,8 εκατ. εξακολουθεί να εμφανίζεται στα αποτελέσματα χρήσεως στα «Καθαρά έσοδα εμπορικού χαρτοφυλακίου».

Με ημερομηνία 01/10/08 μεταφέρθηκαν επίσης χρεωστικοί τίτλοι εκδοτών εξωτερικού συνολικής αξίας € 61,9 εκατ. από το χαρτοφυλάκιο «Χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων» στο χαρτοφυλάκιο «Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες» καθώς τα χρεόγραφα αυτά δεν διαπραγματεύονται σε ενεργό αγορά και η Τράπεζα προτίθεται να τα κρατήσει μέχρι τη λήξη και για τα οποία έχει σχηματιστεί πρόβλεψη απομείωσης της αξίας τους ύψους € 43,2 εκατ.

Ο Όμιλος έχει την πρόθεση και την ικανότητα να διακρατήσει τους ανωτέρω τίτλους στο άμεσο μέλλον.

25. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Ο Όμιλος έχει τις ακόλουθες επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες:

	Χώρα	Αξία 2008	Αξία 2007	Ποσοστό Συμμετοχής 2008	2007
FIRST BUSINESS BANK A.E.	Ελλάδα	75.727	51.133	49,00%	49,00%
ΣΕΚΑΠ Α.Ε.	Ελλάδα	0	0	44,18%	42,95%
ΑΙΚ BANKA	Σερβία	128.973	134.498	20,83%	20,83%
		204.700	185.631		

26. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΑΚΙΝΗΤΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Γήπεδα & Οικόπεδα	Κτίρια	Σύνολο
1 Ιανουαρίου 2007			
Αξία κτήσης	133.755	80.234	213.989
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(27.814)	(27.814)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	133.755	52.420	186.175
2007			
Αναπόσβεστο υπόλοιπο αρχής	133.755	52.420	186.175
Αγορές	1.584	2.431	4.015
Πωλήσεις και Διαγραφές	(7.363)	(6.287)	(13.650)
Αποσβέσεις χρήσεως	0	(4.541)	(4.541)
Αποσβέσεις πωληθέντων	0	2.724	2.724
Αλλαγή κατηγορίας	0	42	42
Αναπόσβεστο Υπόλοιπο	127.976	46.789	174.765
31 Δεκεμβρίου 2007			
Αξία κτήσης	127.976	76.420	204.396
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(29.631)	(29.631)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	127.976	46.789	174.765
2008			
Αναπόσβεστο υπόλοιπο αρχής	127.976	46.789	174.765
Αγορές	3.352	4.384	7.736
Πωλήσεις και Διαγραφές	(7.964)	(3.658)	(11.622)
Αποσβέσεις χρήσεως	0	(4.179)	(4.179)
Αποσβέσεις πωληθέντων	0	1.977	1.977
Αλλαγή κατηγορίας	19.345	(37)	19.308
Αναπόσβεστο Υπόλοιπο	142.709	45.276	187.985
31 Δεκεμβρίου 2008			
Αξία κτήσης	142.709	77.109	219.818
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(31.833)	(31.833)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	142.709	45.276	187.985

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αφορούν τα μη ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα, τα οποία κατέχονται με σκοπό είτε την αποκόμιση εσόδων μέσω μισθωμάτων ή για αύξηση της αξίας των κεφαλαίων.

Στο λογαριασμό επίσης περιλαμβάνονται τα ακίνητα που απέκτησε ο Όμιλος μέσω της διαδικασίας των πλειστηριασμών. Βάσει του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου ο Όμιλος οφείλει να τα εκποιήσει ή τουλάχιστον να κάνει προσπάθεια εκποίησής τους εντός 3 ετών από την ημερομηνία απόκτησής τους ωστόσο μπορεί να πάρει παράταση από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Το αναπόσβεστο υπόλοιπο των ακινήτων αυτών κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008 ανέρχεται σε Ευρώ 91.670 χιλιάδες (2007: Ευρώ 96.694 χιλιάδες).

27. ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΑΓΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Γήπεδα & Οικόπεδα	Κτίρια	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων	Ακιν/σεις υπό κατασκευή	Σύνολο
1 Ιανουαρίου 2007						
Αξία κτήσης	195.576	276.955	295.010	19.016	20.895	807.452
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(84.696)	(220.931)	(9.432)	0	(315.059)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	195.576	192.259	74.079	9.584	20.895	492.393
2007						
Αναπόσβεστο υπόλοιπο αρχής	195.576	192.259	74.079	9.584	20.895	492.393
Συν/κές διαφορές (αξία κτήσης)	(332)	(10.075)	(21.648)	0	0	(32.055)
Συν/κές διαφορές (σσωρευμένες αποσβέσεις)	0	7.013	17.045	0	0	24.058
Αγορές	1.175	9.698	29.366	3.137	15.684	59.060
Επιμερισμός υπεραξίας παγίων ATEbank ROMANIA	4.292	1.416	0	0	0	5.708
Πωλήσεις	(794)	(4.267)	(15.073)	0	0	(20.134)
Αποσβέσεις χρήσεως	0	(9.711)	(15.123)	(2.998)	0	(27.832)
Αποσβέσεις από επιμερισμό υπεραξίας ATEbank ROMANIA	0	(46)	0	0	0	(46)
Αποσβέσεις πωληθέντων	0	948	12.553	0	0	13.501
Αλλαγή κατηγορίας	0	1.675	0	1.657	(3.374)	(42)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	199.917	188.910	81.199	11.380	33.205	514.611
31 Δεκεμβρίου 2007						
Αξία κτήσης	199.917	275.402	287.655	23.810	33.205	819.989
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(86.492)	(206.456)	(12.430)	0	(305.378)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	199.917	188.910	81.199	11.380	33.205	514.611
2008						
Αναπόσβεστο υπόλοιπο αρχής	199.917	188.910	81.199	11.380	33.205	514.611
Συν/κές διαφορές (αξία κτήσης)	2	(3.921)	(9.392)	0	0	(13.311)
Συν/κές διαφορές (σσωρευμένες αποσβέσεις)	0	3.264	9.850	0	0	13.114
Αγορές	821	6.653	26.634	2.686	11.370	48.164
Πωλήσεις	(1.396)	(4.850)	(10.867)	(346)	(2.990)	(20.449)
Αποσβέσεις χρήσεως	0	(10.594)	(15.581)	(3.069)	0	(29.244)
Αποσβέσεις από επιμερισμό υπεραξίας ATEbank ROMANIA	0	(8)	0	0	0	(8)
Απομείωση περιόδου (σσωρευμένες αποσβέσεις)	0	(1)	(37)	0	0	(38)
Αποσβέσεις πωληθέντων	0	809	3.873	535	0	5.217
Αλλαγή κατηγορίας	(19.258)	13.668	0	1.045	(14.763)	(19.308)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	180.086	193.930	85.679	12.231	26.822	498.748
31 Δεκεμβρίου 2008						
Αξία κτήσης	180.086	286.952	294.030	27.195	26.822	815.085
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(93.022)	(208.351)	(14.964)	0	(316.337)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	180.086	193.930	85.679	12.231	26.822	498.748

28. ΑΨΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Λογισμικό	Υπεραξία	Σύνολο
1 Ιανουαρίου 2007			
Αξία κτήσης	27.248	28.904	56.152
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις και Απομείωση	(20.742)	0	(20.742)
Αναπόσβεστη Αξία κτήσης 1/1/2007	6.506	28.904	35.410
Πλέον:			
Αγορές	3.855	0	3.855
Αποκτήσεις από επιχειρηματικές εξαγορές (αξία κτήσης)	1.077	(4.682)	(3.605)
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση από τον επιμερισμό της υπεραξίας	0	749	749
Μείον:			
Απόσβεση περιόδου	(3.306)	0	(3.306)
Καθαρές Συναλλαγματικές Διαφορές	39	(574)	(535)
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2007	8.171	24.397	32.568
Πλέον:			
Αγορές	2.838	0	2.838
Συναλλαγματικές Διαφορές	(367)	0	(367)
Μείον:			
Απόσβεση περιόδου	(3.610)	0	(3.610)
Συναλλαγματικές Διαφορές	248	(2.595)	(2.347)
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2008	7.280	21.802	29.082
Αξία κτήσης	32.180	24.397	56.577
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις και Απομείωση	(24.009)	0	(24.009)
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2007	8.171	24.397	32.568
Αξία κτήσης	34.651	21.802	56.453
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις και Απομείωση	(27.371)	0	(27.371)
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2008	7.280	21.802	29.082

Ο Όμιλος στα πλαίσια της ετήσιας εξέτασης ύπαρξης απομείωσης της υπεραξίας τόσο από την απόκτηση της ATEbank Romania όσο και από την απόκτηση της AIK BANKA (Σερβία), διενήργησε σχετικό έλεγχο και διαπιστώθηκε ότι δεν υφίσταται θέμα απομείωσης.

Ειδικότερα, η εξέταση έγινε βάσει των οριζόμενων από το ΔΛΠ 36 που προβλέπουν ότι ένα περιουσιακό στοιχείο απομειώνεται όταν η λογιστική αξία του υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του περιουσιακού στοιχείου, το οποίο ορίζεται ως η μεγαλύτερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας (απομειωμένης κατά το κόστος της πώλησης) και της αξίας χρήσης του.

Ως βασικές παραδοχές για την εκτίμηση ύπαρξης απομείωσης λήφθηκαν υπόψη τα εξής:

- Τα πρόσφατα επιχειρηματικά σχέδια και προϋπολογιστικά στοιχεία των τραπεζών.
- Προεξοφλητικό επιτόκιο: Ως κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο θεωρήθηκε το κόστος των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών λαμβάνοντας υπόψη τη διεθνή συγκυρία και τις μελλοντικές προοπτικές τόσο των οικονομιών της Ρουμανίας και Σερβίας όσο και των δύο τραπεζών.
- Ρυθμός ανάπτυξης στο διηνεκές: Λήφθηκαν υπόψη οι προοπτικές ανάπτυξης των δύο χωρών, τα προβλεπόμενα επίπεδα πληθωρισμού, οι προοπτικές ανάπτυξης του τραπεζικού κλάδου στις δύο χώρες, τα σημερινά μεγέθη των τραπεζών και οι προοπτικές ανάπτυξής τους.
- Συναλλαγματικές ισοτιμίες: Οι προβλέψεις και οι προεξοφλήσεις των ταμειακών ροών κάθε τράπεζας έγιναν στο τοπικό νόμισμα. Οι μετατροπές των αποτελεσμάτων πραγματοποιήθηκαν με τη συναλλαγματική ισοτιμία κάθε νομίσματος έναντι του Ευρώ της 31.12.2008.

29. ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ

Η καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση προέρχεται από τα παρακάτω:

	31/12/2008	31/12/2007
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση		
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	0	181
Προβλέψεις απομείωσης αξίας δανείων και προκαταβολών σε πελάτες	187.404	284.040
Συνταξιοδοτικές και άλλες παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία	6.465	6.905
Προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις	19.785	24.417
Χαρτοφυλάκιο χρεογράφων	154.046	0
Απαιτήσεις από συμψηφισμό φορολογικών ζημιών	87.107	28.605
	454.807	344.148
Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση		
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	975	0
Αναπροσαρμογή ενσώματων παγίων	4.560	5.050
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	6.489	3.419
Λοιπές προσωρινές διαφορές	2.194	10.122
	14.218	18.591
Καθαρές Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	440.589	325.557

Κίνηση προσωρινών διαφορών χρήσης

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2008	Αναγνωρισμένο στα αποτελέσματα	Αναγνωρισμένο στα ίδια κεφάλαια	Από πώληση θυγατρικών	Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2008
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	181	(657)	(483)	(16)	(975)
Προβλέψεις απομείωσης δανείων και προκαταβολών σε πελάτες	284.040	(96.636)	0	0	187.404
Συνταξιοδοτικές και άλλες παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία	6.905	(515)	0	75	6.465
Λοιπές προσωρινές διαφορές	(10.122)	8.108	0	(180)	(2.194)
Αναπροσαρμογή ενσώματων παγίων	(5.050)	490	0	0	(4.560)
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	(3.419)	(3.070)	0	0	(6.489)
Χαρτοφυλάκιο χρεογράφων	0	62.136	91.910		154.046
Απαιτήσεις από συμψηφισμό φορολογικών ζημιών	28.605	58.530	0	(28)	87.107
Προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις	24.417	(4.630)	0	(2)	19.785
	325.557	23.756	91.427	(151)	440.589

Με βάση τα οριζόμενα στο Ν. 3697/2008 για τη σταδιακή μείωση των φορολογικών συντελεστών από τη χρήση 2010 έως τη χρήση 2014, ο Όμιλος προέβη στον επαναυπολογισμό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων με βάση τους νέους φορολογικούς συντελεστές και στην καταχώρηση της σχετικής επίδρασης από τη μείωσή τους στις οικονομικές καταστάσεις.

Οι προσωρινές διαφορές από την αποτίμηση των χρεογράφων προκύπτουν λόγω της φορολογίας που επιβλήθηκε με το Ν. 3634/2008, δεδομένου ότι ο Όμιλος κατέχει μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών και είναι πιθανόν να συμψηφίσει φορολογικά, κέρδη από την πώληση αυτών με τη ζημία αποτίμησής τους.

30. ΛΟΙΠΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Προπληρωθέντα έξοδα	2.747	2.982
Προκαταβολές φόρων και λοιπές απαιτήσεις από φόρους	34.503	23.124
Δεδουλευμένοι τόκοι και προμήθειες (30.3)	144.421	111.766
Λοιπές απαιτήσεις έναντι του Δημοσίου	199.348	202.157
Επιταγές & γραμμάτια εισπρακτέα	64.672	67.523
Απαιτήσεις από Ταμείο Συντάξεων	89.336	79.275
Πελάτες (30.2)	159.251	167.257
Αποθέματα (30.1)	176.576	170.510
Επιπλέον εισφορά στο Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων	50.415	0
Λοιπά	219.477	255.481
	1.140.746	1.080.075

Με το άρθρο 6 του Ν. 3714/7.11.2008 «Ταμείο Εγγυήσεως Καταθέσεων και Επενδύσεων», αυξήθηκε το ποσό καταθέσεων που καλύπτεται από το σύστημα εγγυήσεως καταθέσεων από € 20.000 σε € 100.000 ανά καταθέτη, ενώ παράλληλα αυξήθηκαν τα ποσοστά υπολογισμού της εισφοράς που καταβάλλουν οι Τράπεζες στο Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων.

Έτσι, οι Τράπεζες κατέβαλαν συμπληρωματικές εισφορές για το έτος 2008. Βάσει ειδικής διάταξης του προαναφερθέντος νόμου προβλέπεται ότι το ποσό της διαφοράς της ετήσιας τακτικής εισφοράς των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, που προκύπτει από την εφαρμογή του Ν. 3714/7.11.2008, περιέρχεται σε ειδική ομάδα περιουσίας, της οποίας τα επί μέρους στοιχεία ανήκουν εξ αδιαιρέτου, κατά το ποσοστό της συμμετοχής εκάστου, στα συμμετέχοντα Πιστωτικά ιδρύματα.

30.1 ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Πρώτες Ύλες	3.322	5.118
Βοηθητικές Ύλες	1.051	1.408
Παραγωγή σε Εξέλιξη	3.504	3.475
Υλικά συσκευασίας	875	1.098
Αναλώσιμα	6.661	7.586
Ανταλλακτικά	9.545	7.038
Λοιπά αποθέματα	133	291
Έτοιμα Προϊόντα	151.485	144.496
	176.576	170.510

Τα αποθέματα αφορούν κυρίως έτοιμα προϊόντα που έχει στην κατοχή της η Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης.

30.2 ΠΕΛΑΤΕΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Απαιτήσεις κατά ασφαλισμένων	49.068	50.769
Απαιτήσεις κατά αντασφαλιστών	27.667	26.221
Μείον: Πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων κατά ασφαλισμένων / αντασφαλιστών	(5.851)	(5.535)
Απαιτήσεις κατά ασφαλισμένων / πελατών	70.884	71.455
Απαιτήσεις κατά πελατών	119.850	127.079
Μείον: Πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων κατά πελατών	(31.483)	(31.277)
Απαιτήσεις κατά πελατών	88.367	95.802
	159.251	167.257

30.3 ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΟΙ ΤΟΚΟΙ & ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Δεδ/νοι τόκοι Δημοσίου	19.168	6.031
Δεδ/νοι τόκοι τίτλων ιδιωτικού τομέα	18.833	2.464
Δεδ/νοι τόκοι χορηγήσεων	103.883	101.505
Δεδ/νοι τόκοι τοποθετήσεων διατραπεζικής	2.210	764
Προμήθειες Δημόσιου τομέα	252	587
Λοιπά	75	415
	144.421	111.766

31. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Καταθέσεις όψεως	253	3.653
Καταθέσεις προθεσμίας	4.954.694	816.456
Υποχρεώσεις προς την Κεντρική Τράπεζα	1.711	1.337
Άλλες δανειακές υποχρεώσεις	14.995	29.099
	4.971.653	850.545

32. ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΠΕΛΑΤΩΝ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Καταθέσεις ιδιωτών		
Τρεχούμενοι	144.967	201.866
Ταμειωτηρίου	10.989.874	11.736.435
Προθεσμίας	7.185.574	5.962.535
	18.320.415	17.900.836
Καταθέσεις επιχειρήσεων και ελευθέρων επαγγελματιών		
Όψεως	881.647	847.624
Προθεσμίας	239.490	158.227
	1.121.137	1.005.851
Καταθέσεις Δημοσίου και επιχειρήσεων του Δημοσίου		
Όψεως	1.373.767	1.521.237
Προθεσμίας	150.028	202.115
	1.523.795	1.723.352
	20.965.347	20.630.039

Οι καταθέσεις προθεσμίας περιλαμβάνουν και καταθέσεις υπό τη μορφή repos που κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008 ανερχόταν σε Ευρώ 15.761 χιλιάδες (2007: Ευρώ 65.230 χιλιάδες). Το μεγαλύτερο μέρος των συμβολαίων repos λήγουν εντός ενός μήνα από την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού.

33. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ

(α) Προγράμματα καθορισμένων εισφορών

- Ταμείο Κύριας Σύνταξης

Σύμφωνα με τον Νόμο 3522/22.12.2006, από 1^{ης} Ιανουαρίου 2007, ο κλάδος σύνταξης του Ταμείου Συντάξεων και Πρόνοιας της ΑΤΕbank εντάχθηκε στο Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (ΙΚΑ – ΕΤΑΜ).

Τα ποσοστά των ασφαλιστικών εισφορών εργοδότη και ασφαλισμένου μειώνονται στα αντίστοιχα ισχύοντα στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, για μεν τους εργαζομένους άμεσα από 01.01.2007, για δε τον εργοδότη (ΑΤΕbank) σταδιακά και ισόποσα μέσα σε χρονικό διάστημα 5 ετών αρχής γενομένης από 01.01.2007.

Πέρα των παραπάνω τακτικών ασφαλιστικών εισφορών, η Τράπεζα θα συνεχίσει να καταβάλλει ετησίως, ως έκτακτη εισφορά στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, το ποσό των Ευρώ 28 εκατομμυρίων για δεκαπέντε χρόνια.

- Ταμείο υγείας

Το ταμείο υγείας της Τράπεζας, «ΤΥΠΑΤΕ», προβλέπει καθορισμένες εργοδοτικές εισφορές που ανέρχονται σε 6,25% του μισθού του εργαζομένου. Οι εισφορές των εργαζομένων ανέρχονται σε 2% του μισθού τους.

(β) Προγράμματα καθορισμένων παροχών

- Πρόωρη συνταξιοδότηση

Βάσει σχετικής συμφωνίας, οι εργαζόμενοι της Τράπεζας, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις δικαιούνταν πρόωρης συνταξιοδότησης σε σχέση με αυτά που προβλέπονταν από το κύριο και επικουρικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα της Τράπεζας. Σε περίπτωση που ένας εργαζόμενος αποφάσιζε να συνταξιοδοτηθεί, η Τράπεζα ήταν υποχρεωμένη να πληρώσει το σύνολο των εισφορών (εργοδότη και εργαζομένου) στο ΕΛΕΜ, σαν ο εργαζόμενος να συνέχιζε να εργάζεται καθώς επίσης και τη μηνιαία σύνταξη που καταβάλλεται σε αυτόν. Η υποχρέωση για επιπλέον εισφορές υφίστατο μέχρι ο εργαζόμενος να φτάσει το εξηκοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του, οπότε και το ΕΛΕΜ εβαρύνετο πλέον για την καταβολή της σύνταξης. Αυτό το πρόγραμμα καθορισμένων παροχών ήταν μη χρηματοδοτούμενο.

Από 1^{ης} Ιανουαρίου 2007 οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του Ειδικού Λογαριασμού Επικούρησης Μελών προσωπικού της ΑΤΕbank (ΕΛΕΜ) υπάγονται υποχρεωτικά στο Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ). Η οικονομική επιβάρυνση του ΕΤΑΤ και του ΕΤΕΑΜ από την ένταξη σε αυτά των ασφαλισμένων και συνταξιούχων της ΑΤΕbank καλύπτεται, πέραν των προβλεπόμενων εισφορών, από την καταβολή από την ΑΤΕbank ποσού Ευρώ 280 εκατ., για το οποίο η Τράπεζα είχε ήδη σχηματίσει ανάλογη πρόβλεψη βάσει αναλογιστικής μελέτης που είχε εκπονηθεί για το σκοπό αυτό. Πέραν του ανωτέρω ποσού, η Τράπεζα θα καταβάλλει ως έκτακτη εισφορά ποσό Ευρώ 10 εκατ. ετησίως για δέκα χρόνια.

Η εισφορά της Τράπεζας μειώνεται σταδιακά και ισόποσα από 9% σε 7,5% εντός τριών ετών αρχής γενομένης από 01.01.2007.

- Εφάπαξ ποσό κατά τη συνταξιοδότηση

Η Τράπεζα επίσης υποστηρίζει ένα χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα που προβλέπει την πληρωμή ενός εφάπαξ ποσού σε εργαζομένους που συνταξιοδοτούνται. Το ποσό αποτελεί συνάρτηση του χρόνου υπηρεσίας του εργαζομένου στην Τράπεζα και του μισθού του κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης.

- Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (Ν. 2112/20)

Η πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, όπως η αποζημίωση αυτή καθορίζεται από τις διατάξεις του Ν. 2112/20, αφορά τις θυγατρικές εταιρείες και υπολογίζεται αναλογιστικά βάσει της μεθόδου της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας (projected unit credit method).

Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημίες που προκύπτουν και εφόσον το σωρευμένο υπόλοιπο αυτών υπερβαίνει το 10% του μεγαλύτερου μεταξύ της παρούσας αξίας της υποχρέωσης και της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος, αποσβένονται στα αποτελέσματα σύμφωνα με τη μέση υπολειπόμενη εργασιακή ζωή των υπαλλήλων. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση τα αναλογιστικά κέρδη δεν αναγνωρίζονται.

Τα ποσά που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις σε σχέση με τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών έχουν ως ακολούθως:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Παρούσα αξία μη χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	32.745	35.061
Παρούσα αξία χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	45.467	42.915
Εύλογη αξία περιουσιακών στοιχείων προγράμματος	(21.744)	(20.791)
Αναλογιστικά κέρδη / (ζημίες) μη αναγνωρισθέντα	(1.839)	(2.316)
Αναγνωρισμένη υποχρέωση για προγράμματα καθορισμένων παροχών	54.629	54.869

Κίνηση καθαρής υποχρέωσης για προγράμματα καθορισμένων παροχών

Καθαρή υποχρέωση για προγράμματα καθορισμένων παροχών κατά την 1 Ιανουαρίου	54.869	334.579
Έξοδο που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα	5.905	6.038
Καταβολή εισφοράς στο ΕΤΑΤ	0	(280.000)
Εισφορές που εισπράχθηκαν	(5.527)	(5.748)
Διαγραφή υποχρέωσης λόγω πώλησης	(618)	0
Καθαρή υποχρέωση για προγράμματα καθορισμένων παροχών κατά την 31 Δεκεμβρίου	54.629	54.869

Έξοδο που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα	31/12/2008	31/12/2007
Κόστος υπηρεσίας	4.253	4.888
Τόκοι-έξοδα	3.592	2.931
Εκτιμώμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων προγράμματος	(1.020)	(815)
Αναλογιστικά κέρδη / (ζημίες)	(920)	(966)
	5.905	6.038

Οι βασικές παραδοχές / υποθέσεις για τον υπολογισμό της υποχρέωσης των χρηματοδοτούμενων και μη προγραμμάτων έχουν ως εξής:

	2008		2007	
	Μη	Μη	Μη	Μη
ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ	χρηματοδοτούμενες	Χρηματοδοτούμενες	χρηματοδοτούμενες	Χρηματοδοτούμενες
Επιτόκιο προεξόφλησης	5,50%	5,00%	5,00%	4,80%
Μελλοντικές αυξήσεις μισθών	4,52%	4,52%	4,52%	4,52%
Αναμενόμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων προγράμματος	5,50%	5,00%	5,00%	4,80%

34. ΑΛΛΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Έξοδα πληρωτέα και έσοδα επομένων χρήσεων	141.205	126.418
Πιστωτές και προμηθευτές	60.578	75.507
Οφειλόμενες αμοιβές και έξοδα προσωπικού	731	2.051
Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη (εκτός φόρου εισοδήματος)	39.019	33.520
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος	1.297	2.346
Οφειλές προς το Δημόσιο και επιχειρήσεις του Δημοσίου	36.272	48.257
Λοιπές υποχρεώσεις	143.674	114.018
	422.776	402.117

35. ΔΑΝΕΙΑ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Δάνειο μειωμένης εξασφάλισης λήξεως 2018	248.392	0
Δάνειο μειωμένης εξασφάλισης λήξεως 2014	195.764	195.141
	444.156	195.141

Τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης αφορούν το τίμημα που εισπράχθηκε από την έκδοση ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης, κυμαινόμενου επιτοκίου από την θυγατρική της Τράπεζας ABG FINANCE

INTERNATIONAL PLC τα οποία είναι εγγυημένα από την Τράπεζα. Τα εισπραχθέντα ποσά χορηγήθηκαν στην Τράπεζα με ακριβώς τους ίδιους όρους των ομολόγων που εκδόθηκαν.

Στις 21 Ιουλίου 2008 συνάφθηκε δάνειο μειωμένης εξασφάλισης ύψους € 250 εκατ. Λήξεως 2018, το οποίο αντικατέστησε αντίστοιχο δάνειο που είχε ανακληθεί στις 24 Δεκεμβρίου 2007 και το οποίο αποτελεί μέρος των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων (Tier 2 κεφάλαιο). Φέρει επιτόκιο Euribor συν περιθώριο 2,45% και αποπληρώνεται τριμηνιαία. Η Τράπεζα έχει δικαίωμα ανακλήσεώς του μετά τις 22 Ιουλίου 2013, ενώ το επιτόκιο θα αυξηθεί από 2,45% σε 3,75% εφόσον το δάνειο δεν ανακληθεί.

Το δεύτερο ομόλογο εκδόθηκε στις 18 Αυγούστου 2004 και αφορούσε ποσό Ευρώ 200 εκατομμύρια και λήξη το 2014. Φέρει επιτόκιο Euribor συν περιθώριο 0,75% και αποπληρώνεται τριμηνιαία. Η Τράπεζα έχει δικαίωμα ανακλήσεώς του μετά τις 19 Αυγούστου 2009, ενώ το επιτόκιο θα αυξηθεί από 0,75% σε 2,05% εφόσον το δάνειο δεν ανακληθεί.

Τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης εμφανίζονται στην αποσβέσιμη αξία τους. Το κόστος έκδοσης αποσβένεται ως έξοδο από τόκους χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου και ως περίοδος απόσβεσης νοείται η περίοδος από την έκδοση μέχρι την ημερομηνία ανάκλησης.

36. ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

(Ποσά σε χιλιάδες
Ευρώ)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΣΥΝΟΛΟ		ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΕΤΑΙΡΙΑΣ		ΑΝ/ΓΙΑ ΑΝΤΑΣΦΑΛΙΣΤΩΝ	
	31/12/2008	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2007
Κλάδου Ζωής						
Ασφαλείων ζωής	316.818	322.471	316.818	322.471	0	0
Ασφαλιστικές προβλέψεις μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών ασφαλίσεων ζωής	10.587	10.417	10.587	10.417	0	0
Προβλέψεις για συμμετοχή στα κέρδη	20.810	23.729	20.810	23.729	0	0
Απόθεμα εκκρεμών ζημιών ασφαλίσεων ζωής	11.668	10.732	10.102	9.539	1.566	1.193
Απόθεμα εκκρεμών ζημιών πραγματοποιηθέντων και μη δηλωθέντων (IBNR)	3.276	2.740	3.276	2.740	0	0
Σύνολο αποθεμάτων ζωής	363.159	370.089	361.593	368.896	1.566	1.193
Κλάδου Γενικών Ασφαλίσεων						
Ασφαλιστικές προβλέψεις μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών γενικών ασφαλίσεων	52.682	51.415	42.423	41.371	10.259	10.044
Απόθεμα εκκρεμών ζημιών γενικών ασφαλίσεων	169.703	160.074	149.151	143.464	20.552	16.610
Λοιπές ασφαλιστικές προβλέψεις γενικών ασφαλίσεων	12.818	0	12.818	0	0	0
Σύνολο αποθεμάτων γενικών ασφαλίσεων	235.203	211.489	204.392	184.835	30.811	26.654
Αποθέματα για ασφάλειες ζωής όπου ο κίνδυνος ανήκει στους ασφαλισμένους (Unit Linked)	23.862	25.129	23.862	25.129	0	0
	622.224	606.707	589.847	578.860	32.377	27.847

37. ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008 ανέρχεται σε Ευρώ 651.919.999,68 και διαιρείται σε 905.444.444 μετοχές ονομαστικής αξίας Ευρώ 0,72 εκάστη εξ ολοκλήρου καταβλημένο.

Εντός της κλειόμενης χρήσης δεν υπήρξε καμία κίνηση στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας.

38. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Τακτικό αποθεματικό	45.733	35.453
Αφορολόγητα αποθεματικά	66.512	66.895
Αποθεματικό χρεογράφων διαθέσιμων προς πώληση	(347.793)	165.594
Λοιπά αποθεματικά	19.175	20.543
Συναλλαγματικές διαφορές από μετατροπή στοιχείων αλλοδαπών οικονομικών μονάδων	(36.253)	(4.934)
Αποθεματικά	(252.626)	283.551

Τακτικό αποθεματικό: Σύμφωνα με το Ελληνικό εταιρικό δίκαιο οι εταιρείες υποχρεούνται να παρακρατούν το 5% των καθαρών ετησίων μετά φόρων κερδών τους για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού, έως ότου το υπόλοιπο του τακτικού αποθεματικού ισούται ή φθάσει τουλάχιστον το 1/3 του μετοχικού κεφαλαίου. Το αποθεματικό αυτό δεν είναι διαθέσιμο για διανομή αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εξαλείψει ζημίες.

Αφορολόγητα Αποθεματικά: Βάσει ειδικών διατάξεων Ελληνικών φορολογικών νόμων, συγκεκριμένα κονδύλια κερδών και εσόδων δεν φορολογούνται εφόσον δεν διανεμηθούν και καταχωρηθούν σε συγκεκριμένο λογαριασμό αποθεματικού. Στην περίπτωση που αυτά τα αποθεματικά διανεμηθούν ή κεφαλαιοποιηθούν θα φορολογηθούν με τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή την ημερομηνία εκείνη.

Αποθεματικό χρεογράφων διαθέσιμων προς πώληση: Στο αποθεματικό αυτό καταχωρείται αποκλειστικά η διαφορά αποτίμησης των χρεογράφων που άνηκαν στην κατηγορία αυτή. Το αποθεματικό αυτό μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως κατά την πώληση των χρεογράφων για τα οποία αναφέρεται.

39. ΜΕΡΙΣΜΑ ΑΝΑ ΜΕΤΟΧΗ

Η ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας της 14 Μαΐου 2008 ενέκρινε την εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου για διανομή μερίσματος για τη χρήση 2007 συνολικού ποσού Ευρώ 90,5 εκατ. (ήτοι Ευρώ 0,10 ανά μετοχή). Στο ανωτέρω ποσό περιλαμβάνεται και το προμέρισμα Ευρώ 45,27 εκατ. (ήτοι Ευρώ 0,05 ανά μετοχή) που είχε καταβληθεί τον Δεκέμβριο 2007. Το εναπομένον εγκριθέν μέρισμα καταβλήθηκε ολοσχερώς εντός της χρήσης 2008, όπως σημειώνεται και στην «Κατάσταση Ταμειακών Ροών».

40. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

(α) Δικαστικές υποθέσεις

Ο Όμιλος έχει διάφορες δικαστικές υποθέσεις οι οποίες έχουν προκύψει στα πλαίσια της δραστηριότητάς του. Σύμφωνα με τη γνώμη της Διοίκησης και τη σύμφωνη γνώμη της Νομικής Υπηρεσίας, η οριστικοποίηση των δικαστικών υποθέσεων που εκκρεμούν δεν αναμένεται να επιφέρουν ουσιώδη αρνητική μεταβολή στη χρηματοοικονομική θέση του Ομίλου.

(β) Εγγυητικές επιστολές / ενέγγυες πιστώσεις

Τα ποσά εκτός ισολογισμού που εκφράζουν τη δέσμευση της Τράπεζας να παράσχει πίστωση στους πελάτες της αναλύονται ως εξής:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Εγγυητικές Επιστολές	303.639	415.727
Ενέγγυες Πιστώσεις	837	1.519
	304.476	417.246

(γ) Δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Δάνεια πελατών	5.314.757	0
Ομόλογα εμπορικής εκμετάλλευσης	159.000	0
Ομόλογα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων	1.111.100	0
Ομόλογα διακρατούμενα ως τη λήξη	140.000	900.000
	6.724.857	900.000

Βάσει της υπ' αριθμ. 54/27.02.2004 Πράξης του Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής, όπως αυτή τροποποιήθηκε από την υπ' αριθμ. Πράξη 61/06.12.2006, η Τράπεζα της Ελλάδος αποδέχεται ως εξασφαλίσεις για τη διενέργεια πράξεων νομισματικής πολιτικής και παροχής ενδοημερησίας πίστωσης, μη εμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένες αγορές και ικανοποιούν τους όρους και προϋποθέσεις τους οποίους θέτουν οι παραπάνω πράξεις. Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα έχει ενεχυριάσει δάνεια πελατών της και αξιόγραφα στην Τράπεζα της Ελλάδος με σκοπό την άντληση ρευστότητας, είτε ενδοημερησίως είτε μέσω συμμετοχής σε πράξεις κύριας, έκτακτης ή πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα καθώς και ως εγγύηση καταθέσεων Repos πελατείας.

41. ΕΞΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΘΥΓΑΤΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Εντός της κλειόμενης περιόδου ο Όμιλος προέβη σε πωλήσεις διαφόρων συμμετοχών του, ενώ παράλληλα συμμετείχε σε αυξήσεις κεφαλαίου αυτών. Οι σημαντικότερες συναλλαγές της περιόδου έχουν ως εξής:

α. Πώληση στις 4 Φεβρουαρίου 2008 του ποσοστού συμμετοχής (75%) στην εταιρεία ΕΤΑΝΑΛ Α.Ε. έναντι Ευρώ 360 χιλ. Από την πώληση της ανωτέρω συμμετοχής προέκυψε για τον Όμιλο ζημία ποσού Ευρώ 67 χιλ. που καταχωρήθηκε στα αποτελέσματα της περιόδου.

β. Πώληση του ποσοστού συμμετοχής (75,41%) που κατείχε στην εταιρεία ΡΟΔΟΠΗ Α.Ε. Από την πώληση της ανωτέρω συμμετοχής προέκυψε κέρδος ποσού Ευρώ 2,1 εκατ. που καταχωρήθηκε στα αποτελέσματα της περιόδου.

γ. Αύξηση του ποσοστού συμμετοχής του στην εταιρεία ΣΕΚΑΠ Α.Ε. κατά 1,23% έναντι Ευρώ 358 χιλ.

δ. Συμμετοχή στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της FBB κατά Ευρώ 24.500 χιλ. χωρίς τροποποίηση του ποσοστού συμμετοχής που είναι 49%.

ε. Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της θυγατρικής τράπεζας ATEbank Romania, στις 22 Φεβρουαρίου 2008 αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της με παραίτηση των παλαιών μετόχων. Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από το International Finance Corporation που αποτελεί τον επενδυτικό βραχίονα της Παγκόσμιας Τράπεζας. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, το ποσοστό συμμετοχής της ATEbank στην ως άνω εταιρεία διαμορφώθηκε στο 74,13% (από 87,21%).

στ. Οι διαπραγματεύσεις με τον προτιμητέο επενδυτή για το θέμα της πώλησης πλειοψηφικού πακέτου μετοχών της ΑΤΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ, η οποία παρουσιάστηκε ως στοιχείο Ενεργητικού προς πώληση στις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις της 30.06.2008 και 30.09.2008, ολοκληρώθηκαν χωρίς επιτυχία. Η στρατηγική της Τράπεζας ως βασικού μετόχου για την εταιρεία θα επανεξετασθεί και παράλληλα θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη της και η βελτίωση των οικονομικών της αποτελεσμάτων.

42. ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Ο Όμιλος ελέγχεται κατά κύριο λόγο από το Ελληνικό Δημόσιο το οποίο κατέχει το 77,3% του μετοχικού κεφαλαίου αυτού. Το υπόλοιπο ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου είναι ευρέως διατεθειμένο στο επενδυτικό κοινό.

Τα συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνουν: α) Μέλη Δ.Σ. και Διοίκησης του Ομίλου, β) Πλησιέστερα μέλη και οικονομικά εξαρτώμενα μέλη (σύζυγοι, τέκνα κ.α.) των μελών του Δ.Σ. και Διοίκησης, γ) Συγγενείς εταιρίες του Ομίλου.

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών του Ομίλου με τα συνδεδεμένα μέρη έχουν ως εξής:

α) με τα μέλη Δ.Σ. και Διοίκησης του Ομίλου καθώς και με τα πλησιέστερα και οικονομικά εξαρτώμενα μέλη των μελών του Δ.Σ. και της Διοίκησης

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Υπόλοιπα δανείων	3.456	2.646
Υπόλοιπα καταθέσεων	6.077	8.946

Αμοιβές μελών Διοίκησης	31/12/2008	31/12/2007
Μισθοί	(3.161)	(2.649)
Λοιπές αμοιβές	(642)	(395)

β) με τις συγγενείς εταιρείες του Ομίλου

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	31/12/2008	31/12/2007
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	80.000	137.375
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	80.000	137.375

ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
Καταθέσεις πελατών	88	75
Σύνολο υποχρεώσεων	88	75

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	31/12/2008	31/12/2007
Έσοδα		
Τόκοι και συναφή έσοδα	7.076	5.923
Άλλα λειτουργικά έσοδα	192	64
Σύνολο εσόδων	7.268	5.987
Έξοδα		
Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες	(32)	(24)
Σύνολο εξόδων	(32)	(24)

Πέραν των ανωτέρω συναλλαγών ο Όμιλος διενεργεί συναλλαγές με μεγάλο αριθμό εταιρειών υπό κρατικό έλεγχο στα πλαίσια της επιχειρηματικής της δραστηριότητας (χορήγηση δανείων, καταθέσεις, λοιπές διεκπεραιωτικές εργασίες, όπως πληρωμή μισθοδοσίας, πληρωμή επιδοτήσεων σε αγρότες κλπ).

43. ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε., στις 12.01.2009 αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της κατά το ποσό των 675 εκατομμυρίων ευρώ με έκδοση προνομιούχων μετοχών, με κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των παλαιών μετόχων, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 3723/2008 για την «Ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης».

Επίσης, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων ενέκρινε τη μεταβίβαση της αρμοδιότητας στο Διοικητικό Συμβούλιο για την τμηματική έκδοση για μια πενταετία, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, καλυμμένων ομολογιών (μέχρι του εγκριθέντος ποσού € 5 δις) και μεσοπρόθεσμων ομολογιών (μέχρι του εγκριθέντος ποσού € 5 δις).

Δεν υπάρχουν άλλα σημαντικά γεγονότα που συνέβησαν μεταγενέστερα της ημερομηνίας συντάξεως των οικονομικών καταστάσεων για τα οποία απαιτείται να πραγματοποιηθεί σχετική αναφορά.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2009

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ο ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΗΛΙΑΚΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΡΟΥΓΚΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΟΚΑΣ

5.

**Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητων
Ορκωτών Ελεγκτών (επί των
Ατομικών Οικονομικών
Καταστάσεων)**

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές ΑΕ
Στρατηγού Τόμπρα 3
153 42 Αγία Παρασκευή
Ελλάς
ΑΡΜΑΕ 29527/01ΑΤ/Β/93/162/96

Telephone Τηλ: +30 210 60 62 100
Fax Φαξ: +30 210 60 62 111
Internet www.kpmg.gr
e-mail postmaster@kpmg.gr

Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητων Ορκωτών Ελεγκτών

Προς τους Μετόχους της
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Έκθεση επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες Οικονομικές Καταστάσεις της ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. (η «Τράπεζα») που αποτελούνται από τον Ισολογισμό της 31 Δεκεμβρίου 2008 και τις Καταστάσεις Αποτελεσμάτων, Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων και Ταμειακών Ροών για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και από περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και λοιπών επεξηγηματικών σημειώσεων.

Ευθύνη Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Η Διοίκηση της Τράπεζας έχει την ευθύνη για τη σύνταξη και την εύλογη παρουσίαση αυτών των Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει το σχεδιασμό, εφαρμογή και διατήρηση συστήματος εσωτερικού ελέγχου σχετικά με τη σύνταξη και εύλογη παρουσίαση οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες είναι απαλλαγμένες από ουσιώδεις ανακρίβειες, που οφείλονται σε απάτη ή λάθος επιλέγοντας και εφαρμόζοντας κατάλληλες λογιστικές πολιτικές και πραγματοποιώντας λογιστικές εκτιμήσεις οι οποίες είναι εύλογες για την κατάσταση.

Ευθύνη Ελεγκτή

Δική μας ευθύνη είναι η έκφραση γνώμης επί αυτών των Οικονομικών Καταστάσεων, με βάση τον έλεγχο μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχο μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα της Ελεγκτικής. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν τη συμμόρφωσή μας με κανόνες ηθικής δεοντολογίας και το σχεδιασμό και διενέργεια του ελέγχου μας με σκοπό την αποκόμιση εύλογης διασφάλισης ότι οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδεις ανακρίβειες.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για τη συγκέντρωση ελεγκτικών τεκμηρίων σχετικά με τα ποσά και τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις. Οι διαδικασίες επιλέγονται κατά την κρίση του ελεγκτή και περιλαμβάνουν την εκτίμηση του κινδύνου ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται σε απάτη ή λάθος. Για την εκτίμηση του κινδύνου αυτού, ο ελεγκτής λαμβάνει υπόψη του το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, σχετικά με τη σύνταξη και την εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, με σκοπό το σχεδιασμό κατάλληλων ελεγκτικών διαδικασιών για την περίπτωση και όχι για την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών πολιτικών που εφαρμόστηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι Οικονομικές Καταστάσεις απεικονίζουν ακριβοδίκαια την οικονομική κατάσταση της Τράπεζας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008 και τη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές ροές της για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2009

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.

Νικόλαος Βουνισέας
Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ 18701

Νικόλαος Τσιμπούκας
Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ 17151

6.

**Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις
της 31.12.2008**

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
31 Δεκεμβρίου 2008**

**Βάσει των Διεθνών Προτύπων
Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης**

Πανεπιστημίου 23, Αθήνα, Τ.Κ. 105 64

www.atebank.gr

ΑΡ.Μ.Α.Ε.24402/06/Β/91/39

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΕΛΙΔΑ
Κατάσταση αποτελεσμάτων	1
Ισολογισμός	2
Κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων	3
Κατάσταση ταμειακών ροών	4
Σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων	5-53

Κατάσταση αποτελεσμάτων
Για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2008
(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Σημ.	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Τόκοι και συναφή έσοδα		1.192.890	974.122
Τόκοι και συναφή έξοδα		(586.763)	(394.376)
Καθαρά έσοδα από τόκους	7	606.127	579.746
Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες		101.111	88.358
Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες		(30.330)	(22.868)
Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	8	70.781	65.490
Καθαρά έσοδα εμπορικού χαρτοφυλακίου	9	(27.598)	43.579
Καθαρά έσοδα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	10	7.418	82.529
Έσοδα από Μερίσματα	11	27.761	29.196
Άλλα λειτουργικά έσοδα	12	29.860	23.524
Σύνολο λοιπών εσόδων		37.441	178.828
Λειτουργικά Έσοδα		714.349	824.064
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	13	(346.991)	(339.159)
Λοιπά έξοδα	14	(129.792)	(109.814)
Αποσβέσεις	26,27,28	(28.272)	(27.779)
Απομείωση περιουσιακών στοιχείων	15	(195.445)	(78.846)
Κέρδη προ φόρων		13.849	268.466
Φόρος χρήσης	16	11.419	(57.375)
Κέρδη μετά από φόρους		25.268	211.091
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή (€ ανά μετοχή)	17	0,0279	0,2331

Οι επισυναπτόμενες σημειώσεις που αναφέρονται στις σελίδες από 5 έως 53 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ατομικών οικονομικών καταστάσεων.

Ισολογισμός
Στις 31 Δεκεμβρίου 2008
(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Σημ.	31/12/2008	31/12/2007
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	18	1.226.862	1.180.630
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	19	1.003.932	682.021
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	20	342.527	518.479
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	21	25.786	45.788
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	22	20.954.943	16.849.837
Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	23	2.132.942	2.360.365
Συμμετοχές σε θυγατρικές & συγγενείς επιχειρήσεις	25	500.394	478.742
Επενδύσεις σε ακίνητα	26	162.920	169.658
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	27	297.060	298.529
Αύλα περιουσιακά στοιχεία	28	4.681	5.512
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	29	400.072	304.538
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	30	609.206	505.120
Σύνολο ενεργητικού		27.661.325	23.399.219
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	31	4.907.084	769.327
Καταθέσεις πελατών	32	20.990.300	20.713.674
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	21	62.405	12.867
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	33	9.391	9.811
Άλλες υποχρεώσεις	34	354.937	244.882
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	35	448.353	199.616
Σύνολο υποχρεώσεων		26.772.470	21.950.177
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό Κεφάλαιο	36	651.920	651.920
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο		93.748	94.231
Αποθεματικά	37	(203.959)	279.914
Σωρευμένα κέρδη		347.146	422.977
Σύνολο Καθαρής Θέσης		888.855	1.449.042
Σύνολο Καθαρής Θέσης & Υποχρεώσεων		27.661.325	23.399.219

Οι επισυναπτόμενες σημειώσεις που αναφέρονται στις σελίδες από 5 έως 53 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ατομικών οικονομικών καταστάσεων.

Κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων
Για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2008
(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Μετοχικό κεφάλαιο	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	Αποθεματικά	Σωρευμένα κέρδη	Σύνολο ιδίων Κεφαλαίων
Υπόλοιπα 1 Ιανουαρίου 2007	651.920	94.714	365.195	222.668	1.334.497
Κέρδη περιόδου 1/1 - 31/12/2007	0	0	0	211.091	211.091
Κέρδη /(Ζημίες) από την αποτίμηση των διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων	0	0	49.906	0	49.906
(Κέρδη) /Ζημίες από την πώληση των διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων μεταφερθέντα στα αποτελέσματα χρήσης	0	0	(64.479)	0	(64.479)
Αναβαλλόμενος φόρος που αναλογεί σε εγγραφές που καταχωρούνται απ' ευθείας στα Ίδια Κεφάλαια	0	(483)	0	0	(483)
Μερίσματα πληρωθέντα	0	0	0	(81.490)	(81.490)
Μεταφορές στα αποθεματικά	0	0	(70.708)	70.708	0
Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2007	651.920	94.231	279.914	422.977	1.449.042
Κέρδη περιόδου 1/1 - 31/12/2008	0	0	0	25.268	25.268
Κέρδη /(Ζημίες) από την αποτίμηση των διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων	0	0	(574.711)	0	(574.711)
(Κέρδη) /Ζημίες από την πώληση των διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων μεταφερθέντα στα αποτελέσματα χρήσης	0	0	(315)	0	(315)
Αναβαλλόμενος φόρος που αναλογεί σε εγγραφές που καταχωρούνται απ' ευθείας στα Ίδια Κεφάλαια	0	(483)	80.598	0	80.115
Μερίσματα πληρωθέντα	0	0	0	(90.544)	(90.544)
Μεταφορές στα αποθεματικά	0	0	10.555	(10.555)	0
Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 2008	651.920	93.748	(203.959)	347.146	888.855

Οι επισυναπτόμενες σημειώσεις που αναφέρονται στις σελίδες από 5 έως 53 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ατομικών οικονομικών καταστάσεων.

Κατάσταση ταμειακών ροών

Για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2008

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)	Σημ.	31/12/2008	31/12/2007
Λειτουργικές δραστηριότητες			
Αποτέλεσμα προ φόρων		13.849	268.466
Προσαρμογές για:			
Αποσβέσεις παγίων και άυλων στοιχείων	26,27,28	28.272	27.779
Ζημιές απομείωσης	15	195.445	78.846
Μεταβολή στις προβλέψεις (δεδ/να έσοδα - έξοδα)		(8.923)	(12.489)
Μεταβολή στην εύλογη αξία του εμπορικού χαρτοφυλακίου		22.900	(25.281)
(Κέρδη) / ζημιές από την πώληση χρεογράφων, ενσώματων παγίων και επενδυτικών ακινήτων		(51.359)	(141.712)
Μεταβολές σε λειτουργικά στοιχεία ισολογισμού			
Καθαρή (αύξηση) / μείωση απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων		(329.434)	16.343
Καθαρή (αύξηση) / μείωση χρεογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου		(114.782)	74.903
Καθαρή (αύξηση) / μείωση δανείων και προκαταβολών πελατών		(4.151.987)	(3.315.633)
Καθαρή (αύξηση) / μείωση λοιπών περιουσιακών στοιχείων		(98.644)	(71.797)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) καταθέσεων από πιστωτικά ιδρύματα		4.137.757	674.946
Καθαρή αύξηση / (μείωση) καταθέσεων πελατών		276.626	2.515.469
Καθαρή αύξηση / (μείωση) άλλων υποχρεώσεων		48.175	(479.698)
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες		(32.105)	(389.858)
Επενδυτικές δραστηριότητες			
Αγορές άυλων και ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων		(31.429)	(40.138)
Εισπράξεις από πώληση άυλων και ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων		25.317	23.631
(Αγορές) / Εισπράξεις επενδυτικών χρεογράφων διακρατούμενων ως τη λήξη		1.047.542	91.250
(Αγορές) / Πωλήσεις χρεογράφων χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση		(1.173.260)	121.374
Εισπραχθέντα μερίσματα		24.700	25.882
Αγορές θυγατρικών εταιρειών	25	(24.858)	(40.821)
Πώληση θυγατρικών εταιρειών	25	4.049	0
Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες		(127.939)	181.178
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
Επιστροφή κεφαλαίου - Πληρωθέντα μερίσματα	38	(45.272)	(81.490)
Είσπραξη έκδοσης ομολόγων	35	248.392	0
Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες		203.120	(81.490)
Επίδραση των χρηματικών διαθεσίμων από συναλλαγματικές μεταβολές		(1.115)	(231)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) ταμειακών ροών		41.961	(290.401)
Χρηματικά διαθέσιμα την 1η Ιανουαρίου		1.849.186	2.139.587
Χρηματικά διαθέσιμα την 31η Δεκεμβρίου	18	1.891.147	1.849.186

Οι επισυναπτόμενες σημειώσεις που αναφέρονται στις σελίδες από 5 έως 53 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ατομικών οικονομικών καταστάσεων.

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε., (η Τράπεζα ή η Α.Τ.Ε), ιδρύθηκε το 1929. Έδρα της Τράπεζας είναι ο Δήμος Αθηναίων, οδός Πανεπιστημίου 23. Σκοπός της Τράπεζας σύμφωνα με το Καταστατικό της ορίζεται η εκτέλεση κάθε τραπεζικής εργασίας και υπηρεσίας που συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό και στην ανάπτυξη της οικονομίας και ειδικότερα του Αγροτικού Τομέα. Οι βασικότεροι τομείς δραστηριοποίησης της Τράπεζας είναι η λιανική τραπεζική, τα επιχειρηματικά δάνεια, η επενδυτική τραπεζική και η διαχείριση διαθεσίμων.

Η Τράπεζα διαθέτει δίκτυο 478 καταστημάτων στην Ελλάδα και 26 στο εξωτερικό, εκ των οποίων 25 καταστήματα στη Ρουμανία (ATEbank Romania) και 1 στη Γερμανία, τα οποία προσφέρουν στους πελάτες τους όλο το φάσμα των τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων. Η ΑΤΕ διαθέτει επίσης 960 ΑΤΜ (Αυτόματες Ταμειακές Μηχανές) στην Ελλάδα και 25 στη Ρουμανία. Το 45% περίπου των καταστημάτων της είναι ιδιόκτητα.

Οι μετοχές της Τράπεζας από το 2000 είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών και περιλαμβάνονται στο FTSE 20 (Δείκτης μετοχών μεγάλης κεφαλαιοποίησης).

Η Θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου, που εξελέγη από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της 23 Μαΐου 2007, λήγει το 2010 και η σύνθεσή του την 31.12.2008 είχε ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος)
Δημήτριος Ι. Μηλιάκος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος)
Βασίλειος Τ. Δρούγκας

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος)
Παναγιώτης Ν. Βαράγκης

ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΜΕΛΗ
Γρηγόριος Θ. Κωνσταντινίδης
Ιωάννης Ν. Κατσαούνης
Βασίλειος Σ. Μπερεδήμας
Γρηγόριος Ι. Αλεξιάδης
Ιωάννης Μ. Τσαγκαράκης
Νικόλαος Κ. Μπαλτάς

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΜΕΛΗ
Σωτήρης Α. Ρεβίθης
Δημήτριος Γ. Κάρναβος

2. ΒΑΣΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

2.1 Δήλωση Συμμόρφωσης

Οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας έχουν συνταχθεί με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Π.) και τις ερμηνείες τους όπως έχουν υιοθετηθεί από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) και κατ' επέκταση από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι οικονομικές καταστάσεις εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο την 27 Μαρτίου 2009 και έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο στη διεύθυνση www.atebank.gr

2.2 Βάση επιμέτρησης

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί βάσει της αρχής του ιστορικού κόστους, εκτός από τα ακόλουθα στοιχεία που παρουσιάζονται στην εύλογη αξία:

- παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα
- χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης
- χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση

2.3 Λειτουργικό νόμισμα

Το λειτουργικό νόμισμα της Τράπεζας είναι το Ευρώ. Οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας παρουσιάζονται σε χιλιάδες Ευρώ, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά στις επιμέρους σημειώσεις.

2.4 Χρήση εκτιμήσεων και παραδοχών

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π. απαιτεί τη διενέργεια εκτιμήσεων και υιοθέτηση παραδοχών από τη Διοίκηση, οι οποίες δύνανται να επηρεάσουν τα λογιστικά υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, καθώς επίσης και τα ποσά των εσόδων και εξόδων. Τα πραγματικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν από τις ανωτέρω εκτιμήσεις.

Οι εκτιμήσεις και οι σχετικές υποθέσεις επανεξετάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Αποκλίσεις των λογιστικών εκτιμήσεων αναγνωρίζονται την περίοδο κατά την οποία επανεξετάζονται εφόσον αφορούν την τρέχουσα περίοδο ή αν αφορούν και στις μελλοντικές περιόδους, οι αποκλίσεις επηρεάζουν την τρέχουσα και μελλοντικές περιόδους.

Εκτιμήσεις που γίνονται από τη Διοίκηση κατά την εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. που έχουν σημαντικές επιρροές στις οικονομικές καταστάσεις και εκτιμήσεις που παρουσιάζουν σημαντικό ρίσκο για ουσιώδεις προσαρμογές στην επόμενη χρήση αναφέρονται στη σημ. 5.

2.5 Συγκριτικά στοιχεία

Σε ορισμένες περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο, αναπροσαρμόζονται τα συγκριτικά στοιχεία της προηγούμενης χρήσης προκειμένου να καταστούν αυτά ομοειδή και συγκρίσιμα με τα στοιχεία της τρέχουσας χρήσης.

3. ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι λογιστικές αρχές που αναφέρονται παρακάτω έχουν εφαρμοσθεί με συνέπεια για όλες τις περιόδους που αναφέρονται σε αυτές τις οικονομικές καταστάσεις, αφού ληφθεί υπόψη η τροποποίηση του ΔΛΠ 39 για την αναταξινόμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων, όπως αναφέρεται αναλυτικά στη σημ. 3.11.

3.1 Βάση Ενοποίησης

(α) Θυγατρικές εταιρείες

Θυγατρικές είναι οι εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από την Τράπεζα. Έλεγχος υπάρχει όταν η Τράπεζα ελέγχει άμεσα ή έμμεσα την επιχειρηματική και οικονομική πολιτική της εταιρείας. Η ύπαρξη τυχόν δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου τα οποία είναι ασκήσιμα, λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να στοιχειοθετηθεί αν η μητρική ασκεί τον έλεγχο επί των θυγατρικών.

(β) Συγγενείς εταιρείες

Συγγενείς είναι οι εταιρείες στις οποίες η Τράπεζα, άμεσα ή έμμεσα, ασκεί ουσιώδη επιρροή στην επιχειρηματική και οικονομική πολιτική τους αλλά δεν έχει τον έλεγχο.

(Υ) Εταιρείες ειδικού σκοπού (SPE)

Οι εταιρείες ειδικού σκοπού είναι εταιρείες που δημιουργούνται με αποκλειστικό σκοπό την εξυπηρέτηση κάποιου συγκεκριμένου στόχου, όπως τιτλοποιήσεις, λήψη / χορήγηση δανείων κλπ.

3.2 Υπηρεσίες θεματοφυλακής

Η Τράπεζα παρέχει υπηρεσίες θεματοφυλακής σε ιδιώτες και θεσμικούς επενδυτές. Τα προς φύλαξη περιουσιακά στοιχεία καθώς και τα έσοδα αυτών (τοκομερίδια, μερίσματα κλπ) δεν συμπεριλαμβάνονται στις παρούσες οικονομικές καταστάσεις καθώς δεν αποτελούν περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αλλά των πελατών της.

3.3 Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένα νομίσματα μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν την ημερομηνία διενέργειας των εκάστοτε συναλλαγών. Τα εκφρασμένα σε ξένο νόμισμα νομισματικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις τα οποία εμφανίζονται στο ιστορικό κόστος μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν την ημερομηνία εκείνη. Οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσεως. Τα μη νομισματικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα που εκφράζονται στο ιστορικό τους κόστος, μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες οι οποίες ίσχυαν κατά την ημερομηνία του προσδιορισμού της εύλογης αξίας. Οι συναλλαγματικές διαφορές των μη νομισματικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων οι οποίες προκύπτουν από την αποτίμηση τους στο τέλος της χρήσεως, αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως, εκτός των διαφορών οι οποίες προκύπτουν από αποτίμηση νομισματικών στοιχείων που αποτελούν μέρος επένδυσης σε θυγατρική εταιρεία σε άλλη χώρα και των χρηματοοικονομικών στοιχείων αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίζονται απευθείας στην Καθαρή Θέση.

3.4 Έσοδα και Έξοδα από Τόκους

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης σε δεδουλευμένη βάση, χρησιμοποιώντας την πραγματική απόδοση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ή το αντίστοιχο κυμαινόμενο επιτόκιο. Τα έσοδα και έξοδα από τόκους περιλαμβάνουν την απόσβεση της διαφοράς υπέρ ή υπό το άρτιο ή άλλων διαφορών μεταξύ της αρχικής αξίας ενός τοκοφόρου χρηματοοικονομικού στοιχείου και του αντίστοιχου ποσού που θα εισπραχθεί ή θα πληρωθεί κατά τη λήξη, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου είναι μία μέθοδος σύμφωνα με την οποία υπολογίζεται το αναπόσβεστο κόστος του χρηματοοικονομικού στοιχείου ή της υποχρέωσης έτσι ώστε να κατανέμονται τα έσοδα ή τα έξοδα από τόκους καθ' όλη την περίοδο αναφοράς.

Πραγματικό επιτόκιο είναι εκείνο το οποίο προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές πληρωμές ή εισπράξεις καθ' όλη την προσδοκώμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου.

Μόλις ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή ομάδα από ομοειδή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαγραφεί ως αποτέλεσμα απομείωσης της αξίας τους, σταματά ο εκτοκισμός.

3.5 Προμήθειες και Συναφή Έσοδα

Οι προμήθειες και τα συναφή έσοδα αναγνωρίζονται σε δεδουλευμένη βάση κατά τη διάρκεια της περιόδου στην οποία παρασχέθηκαν οι σχετικές με αυτά υπηρεσίες. Προμήθειες και συναφή έσοδα που προέρχονται από συναλλαγές για λογαριασμό τρίτων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα κατά το χρόνο περαίωσης της συναλλαγής. Αμοιβές για υπηρεσίες διαχείρισης χαρτοφυλακίου και συμβουλευτικές υπηρεσίες καταχωρούνται στα αποτελέσματα σύμφωνα με σύμβαση παροχής υπηρεσιών, συνήθως σε αναλογική βάση.

3.6 Καθαρά έσοδα εμπορικού χαρτοφυλακίου

Τα καθαρά έσοδα του εμπορικού χαρτοφυλακίου αφορούν τα κέρδη ή ζημιές από πώληση χρεογράφων και παραγώγων και περιλαμβάνουν τα κέρδη ή ζημιές από την αποτίμηση στην εύλογη αξία του εμπορικού χαρτοφυλακίου (μετοχές, ομόλογα, παράγωγα κλπ) και τις τυχόν υπάρχουσες συναλλαγματικές διαφορές.

3.7 Καθαρά έσοδα επενδυτικού χαρτοφυλακίου

Τα καθαρά έσοδα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου αφορούν αποκλειστικά κέρδη ή ζημιές από πώληση χρεογράφων που έχουν χαρακτηριστεί ως διαθέσιμα προς πώληση. Οι διαφορές της εύλογης αξίας αυτών των χρηματοοικονομικών προϊόντων καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση καθώς και οι σχετιζόμενες με αυτές συναλλαγματικές διαφορές. Όταν οι επενδύσεις αυτές πωλούνται τα σωρευμένα κέρδη / ζημιές που συμπεριλαμβάνονται στην Καθαρή Θέση μεταφέρονται στα αποτελέσματα χρήσεως.

3.8 Έσοδα από μερίσματα

Τα έσοδα από μερίσματα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως κατά την ημερομηνία έγκρισής τους από τα αρμόδια όργανα των εταιρειών που συνήθως είναι η Γενική Συνέλευση των μετόχων. Ο λογαριασμός περιλαμβάνει τόσο τα έσοδα από μερίσματα του εμπορικού χαρτοφυλακίου όσο και τα έσοδα από μερίσματα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου.

3.9 Καταβολές ενοικίων

Οι καταβολές λειτουργικών μισθώσεων κατανέμονται ως δαπάνη στο λογαριασμό αποτελεσμάτων βάσει της άμεσης μεθόδου κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Οι ληφθείσες επιχορηγήσεις μισθώσεων καταχωρούνται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων ως αναπόσπαστο μέρος της δαπάνης κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

3.10 Φόρος Εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος στα αποτελέσματα χρήσης αποτελείται από το φόρο της τρέχουσας χρήσης και από τον αναβαλλόμενο φόρο. Ο φόρος εισοδήματος αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης εκτός και αν σχετίζεται με στοιχεία που αναγνωρίζονται απευθείας στην καθαρή θέση οπότε και αναγνωρίζεται στην καθαρή θέση.

Ο φόρος της τρέχουσας χρήσης είναι η αναμενόμενη φορολογική υποχρέωση επί του φορολογητέου εισοδήματος, χρησιμοποιώντας τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές και οποιαδήποτε αναπροσαρμογή που αφορά φορολογική υποχρέωση παρελθουσών χρήσεων.

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται με τη μέθοδο του ισολογισμού, βάσει των προσωρινών διαφορών οι οποίες προκύπτουν μεταξύ της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στις Οικονομικές Καταστάσεις και της φορολογικής αξίας που αποδίδεται σε αυτά σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία. Για τις ακόλουθες προσωρινές διαφορές δεν υπολογίζεται αναβαλλόμενος φόρος: υπεραξία από συγχώνευση που δεν εκπίπτει για φορολογικούς σκοπούς, η αρχική αναγνώριση περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων που δεν επηρεάζουν τις λογιστικές ή φορολογικές διαφορές. Για τον προσδιορισμό της αναβαλλόμενης φορολογίας χρησιμοποιούνται οι θεσπισμένοι φορολογικοί συντελεστές ή οι φορολογικοί συντελεστές που έχουν θεσπιστεί κατά την ημερομηνία σύνταξης του Ισολογισμού και έχουν εφαρμογή σε μεταγενέστερη ημερομηνία.

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αναγνωρίζεται μόνο στη περίπτωση που είναι πιθανόν τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη να είναι επαρκή για το συμψηφισμό των προσωρινών διαφορών. Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση μειώνεται σε περίπτωση που είναι πιθανόν να μην πραγματοποιηθεί το φορολογικό όφελος.

3.11 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Αρχική αναγνώριση

Η Τράπεζα ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της στις εξής κατηγορίες: χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες, επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη και διαθέσιμες προς πώληση. Η απόφαση για την ταξινόμηση των επενδύσεων λαμβάνεται κατά την απόκτησή τους από τη Διοίκηση της Τράπεζας.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων: Η κατηγορία περιλαμβάνει δυο υποκατηγορίες: χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλακίου και λοιπά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα σε εύλογη αξία. Τα στοιχεία αυτής της κατηγορίας αφορούν κυρίως περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν αποκτηθεί με σκοπό την εκποίησή τους σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα και αυτά που ταξινομήθηκαν στην κατηγορία αυτή από τη Διοίκηση κατά την απόκτησή τους. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία περιλαμβάνονται σε αυτή την κατηγορία εκτός εάν προορίζονται για αντιστάθμιση.

Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες: Τα δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές. Προκύπτουν όταν η Τράπεζα παρέχει χρηματικά ποσά σε ένα πελάτη χωρίς να έχει την πρόθεση να εμπορευτεί την απαίτηση.

Επενδύσεις διακρατούμενες έως τη λήξη: Είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με σταθερές ή καθορισμένες πληρωμές και συγκεκριμένη λήξη που η Τράπεζα έχει την πρόθεση και τη δυνατότητα να διακρατήσει ως τη λήξη τους. Όταν η Τράπεζα πουλήσει ένα σημαντικό αριθμό διακρατούμενων έως τη λήξη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ολόκληρη η κατηγορία θα αναμορφωθεί και θα κατηγοριοποιηθεί στο χαρτοφυλάκιο των διαθεσίμων προς πώληση επενδύσεων.

Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση: Αφορούν επενδύσεις που δεν έχουν προκαθορισμένο χρονικό ορίζοντα διακράτησης και μπορούν να ρευστοποιηθούν ανά πάσα στιγμή ανάλογα με τις ανάγκες ρευστότητας της Τράπεζας, τις μεταβολές των επιτοκίων, των συναλλαγματικών ισοτιμιών ή των τιμών των μετοχών.

Οι αγορές και οι πωλήσεις των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, επενδύσεων διακρατούμενων έως τη λήξη ή διαθεσίμων προς πώληση αναγνωρίζονται την ημερομηνία συναλλαγής (trade date), η οποία αντιστοιχεί στην ημερομηνία κατά την οποία η Τράπεζα δεσμεύεται να αγοράσει ή να πουλήσει το περιουσιακό στοιχείο. Τα δάνεια αναγνωρίζονται όταν τα χρήματα δοθούν στους δανειζόμενους. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν αφορούν αυτά που είναι στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων αρχικά αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους πλέον των εξόδων συναλλαγής.

Αναταξινόμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων: Τον Οκτώβριο 2008 το IASB εξέδωσε μια τροποποίηση του ΔΛΠ 39 «Αναταξινόμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων». Βάσει αυτής της τροποποίησης επιτρέπεται στις εταιρείες να μεταφέρουν μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία:

α) από την κατηγορία «Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση» στην κατηγορία «Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες», εφόσον έχουν τη δυνατότητα και την πρόθεση να διατηρήσουν αυτά μέχρι το απώτερο μέλλον ή μέχρι τη λήξη τους,

β) από την κατηγορία «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο» στις κατηγορίες «Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες» και «Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση».

Η τροποποίηση απαιτεί από τις εταιρείες πρόσθετες γνωστοποιήσεις, ενώ η ισχύς της ξεκινά από την 1^η Ιουλίου 2008. Κάνοντας χρήση της παραπάνω τροποποίησης του ΔΛΠ 39, η Τράπεζα προέβη σε

αναταξινόμηση ορισμένων μη παράγωγων χρηματοοικονομικών στοιχείων. Ανάλυση των αναταξινομήσεων παρέχεται στη σημ. 24.

Παύση αναγνώρισης

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία παύουν να απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις από τη στιγμή που λήγει το δικαίωμα της Τράπεζας να λαμβάνει εισροές από αυτά ή από την στιγμή που η Τράπεζα έχει μεταφέρει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που έχει από την κατοχή τους.

Αποτίμηση

Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Τα δάνεια και οι προκαταβολές σε πελάτες καθώς και τα διακρατούμενα έως τη λήξη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται στην αποσβέσιμη αξία τους χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Συμψηφισμός

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό απεικονίζεται στις οικονομικές καταστάσεις μόνο όταν υπάρχει νομικό δικαίωμα για συμψηφισμό των καταχωρημένων ποσών και ταυτόχρονα υπάρχει η πρόθεση για το συμψηφισμό αυτό.

3.12 Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

(α) Περιουσιακά στοιχεία που εμφανίζονται στην αποσβέσιμη αξία κτήσης

Η Τράπεζα αξιολογεί για κάθε περίοδο όπου δημοσιεύει οικονομικές καταστάσεις εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι υφίσταται απομείωση σε ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων είναι απομειωμένο εάν και μόνο εάν, υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης ως αποτέλεσμα ενός ή περισσότερων γεγονότων που εμφανίστηκαν μετά από την αρχική αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου και αυτές οι ενδείξεις έχουν επίδραση στις μελλοντικές ταμειακές ροές, και μπορούν να υπολογιστούν με αξιόπιστο τρόπο. Ως αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης θεωρούνται σημαντικά στοιχεία που έρχονται σε γνώση της Τράπεζας και αφορούν στα ακόλουθα γεγονότα:

- α. σημαντικές δυσκολίες στην οικονομική κατάσταση του οφειλέτη
- β. παραβίαση των όρων μίας σύμβασης με αποτέλεσμα την καθυστέρηση ή την αθέτηση πληρωμής χρεολυσίου ή τόκων
- γ. ένταξη του πιστούχου σε καθεστώς ρύθμισης λόγω οικονομικής δυσχέρειας με επαχθέστερους για την Τράπεζα όρους σε σχέση με την αρχική σύμβαση
- δ. ισχυρή πιθανότητα ότι ο πιστούχος οδεύει σε πτώχευση ή θα ενταχθεί σε καθεστώς οικονομικής αναδιάρθρωσης

ε. Τα αξιοσημείωτα στοιχεία που υποδεικνύουν μία σημαντική μείωση σε αναμενόμενες μελλοντικές εισπράξεις από ομάδα δανείων ή απαιτήσεων που προέρχονται από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, σε σχέση με την αρχική απαίτηση και δεν υπάρχει δυνατότητα προσδιορισμού κατά περίπτωση της ενδεχόμενης ζημίας από απομείωση είναι:

- ενδείξεις δυσχέρειας στην ικανοποίηση των όρων πληρωμής των συμβατικών υποχρεώσεων μίας ομάδας πιστούχων, με κοινά χαρακτηριστικά
- υποβάθμιση βασικών οικονομικών δεικτών σε μία γεωγραφική ενότητα ή έναν συγκεκριμένο οικονομικό κλάδο με πιθανό αποτέλεσμα την επιδείνωση των όρων αποπληρωμής των υποχρεώσεων των πιστούχων

Η Τράπεζα αρχικά προβαίνοντας σε έλεγχο απομείωσης αξιολογεί κατά περίπτωση εάν υφίστανται αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις σημαντικού ύψους και κατά περίπτωση ή συνολικά για αυτά που δεν αξιολογούνται σε ατομικό επίπεδο ως σημαντικά. Εάν κατά τον έλεγχο απομείωσης για τις ατομικά εξεταζόμενες περιπτώσεις δεν προκύπτει αντικειμενική ένδειξη ζημίας τότε οι απαιτήσεις αυτές συμπεριλαμβάνονται σε ομάδες με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου και αξιολογούνται συλλογικά. Οι περιπτώσεις που αξιολογούνται σε ατομικό επίπεδο και προκύπτει ζημία απομείωσης δεν συμπεριλαμβάνονται στις ομαδοποιημένες αξιολογήσεις.

Εφόσον υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, το ποσό της απομείωσης υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών ροών (μη συμπεριλαμβανομένων των μελλοντικών πιστωτικών ζημιών που δεν έχουν συμβεί) προεξοφλημένες με βάση τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου μειώνεται μέσω της χρησιμοποίησης ενός λογαριασμού πρόβλεψης και το ποσό της ζημίας αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Εάν ένα δάνειο ή μία επένδυση διακρατούμενη ως τη λήξη παρουσιάζει κυμαινόμενο επιτόκιο, το επιτόκιο προεξοφλησης που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της ζημίας απομείωσης είναι το παρόν πραγματικό επιτόκιο όπως ορίζεται από τη σύμβαση.

Ο υπολογισμός της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών ροών ενός δανείου με εξασφαλίσεις εμπεριέχει τις ταμειακές ροές που προκύπτουν από ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων ακόμα και εάν η ρευστοποίηση δεν κρίνεται πιθανή.

Για την εκτίμηση απομείωσης, χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου υπάρχει ομαδοποίηση αυτών (π.χ. βάση του συστήματος πιστωτικής διαβάθμισης της Τράπεζας που λαμβάνει υπόψη τη φύση του προϊόντος, τον κλάδο, τη γεωγραφική περιοχή, τη φύση των εξασφαλίσεων, την συναλλακτική συμπεριφορά και άλλους σχετικούς παράγοντες). Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι σχετικά για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών των ομαδοποιημένων περιουσιακών στοιχείων από τη στιγμή που αποτελούν ενδείξεις της ικανότητας του οφειλέτη να αποπληρώσει όλα τα οφειλόμενα ποσά.

Οι μελλοντικές ταμειακές ροές των ομαδοποιημένων χρηματοοικονομικών στοιχείων που εξετάζονται για ενδείξεις απομείωσης, εκτιμώνται βάσει των ροών που απορρέουν από τις σχετικές συμβάσεις και ιστορικών στοιχείων ζημιών περιουσιακών στοιχείων που εμφανίζουν παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου. Τα ιστορικά στοιχεία ζημιών αναπροσαρμόζονται βάσει σημερινών στοιχείων για να παρουσιάσουν το αποτέλεσμα της τρέχουσας κατάστασης.

Η μεθοδολογία και οι υποθέσεις που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών επανεκτιμώνται σε τακτική βάση από τη Τράπεζα ώστε να μειωθούν τυχόν διαφορές μεταξύ εκτιμώμενης ζημίας και πραγματικής ζημίας βάσει ιστορικών δεδομένων.

Όταν ένα δάνειο είναι μη εισπράξιμο, διαγράφεται έναντι της σχηματισθείσας πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις. Η διαγραφή διενεργείται όταν έχουν ολοκληρωθεί όλες οι σχετικές διαδικασίες και το ποσό της ζημίας έχει οριστικοποιηθεί. Μεταγενέστερες αλλαγές στα ανακτήσιμα ποσά που προηγουμένως είχαν διαγραφεί μειώνουν το ποσό της πρόβλεψης στα αποτελέσματα.

Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της απομείωσης μειωθεί και η μείωση μπορεί να συνδεθεί με αντικειμενικά γεγονότα που συνέβησαν μετά την αναγνώριση της απομείωσης, η απομείωση που είχε ήδη

αναγνωρισθεί αντιλογίζεται έναντι του λογαριασμού της πρόβλεψης. Το ποσό αντιλογίζεται μέσω των αποτελεσμάτων.

(β) Περιουσιακά στοιχεία που αποτιμώνται σε εύλογη αξία

Η Τράπεζα αξιολογεί για κάθε περίοδο όπου δημοσιεύει οικονομικές καταστάσεις εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι υφίσταται απομείωση σε ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση των μετοχικών επενδύσεων που ταξινομούνται στο χαρτοφυλάκιο διαθέσιμο προς πώληση, ως ένδειξη απομείωσης νοείται μία σημαντική ή παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας του χρεογράφου σε σχέση με το αρχικό κόστος κτήσης. Εφόσον, υπάρχει τέτοια ένδειξη για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση, η σωρευμένη ζημία που υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους κτήσης και της τρέχουσας εύλογης αξίας, μείον τυχόν ζημίες απομείωσης που είχαν αναγνωρισθεί κατά προηγούμενες περιόδους στα αποτελέσματα, μεταφέρεται από τα ίδια κεφάλαια και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, η εύλογη αξία ενός ομολόγου ταξινομημένου ως διαθέσιμου προς πώληση αυξηθεί και η αύξηση μπορεί αντικειμενικά να αποδοθεί σε γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση στα αποτελέσματα της απομείωσης, η απομείωση αντιλογίζεται μέσω των αποτελεσμάτων.

3.13 Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα και λογιστική αντιστάθμισης

Τα παράγωγα αρχικά αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία σύναψης του συμβολαίου των παραγώγων και μεταγενέστερα αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Η εύλογη αξία λαμβάνεται από τιμές χρηματιστηριακών αγορών ή υπολογίζεται βάσει τεχνικών αποτίμησης, όπως αναλύσεις προεξοφλημένων ταμειακών ροών και μοντέλα αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης. Τα παράγωγα απεικονίζονται ως απαιτήσεις όταν η εκτιμώμενη εύλογη αξία τους είναι θετική και ως υποχρεώσεις όταν η εκτιμώμενη εύλογη αξία τους είναι αρνητική.

Η εύλογη αξία ενός παραγώγου κατά την αρχική αναγνώριση είναι το κόστος της συναλλαγής.

Παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα αναγνωρίζονται ως ξεχωριστά παράγωγα όταν τα οικονομικά χαρακτηριστικά και οι κίνδυνοί τους δεν είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με εκείνους του κύριου συμβολαίου και το κύριο συμβόλαιο δεν αποτιμάται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων της χρήσης. Αυτά τα ενσωματωμένα παράγωγα αποτιμώνται στην εύλογη αξία και οι μεταβολές αυτής καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης.

Η μέθοδος αναγνώρισης του κέρδους ή ζημίας που προκύπτει εξαρτάται από το αν το παράγωγο ταξινομείται ως μέσο αντιστάθμισης και από τη φύση των στοιχείων που αντισταθμίζονται. Η Τράπεζα ταξινομεί συγκεκριμένα παράγωγα είτε (α) ως αντιστάθμιση εύλογης αξίας αναγνωρισμένων περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων ή δέσμευσης, είτε (β) ως αντιστάθμιση ταμειακών ροών, η οποία προέρχεται από αναγνωρισμένο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση ή από προβλεπόμενη συναλλαγή. Η λογιστική αντιστάθμισης χρησιμοποιείται για παράγωγα που έχουν ταξινομηθεί κατά αυτό τον τρόπο εφόσον ικανοποιούνται συγκεκριμένα κριτήρια.

Η Τράπεζα καταγράφει κατά τη σύναψη των συναλλαγών τη σχέση μεταξύ των στοιχείων αντιστάθμισης και των αντισταθμισμένων στοιχείων καθώς και τους κινδύνους και τη στρατηγική διαχείρισης των συναλλαγών αντιστάθμισης. Μετά τη σύναψη της σύμβασης και σε τακτά χρονικά διαστήματα καταγράφεται η εκτίμηση της Τράπεζας αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης τόσο για τις αντισταθμίσεις εύλογης αξίας όσο και για τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών.

Αντιστάθμιση εύλογης αξίας – Μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων που έχουν ταξινομηθεί και πληρούν τα κριτήρια της αντιστάθμισης εύλογης αξίας αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσης μαζί με τις μεταβολές της εύλογης αξίας των αντισταθμιζόμενων περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων στα οποία αναφέρεται ο κίνδυνος που αντισταθμίζεται.

Όταν η αντιστάθμιση δεν τηρεί τα κριτήρια της λογιστικής αντιστάθμισης, η μεταβολή της εύλογης αξίας του αντισταθμιζόμενου στοιχείου για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου αποσβένεται στα αποτελέσματα σύμφωνα με τη διάρκεια της συναλλαγής. Η μεταβολή στη λογιστική

αξία μιας αντισταθμιζόμενης μετοχής παραμένει στα σωρευμένα κέρδη / ζημιές προηγούμενων χρήσεων μέχρι την πώληση της μετοχής.

Αντιστάθμιση ταμειακών ροών- Η μεταβολή της εύλογης αξίας του αποτελεσματικού μέρους των παραγώγων που έχουν κατηγοριοποιηθεί και χαρακτηρισθεί ως αντιστάθμιση ταμειακών ροών καταχωρούνται στην καθαρή θέση. Τα κέρδη ή ζημιές που αφορούν το μη αποτελεσματικό μέρος της αντιστάθμισης καταχωρούνται κατευθείαν στα αποτελέσματα.

Τα ποσά που έχουν σωρευτεί στα ίδια κεφάλαια εμφανίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως κατά τη στιγμή που τα αντισταθμισμένα στοιχεία επηρεάζουν τα αποτελέσματα.

Όταν ένα προϊόν αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληρεί τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, τα σωρευμένα κέρδη ή ζημιές που υφίστανται στα ίδια κεφάλαια εκείνη τη στιγμή παραμένουν στα ίδια κεφάλαια και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν η προβλεπόμενη συναλλαγή αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Όταν η συναλλαγή δεν προβλέπεται ότι θα συμβεί, τα σωρευμένα κέρδη ή ζημιές μεταφέρονται στα αποτελέσματα.

Η μεταβολή της εύλογης αξίας των παραγώγων που δεν πληρούν τη λογιστική αντιστάθμισης καταχωρούνται άμεσα στα αποτελέσματα χρήσεως.

3.14 Χρηματικά διαθέσιμα

Τα χρηματικά διαθέσιμα περιλαμβάνουν το ταμείο, τις μη δεσμευμένες καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα και τα άμεσα ρευστοποιήσιμα χρηματοοικονομικά στοιχεία με ημερομηνία λήξης μικρότερη των τριών μηνών. Δεν υπόκεινται σε σημαντικό κίνδυνο από τη μεταβολή της εύλογης αξίας τους και χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα για την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεών της.

3.15 Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς

Η Τράπεζα συνάπτει συμφωνίες αγορών (πωλήσεων) επενδύσεων και επαναπωλήσεων (επαναγορών) των ίδιων επενδύσεων σε συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία σε προσυμφωνημένη τιμή. Επενδύσεις αγορασμένες με την υποχρέωση να πουληθούν σε μελλοντική ημερομηνία δεν εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας. Τα ποσά που πληρώνονται αναγνωρίζονται στις απαιτήσεις από πιστωτικά ιδρύματα ή από πελάτες. Οι απαιτήσεις εμφανίζονται ως εξασφαλισμένες από συγκεκριμένα χρεόγραφα.

Οι επενδύσεις που πουλήθηκαν με συμφωνίες επαναγοράς συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στον ισολογισμό και εμφανίζονται σύμφωνα με τη λογιστική αρχή που σχετίζεται με τα περιουσιακά στοιχεία για εμπορικούς σκοπούς ή αυτά που είναι διαθέσιμα προς πώληση ή διακρατούμενα στη λήξη. Το τίμημα της πώλησης των επενδύσεων εμφανίζεται σαν υποχρέωση σε πιστωτικά ιδρύματα ή πελάτες.

Η διαφορά μεταξύ τιμής πώλησης και τιμής επαναγοράς αναγνωρίζεται σε δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με την περίοδο της συναλλαγής και περιέχεται στα έσοδα από τόκους.

3.16 Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία

Τα ακίνητα (οικόπεδα, κτίρια) χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα είτε για τις λειτουργικές εργασίες της (καταστήματα) είτε για διοικητικούς σκοπούς. Τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία αποτιμούνται στην αξία κτήσης μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις. Η αξία κτήσης περιλαμβάνει δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την απόκτησή τους.

Τα οικόπεδα δεν αποσβένονται. Τα υπόλοιπα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία αποσβένονται με βάση τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής τους, που έχει ως εξής :

Κτίρια	40 – 50 έτη
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	5 – 8 έτη
Μηχανήματα	7 – 14 έτη
Μεταφορικά μέσα	7 – 9 έτη

Οι «Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων» αποσβένονται στο μικρότερο χρονικό διάστημα μεταξύ της ωφέλιμης ζωής της βελτίωσης και της διάρκειας μίσθωσης του μισθωμένου ακινήτου.

Η ωφέλιμη ζωή των περιουσιακών στοιχείων επανεξετάζεται και αναπροσαρμόζεται εφόσον κρίνεται αναγκαίο κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

Τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία εξετάζονται όποτε αυτό απαιτείται για τυχόν απομείωση. Η λογιστική αξία του ενσώματου στοιχείου μειώνεται στο ανακτήσιμο ποσό, εφόσον η λογιστική αξία είναι μεγαλύτερη από αυτό. Το ανακτήσιμο ποσό νοείται ως το μεγαλύτερο μεταξύ της εύλογης αξίας (μείον τα έξοδα της πώλησης) του περιουσιακού στοιχείου και της παρούσας αξίας των μελλοντικών καθαρών ταμειακών ροών που προβλέπεται ότι θα αποφέρει το περιουσιακό στοιχείο κατά τη χρήση του.

Τα κέρδη ή ζημίες κατά την πώληση υπολογίζονται συγκρίνοντας το τίμημα πώλησης με την αναπόσβεστη λογιστική αξία και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως.

Ορισμένα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία που είχαν αναπροσαρμοσθεί στην εύλογη αξία πριν την 1 Ιανουαρίου 2004, ημερομηνία μετάβασης στα Δ.Π.Χ.Π., αποτιμήθηκαν στο τεκμαρτό κόστος που αποτελεί πλέον την αξία κτήσεώς τους. Ως τεκμαρτό κόστος θεωρείται η αναπροσαρμοσμένη αξία τους.

3.17 Επενδύσεις σε Ακίνητα

Οικόπεδα και κτίρια που κατέχονται από την Τράπεζα για ενοικίαση ή για κεφαλαιουχικό κέρδος ή και για τα δύο, ταξινομούνται ως επενδύσεις σε ακίνητα. Οι επενδύσεις σε ακίνητα αποτιμώνται στην αξία κτήσεως τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις.

Η Τράπεζα περιλαμβάνει στις επενδύσεις σε ακίνητα και τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται μέσω της διαδικασίας του πλειστηριασμού για το διακανονισμό μη εισπρακτέων απαιτήσεων από χορηγήσεις.

3.18 Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Στην κατηγορία αυτή η Τράπεζα έχει εντάξει την υπεραξία από εξαγορές επιχειρήσεων καθώς επίσης και τα προγράμματα λογισμικού, τα οποία παρακολουθούνται στο κόστος κτήσεως μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις τους.

(α) Υπεραξία εξαγοράς επιχειρήσεων (Goodwill)

Η υπεραξία αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ του τιμήματος εξαγοράς και της αναλογούσης εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία της εξαγοράς θυγατρικής ή συνδεδεμένης εταιρείας, των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν.

Η θετική υπεραξία είναι ένα μη αποσβέσιμο άυλο περιουσιακό στοιχείο, το οποίο υπόκειται σε έλεγχο απομείωσης της αξίας του σε κάθε περίοδο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων.

Η αρνητική υπεραξία καταχωρείται ως κέρδος στα αποτελέσματα όταν προκύπτει.

Η υπεραξία πρέπει να κατανέμεται στις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών κατά την ημέρα απόκτησης. Σε περίπτωση που υπάρχουν δυσκολίες για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των

περιουσιακών στοιχείων η κατανομή αυτή μπορεί να αναβάλλεται, όχι όμως πέραν του τέλους της πρώτης ετήσιας περιόδου που ξεκίνησε μετά την ημερομηνία της απόκτησης.

(β) Λογισμικά προγράμματα

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με βάση τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής των λογισμικών προγραμμάτων, την οποία η Τράπεζα έχει καθορίσει στα 3 έτη.

Έξοδα που αφορούν στη συντήρηση των προγραμμάτων λογισμικού αναγνωρίζονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων της χρήσεως που πραγματοποιούνται. Αντίθετα, οι δαπάνες που βελτιώνουν ή επιμηκύνουν την απόδοση των προγραμμάτων λογισμικού πέραν των αρχικών τεχνικών προδιαγραφών ή αντίστοιχα τα έξοδα μετατροπής λογισμικού ενσωματώνονται στο κόστος κτήσεως με απαραίτητη προϋπόθεση να μπορούν να επιμετρηθούν με αξιοπιστία.

3.19 Μισθώσεις

Η Τράπεζα ως Εκμισθωτής

Στις περιπτώσεις συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης στις οποίες η Τράπεζα λειτουργεί ως εκμισθωτής και οι κίνδυνοι και τα οφέλη μεταβιβάζονται στο μισθωτή, η παρούσα αξία των ελάχιστων μισθωμάτων που προβλέπει η σύμβαση μισθώσεως εμφανίζεται στην κατηγορία δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών.

Οι εισπράξεις των μισθωμάτων μειώνουν τη συνολική απαίτηση από μισθώματα, ενώ το χρηματοοικονομικό έσοδο αναγνωρίζεται με τη μέθοδο των δεδουλευμένων εσόδων.

Οι απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις εξετάζονται για απομείωση της αξίας τους σύμφωνα με τη διαδικασία που ισχύει για τα δάνεια και τις απαιτήσεις κατά πελατών, όπως αυτή περιγράφεται στη σημείωση 3.12.

Η Τράπεζα ως Μισθωτής

Οι μισθώσεις όπου ο εκμισθωτής μεταβιβάζει το δικαίωμα χρήσεως ενός στοιχείου του ενεργητικού για μια συμφωνημένη χρονική περίοδο, χωρίς ωστόσο να μεταβιβάζει και τους κινδύνους και ανταμοιβές της ιδιοκτησίας του πάγιου στοιχείου, ταξινομούνται ως λειτουργικές μισθώσεις. Σε αυτήν την περίπτωση η Τράπεζα δεν καταχωρεί το μισθωμένο ακίνητο ως στοιχείο ενεργητικού. Οι πληρωμές οι οποίες γίνονται για λειτουργικές μισθώσεις (μισθώματα τα οποία αντιστοιχούν στη χρήση του μισθωμένου παγίου, καθαρά από τυχόν κίνητρα που προσφέρθηκαν από τον εκμισθωτή) αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

Στην περίπτωση που η Τράπεζα είναι μισθωτής παγίων μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης, τα μισθωμένα αυτά πάγια αναγνωρίζονται ως ενσώματα πάγια και η αντίστοιχη υποχρέωση για καταβολή των μισθωμάτων ως στοιχείο του παθητικού. Τα ενσώματα μισθωμένα πάγια αρχικά καταχωρούνται στη μικρότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας του μισθωμένου παγίου και της παρούσας αξίας των μελλοντικών μισθωμάτων. Τα μισθωμένα πάγια αποσβένονται στην ωφέλιμη ζωή του παγίου, εάν είναι μεγαλύτερη από τη διάρκεια της μίσθωσης, μόνο στην περίπτωση όπου εκτιμάται ότι τα μισθωμένα πάγια θα έρθουν στην κυριότητα της Τράπεζας στο τέλος της μίσθωσης. Κάθε πληρωμή μισθώματος διαχωρίζεται σε κεφάλαιο και τόκο. Το ποσό του μισθώματος που αφορά κεφάλαιο μειώνει την υποχρέωση, ενώ ο τόκος καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

3.20 Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται στον ισολογισμό όταν η Τράπεζα έχει μία τεκμαιρόμενη ή νόμιμη παρούσα υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότων παρελθουσών χρήσεων, το ποσό της υποχρέωσης είναι δυνατό να προσδιοριστεί αντικειμενικά και είναι πιθανή η εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη προκειμένου να διακανονιστεί η υποχρέωση. Εφόσον το ποσό της υποχρέωσης είναι σημαντικό, η

πρόβλεψη καθορίζεται προεξοφλώντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές με επιτόκιο που αντανακλά τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς και την αξία του χρήματος διαχρονικά.

3.21 Παροχές προς το Προσωπικό

(α) Προγράμματα καθορισμένων εισφορών

Βάσει των προγραμμάτων καθορισμένων εισφορών η Τράπεζα καταβάλει υποχρεωτικά ή προαιρετικά εισφορές σε συνταξιοδοτικά και ασφαλιστικά προγράμματα. Η υποχρέωση της Τράπεζας εξαντλείται με την καταβολή των εισφορών. Οι εισφορές αναγνωρίζονται ως παροχές προς τους εργαζομένους όταν είναι πληρωτέες. Προπληρωμένες εισφορές αναγνωρίζονται ως περιουσιακό στοιχείο εφόσον θα υπάρξει επιστροφή χρημάτων ή μείωση μελλοντικών καταβολών.

(β) Προγράμματα καθορισμένων παροχών

Η υποχρέωση της Τράπεζας όσον αφορά στα προγράμματα καθορισμένων παροχών υπολογίζεται ξεχωριστά για κάθε πρόγραμμα εκτιμώντας το ποσό των μελλοντικών παροχών που δικαιούνται οι εργαζόμενοι βάσει των υπηρεσιών που έχουν προσφέρει στην παρούσα και στις παρελθούσες χρήσεις. Οι παροχές προεξοφλούνται ώστε να καθοριστεί η παρούσα αξία τους και η εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος αφαιρείται. Το επιτόκιο προεξόφλησης είναι το επιτόκιο χρεογράφων του Δημοσίου, τα οποία έχουν περίοδο ωρίμανσης που προσεγγίζει τους όρους της υποχρέωσης της Τράπεζας. Ο υπολογισμός διενεργείται από ανεξάρτητο αναλογιστή χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβαλλόμενης μονάδας πίστωσης (projected unit credit method).

Όταν οι παροχές βελτιώνονται, η αναλογία της αύξησης των παροχών που αφορά υπηρεσίες που παρασχέθηκαν στο παρελθόν αναγνωρίζεται σαν έξοδο στα αποτελέσματα σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο απόσβεσης όπου περίοδος απόσβεσης είναι η μέση υπολειπόμενη εργασιακή ζωή των υπαλλήλων.

Τα αναλογιστικά κέρδη και ζημίες αναγνωρίστηκαν κατά την 1 Ιανουαρίου 2004, ημερομηνία μετάβασης στα Δ.Π.Χ.Π. Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημίες που προκύπτουν μεταγενέστερα της 1 Ιανουαρίου 2004 και εφόσον το σωρευμένο υπόλοιπο αυτών υπερβαίνει το 10% του μεγαλύτερου μεταξύ της παρούσας αξίας της υποχρέωσης και της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος, αποσβένονται στα αποτελέσματα σύμφωνα με τη μέση υπολειπόμενη εργασιακή ζωή των υπαλλήλων. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση τα αναλογιστικά κέρδη δεν αναγνωρίζονται.

3.22 Μετοχικό κεφάλαιο

(α) Έξοδα αύξησης

Τα άμεσα σχετιζόμενα με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας έξοδα, αφαιρούνται από το προϊόν της έκδοσης και μειώνουν ισόποσα τα ίδια κεφάλαια.

(β) Μερίσματα σε κοινές μετοχές

Τα μερίσματα σε κοινές μετοχές αναγνωρίζονται σαν υποχρέωση στην περίοδο που έχουν εγκριθεί από τους μετόχους.

(γ) Ίδιες μετοχές

Το κόστος κτήσης ιδίων μετοχών συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων εξόδων, εμφανίζεται αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων, έως ότου οι ίδιες μετοχές πωληθούν ή ακυρωθούν. Στην περίπτωση που οι ίδιες μετοχές πωληθούν ή επανεκδοθούν, το τίμημα θα καταχωρηθεί απευθείας στην καθαρή θέση.

3.23 Κέρδη ανά μετοχή

Η Τράπεζα παρουσιάζει στις οικονομικές καταστάσεις τα στοιχεία για τα βασικά και μειωμένα κέρδη ανά μετοχή για τις κοινές μετοχές της. Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται διαιρώντας το καθαρό

κέρδος ή τη ζημία που αναλογεί σε κάθε μετοχή με το σταθμισμένο μέσο όρο των κοινών μετοχών. Τα μειωμένα κέρδη καθορίζονται προσαρμόζοντας το καθαρό κέρδος ή τη ζημία που αναλογεί σε κάθε μετοχή και το σταθμισμένο μέσο όρο των κοινών μετοχών που αντιπροσωπεύουν τις δυνητικώς εκδοθησόμενες κοινές μετοχές, οι οποίες αποτελούνται από μετατρέψιμα ομόλογα και δικαιώματα μετοχών που έχουν εκχωρηθεί στους υπαλλήλους.

3.24 Πληροφόρηση ανά τομέα

Τομέας είναι ένα διακριτό μέρος της δραστηριότητας της Τράπεζας που παρέχει συγκεκριμένες υπηρεσίες (επιχειρηματικός τομέας) ή παρέχει υπηρεσίες σε ένα συγκεκριμένο οικονομικό περιβάλλον (γεωγραφικός τομέας) του οποίου το αντικείμενο, οι κίνδυνοι και τα οφέλη διαφέρουν από τους άλλους τομείς δραστηριότητας της Τράπεζας. Η πληροφόρηση που παρέχεται στις οικονομικές καταστάσεις ανά τομέα βασίζεται στο γεγονός ότι ο επιχειρηματικός τομέας είναι ο κύριος τομέας δραστηριότητας της Τράπεζας.

3.25 Νέα πρότυπα

Ορισμένα από τα νέα πρότυπα, οι τροποποιήσεις στα ισχύοντα πρότυπα και διερμηνείες, δεν έχουν εφαρμογή για τη χρήση που λήγει την 31^η Δεκεμβρίου 2008 και δεν έχουν εφαρμοστεί κατά τη σύνταξη αυτών των οικονομικών καταστάσεων:

- Η τροποποίηση στο Δ.Π.Χ.Π. 2 *"Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών – Προϋποθέσεις Κατοχύρωσης και Ακυρώσεις"* ξεκαθαρίζει τον ορισμό των προϋποθέσεων κατοχύρωσης, εισάγει την έννοια των προϋποθέσεων μη κατοχύρωσης, απαιτεί οι προϋποθέσεις μη κατοχύρωσης να απεικονίζονται στην εύλογη αξία την ημερομηνία της παραχώρησης και παρέχει τον λογιστικό χειρισμό των προϋποθέσεων μη κατοχύρωσης και ακυρώσεων. Οι τροποποιήσεις στο Δ.Π.Χ.Π. 2 ισχύουν για τις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2009, με υποχρεωτική αναδρομική εφαρμογή και δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.
- Το αναθεωρημένο Δ.Π.Χ.Π. 3 *"Συνένωση Επιχειρήσεων"* (2008) ενσωματώνει τις ακόλουθες αλλαγές που πιθανόν να αφορούν τις δραστηριότητες της Τράπεζας:
 - Ο ορισμός της επιχείρησης έχει επεκταθεί, και συνεπώς περισσότερες εξαγορές είναι πιθανόν να χειρίζονται ως συνενώσεις επιχειρήσεων.
 - Ενδεχόμενες αμοιβές θα επιμετρούνται σε εύλογη αξία, και μεταγενέστερες μεταβολές αυτών θα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα.
 - Τα κόστη συναλλαγής, εκτός από τα κόστη για έκδοση μετοχών και χρέους, θα αναγνωρίζονται ως δαπάνες όταν πραγματοποιούνται.
 - Τυχόν συμμετοχή στην αποκτώμενη που προϋπήρχε θα επιμετρείται σε εύλογη αξία με το κέρδος ή ζημία να αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.
 - Τυχόν δικαιώματα μειοψηφίας θα επιμετρούνται είτε σε εύλογη αξία, ή κατά την αναλογία δικαιωμάτων στα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία της αποκτώμενης, ανά συναλλαγή.

Το αναθεωρημένο Δ.Π.Χ.Π. 3, το οποίο ισχύει για τις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2010, θα εφαρμοστεί μελλοντικά και συνεπώς δεν θα υπάρξει επίπτωση σε προηγούμενες χρήσεις στις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2010 της Τράπεζας..

- Το Δ.Π.Χ.Π. 8 *"Τομείς Δραστηριοτήτων"* εισάγει την «προσέγγιση της διοίκησης» στην πληροφόρηση ανά τομέα. Το Δ.Π.Χ.Π. 8, που καθίσταται υποχρεωτικό για τις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2009 της Τράπεζας, θα απαιτεί αλλαγή στην παρουσίαση και γνωστοποίηση πληροφοριών κατά τομέα βάσει των εσωτερικών αναφορών που επισκοπούνται σε τακτά διαστήματα από την Ανώτατη Διοίκηση της Τράπεζας, αρμόδια για τη λήψη αποφάσεων με σκοπό την αξιολόγηση της απόδοσης κάθε τομέα και τον επιμερισμό των πόρων σε αυτούς. Επί του παρόντος η Τράπεζα παρουσιάζει πληροφόρηση ανά τομέα κατά επιχειρηματικούς τομείς. Η

εφαρμογή του από την Τράπεζα αναμένεται να επιφέρει αλλαγές στον τρόπο παρουσίασης των δραστηριοτήτων ανά τομέα δραστηριότητας.

- Το αναθεωρημένο Δ.Λ.Π. 1 *"Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων"* (2007) εισάγει τον όρο «συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα», που αντιπροσωπεύει μεταβολές ιδίων κεφαλαίων κατά την διάρκεια μιας περιόδου εκτός εκείνων που οφείλονται σε συναλλαγές με ιδιοκτήτες που ενεργούν με την ιδιότητά τους ως ιδιοκτήτες. Τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα μπορούν να απεικονιστούν είτε σε μία μεμονωμένη κατάσταση συνολικών εσόδων (ουσιαστικά συνδυάζοντας την κατάσταση αποτελεσμάτων και όλες τις μη ιδιοκτησιακές μεταβολές ιδίων κεφαλαίων σε μια κατάσταση), ή σε κατάσταση αποτελεσμάτων και ξεχωριστή κατάσταση συνολικών εσόδων. Το αναθεωρημένο Δ.Λ.Π. 1, ισχύει για τις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2009 της Τράπεζας και αναμένεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στον τρόπο παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων.
- Το αναθεωρημένο Δ.Λ.Π. 23 *"Κόστος Δανεισμού"* δεν επιτρέπει την εξοδοποίηση του κόστους δανεισμού και απαιτεί την κεφαλαιοποίηση του κόστους δανεισμού που σχετίζεται άμεσα με την απόκτηση, κατασκευή ή παραγωγή ενός περιουσιακού στοιχείου. Το τροποποιημένο Δ.Λ.Π. 23 ισχύει για τις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2009 της Τράπεζας και θα αποτελέσει μεταβολή λογιστικής πολιτικής για την Τράπεζα. Η εφαρμογή του δεν αναμένεται να επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.
- Το τροποποιημένο Δ.Λ.Π. 27 *"Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις"* (2008) απαιτεί αλλαγές σε ιδιοκτησιακά δικαιώματα από τον Όμιλο σε μια θυγατρική εταιρεία, ενώ ακόμη διατηρεί τον έλεγχο αυτής της εταιρείας, να αναγνωρίζονται ως συναλλαγή ιδίων κεφαλαίων. Όταν ο Όμιλος χάνει τον έλεγχο της θυγατρικής εταιρείας, ότι δικαίωμα απομένει στην πρώην θυγατρική εταιρεία θα επιμετρείται σε εύλογη αξία και το κέρδος ή ζημιά θα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Οι τροποποιήσεις στο Δ.Λ.Π. 27, ισχύουν για τις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2010 της Τράπεζας, δεν αναμένονται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις οικονομικές καταστάσεις.
- Τροποποιήσεις στο Δ.Λ.Π. 32 – *"Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση και Δ.Λ.Π. 1 Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων – Διαθέσιμα Χρηματοοικονομικά Μέσα και Υποχρεώσεις που επέρχονται στη Ρευστοποίηση"* απαιτεί διαθέσιμα μέσα, και μέσα που επιβάλλουν στην οικονομική οντότητα την υποχρέωση να παραδώσει σε τρίτον κατ' αναλογία μερίδιο των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής οντότητας μόνο σε περίπτωση ρευστοποίησης, να απεικονιστούν στην καθαρή θέση εάν πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις. Οι τροποποιήσεις, ισχύουν για τις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2009 της Τράπεζας, με υποχρεωτική αναδρομική εφαρμογή, και δεν αναμένονται να έχουν σημαντική επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις.
- Η τροποποίηση στο Δ.Λ.Π. 39 *"Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση"* όσον αφορά στοιχεία κατάλληλα προς αντιστάθμιση. Η τροποποίηση αυτή παρέχει διευκρινήσεις πώς μπορούν να εφαρμοστούν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις οι κανόνες που καθορίζουν εάν ένας αντισταθμισμένος κίνδυνος ή μέρος των ταμειακών ροών μπορούν να οριστούν ως αντισταθμιζόμενα στοιχεία.
Οι μετατροπές αυτές ισχύουν αναδρομικά για τις χρήσεις που αρχίζουν από 1 Ιουλίου 2009 και δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.
- Η Διερμηνεία 13 *"Προγράμματα Επιβράβευσης Πελατών"* διευκρινίζει το λογιστικό χειρισμό των προγραμμάτων επιβράβευσης που προσφέρουν οι επιχειρήσεις στους πελάτες τους ως κίνητρο για την αύξηση των πωλήσεων ή του εσόδου παροχής υπηρεσιών. Η Διερμηνεία 13 ισχύει για τις οικονομικές καταστάσεις για την χρήση του 2009 με αναδρομική εφαρμογή και δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.
- Η Διερμηνεία 15 *"Συμβάσεις Κατασκευής Ακίνητης Περιουσίας"* ισχύει για τις χρήσεις με έναρξη από 1 Ιανουαρίου 2009 και αφορά τη λογιστικοποίηση των εσόδων και σχετικών εξόδων των επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν την κατασκευή ακίνητης περιουσίας απευθείας ή μέσω υπεργολάβων. Συμβάσεις σύμφωνα με αυτή τη διερμηνεία θεωρούνται οι συμβάσεις κατασκευής ακίνητης περιουσίας, παροχής υπηρεσιών ή πώλησης αγαθών.

- Η Διερμηνεία 16 *"Αντιστάθμιση Καθαρής Επένδυσης σε Δραστηριότητα του Εξωτερικού"* διευκρινίζει ότι:
 - Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης εφαρμόζεται μόνο στην συναλλαγματική διαφορά που προκύπτει μεταξύ λειτουργικού νομίσματος της επένδυσης του εξωτερικού και του λειτουργικού νομίσματος της μητρικής κατά ποσό ίσο ή μικρότερο της καθαρής επένδυσης της Δραστηριότητας του εξωτερικού.
 - Το μέσο αντιστάθμισης δύναται να κρατείται από οποιαδήποτε εταιρεία του Ομίλου εκτός της Δραστηριότητας του εξωτερικού που αντισταθμίζεται.
 - Κατά την εκποίηση της αντισταθμιζόμενης δραστηριότητας το συνολικό κέρδος ή ζημία μεταφέρεται στα αποτελέσματα.
- Η Διερμηνεία 16 ισχύει για τις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας της χρήσης 2009 και δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση.
- Η Διερμηνεία 17 *"Διανομή Μη Ταμειακών Περιουσιακών Στοιχείων στους Μετόχους"* αφορά την μη ανταποδοτική διανομή στοιχείων ενεργητικού από μια επιχείρηση προς τους μετόχους ενεργώντας για λογαριασμό τους για: α) τη διανομή μη ταμειακών περιουσιακών στοιχείων (π.χ. πάγια περιουσιακά στοιχεία, επιχειρήσεις όπως τις καθορίζει το Δ.Π.Χ.Π. 3 , ιδιοκτησία σε άλλη επιχείρηση ή όμιλο όπως ορίζει το Δ.Π.Χ.Π. 5) και β) διανομή κατά την οποία οι μέτοχοι έχουν την επιλογή να λάβουν μετρητά ή άλλα περιουσιακά στοιχεία εκτός μετρητών. Εφαρμόζεται μόνο όταν όλοι οι μέτοχοι κατέχουν ίδιας κατηγορίας χρεόγραφα και έχουν τα ίδια δικαιώματα και δεν εφαρμόζεται στη διανομή μη ταμειακού περιουσιακού στοιχείου το οποίο ελέγχεται από τον ίδιο Όμιλο πριν και μετά τη διανομή και όταν μια επιχείρηση διανέμει μέρος της ιδιοκτησίας σε μια θυγατρική αλλά εξακολουθεί να διατηρεί τον έλεγχο της. Η διερμηνεία αυτή ισχύει για τις χρήσεις που αρχίζουν από 1 Ιουνίου 2009 και δεν έχει αναδρομική ισχύ.
- Η Διερμηνεία 18 *"Μεταφορά Στοιχείων Ενεργητικού από Πελάτες"* εφαρμόζεται για: α) το λογιστικό χειρισμό της μεταφοράς παγίων περιουσιακών στοιχείων από επιχειρήσεις που λαμβάνουν μεταφορές παγίων στοιχείων ενεργητικού από τους πελάτες τους, β) το λογιστικό χειρισμό όταν μια επιχείρηση λαμβάνει μετρητά από τους πελάτες με μοναδικό σκοπό να κατασκευάσει ή να αποκτήσει ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο. Η επιχείρηση χρησιμοποιεί το πάγιο στοιχείο για να συνδέσει τον πελάτη στο διαδίκτυο ή να του παρέχει διάφορες υπηρεσίες ή και τα δύο. Διευκρινίζει κατά πόσο το πάγιο περιουσιακό στοιχείο πληρεί τις προϋποθέσεις ενός στοιχείου ενεργητικού, την επιμέτρηση του πάγιου περιουσιακού στοιχείου και την αναγνώριση σχετικού εσόδου για τις προσφερθείσες υπηρεσίες. Η διερμηνεία αυτή ισχύει από 1 Ιουλίου 2009.

4. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Σ' αυτό το μέρος των σημειώσεων δίνονται πληροφορίες για τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένη η Τράπεζα και περιγράφονται οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί η Διοίκηση για να τους ελέγξει. Οι πιο σημαντικοί χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι στους οποίους είναι εκτεθειμένη η Τράπεζα είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας, ο κίνδυνος της αγοράς και ο λειτουργικός κίνδυνος.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα και η κερδοφορία της Τράπεζας είναι συνυφασμένες άμεσα με την ανάληψη των χρηματοοικονομικών κινδύνων.

Το πλαίσιο διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας καθορίσθηκε σε άμεση εναρμόνιση με την ΠΔΤΕ 2577/06 και συνοπτικά περιγράφεται ως εξής :

Το **Διοικητικό Συμβούλιο** έχει την συνολική ευθύνη για τον καθορισμό της πολιτικής ανάληψης και διαχείρισης κινδύνων και έχει συστήσει την **Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού - Παθητικού** (ALCO) και την **Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων**.

Η **Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων** έχει αρμοδιότητες την εφαρμογή και την εποπτεία τόσο των αρχών όσο και της πολιτικής διαχείρισης χρηματοοικονομικών κινδύνων, όπως προβλέπονται από την ΠΔΤΕ 2577/06.

Στα πλαίσια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας, η **Δ/ση Διαχείρισης Κινδύνων** λειτουργεί ως ανεξάρτητη μονάδα, η οποία με τις κατευθύνσεις της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και του Διοικητικού Συμβουλίου έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διαχείρισης κινδύνων. Οι εφαρμοζόμενες διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων υπόκεινται στον έλεγχο της **Δ/σης Εσωτερικής Επιθεώρησης**.

Η παρακολούθηση των κινδύνων που απορρέουν από τη χρήση των χρηματοοικονομικών προϊόντων όπως Πιστωτικός, Ρευστότητας, Επιτοκίου, Συναλλάγματος, Αγοράς και Λειτουργικός είναι συνεχής και αποτελεί αντικείμενο εξέλιξης και βελτίωσης.

Το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων επανεξετάζεται σε ετήσια βάση, ώστε να ανταποκρίνεται στις μεταβολές των προσφερόμενων προϊόντων, στη δυναμική των αγορών και στις διεθνείς πρακτικές.

4.1 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Η Τράπεζα είναι εκτεθειμένη στον πιστωτικό κίνδυνο ο οποίος σχετίζεται με την πιθανότητα ο αντισυμβαλλόμενος να μην εκπληρώσει στο ακέραιο τις συμβατικές του υποχρεώσεις όταν αυτές γίνονται απαιτητές. Η συνολική έκθεση της Τράπεζας στον πιστωτικό κίνδυνο προέρχεται κατά κύριο λόγο από τα εγκεκριμένα πιστωτικά όρια και τις πιστοδοτήσεις της επιχειρηματικής και ιδιωτικής πίστης, από τις επενδυτικές και συναλλακτικές δραστηριότητες της Τράπεζας, από πράξεις διαπραγμάτευσης στην αγορά παραγώγων και από το διακανονισμό των χρεογράφων. Ο βαθμός του πιστωτικού κινδύνου που εμπεριέχεται σε κάθε πιστωτικό άνοιγμα εξαρτάται μεταξύ άλλων από τις γενικότερες συνθήκες της οικονομίας και της αγοράς, τη χρηματοοικονομική θέση των οφειλετών, το ύψος, το είδος και τη διάρκεια των ανοιγμάτων και την ύπαρξη καλυμμάτων και εξασφαλίσεων.

Για την αποτελεσματικότερη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου εφαρμόζεται η ανάπτυξη τυποποιημένων διαδικασιών, που κατά τη διεθνή πρακτική αναλύονται σε τρία επίπεδα:

- Αξιολόγηση και προσδιορισμός του πιστωτικού κινδύνου σε ανώτερο επίπεδο. Αυτή η διαδικασία σχετίζεται με τη θεώρηση του συνολικού πιστωτικού κινδύνου σε επίπεδο τράπεζας για όλα τα χρηματοοικονομικά προϊόντα και με τη μέτρησή του, όπως επίσης και τον καθορισμό του ανεκτού βαθμού κινδύνου που διατίθεται να αναλαμβάνει η Τράπεζα.
- Αξιολόγηση και μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου στο στάδιο της αξιολογητικής - εγκριτικής διαδικασίας Η διαδικασία αφορά στον προσδιορισμό του κινδύνου σε καθημερινή βάση στον τομέα των πιστοδοτήσεων και πραγματοποιείται από τις αρμόδιες οργανωτικές πελατειακές μονάδες (καταστήματα, κεντρικές υπηρεσίες).
- Παρακολούθηση πιστωτικού κινδύνου κατά τη διάρκεια της πιστοδότησης. Η διαδικασία σχετίζεται με την επιβεβαίωση της ομαλής πορείας ή τη λήψη μέτρων σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλόμενου.

Η Τράπεζα διαμορφώνει το επίπεδο του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει θεσπίζοντας, με εγκριτικές αποφάσεις των αρμόδιων συλλογικών οργάνων, αποδεκτά όρια ανάληψης πιστωτικού κινδύνου.

Η Τράπεζα διαχειρίζεται την έκθεσή της στον πιστωτικό κίνδυνο με τακτές αναλύσεις της ικανότητας των δανειοληπτών και των εν δυνάμει δανειοληπτών να αποπληρώσουν τους τόκους και το κεφάλαιο των υποχρεώσεων τους, αλλάζοντας τα όρια χρηματοδότησης όποτε αυτό θεωρηθεί αναγκαίο.

Για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου η Τράπεζα έχει θεσπίσει σύστημα πιστοληπτικής διαβάθμισης το οποίο αποτελείται από έντεκα βαθμίδες που αντανakλούν το βαθμό έκθεσης στον κίνδυνο, τα καλύμματα και τις τυχόν άλλες εξασφαλίσεις.

Οι βασικές αρχές στις οποίες βασίζεται η διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου της Τράπεζας είναι οι ακόλουθες:

- Κάθε πιστοδότηση απαιτεί έγκριση από το αρμόδιο εγκριτικό όργανο (Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων, Συμβούλιο Κεντρικής Διεύθυνσης Πελατείας, Διευθυντής Κεντρικής Διεύθυνσης Πελατείας, Κατάστημα).
- Κάθε έγκριση πιστοδότησης απαιτεί αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου.
- Όλες οι εγκρίσεις των πιστοδοτικών μονάδων δεν πρέπει να υπερβαίνουν το μηνιαίο όριο Πιστωτικού Κινδύνου που έχει οριστεί για την μονάδα.
- Κάθε ουσιαστική αλλαγή σε πιστοδότηση, όπως είναι διάρκεια εξόφλησης, κάλυμμα, ή γενικός όρος της αρχικής σύμβασης απαιτεί έγκριση από το αντίστοιχο εγκριτικό επίπεδο.
- Οι Κεντρικές Διευθύνσεις Πελατείας εφαρμόζουν με συνέπεια το εγχειρίδιο διαδικασιών πιστοδοτήσεων και τις εσωτερικές εγκυκλίους, προκειμένου να προχωρήσουν στις εγκρίσεις τους. Οι εσωτερικές εγκυκλίους περιγράφουν τις διαδικασίες που πρέπει να τηρούνται για θέματα όπως όρια δανεισμού ανά πελάτη, όρια πιστωτικού κινδύνου, αξιολόγηση ενός πελάτη με αναφορά σε ένα σύνολο κριτηρίων, αξιολόγηση καλυμμάτων / εξασφαλίσεων κ.λ.π.
- Η έγκριση των πιστωτικών ορίων αντισυμβαλλομένου και η διαχείριση των πιστωτικών ανοιγμάτων πρέπει να ακολουθεί τις πιστωτικές πολιτικές της Τράπεζας καθώς και τις απαιτήσεις του κανονιστικού πλαισίου.

4.1.1 Μέτρηση Πιστωτικού Κινδύνου

- Χορηγητικά προϊόντα

Ο πιστωτικός κίνδυνος των χορηγητικών προϊόντων συνίσταται από τους εξής επιμέρους κινδύνους:

- Κίνδυνος αντισυμβαλλόμενου
- Κίνδυνος καλυμμάτων/ εξασφαλίσεων
- Κίνδυνος προϊόντος

Βασικό στοιχείο της εγκριτικής διαδικασίας πιστοδοτήσεων αποτελεί η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας του αντισυμβαλλόμενου και η εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου που θα προκύψει από την πιστοδότηση.

Για την αξιολόγηση των πιστούχων χρησιμοποιείται, όπως προαναφέρθηκε, ένα 11-βάθμιο σύστημα κατάταξης ενταγμένο στο νέο πλαίσιο πολιτικής πιστοδοτήσεων, διαδικασιών και παρακολούθησης της συμπεριφοράς των πιστούχων.

Το σύστημα εγκαταστάθηκε αρχικά το 2000, είναι σε αυτόματη σύνδεση με το κύριο μηχανογραφικό σύστημα της Τράπεζας και αναθεωρείται και βελτιώνεται συνεχώς σε ετήσια βάση.

Υπάρχουν χωριστές μέθοδοι διαβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ταξινομούνται:

- Πιστωτική Βαθμολόγηση Αγροτών (Scoring)
- Πιστωτική Βαθμολόγηση Ιδιωτών (Scoring)
- Πιστωτική Διαβάθμιση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων
- Πιστωτική Διαβάθμιση Επιχειρήσεων

Οι μέθοδοι πιστωτικής βαθμολόγησης αποτελούν υποδείγματα αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων που εξετάζουν στοιχεία του πιστούχου την στιγμή υποβολής της αίτησης αλλά και τη συμπεριφορά του πιστούχου (μεικτά υποδείγματα). Η Τράπεζα αναμένεται να αναπτύξει περισσότερα υποδείγματα πιστοληπτικής ικανότητας για το χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής σε επίπεδο ομίλου τόσο για την αξιολόγηση του υποψήφιου πιστούχου (application scoring) αλλά και την παρακολούθηση της συμπεριφοράς του πιστούχου (behavioral scoring).

Οι μέθοδοι πιστωτικής διαβάθμισης χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση πιστοδοτήσεων που εντάσσονται στο επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας και διαφοροποιούνται ανάλογα με τον τύπο και το μέγεθος της επιχείρησης.

Ανάλογα με τη μέθοδο διαβάθμισης που χρησιμοποιείται, συνδέεται η βαθμολόγηση του πελάτη με την πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων του και υπολογίζεται η εκτιμώμενη ζημία κατά τη χορήγηση του δανείου.

Ο υπολογισμός της αναμενόμενης ζημιάς (expected loss) εμφανίζεται στο σύστημα on line - real time και βασίζεται στην εκτίμηση της πιθανότητας αθέτησης υποχρέωσης του πελάτη, στα καλύμματα, στη διάρκεια και σε άλλα χαρακτηριστικά της συναλλαγής.

- **Λοιπά προϊόντα που ενέχουν πιστωτικό κίνδυνο**

Για την εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου των λοιπών χρηματοοικονομικών προϊόντων (εκτός των χορηγητικών), χρησιμοποιούνται κυρίως οι πιστοληπτικές διαβαθμίσεις διεθνώς αναγνωρισμένων εξωτερικών οργανισμών πιστοληπτικής αξιολόγησης. Ανάλογα με τη φύση του προϊόντος λαμβάνονται υπόψη και άλλοι παράγοντες όπως ο κίνδυνος χώρας, η ύπαρξη εγγυήσεων ή εξασφαλίσεων, τα χαρακτηριστικά της συναλλαγής.

4.1.2 Παρακολούθηση και διαχείριση πιστωτικού κινδύνου

α) Όρια

Για τη διαχείριση και τον έλεγχο του πιστωτικού κινδύνου έχουν τεθεί όρια ανάληψης κινδύνου.

Συγκεκριμένα έχουν τεθεί μηνιαία όρια πιστωτικού κινδύνου ανά εγκριτική μονάδα και η παρακολούθησή τους γίνεται real time – on line, μέσω του εσωτερικού συστήματος αξιολόγησης, διαβάθμισης και έγκρισης των πιστοδοτήσεων. Το συνολικό όριο πιστωτικού κινδύνου είναι αποτέλεσμα του συνυπολογισμού της πιστοληπτικής ικανότητας του αντισυμβαλλομένου και της λήψης τυχόν καλυμμάτων – εξασφαλίσεων τα οποία μειώνουν το ύψος του αναλαμβανομένου κινδύνου.

Τα πιστοδοτικά όρια αναθεωρούνται σε ετήσια ή συχνότερη βάση και η εξέλιξη των υπολοίπων καθώς επίσης και η συμπεριφορά των πελατών παρακολουθείται στενά από τους account officers των μονάδων πελατείας.

Για τον έλεγχο του πιστωτικού κινδύνου που προέρχεται από πιστοδοτήσεις στην επιχειρηματική, αγροτική και ιδιωτική πίστη έχουν εφαρμοστεί όρια προσωπικής εγγύησης ανάλογα με την πιστοληπτική ικανότητα των αντισυμβαλλομένων.

Εκτός αυτών έχουν τεθεί πιστωτικά όρια για τα ανοίγματα έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων ή χωρών ανάλογα με το rating των αντισυμβαλλομένων. Στις περιπτώσεις ανοιγμάτων εκτός Ελλάδας συνυπολογίζεται και ο κίνδυνος χώρας.

Επιπρόσθετα ο πιστωτικός κίνδυνος της Τράπεζας ελέγχεται από την εφαρμογή ορίων σε ημερήσιες θέσεις σε χρηματοοικονομικά προϊόντα.

β) Τεχνικές μείωσης πιστωτικού κινδύνου

Η Τράπεζα για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει, επιδιώκει τη λήψη καλυμμάτων/ εξασφαλίσεων, ιδιαίτερα όταν η πιστοληπτική ικανότητα του αντισυμβαλλομένου δεν είναι αρκετά υψηλή ή όταν κρίνεται ότι το ύψος της πιστοδότησης ή του πιστοδοτικού ορίου υπερβαίνει το όριο προσωπικής εγγύησης που είναι σε ισχύ κάθε φορά.

Έχουν εκδοθεί και εφαρμόζονται ειδικές οδηγίες για τη λήψη αποδεκτών καλυμμάτων και η αποτίμησή τους γίνεται με προσοχή κατά τη στιγμή της έγκρισης αλλά και με τακτές επανεκτιμήσεις ανάλογα με το είδος του καλύμματος. Η αξία που καταχωρείται και υπολογίζεται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου μειώνεται κατά ένα συντελεστή (haircut) που διαφέρει ανάλογα με το είδος του καλύμματος και τίθεται για να καλύψει τον κίνδυνο της απομείωσης της αξίας του σε περίπτωση αναγκαστικής είσπραξης των απαιτήσεων της Τράπεζας καθώς επίσης και τυχόν δικαστικά έξοδα.

Τα καλύμματα που λαμβάνονται καλύπτουν τις εξής κύριες κατηγορίες :

1. Υποθήκες επί ακινήτων (κατοικίες, εμπορικά ακίνητα)

2. Ενέχυρα επί:

- καταθέσεων
- επιταγών
- μετοχών
- ομολόγων ή άλλων τίτλων
- μεριδίων μετοχικών ή μεικτών Α/Κ

3. Εγγυήσεις

4. Εκχωρήσεις απαιτήσεων από πιστοποιήσεις εκτέλεσης έργων

4.1.3 Ασκήσεις προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης

Τα σενάρια ακραίων καταστάσεων πραγματοποιούνται, για τον υπολογισμό των μεταβολών στην εκτιμώμενη ζημία και στην κεφαλαιακή επάρκεια της Τράπεζας στην περίπτωση δυσμενών συνθηκών ή ακραίων μεταβολών, με σκοπό την ορθότερη διαχείριση των κινδύνων.

Η Τράπεζα, σύμφωνα με τις οδηγίες της Τράπεζας της Ελλάδος, διενεργεί **ετήσιες δοκιμές προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης** (stress test). Επιπλέον έχουν διενεργηθεί ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο και τα αποτελέσματα έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό του τελικού ποσού των προβλέψεων.

4.1.4 Πολιτική σχηματισμού προβλέψεων

Η Τράπεζα εφαρμόζει πολιτική προβλέψεων που στοχεύει στο σχηματισμό ικανού ύψους προβλέψεων που θα υπερκαλύπτουν τις τυχόν ζημίες από επισφαλείς απαιτήσεις. Για τον υπολογισμό των προβλέψεων χρησιμοποιείται το Σύστημα Εσωτερικών Διαβαθμίσεων. Εκτός των παραπάνω, η Τράπεζα όποτε το κρίνει σκόπιμο σχηματίζει και γενικές προβλέψεις για κινδύνους που δεν προσδιορίζονται επακριβώς.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τη μέγιστη έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο της Τράπεζας κατά την 31.12.2008 και 31.12.2007 αναφορικά με τα δάνεια και τις προκαταβολές σε πελάτες, τις απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων και τις επενδύσεις σε χρεόγραφα, χωρίς να συνυπολογίζονται τυχόν καλύμματα ή άλλες εξασφαλίσεις και ανάλογα με την πιστοληπτική τους διαβάθμιση. Τα πιστωτικά ανοίγματα είναι βασισμένα στη λογιστική τους αξία.

α) Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)		31/12/2008		31/12/2007	
Βαθμίδα	Βαθμός κινδύνου	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	Προβλέψεις	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	Προβλέψεις
Δάνεια με ειδική πρόβλεψη					
A1-A3	Αποδεκτός Κίνδυνος	5.260.813	(14.512)	4.472.709	(7.677)
B1-B3	Χαμηλός Κίνδυνος	6.291.182	(40.890)	5.306.833	(27.300)
Γ1-Γ2	Μέσος Κίνδυνος	4.784.822	(81.435)	3.623.134	(103.418)
Δ1-E1	Υψηλός Κίνδυνος	4.840.149	(240.322)	3.631.959	(213.338)
Z1	Σε Αθέτηση - Επισφάλεια	483.920	(328.784)	737.339	(570.404)
		21.660.886	(705.943)	17.771.974	(922.137)
Ενηλικίωση Χαρτοφυλακίου Δανείων					
0-90 days		20.301.196	(289.120)	16.366.298	(231.831)
90-180 days		132.304	(2.923)	131.612	(12.337)
180-360 days		654.106	(163.298)	832.019	(317.680)
360 days+		573.280	(250.602)	442.045	(360.289)
		21.660.886	(705.943)	17.771.974	(922.137)

β) Δάνεια και προκαταβολές σε τράπεζες

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)		31/12/2008		31/12/2007	
Βαθμίδα	Βαθμός κινδύνου	Δάνεια και προκαταβολές σε τράπεζες	Προβλέψεις	Δάνεια και προκαταβολές σε τράπεζες	Προβλέψεις
Δάνεια ενήμερα					
A1-A3	Αποδεκτός Κίνδυνος	1.003.836	0	682.021	0
B1-B3	Χαμηλός Κίνδυνος	96	0	0	0
		1.003.932	0	682.021	0

γ) Επενδυτικοί τίτλοι

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)		31/12/2008		31/12/2007	
Βαθμίδα	Βαθμός κινδύνου	Επενδυτικοί Τίτλοι	Προβλέψεις	Επενδυτικοί Τίτλοι	Προβλέψεις
Δάνεια ενήμερα					
A1-A3	Αποδεκτός Κίνδυνος	1.761.004	0	1.541.559	0
B1-B3	Χαμηλός Κίνδυνος	5.255	0	8.805	0
Γ1-Γ2	Μέσος Κίνδυνος	9.373	0	11.475	0
Δ1	Υψηλός Κίνδυνος	0	0	5.815	0
		1.775.632	0	1.567.654	0

Απομείωση δανείων σε πελάτες και πιστωτικά ιδρύματα και επενδύσεων σε χρεόγραφα

Απομειωμένα δάνεια και επενδύσεις σε χρεόγραφα είναι αυτά για τα οποία η Τράπεζα θεωρεί πιθανόν ότι ο αντισυμβαλλόμενος δεν θα είναι σε θέση να αποπληρώσει τους τόκους και το κεφάλαιο των συμβατικών του υποχρεώσεων.

Προβλέψεις απομείωσης

Προβλέψεις απομείωσης λογιστικοποιούνται για ζημιές που εκτιμάται ότι υφίστανται κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων. Σημαντικές αλλαγές στην οικονομία ή σε κάποιο επιχειρηματικό κλάδο που αντιπροσωπεύει μεγάλο μέρος του χαρτοφυλακίου της Τράπεζας, θα μπορούσε να προκαλέσει ζημία που δεν καλύπτεται από την σχηματισθείσα πρόβλεψη στον ισολογισμό. Για αυτό η Διοίκηση πολύ προσεχτικά διαχειρίζεται την έκθεση της στον πιστωτικό κίνδυνο.

Οι προβλέψεις για απομείωση αποτελούνται από τις προβλέψεις για δάνεια και απαιτήσεις που αξιολογούνται σε ατομικό επίπεδο ως σημαντικά και από τις προβλέψεις για απαιτήσεις που συμπεριλαμβάνονται σε ομάδες με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου και αξιολογούνται συλλογικά.

Διαγραφές

Η Τράπεζα διαγράφει ένα δάνειο ή μια επένδυση σε χρεόγραφο όταν θεωρηθεί μη εισπραξιμή η απαίτηση εξαιτίας της αντικειμενικής αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή όταν το ποσό της ρευστοποίησης των καλυμμάτων και των εξασφαλίσεων δεν επαρκεί για την κάλυψη του οφειλόμενου υπολοίπου. Η Τράπεζα συνεχίζει την παρακολούθηση των απαιτήσεων που διαγράφει για τυχόν αναβίωση των δυνατοτήτων είσπραξής τους.

Καλύμματα / Εξασφαλίσεις

Η Τράπεζα λαμβάνει καλύμματα ή και εξασφαλίσεις έναντι των πιστοδοτήσεών της σε πελάτες μειώνοντας το συνολικό πιστωτικό κίνδυνο και διασφαλίζοντας την έγκαιρη αποπληρωμή των απαιτήσεών της. Η διασφαλιστική αξία των καλυμμάτων και των εξασφαλίσεων επαναξιολογείται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Τα καλύμματα τα οποία η Τράπεζα θεωρεί αποδεκτά και η αντίστοιχη διασφαλιστική τους αξία ανά κατηγορία απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα.

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008		31/12/2007	
	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	Δάνεια και προκαταβολές σε τράπεζες	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	Δάνεια και προκαταβολές σε τράπεζες
Έναντι ενήμερων δανείων				
1. Ακίνητα	11.384.249	0	9.476.917	0
2. Επιταγές-Μετρητά	354.449	0	266.253	0
3. Ομόλογα-Μετοχές-Αμοιβαία	124.753	338.005	128.703	0
4. Λοιπά	1.677.323	0	1.332.167	0
5. Εγγυήσεις Δημοσίου	7.480.128	0	6.690.692	0
6. Μηχανολογικός Εξοπλισμός	10.047	0	9.364	0
Σύνολο	21.030.949	338.005	17.904.096	0

Έναντι καθυστερημένων δανείων

1. Ακίνητα	1.005.791	0	923.721	0
2. Επιταγές-Μετρητά	6.245	0	5.029	0
3. Ομόλογα-Μετοχές-Αμοιβαία	28.878	0	73.457	0
4.Λοιπά	78.351	0	97.841	0
5. Εγγυήσεις Δημοσίου	411.486	0	279.333	0
6. Μηχανολογικός Εξοπλισμός	3.698	0	835	0
Σύνολο	1.534.449	0	1.380.216	0

Έναντι δανείων σε επισφάλεια

1. Ακίνητα	1.496	0	1.210	0
2. Επιταγές-Μετρητά	9	0	9	0
3. Ομόλογα-Μετοχές-Αμοιβαία	0	0	0	0
4.Λοιπά	32.855	0	33.378	0
5. Εγγυήσεις Δημοσίου	0	0	0	0
6. Μηχανολογικός Εξοπλισμός	0	0	0	0
Σύνολο	34.360	0	34.597	0

Σύνολο	22.599.758	338.005	19.318.909	0
---------------	-------------------	----------------	-------------------	----------

Η Τράπεζα παρακολουθεί το βαθμό συγκέντρωσης του κινδύνου ανά γεωγραφικό και επιχειρηματικό τομέα, όπως παρουσιάζεται και στον παρακάτω πίνακα πριν την αφαίρεση των σχετικών προβλέψεων απομείωσης:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες		Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων		Αξιόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων		Αξιόγραφα διακρατούμενων ως τη λήξη επενδύσεων	
	31/12/2008	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2007
Ανά τομέα								
- Σε νομικά πρόσωπα	5.279.682	4.157.392	0	0	97.410	175.661	0	0
- Στο Δημόσιο	6.230.898	5.183.108	0	0	322.349	91.408	129.905	1.177.360
- Σε Τράπεζες	333.557	127.375	1.003.932	682.021	1.225.968	123.225	0	0
- Σε ιδιώτες	9.816.749	8.304.099	0	0	0	0	0	0
	21.660.886	17.771.974	1.003.932	682.021	1.645.727	390.294	129.905	1.177.360
Ανά γεωγραφική περιοχή								
- Ελλάδα	21.252.117	17.754.313	463.900	322.460	1.080.876	113.251	129.905	1.177.360
- Λοιπές χώρες Ευρώπης	141.778	17.661	310.839	342.599	423.681	229.524	0	0
- Αμερική	61.898	0	142.451	9.991	50.456	0	0	0
- Λοιπές χώρες	205.093	0	86.742	6.971	90.714	47.519	0	0
	21.660.886	17.771.974	1.003.932	682.021	1.645.727	390.294	129.905	1.177.360

Η μέτρηση της συγκέντρωσης του κινδύνου ανά γεωγραφική περιοχή όσον αφορά στα δάνεια σε πελάτες και πιστωτικά ιδρύματα γίνεται βάση της περιοχής στην οποία δραστηριοποιείται η Τράπεζα και έχει υψηλό βαθμό συσχέτισης με την έδρα του αντισυμβαλλόμενου, ενώ όσον αφορά στις επενδύσεις σε χρεόγραφα ανάλογα με την έδρα του εκδότη του χρεογράφου.

4.2 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η Τράπεζα είναι εκτεθειμένη στον κίνδυνο της αγοράς. Ο κίνδυνος αγοράς προκύπτει από την ανοιχτή θέση σε προϊόντα επιτοκίου, συναλλάγματος και χρεόγραφα, τα οποία είναι εκτεθειμένα σε γενικές και συγκεκριμένες κινήσεις της αγοράς. Η Τράπεζα εφαρμόζει σύγχρονες μεθόδους για τη μέτρηση του κινδύνου αγοράς, όπως η αποτίμηση Αξίας σε Κίνδυνο (Value-at-Risk).

Η Value-at-Risk αποτίμηση είναι εκτίμηση της μέγιστης δυνητικής μείωσης στην καθαρή τρέχουσα αξία του χαρτοφυλακίου που μπορεί να συμβεί σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα και για ένα συγκεκριμένο επίπεδο εμπιστοσύνης, όμως δεν μπορεί να καλύψει εκτίμηση οικονομικών απωλειών που μπορεί να προκύψει από εξαιρετικά ασυνήθιστες μεταβολές οικονομικής φύσης. Η Τράπεζα υπολογίζει τη

Value-at-Risk αποτίμηση με τη μέθοδο Monte Carlo για επίπεδο εμπιστοσύνης 99 % και για χρονικό ορίζοντα μιας ημέρας.

Το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών της Τράπεζας αφορά ομόλογα, μετοχές και παράγωγα. Η Value-at-Risk τιμή για το σύνολο του χαρτοφυλακίου συναλλαγών κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008 ήταν Ευρώ 5,082 εκατομμύρια (2007: Ευρώ 2,934 εκατομμύρια) και αναλύεται σε Ευρώ 2,677 εκατομμύρια (2007: Ευρώ 0,022 εκατομμύρια) για τον κίνδυνο επιτοκίου και Ευρώ 5,026 εκατομμύρια (2007: Ευρώ 2,238 εκατομμύρια) για το συναλλαγματικό κίνδυνο. Με τη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου συναλλαγών κατά την 31.12.2008 και λόγω του βαθμού διαφοροποίησής του επιτυγχάνεται μείωση κατά Ευρώ 2,621 εκατομμύρια (2007: Ευρώ 1,779 εκατομμύρια) στη συνολική Value-at-Risk τιμή.

Η Τράπεζα εφαρμόζει πρόγραμμα backtesting για τις εκτιμήσεις του μεγέθους Αξίας σε Κίνδυνο -Value at risk- (σύγκριση της VaR με την μεταβολή της αξίας του χαρτοφυλακίου συναλλαγών λόγω μεταβολής των τιμών της αγοράς). Οι καταγραφόμενες περιπτώσεις κατά τις οποίες η μεταβολή στην αξία του χαρτοφυλακίου ήταν μεγαλύτερη από το μέγεθος της VaR ανέρχεται για μεν το 2008 σε 4, για μεν το 2007 σε 4.

Ακολουθεί μια περίληψη της value-at-risk θέσης της Τράπεζας την 31^η Δεκεμβρίου 2008.

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Στις 31 Δεκεμβρίου	Μέσος όρος για την περίοδο	Μέγιστο περιόδου	Ελάχιστο περιόδου
2008				
Συναλλαγματικός κίνδυνος	5.026	2.172	5.026	385
Κίνδυνος επιτοκίου	2.677	1.644	2.677	575
Κίνδυνος μεταβολής τιμών	0	971	2.364	0
Συνδιακύμανση	(2.621)	(1.686)	(2.621)	(876)
	5.082	3.101	7.446	84
2007				
Συναλλαγματικός κίνδυνος	2.238	761	2.781	72
Κίνδυνος επιτοκίου	22	14	58	2
Κίνδυνος μεταβολής τιμών	2.453	2.282	3.267	1.447
Συνδιακύμανση	(1.779)	(816)	(3.662)	(86)
	2.934	2.241	2.444	1.435

4.3 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Ο κίνδυνος ρευστότητας προκύπτει από τη διαδικασία χρηματοδότησης της Τράπεζας και από τη διαχείριση των θέσεων της στην αγορά. Περιλαμβάνει τον κίνδυνο η Τράπεζα να μην είναι ικανή να χρηματοδοτήσει τα περιουσιακά στοιχεία της όσον αφορά στην αντίστοιχη ληκτότητα και επιτόκια αυτών, όπως επίσης τον κίνδυνο να μην είναι ικανή να ρευστοποιήσει τα περιουσιακά της στοιχεία σε εύλογες τιμές της αγοράς και μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Η Τράπεζα έχει μια ευρεία χρηματοδοτική βάση. Η χρηματοδότηση πραγματοποιείται χρησιμοποιώντας μία ευρεία γκάμα προϊόντων που συμπεριλαμβάνει καταθέσεις, ομόλογα και μετοχικό κεφάλαιο. Αυτό βελτιώνει την δυνατότητα χρηματοδότησης, μειώνει την εξάρτησή της από μια πηγή χρηματοδότησης και γενικά μειώνει το κόστος χρηματοδότησης. Η Τράπεζα προσπαθεί να διατηρήσει μια ισορροπία μεταξύ συνέχισης της χρηματοδότησης και ευελιξίας μέσω της χρησιμοποίησης προϊόντων διαφορετικής ληκτότητας. Η Τράπεζα διαρκώς εκτιμάει τον κίνδυνο ρευστότητας αναγνωρίζοντας και παρακολουθώντας αλλαγές που απαιτούνται στη χρηματοδότηση ώστε να επιτύχει τους επιχειρηματικούς στόχους της στα πλαίσια της ευρύτερης στρατηγικής της.

Για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας η Τράπεζα χρησιμοποιεί το δείκτη Ρευστών Διαθεσίμων. Στα ρευστά διαθέσιμα περιλαμβάνεται το ταμείο, τα ταμειακά ισοδύναμα και οι επενδύσεις σε χρεόγραφα για τα οποία υπάρχει ενεργός αγορά καθώς και απαιτήσεις έναντι τραπεζών που λήγουν στον επόμενο μήνα.

Ο δείκτης Ρευστών Διαθεσίμων είναι ο λόγος των άμεσα ρευστοποιήσιμων στοιχείων προς το σύνολο των καταθέσεων και των λοιπών υποχρεώσεων μέχρι ένα έτος.

Η Τράπεζα διαθέτει μη εμπορεύσιμους τίτλους οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άντληση ρευστότητας με βάση την 532/2006 Εγκ. της Τράπεζας της Ελλάδος. Χρήση της δυνατότητας αυτής θα αύξανε το δείκτη Ρευστών Διαθεσίμων, κατά την ημερομηνία αναφοράς, επιπλέον κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες.

Ο παραπάνω δείκτης κατά την ημερομηνία αναφοράς και κατά την περίοδο αναφοράς έχει ως ακολούθως:

	31/12/2008	31/12/2007
Στις 31 Δεκεμβρίου	17,03%	11,20%
Μέσος όρος για την περίοδο	18,60%	15,24%
Μέγιστο περιόδου	20,21%	20,91%
Ελάχιστο περιόδου	15,06%	11,20%

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει μια ανάλυση των μη προεξοφλημένων ταμειακών ροών των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και των αχρησιμοποίητων πιστωτικών ορίων των πελατών σύμφωνα με τη συμβατική τους λήξη. Στις περιπτώσεις όπου για οποιεσδήποτε απαιτήσεις ή υποχρεώσεις δεν υπάρχει τακτή συμβατική ημερομηνία λήξης (ανοιχτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί) ή ημερομηνία επαναπροσδιορισμού επιτοκίου (καταθέσεις όψεως ή ταμειευτηρίου), τότε αυτές κατατάσσονται στη χρονική περίοδο μέχρι ένα μήνα. Οι αναμενόμενες ταμειακές ροές τους ενδέχεται να διαφέρουν σημαντικά από την παρακάτω ανάλυση. Οι μικτές ονομαστικές εισροές / (εκροές) αναφέρονται στις συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ή δεσμεύσεων. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό καταχωρείται στον Ισολογισμό, όταν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού των καταχωρημένων ποσών και υπάρχει η πρόθεση να διακανονιστεί το καθαρό ποσό.

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

31/12/2008							
	Λογιστική αξία	Μικτές ονομαστικές (εισροές)/εκροές	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 6 μήνες	Από 6 μήνες έως 1 έτος	Πλέον του 1 έτους
<i>Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις</i>							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	4.907.084	4.925.306	4.681.516	15.159	228.631	0	0
Καταθέσεις πελατών	20.990.300	21.154.803	16.370.555	2.407.365	1.469.400	905.871	1.612
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	448.353	526.494	4.606	2.537	5.324	210.837	303.190
	26.345.737	26.606.603	21.056.677	2.425.061	1.703.355	1.116.708	304.802
<i>Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα</i>							
Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς - εκροές	62.405	421.756	114.864	74.978	18.267	22.609	191.038
Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς - εισροές	(25.786)	(459.367)	(112.351)	(72.043)	(18.366)	(25.499)	(231.108)
Παράγωγα για αντιστάθμιση - εκροές	0	1.624.343	2.221	72.462	30.804	108.297	1.410.559
Παράγωγα για αντιστάθμιση - εισροές	0	(1.631.045)	(1.928)	(70.631)	(31.318)	(107.497)	(1.419.671)
	36.619	(44.313)	2.806	4.766	(613)	(2.090)	(49.182)
	26.382.356	26.562.290	21.059.483	2.429.827	1.702.742	1.114.618	255.620

31/12/2007							
	Λογιστική αξία	Μικτές ονομαστικές (εισροές)/εκροές	Έως 1 μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 6 μήνες	Από 6 μήνες έως 1 έτος	Πλέον του 1 έτους
<i>Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις</i>							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	769.327	780.080	776.427	3.653	0	0	0
Καταθέσεις πελατών	20.713.674	20.855.050	17.186.245	1.827.516	1.072.959	766.015	2.315
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	199.616	220.742	0	2.704	2.684	5.376	209.978
	21.682.617	21.855.872	17.962.672	1.833.873	1.075.643	771.391	212.293

Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα

Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς - εκροές	12.867	86.301	82.301	0	0	0	4.000
Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς - εισροές	(45.788)	(97.089)	(82.157)	(840)	(723)	(730)	(12.639)
Παράγωγα για αντιστάθμιση - εκροές	0	208.293	5.060	11.724	6.870	20.421	164.218
Παράγωγα για αντιστάθμιση - εισροές	0	(248.188)	(6.019)	(14.744)	(8.763)	(24.579)	(194.083)
	(32.921)	(50.683)	(815)	(3.860)	(2.616)	(4.888)	(38.504)
	21.649.696	21.805.189	17.961.857	1.830.013	1.073.027	766.503	173.789

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει μια ανάλυση των απαιτήσεων και υποχρεώσεων της Τράπεζας ομαδοποιημένες ανάλογα με την εναπομένουσα διάρκεια τους.

31/12/2008						
Περιουσιακά στοιχεία	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών	Σύνολο
Ταμείο και Διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	1.226.862	0	0	0	0	1.226.862
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	510.000	154.287	339.645	0	0	1.003.932
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	3.013	0	1.843	210.537	127.134	342.527
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	25.786	0	0	0	0	25.786
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	322.719	843.129	2.654.945	8.696.407	8.437.743	20.954.943
Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	360.731	379	12.268	228.434	1.531.130	2.132.942
Συμμετοχές σε θυγατρικές & συγγενείς Επιχειρήσεις	0	0	0	0	500.394	500.394
Επενδύσεις σε ακίνητα	0	0	0	0	162.920	162.920
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	297.060	297.060
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	4.681	4.681
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	0	0	0	0	400.072	400.072
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	37.474	61.082	507.299	270	3.081	609.206
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	2.486.585	1.058.877	3.516.000	9.135.648	11.464.215	27.661.325
Υποχρεώσεις						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	4.670.267	15.000	220.000	0	1.817	4.907.084
Καταθέσεις πελατών	16.325.615	2.367.379	2.295.694	1.612	0	20.990.300
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	62.405	0	0	0	0	62.405
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	0	0	0	0	9.391	9.391
Άλλες υποχρεώσεις	50.141	76.582	171.074	9.567	47.573	354.937
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	0	199.961	0	248.392	448.353
Σύνολο υποχρεώσεων	21.108.428	2.458.961	2.886.729	11.179	307.173	26.772.470
Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)	(18.621.843)	(1.400.084)	629.271	9.124.469	11.157.042	888.855
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007						
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	3.038.974	613.509	3.940.719	6.436.874	9.369.143	23.399.219
Σύνολο υποχρεώσεων	17.977.461	1.832.791	1.880.766	2.315	256.844	21.950.177
Άνοιγμα ρευστότητας (liquidity gap)	(14.938.487)	(1.219.282)	2.059.953	6.434.559	9.112.299	1.449.042

4.4 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος πηγάζει από την ανοιχτή θέση της Τράπεζας σε συναλλαγές σε ξένο νόμισμα. Η Διοίκηση της Τράπεζας έχει θέσει όρια ανά νόμισμα και στο σύνολο της ανοικτής θέσης σε ξένο νόμισμα και όσον αφορά τη θέση κατά το τέλος της ημέρας και όσο αφορά την ανοικτή θέση κατά τη διάρκεια της ημέρας. Τα όρια αυτά παρακολουθούνται καθημερινά.

Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζεται συνοπτικά ο βαθμός έκθεσης της Τράπεζας στο συναλλαγματικό κίνδυνο κατά την 31/12/2008. Στον πίνακα εμφανίζονται τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις της Τράπεζας στα ποσά που εμφανίζονται στον ισολογισμό κατηγοριοποιημένα ανά νόμισμα (τα ποσά εκφράζονται σε χιλιάδες Ευρώ).

31/12/2008					
Περιουσιακά στοιχεία	EUR	USD	GBP	ΛΟΙΠΑ	Σύνολο
Ταμείο και Διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	1.222.464	2.523	645	1.230	1.226.862
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	841.705	139.861	5.398	16.968	1.003.932
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	340.306	2.221	0	0	342.527
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	25.786	0	0	0	25.786
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	20.739.606	146.567	0	68.770	20.954.943
Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	2.067.385	65.557	0	0	2.132.942
Συμμετοχές σε θυγατρικές & συγγενείς Επιχειρήσεις	500.394	0	0	0	500.394
Επενδύσεις σε ακίνητα	162.920	0	0	0	162.920
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	297.060	0	0	0	297.060
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	4.681	0	0	0	4.681
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	400.072	0	0	0	400.072
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	609.157	0	2	47	609.206
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	27.211.536	356.729	6.045	87.015	27.661.325
Υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	4.882.769	24.315	0	0	4.907.084
Καταθέσεις πελατών	20.689.574	202.500	16.592	81.634	20.990.300
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	62.405	0	0	0	62.405
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	9.391	0	0	0	9.391
Άλλες υποχρεώσεις	351.084	3.853	0	0	354.937
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	448.353	0	0	0	448.353
Σύνολο υποχρεώσεων	26.443.576	230.668	16.592	81.634	26.772.470
Καθαρή Θέση στοιχείων Ισολογισμού	767.960	126.061	(10.547)	5.381	888.855
Καθαρή Θέση στοιχείων εκτός Ισολογισμού	2.562.134	(119.013)	25.710	9.325	2.478.156
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007					
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	23.014.550	199.278	37.167	148.224	23.399.219
Σύνολο υποχρεώσεων	21.652.751	188.122	18.809	90.495	21.950.177
Καθαρή Θέση στοιχείων Ισολογισμού	1.361.799	11.156	18.358	57.729	1.449.042
Καθαρή Θέση στοιχείων εκτός Ισολογισμού	1.769.286	0	0	27.486	1.796.772

4.5 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ

Ο κίνδυνος επιτοκίου αναφέρεται στις μεταβολές των μελλοντικών ταμειακών ροών των χρηματοοικονομικών στοιχείων εξαιτίας των διακυμάνσεων στα επιτόκια. Οι διακυμάνσεις των επιτοκίων επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό και την παρούσα αξία των αναμενόμενων ροών από μια επένδυση ή μια υποχρέωση.

Η Τράπεζα εφαρμόζει πολιτική διαχείρισης επιτοκιακού κινδύνου που βασίζεται στην Ανάλυση Επιτοκιακού Ανοίγματος (Interest Rate Gap Analysis).

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η έκθεση της Τράπεζας σε κίνδυνο επιτοκίου. Ο πίνακας περιλαμβάνει τα λογιστικά υπόλοιπα των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού ταξινομημένα κατά το συντομότερο μεταξύ της ημερομηνίας επαναπροσδιορισμού επιτοκίου ή της ημερομηνίας λήξης. Στις περιπτώσεις όπου για οποιεσδήποτε απαιτήσεις ή υποχρεώσεις δεν υπάρχει τακτική συμβατική ημερομηνία λήξης (ανοιχτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί) ή ημερομηνία επαναπροσδιορισμού επιτοκίου (καταθέσεις όψεως ή ταμειευτηρίου), τότε αυτές κατατάσσονται στη χρονική περίοδο μέχρι ένα μήνα (τα ποσά εκφράζονται σε χιλιάδες Ευρώ).

31/12/2008

Περιουσιακά στοιχεία	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών	Στοιχεία μη υποκείμενα σε επιτοκιακό κίνδυνο	Σύνολο
Ταμείο και Διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	1.226.862	0	0	0	0	0	1.226.862
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	510.000	154.287	339.645	0	0	0	1.003.932
Χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	6.211	0	2.295	209.985	124.036	0	342.527
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	25.786	0	0	0	0	0	25.786
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	11.569.961	1.033.710	2.196.584	4.527.885	1.626.803	0	20.954.943
Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	416.427	632.576	267.444	289.912	169.273	357.310	2.132.942
Συμμετοχές σε θυγατρικές & συγγενείς Επιχειρήσεις	0	0	0	0	0	500.394	500.394
Επενδύσεις σε ακίνητα	0	0	0	0	0	162.920	162.920
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	0	297.060	297.060
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	0	4.681	4.681
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	0	0	0	0	0	400.072	400.072
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0	0	609.206	609.206
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	13.755.247	1.820.573	2.805.968	5.027.782	1.920.112	2.331.643	27.661.325
Υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	4.670.267	15.000	220.000	0	0	1.817	4.907.084
Καταθέσεις πελατών	16.349.311	2.354.865	1.423.030	861.490	1.604	0	20.990.300
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα	62.405	0	0	0	0	0	62.405
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	0	0	0	0	0	9.391	9.391
Άλλες υποχρεώσεις	0	0	47.574	0	0	307.363	354.937
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	448.353	0	0	0	0	448.353
Σύνολο υποχρεώσεων	21.081.983	2.818.218	1.690.604	861.490	1.604	318.571	26.772.470
Άνοιγμα επιτοκιακού κινδύνου (interest sensitivity gap)	(7.326.736)	(997.645)	1.115.364	4.166.292	1.918.508	2.013.072	888.855
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007							
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	12.588.087	941.810	3.044.586	2.675.755	1.488.861	2.660.120	23.399.219
Σύνολο υποχρεώσεων	17.918.660	2.000.955	1.817.575	2.315	0	210.672	21.950.177
Άνοιγμα επιτοκιακού κινδύνου (interest sensitivity gap)	(5.330.573)	(1.059.145)	1.227.011	2.673.440	1.488.861	2.449.448	1.449.042

Για τη διαχείριση του κινδύνου επιτοκίου η Τράπεζα παρακολουθεί την ευαισθησία των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων στις αλλαγές των επιτοκίων υποθέτοντας μια παράλληλη αύξηση ή μείωση των καμπυλών επιτοκίων κατά 100 μονάδες βάσης σε χρονικό ορίζοντα ενός μήνα και κατά 50 μονάδες βάσης για χρονικό ορίζοντα μεγαλύτερο του έτους.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ (Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	100 μονάδες βάσης παράλληλη αύξηση	100 μονάδες βάσης παράλληλη μείωση	50 μονάδες βάσης αύξηση μετά από 1 έτος	50 μονάδες βάσης μείωση μετά από 1 έτος
2008				
Στις 31 Δεκεμβρίου	(395.566)	405.526	(228.945)	223.322
Μέσος όρος για την περίοδο	(397.721)	299.025	(167.058)	166.657
Μέγιστο περιόδου	(408.035)	405.526	(228.945)	235.363
Ελάχιστο περιόδου	(238.551)	243.012	(135.031)	132.552
	(1.439.873)	1.353.089	(759.979)	757.894

2007

Στις 31 Δεκεμβρίου	(247.856)	237.806	(150.418)	150.575
Μέσος όρος για την περίοδο	(201.548)	193.375	(122.314)	122.442
Μέγιστο περιόδου	(247.856)	237.806	(150.418)	150.575
Ελάχιστο περιόδου	(165.318)	158.614	(100.327)	100.432
	(862.578)	827.601	(523.477)	524.024

4.6 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που σχετίζεται με την πιθανότητα να προκληθεί άμεση ή έμμεση ζημία από ένα εύρος παραγόντων που σχετίζονται με τις εσωτερικές διαδικασίες της Τράπεζας, το προσωπικό, τα τεχνολογικά συστήματα και τις υποδομές αλλά και εξωτερικών παραγόντων άλλων εκτός των κινδύνων αγοράς, ρευστότητας και πιστωτικού, όπως αυτοί που προέρχονται από απαιτήσεις νομικής ή κανονιστικής φύσεως και γενικώς αποδεκτά πρότυπα εταιρικής συμπεριφοράς.

Ο αντικειμενικός σκοπός της Τράπεζας είναι η διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου έτσι ώστε να εξισορροπήσει την αποφυγή των οικονομικών ζημιών και τη ζημία στη φήμη της με το συνολικό κόστος αποτελεσματικότητας και να αποφύγει εκείνες τις διαδικασίες ελέγχου που περιορίζουν την πρωτοβουλία και τη δημιουργικότητα.

Τα κριτήρια που έχουν θεσπιστεί από την Τράπεζα για τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου περιλαμβάνουν:

- κατάλληλο διαχωρισμό καθηκόντων και ανεξάρτητες εξουσιοδοτήσεις συναλλαγών
- συμφωνία και παρακολούθηση των συναλλαγών
- συμμόρφωση με τις εποπτικές και νομικές απαιτήσεις
- τεκμηρίωση των διαδικασιών και του ελέγχου
- περιοδική αξιολόγηση του λειτουργικού κινδύνου και της επάρκειας των ελέγχων και διαδικασιών για την αντιμετώπισή του
- αναφορά των ζημιών από το λειτουργικό κίνδυνο και προτεινόμενων διορθωτικών ενεργειών
- ανάπτυξη σχεδίων αντιμετώπισης έκτακτων περιπτώσεων
- εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη
- ηθικά και εργασιακά πρότυπα
- περιορισμός του κινδύνου περιλαμβανομένων και ασφαλιστικών μέτρων στις περιπτώσεις που αυτά είναι αποτελεσματικά

Ο εσωτερικός έλεγχος της Τράπεζας επισκοπεί σε περιοδική βάση τα κριτήρια για τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου και τα αποτελέσματα της επισκόπησης εξετάζονται με τη διοίκηση των άμεσα εμπλεκόμενων τμημάτων της Τράπεζας και ταυτόχρονα υποβάλλονται και στη Διοίκηση της Τράπεζας.

4.7 ΕΥΛΟΓΕΣ ΑΞΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τις λογιστικές και εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών μέσων (απαιτήσεις και υποχρεώσεις) που δεν τηρούνται σε εύλογες αξίες στον ισολογισμό.

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

31/12/2008								
	Εμπορικό	Στην εύλογη αξία	Διακρατούμενα ως τη λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Διαθέσιμα προς πώληση	Στο κόστος	Λογιστική Αξία	Εύλογη Αξία
Ταμείο και Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	0	0	0	0	0	1.226.862	1.226.862	1.226.862
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	0	0	0	1.003.932	0	0	1.003.932	1.006.337
Αξιόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	342.527	0	0	0	0	0	342.527	342.527
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	25.786	0	0	0	0	0	25.786	25.786
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	0	1.658.519	0	0	0	19.296.424	20.954.943	24.599.839
Αξιόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων	0	0	0	0	2.003.037	0	2.003.037	2.003.037
Αξιόγραφα διακρατούμενων ως τη λήξη επενδύσεων	0	0	129.905	0	0	0	129.905	74.869
	368.313	1.658.519	129.905	1.003.932	2.003.037	20.523.286	25.686.992	29.279.257

Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	0	0	0	0	0	4.907.084	4.907.084	4.915.615
Καταθέσεις πελατών	0	0	0	0	0	20.990.300	20.990.300	21.086.542
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	62.405	0	0	0	0	0	62.405	62.405
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	0	0	0	0	448.353	448.353	483.189
	62.405	0	0	0	0	26.345.737	26.408.142	26.547.751

31/12/2007								
	Εμπορικό	Στην εύλογη αξία	Διακρατούμενα ως τη λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Διαθέσιμα προς πώληση	Στο κόστος	Λογιστική Αξία	Εύλογη Αξία
Ταμείο και Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	0	0	0	0	0	1.180.630	1.180.630	1.180.630
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	0	0	0	682.021	0	0	682.021	756.503
Αξιόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης	518.479	0	0	0	0	0	518.479	518.479
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	45.788	0	0	0	0	0	45.788	45.788
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	0	1.396.727	0	0	0	15.453.110	16.849.837	18.742.858
Αξιόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων	0	0	0	0	1.183.005	0	1.183.005	1.183.005
Αξιόγραφα διακρατούμενων ως τη λήξη επενδύσεων	0	0	1.177.360	0	0	0	1.177.360	1.136.120
	564.267	1.396.727	1.177.360	682.021	1.183.005	16.633.740	21.637.120	23.563.383

Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	0	0	0	0	0	769.327	769.327	768.961
Καταθέσεις πελατών	0	0	0	0	0	20.713.674	20.713.674	20.770.785
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	12.867	0	0	0	0	0	12.867	12.867
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	0	0	0	0	0	199.616	199.616	203.693
	12.867	0	0	0	0	21.682.617	21.695.484	21.756.306

- Η εύλογη αξία των απαιτήσεων και υποχρεώσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων βασίζεται στην προεξόφληση των χρηματοροών χρησιμοποιώντας επιτόκια διατραπεζικής αγοράς ανάλογα με τη διάρκεια της κάθε κατάθεσης.
- Η εύλογη αξία των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών υπολογίζεται προεξοφλώντας τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές χρησιμοποιώντας καμπύλες επιτοκίων που αντιστοιχούν σε χρηματοοικονομικά μέσα με αντίστοιχη διάρκεια.
- Η εύλογη αξία των χρεογράφων του διακρατούμενου ως τη λήξη χαρτοφυλακίου βασίζεται σε τιμές που καθορίζονται από την αγορά.
- Η εύλογη αξία των υποχρεώσεων προς πελάτες βασίστηκε στην προεξόφληση των χρηματοροών χρησιμοποιώντας επιτόκια διατραπεζικής αγοράς ανάλογα με τη διάρκεια της κάθε κατάθεσης.

4.8 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

Η διαχείριση των κινδύνων της Τράπεζας αφορά κυρίως:

- Τη συμμόρφωση με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις οι οποίες έχουν τεθεί από τις εποπτικές αρχές των τραπεζικών αγορών στις οποίες η Τράπεζα δραστηριοποιείται,
- Τη διασφάλιση της δυνατότητας της Τράπεζας να συνεχίσει την επιχειρηματική της δραστηριότητα ώστε να συνεχίσει να παρέχει αποδόσεις και οφέλη προς τους μετόχους και
- Τη διατήρηση μιας ισχυρής κεφαλαιακής βάσης για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων της

Η κεφαλαιακή επάρκεια και η χρήση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων ελέγχονται καθημερινά από τη Διοίκηση της Τράπεζας χρησιμοποιώντας τεχνικές βασισμένες στις οδηγίες που έχουν αναπτυχθεί από την Επιτροπή Βασιλείας και την Ευρωπαϊκή Ένωση και έχουν υιοθετηθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος για εποπτικούς σκοπούς. Η απαιτούμενη πληροφόρηση κατατίθεται στις αρμόδιες εποπτικές αρχές σε τριμηνιαία βάση.

Η κεφαλαιακή επάρκεια της Τράπεζας υπολογίζεται με βάση τις σχετικές οδηγίες της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔΤΕ 2563/05 & 2587/2007), που αποτελούν εφαρμογή της οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κεφαλαιακή επάρκεια των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και επενδυτικών εταιρειών.

Τα εποπτικά ίδια κεφάλαια της Τράπεζας διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες κεφαλαίων:

- Βασικά ίδια κεφάλαια (Tier 1 capital)
- Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια (Tier 2 capital)

Το σταθμισμένο ενεργητικό υπολογίζεται μέσω μιας ιεράρχησης πέντε βαρών κινδύνου ταξινομημένα σύμφωνα με τη φύση τους –τα οποία αντανakλούν μια εκτίμηση πιστωτικού κινδύνου, αγοράς και λοιπών κινδύνων- συνδεδεμένα με κάθε περιουσιακό στοιχείο και αντισυμβαλλόμενο, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν ενέχυρα ή εγγυήσεις. Παρόμοια προσέγγιση ακολουθείται για την έκθεση σε εκτός ισολογισμού στοιχεία, με κάποιες προσαρμογές προκειμένου να αποτυπωθεί η φύση τυχόν ενδεχόμενων ζημιών.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τη σύνθεση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας για τις χρήσεις που έληξαν την 31^η Δεκεμβρίου 2008 και 2007 αντίστοιχα.

Βασικά ίδια κεφάλαια (Tier 1 Capital)	31/12/2008	31/12/2007
Σύνολο λογιστικής καθαρής θέσης	888.855	1.449.042
Μείον: Άυλα στοιχεία ενεργητικού	(4.681)	(5.512)
Μείον: Προβλέψεις για μερίσματα	0	(90.000)
Λοιπές προσαρμογές & αφαιρετικά στοιχεία της λογιστικής καθαρής θέσης σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	4.187	(280.818)
	888.361	1.072.712
Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια (Tier 2 Capital)		
Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια	448.353	199.616
Προσαρμογές & αφαιρετικά στοιχεία ιδίων κεφαλαίων σύμφωνα με ΠΔΤΕ 2563/2005 & 2587/2007	(139.163)	(246.821)
	309.190	(47.205)
Αφαιρετικά στοιχεία από το σύνολο των Ιδίων Εποπτικών Κεφαλαίων	(77.156)	0
Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια	1.120.395	1.025.507
Σταθμισμένο ενεργητικό (βάσει κινδύνου)	13.294.359	12.054.674
Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	8,43%	8,51%

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της 31/12/2008 υπολογίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της Βασιλείας ΙΙ, ενώ ο δείκτης της 31/12/2007 σύμφωνα με τις διατάξεις της Βασιλείας Ι. Το νέο εποπτικό πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας εφαρμόζεται από την 1^η Ιανουαρίου 2008 και εισάγει κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου και επιφέρει τροποποιήσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου.

Ο τρέχων συντελεστής κεφαλαιακής επάρκειας για την Τράπεζα εκτιμάται για το 2008 σε 8,43%, ενώ ο δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων σε 6,68%. Η Τράπεζα θα ενισχύσει τα εποπτικά κεφάλαια με την έκδοση προνομιούχων μετοχών ύψους Ευρώ 675 εκατ., που θα αναληφθούν στο σύνολό τους από το Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 3723/2008 για την «Ενίσχυση της ρευστότητας της

οικονομίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης». Συνυπολογίζοντας την παραπάνω αύξηση στα ίδια κεφάλαια (όπως έχει συμφωνηθεί με την Τράπεζα της Ελλάδος), ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας για την Τράπεζα θα διαμορφωθεί σε 13,93%, ενώ ο δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων σε 11,91%.

5. ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Η Τράπεζα κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων προβαίνει σε ορισμένες εκτιμήσεις και παραδοχές για τη μελλοντική κατάσταση ορισμένων στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που επηρεάζουν την απεικόνιση των στοιχείων αυτών στις οικονομικές καταστάσεις. Οι εκτιμήσεις αυτές και οι παραδοχές εξετάζονται σε κάθε περίοδο με βάση ιστορικά στοιχεία και άλλους παράγοντες περιλαμβανομένων των προσδοκιών για μελλοντικά γεγονότα τα οποία εκτιμώνται λογικά υπό κανονικές συνθήκες.

5.1 Απομείωση δανείων και λοιπών απαιτήσεων

Η Τράπεζα σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων εξετάζει αν υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι μια απαίτηση ή ομάδα απαιτήσεων έχει υποστεί απομείωση της αξίας της. Εάν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις, υπολογίζεται το ανακτήσιμο ποσό της απαίτησης ή της ομάδας απαιτήσεων και σχηματίζεται πρόβλεψη για απομείωση της αξίας των απαιτήσεων. Το ποσό της πρόβλεψης καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι εκτιμήσεις, οι παραδοχές και η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται εξετάζονται τακτικά προκειμένου οι αποκλίσεις από τις εκτιμώμενες απομειώσεις και τις πραγματικές ζημίες από την αδυναμία είσπραξης των χορηγήσεων να μην είναι σημαντικές.

5.2 Εύλογη αξία

Για την απεικόνιση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων σε εύλογες αξίες χρησιμοποιήθηκαν οι τρέχουσες τιμές της αγοράς για κάθε ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο. Για όσα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις της Τράπεζας οι τρέχουσες αγοραίες τιμές δεν είναι διαθέσιμες, οι αξίες προέκυψαν βάσει μεθόδων εκτίμησης και δεν διαφέρουν σημαντικά από τις αξίες με τις οποίες εμφανίζονται στις λογιστικές καταστάσεις. Πιο συγκεκριμένα:

- Επενδύσεις που διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματαγορές αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, η οποία προσδιορίζεται με βάση την τρέχουσα χρηματιστηριακή αξία την ημέρα κλεισίματος των οικονομικών καταστάσεων.
- Επενδύσεις σε μη εισηγμένους τίτλους αποτιμώνται στην αξία κτήσης τους μείον την τυχόν υπάρχουσα απαξίωσή τους.
- Τα οικόπεδα και τα κτίρια εμφανίζονται στο τεκμαρτό κόστος ή θεωρητική αξία κτήσης (deemed cost), το υπάρχον υπόλοιπό τους δεν διαφέρει σημαντικά από την εύλογη αξία.

5.3 Απομείωση του χαρτοφυλακίου διαθέσιμου προς πώληση

Το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο απεικονίζεται σε εύλογη αξία, οι μεταβολές της οποίας καταχωρούνται σε ειδικό αποθεματικό. Απομείωση της αξίας του χαρτοφυλακίου αυτού υπάρχει όταν η μείωση της εύλογης αξίας σε σχέση με το κόστος κτήσης είναι σημαντική ή παρατεταμένη. Σε αυτή την περίπτωση το αποθεματικό αυτό μεταφέρεται στα αποτελέσματα της χρήσεως. Η Τράπεζα έχει

εγκεκριμένη από την ALCO πολιτική για την αναγνώριση της απομείωσης των χρεογράφων που έχουν ταξινομηθεί στην κατηγορία «Διαθέσιμων προς πώληση χρεογράφων». Επίσης, εκτιμήσεις χρησιμοποιούνται και για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας χρεογράφων τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε κάποια αγορά. Για τα χρεόγραφα αυτά η εύλογη αξία που υπολογίζεται από διάφορα οικονομικά μοντέλα συνυπολογίζεται μαζί με εκτιμήσεις για την ύπαρξη κλαδικών διακυμάνσεων και προοπτικών, καθώς και η υγιής ή μη οικονομική κατάσταση των εταιρειών των οποίων η Τράπεζα κατέχει χρεόγραφα.

5.4 Εύλογη αξία παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων

Η εύλογη αξία των παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε κάποια αγορά προσδιορίζεται από μοντέλα αποτίμησης. Τα μοντέλα αυτά, αν και βασίζονται σε μετρήσιμα στοιχεία, απαιτούν εκτιμήσεις και παραδοχές (όπως για τον προσδιορισμό της μεταβλητότητας –volatility- και του πιστωτικού κινδύνου) οι οποίες επανεξετάζονται σε τακτά διαστήματα και όπου οι συνθήκες των αγορών μεταβάλλονται. Μεταβολές στις παραδοχές των παραπάνω παράγωγων θα μπορούσε να επηρεάσει την εύλογη αξία των χρηματοπιστωτικών μέσων που δημοσιεύθηκε.

5.5 Φόρος εισοδήματος

Η Τράπεζα υπόκειται σε φόρο εισοδήματος σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία στην Ελλάδα. Οι φορολογικές υποχρεώσεις της Τράπεζας θα θεωρηθούν ως οριστικές μόνο μετά τη διενέργεια ελέγχου από τις φορολογικές αρχές.

Λόγω της μεθόδου βάσει της οποίας οι φορολογικές υποχρεώσεις οριστικοποιούνται στην Ελλάδα, η Τράπεζα παραμένει ενδεχόμενα υπόχρεη σε πρόσθετους φόρους και ποινές για τις ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις. Η Τράπεζα έχει διενεργήσει βάσει ιστορικών στοιχείων σχετική πρόβλεψη. Οι διαφορές που πιθανόν να προκύψουν από το φορολογικό έλεγχο των ανέλεγκτων χρήσεων θα λογιστικοποιηθούν στη χρήση που θα προκύψουν.

6. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ

Οι τομείς που θεωρείται ότι αντιπροσωπεύουν καλύτερα την επιχειρηματική δραστηριότητα της Τράπεζας έχουν ως εξής:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

31/12/2008

	Λιανική Τραπεζική	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	Επιχειρ/τικός Τομέας	Δημόσιος Τομέας	Διαχείριση Περιουσίας & Treasury	Σύνολο
Καθαρά έσοδα από τόκους	409.934	48.157	80.673	51.989	15.374	606.127
Καθαρά έσοδα από αμοιβές & προμήθειες	15.958	7.668	18.271	27.418	1.466	70.781
Έσοδα από μερίσματα	0	0	0	0	27.761	27.761
Καθαρά έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις	0	0	0	0	(20.180)	(20.180)
Άλλα λειτουργικά έσοδα	5.419	1.746	2.852	1.600	18.243	29.860
Σύνολο Λειτουργικών Εσόδων	431.311	57.571	101.796	81.007	42.664	714.349
Λειτουργικά Έξοδα	(310.773)	(40.404)	(60.607)	(50.506)	(42.765)	(505.055)
Απομείωση	(94.884)	(15.612)	(30.747)	0	(54.202)	(195.445)
Κέρδη προ φόρων	25.654	1.555	10.442	30.501	(54.303)	13.849
Φόρος Εισοδήματος						11.419
Κέρδη μετά από φόρους						25.268

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

31/12/2007

	Λιανική Τραπεζική	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	Επιχειρ/τικός Τομέας	Δημόσιος Τομέας	Διαχείριση Περιουσίας & Treasury	Σύνολο
Καθαρά έσοδα από τόκους	343.607	43.525	72.987	89.649	29.978	579.746
Καθαρά έσοδα από αμοιβές & προμήθειες	17.158	4.059	14.078	30.850	(655)	65.490
Έσοδα από μερίσματα	0	0	0	0	29.196	29.196
Καθαρά έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις	0	0	0	0	126.108	126.108
Άλλα λειτουργικά έσοδα	2.097	1.395	1.610	4.264	14.158	23.524
Σύνολο Λειτουργικών Εσόδων	362.862	48.979	88.675	124.763	198.785	824.064
Λειτουργικά Έξοδα	(278.900)	(38.951)	(46.054)	(57.445)	(55.402)	(476.752)
Απομείωση	(38.052)	(5.373)	(30.575)	0	(4.846)	(78.846)
Κέρδη προ φόρων	45.910	4.655	12.046	67.318	138.537	268.466
Φόρος Εισοδήματος						(57.375)
Κέρδη μετά από φόρους						211.091

7. ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΤΟΚΟΥΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Τόκοι και Συναφή Έσοδα		
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	959.599	828.328
Δάνεια σε πιστωτικά Ιδρύματα	52.565	75.609
Ομόλογα	180.726	70.185
	1.192.890	974.122
Τόκοι και Συναφή Έξοδα		
Τόκοι καταθέσεων πελατών	(456.624)	(359.351)
Τόκοι προς πιστωτικά ιδρύματα	(106.958)	(11.200)
Τόκοι δανείων μειωμένης εξασφάλισης	(20.120)	(21.039)
Τόκοι προς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις (Μισθωτής)	(3.061)	(2.786)
	(586.763)	(394.376)
Καθαρά Έσοδα από τόκους	606.127	579.746

8. ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες		
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	35.487	22.990
Υπηρεσίες θεματοφυλακής	4.335	4.106
Εισαγωγές - εξαγωγές	1.123	1.052
Εγγυητικές επιστολές	4.793	5.350
Κίνηση κεφαλαίων	12.701	13.824
Λοιπές Προμήθειες	42.672	41.036
	101.111	88.358
Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες		
Εισφορά Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων	(12.604)	(10.801)
Λοιπές Προμήθειες	(17.726)	(12.067)
	(30.330)	(22.868)
Καθαρά Έσοδα από προμήθειες	70.781	65.490

9. ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ		
Κέρδη Μείον Ζημιές		
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Προϊόντα	10.878	10.045
Συναλλαγματικές Διαφορές	(10.731)	(5.488)
Από πώληση		
Μετοχών	(19.671)	9.534
Χρεογράφων	14.826	639
Λοιπών	0	3.568
Αποτίμηση		
Μετοχών	(9.285)	62
Χρεογράφων	(28.642)	11.975
Παραγώγων	15.027	13.244
	(27.598)	43.579

10. ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ		
Από πώληση		
Μετοχών	859	71.332
Ομολόγων	(622)	0
Λοιπών	7.181	11.197
	7.418	82.529

Το ποσό των Ευρώ 71,1 εκατ. περίπου της περιόδου 1/1 – 31/12/2007, προέκυψε από την πώληση μέρους των επενδύσεων σε εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών μετοχές του χαρτοφυλακίου διαθεσίμων προς πώληση.

11. ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Από χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	3.061	3.314
Από χρεόγραφα χαρτοφυλακίου διαθεσίμων προς πώληση	20.466	22.519
Από θυγατρικές και συγγενείς	4.234	3.363
	27.761	29.196

12. ΑΛΛΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Κέρδη από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων	13.121	10.362
Εσοδα από επενδύσεις σε ακίνητα	3.357	2.988
Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών	7.658	4.708
Τέλη επικοινωνίας	406	405
Λοιπά	5.318	5.061
	29.860	23.524

13. ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Μισθοδοσία και Ημερομίσθια	(206.789)	(198.279)
Υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	(106.550)	(107.348)
Έξοδα προγραμμάτων καθορισμένων παροχών (σημ 33)	(1.535)	(1.420)
Λοιπές Επιβαρύνσεις	(32.117)	(32.112)
	(346.991)	(339.159)

Ο αριθμός των υπαλλήλων ήταν:

6.395 6.368

14. ΛΟΙΠΑ ΕΞΟΔΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Αμοιβές Τρίτων	(32.124)	(24.755)
Έξοδα Προβολής και Διαφήμισης	(22.733)	(21.537)
Τηλεπικοινωνίες	(11.901)	(10.159)
Ασφάλιστρα	(2.016)	(1.648)
Επισκευές και Συντηρήσεις	(11.079)	(10.254)
Μεταφορικά	(11.399)	(7.507)
Έντυπα και γραφική ύλη	(2.695)	(2.598)
Υπηρεσίες Κοινής ωφέλειας	(3.858)	(3.091)
Ενοίκια από λειτουργικές μισθώσεις	(13.782)	(11.624)
Λοιποί φόροι	(6.305)	(3.671)
Λοιπά	(11.900)	(12.970)
	(129.792)	(109.814)

15. ΑΠΟΜΕΙΩΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	(190.301)	(77.000)
Συμμετοχές σε μη εισηγμένες εταιρείες	(1.250)	0
Λοιπές Απαιτήσεις	(3.894)	(1.846)
	(195.445)	(78.846)

16. ΦΟΡΟΣ ΧΡΗΣΗΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Διαφορά φόρου εισοδήματος προηγούμενων χρήσεων	0	(203)
Πρόβλεψη φόρου για ανέλεγκτες χρήσεις	(4.000)	0
Αναβαλλόμενος Φόρος	15.419	(57.172)
	11.419	(57.375)

Σύμφωνα με το ισχύον φορολογικό δίκαιο στην Ελλάδα, οι ανώνυμες εταιρείες φορολογούνται από 1 Ιανουαρίου 2007 στα συνολικά τους κέρδη με συντελεστή 25%. Με το Ν. 3697/2008 ο φορολογικός συντελεστής μειώνεται κατά μία μονάδα κάθε έτος από τη χρήση 2010 για να διαμορφωθεί στο 20% το 2014.

Περισσότερες πληροφορίες για τον αναβαλλόμενο φόρο εισοδήματος παρέχονται στη σημείωση 29.

Η συμφωνία του φόρου επί των κερδών της χρήσεως έχει ως εξής:

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Κέρδη προ φόρων	13.849	268.466
Φόρος υπολογιζόμενος με τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές 25% (2007: 25%)	(3.462)	(67.117)
Εισόδημα μη υποκείμενο σε φόρο (φόρος που αναλογεί)	8.708	67.724
Μη εκπιπόμενα έξοδα (φόρος που αναλογεί)	(5.246)	(762)
Πρόβλεψη ανέλεγκτων χρήσεων	(4.000)	(48)
Προσαρμογή αναβαλλόμενου φόρου από αλλαγή φορολογικών συντελεστών	(19.099)	0
Επίδραση του αναβαλλόμενου φόρου στα αποτελέσματα χρήσης	34.518	(57.172)
Φόρος	11.419	(57.375)

Στην Ελλάδα τα φορολογητέα αποτελέσματα θεωρούνται προσωρινά μέχρι οι φορολογικές αρχές να ελέγξουν τα βιβλία και στοιχεία των εταιρειών και τις αντίστοιχες φορολογικές δηλώσεις. Η Τράπεζα έχει ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές και έχει τακτοποιήσει όλες τις υποχρεώσεις της μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2004. Λόγω της μεθόδου βάσει της οποίας οι φορολογικές υποχρεώσεις οριστικοποιούνται στην Ελλάδα, η Τράπεζα παραμένει ενδεχόμενα υπόχρεη σε πρόσθετους φόρους και ποινές για τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις 2005 - 2008.

Για τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις έχει διενεργηθεί σχετική πρόβλεψη.

17. ΒΑΣΙΚΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΚΕΡΔΗ ΑΝΑ ΜΕΤΟΧΗ

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Κέρδη μετά φόρων (σε χιλιάδες Ευρώ)	25.268	211.091
Σταθμισμένος μέσος όρος μετοχών	905.444.444	905.444.444
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη (εκφρασμένα σε Ευρώ ανά μετοχή)	0,0279	0,2331

Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται διαιρώντας το καθαρό κέρδος με το σταθμισμένο μέσο όρο των κοινών μετοχών που έχουν εκδοθεί μέσα στο έτος, εξαιρώντας το μέσο όρο κοινών μετοχών που έχουν αποκτηθεί από την Τράπεζα και διακρατούνται ως ίδιες μετοχές.

Τα βασικά και τα μειωμένα κέρδη ανά μετοχή παραμένουν τα ίδια καθόσον η Τράπεζα δεν έχει δυνητικώς εκδοθείσόμενες κοινές μετοχές.

18. ΤΑΜΕΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Ταμείο	393.428	445.135
Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	833.341	732.729
Υποχρεωτικές καταθέσεις στη Κεντρική Τράπεζα	93	2.766
	1.226.862	1.180.630

Για τη σύνταξη της Κατάστασης Ταμειακών Ροών, η Τράπεζα θεωρεί ως χρηματικά διαθέσιμα τα παρακάτω:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	1.226.862	1.180.630
Συμφωνίες αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων	123.021	0
Βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις σε άλλες τράπεζες	541.264	668.556
	1.891.147	1.849.186

Για σκοπούς συγκρισιμότητας, η «Κατάσταση Ταμειακών Ροών» της προηγούμενης χρήσης αναπροσαρμόστηκε περιλαμβάνοντας στα χρηματικά διαθέσιμα και τις «Βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις σε άλλες τράπεζες».

19. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Καταθέσεις όψεως	233.993	63.954
Λοιπές τοποθετήσεις	426.918	618.067
Συμφωνίες αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων	343.021	0
	1.003.932	682.021

20. ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Κρατικά Ομόλογα	157.847	2.086
Εταιρικά-Μη Εισηγμένα Ομόλογα	184.680	411.083
Εισηγμένες Μετοχές	0	105.310
	342.527	518.479

Η Τράπεζα κάνοντας χρήση της τροποποίησης του ΔΛΠ 39 περί αναταξινόμησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων προέβη σε ορισμένες αναταξινόμησης, όπως αναλυτικά αναφέρεται στη σημ. 24.

21. ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	2008			2007		
	Ονομαστική Αξία	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Ονομαστική Αξία	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις
Προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος						
Swaps	171.392	0	690	26.122	0	156
Options	0	0	0	1.364	32	0
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίου						
Swaps	2.306.764	25.786	61.715	1.912.143	45.756	12.711
	2.478.156	25.786	62.405	1.939.629	45.788	12.867

Η ονομαστική αξία ορισμένων παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων παρέχει τη βάση για σύγκριση με στοιχεία τα οποία αναγνωρίζονται στον ισολογισμό αλλά δεν υποδεικνύει απαραίτητα την αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών ή την τρέχουσα εύλογη αξία των στοιχείων αυτών, και γι' αυτό δεν επιδεικνύει τον πιστωτικό κίνδυνο αγοράς που διατρέχει. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα δημιουργούν απαιτήσεις ή υποχρεώσεις σαν αποτέλεσμα των διακυμάνσεων των επιτοκίων ή των συναλλαγματικών τιμών ανάλογα με τους όρους τους. Η εύλογη αξία των παραγώγων μπορεί να διακυμανθεί σημαντικά διαχρονικά.

Η Τράπεζα δεν χρησιμοποιεί την αντισταθμιστική λογιστική οπότε τα κέρδη και οι ζημιές που προκύπτουν από τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα αναγνωρίζονται στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα.

22. ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΣΕ ΠΕΛΑΤΕΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

Δάνεια ανά κατηγορία	31/12/2008	31/12/2007
Πιστωτικές Κάρτες	451.709	308.298
Προσωπικά-Καταναλωτικά	1.160.340	735.493
Στεγαστικά	6.137.103	5.079.895
Δάνεια σε ιδιώτες	7.749.152	6.123.686
Δάνεια στον Αγροτικό Τομέα	2.067.597	1.978.305
Επιχειρηματικά δάνεια	3.982.519	3.483.946
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.630.720	1.002.559
Δάνεια σε νομικά πρόσωπα	7.680.836	6.464.810

Δάνεια στο Δημόσιο Τομέα	6.230.898	5.183.478
	21.660.886	17.771.974
Μείον: πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις	(705.943)	(922.137)
	20.954.943	16.849.837

Περαιτέρω ανάλυση για τον πιστωτικό κίνδυνο από τα δάνεια σε πελάτες και τον τρόπο διαχείρισής του παρέχεται στη σημ. 4.1.4.

Η κατανομή των δανείων σε επιμέρους κατηγορίες της προηγούμενης χρήσης έχει τροποποιηθεί σε ορισμένες περιπτώσεις προκειμένου να καταστεί συγκρίσιμη με την κατανομή της κλειόμενης περιόδου. Η αλλαγή αυτή έγινε για να ακολουθηθούν οι νέες οδηγίες που προβλέπονται από τη Βασιλεία II η οποία εφαρμόζεται υποχρεωτικά από 01/01/2008.

22.1 ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΓΙΑ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Κίνηση πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις	2008	2007
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	922.137	1.300.856
Πρόβλεψη για απομείωση	190.301	77.000
Δάνεια που διαγράφηκαν	(406.495)	(455.719)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	705.943	922.137

Όλες οι διαγραφές των απαιτήσεων πραγματοποιούνται μετά από σχετική εισήγηση της Επιτροπής Διαγραφών και Αποσβέσεων και επικύρωσης από την Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού και Παθητικού (ALCO) και το Διοικητικό Συμβούλιο. Οι διαγραφείσες απαιτήσεις καταχωρούνται σε ειδικούς λογαριασμούς τάξεως για την παρακολούθηση των περαιτέρω νομικών ενεργειών και των τυχόν επανεισπράξεων.

23. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων	2.003.037	1.183.005
Χρεόγραφα διακρατούμενα ως τη λήξη	129.905	1.177.360
	2.132.942	2.360.365

23.1 ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Ομόλογα		
Κρατικά Ομόλογα	322.349	91.408
Εταιρικά Ομόλογα	1.323.378	298.886
	1.645.727	390.294
Μετοχές		
Εισηγμένες	310.669	711.812
Μη Εισηγμένες	12.657	7.956
Equity fund	21.386	48.906
	344.712	768.674
Μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων	12.598	24.037
	2.003.037	1.183.005

Όλα τα χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, εκτός από τις μη εισηγμένες μετοχές ποσού Ευρώ 12.657 χιλιάδες (31/12/2007: 7.956 χιλιάδες), οι οποίες εμφανίζονται στο κόστος, καθώς η εύλογη αξία τους δεν είναι εύκολα προσδιορίσιμη.

Η κίνηση των διαθέσιμων προς πώληση χρεογράφων εμφανίζεται παρακάτω:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	2008	2007
1 Ιανουαρίου	1.183.005	1.236.423
Προσθήκες	1.240.837	35.679
Μειώσεις	(48.660)	(138.856)
Μεταφορά λόγω IAS 39	203.816	0
Απομείωση	(1.250)	(147)
Αποτελέσματα από την μεταβολή της εύλογης αξίας	(574.711)	49.906
31 Δεκεμβρίου	2.003.037	1.183.005

Η ανάλυση των προσθηκών και των μειώσεων έχει ως εξής:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Προσθήκες	Μειώσεις
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	248.144	(659)
Equity Fund	6.530	(27.340)
Εταιρικά Ομόλογα	961.905	(20.661)
Μετοχές εισηγμένες	18.307	0
Μετοχές μη εισηγμένες	5.951	0
	1.240.837	(48.660)

23.2 ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ ΔΙΑΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΩΣ ΤΗ ΛΗΞΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Κρατικά Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	129.905	1.177.360
	129.905	1.177.360

Τα ανωτέρω Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου, που κατέχει η Τράπεζα από την ημερομηνία έκδοσής τους, προτίθεται να τα κρατήσει έως τη λήξη τους. Η τρέχουσα αξία των ανωτέρω τίτλων την 31.12.2008 ανέρχεται σε Ευρώ 74.869 χιλιάδες (31/12/2007: Ευρώ 1.136.120 χιλιάδες). Η μείωση οφείλεται στη λήξη ομολόγου του Ελληνικού Δημοσίου ύψους Ευρώ 1 δις.

24. ΑΝΑΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

Σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του Δ.Λ.Π. 39 και των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν στην χρηματοοικονομική αγορά την περίοδο αυτή, η Τράπεζα με ημερομηνία 01/07/08 μετέφερε από το «Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο Χρεογράφων» μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών και Εξωτερικού καθώς και χρεωστικούς τίτλους εκδοτών εξωτερικού συνολικής αξίας € 169,4 εκ. στα χαρτοφυλάκια «Χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων» και «Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες». Συγκεκριμένα στο χαρτοφυλάκιο «Χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων» μεταφέρθηκαν τίτλοι συνολικής αξίας € 101,5 εκατ. των οποίων η ζημία αποτίμησης τους για την περίοδο 01/07 – 31/12/08 συνολικού ύψους € 21,0 εκατ. αναγνωρίστηκε στο αποθεματικό «Χρεογράφων διαθέσιμων προς πώληση», ενώ τίτλοι αξίας € 67,9 εκατ. μεταφέρθηκαν στο χαρτοφυλάκιο «Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες» και οι οποίοι παρακολουθούνται στην αναπόσβεστη αξία τους (εύλογη αξία 31/12/08 € 49,6 εκατ.). Η ζημία από την αποτίμηση του μεταφερθέντος χαρτοφυλακίου για την περίοδο 01/01 – 30/06/08 συνολικού ύψους € 12,9 εκατ. εξακολουθεί να εμφανίζεται στα αποτελέσματα του 12μήνου 2008 στα «Καθαρά έσοδα εμπορικού χαρτοφυλακίου».

Επίσης, η Τράπεζα με ημερομηνία 01/10/08 μετέφερε από το «Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο Χρεογράφων» χρεωστικούς τίτλους εκδοτών εξωτερικού συνολικής αξίας € 169,3 εκατ. στο χαρτοφυλάκιο «Χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων» των οποίων η ζημία αποτίμησης για την περίοδο 01/10 – 31/12/08 συνολικού ύψους € 24,7 εκατ. αναγνωρίστηκε στο αποθεματικό «Χρεογράφων διαθέσιμων προς πώληση», ενώ η ζημία από την αποτίμησης τους για την περίοδο 01/01 – 30/09/08 ύψους € 3,8 εκατ. εξακολουθεί να εμφανίζεται στα αποτελέσματα χρήσεως στα «Καθαρά έσοδα εμπορικού χαρτοφυλακίου».

Με ημερομηνία 01/10/08 μεταφέρθηκαν επίσης χρεωστικοί τίτλοι εκδοτών εξωτερικού συνολικής αξίας € 61,9 εκατ. από το χαρτοφυλάκιο «Χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων» στο χαρτοφυλάκιο «Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες» καθώς τα χρεόγραφα αυτά δεν διαπραγματεύονται σε ενεργό

αγορά και η Τράπεζα προτίθεται να τα κρατήσει μέχρι τη λήξη και για τα οποία έχει σχηματιστεί πρόβλεψη απομείωσης της αξίας τους ύψους € 43,2 εκατ.

Η Τράπεζα έχει την πρόθεση και την ικανότητα να διακρατήσει τους ανωτέρω τίτλους στο άμεσο μέλλον.

25. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	% Συμ/χής	2008	2007
ATE LEASING	99,41%	170.318	170.318
ATE-ΚΑΡΤΑ	98,00%	1.882	1.882
ATE ΑΕΔΑΚ	54,00%	613	613
ATE ΤΕΧΝΙΚΗ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	82,73%	3.557	3.557
ATE ΑΧΕΠΕΥ	66,58%	22.205	22.205
ATE ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ	84,08%	490.815	490.815
ABG FINANCE INT.	100,00%	37	37
FIRST BUSINESS BANK	49,00%	71.908	47.408
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	82,33%	228.664	228.664
ΔΩΔΩΝΗ	67,77%	12.799	12.799
ΣΕΚΑΠ	44,10%	5.595	5.237
ΡΟΔΟΠΗ	0,00%	0	3.096
ΕΤΑΝΑΛ	0,00%	0	110
ΕΛΒΙΖ	99,82%	2.154	2.154
ATE ADVERTISING	47,80%	510	510
ATExcelixi	95,00%	285	285
ATEBANK ROMANIA	74,13%	71.485	71.485
ΑΙΚ BANKA	20,83%	116.629	116.629
		1.199.456	1.177.804
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση		(699.062)	(699.062)
		500.394	478.742

Οι συμμετοχές σε θυγατρικές και συγγενείς επιχειρήσεις εμφανίζονται στο κόστος τους μείον την τυχόν υπάρχουσα απομείωσή τους.

Ανάλυση της κίνησης των συμμετοχών παρέχεται ως ακολούθως:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Θυγατρικές		
Υπόλοιπο αρχής περιόδου	309.468	290.319
Προσθήκες	0	23.069
Μειώσεις	(3.206)	0
Επιστροφές κεφαλαίου	0	(3.920)
Υπόλοιπο τέλους περιόδου	306.262	309.468
Συγγενείς		
Υπόλοιπο αρχής περιόδου	169.274	147.602
Προσθήκες	24.858	21.672
Υπόλοιπο τέλους περιόδου	194.132	169.274
	500.394	478.742

Τα κυριότερα γεγονότα που αφορούν τις θυγατρικές εταιρείες του ομίλου της ATEbank, έχουν ως εξής:

Εντός της κλειόμενης περιόδου η Τράπεζα προέβη σε πωλήσεις διαφόρων συμμετοχών της, ενώ παράλληλα συμμετείχε σε αυξήσεις κεφαλαίου αυτών.

α. Πώληση στις 4 Φεβρουαρίου 2008 του ποσοστού συμμετοχής (75%) στην εταιρεία ΕΤΑΝΑΛ Α.Ε. έναντι Ευρώ 360 χιλ. Από την πώληση της ανωτέρω συμμετοχής προέκυψε κέρδος ποσού € 250 χιλ. που καταχωρήθηκε στα αποτελέσματα της χρήσης.

β. Πώληση του ποσοστού συμμετοχής (70,09%) που κατείχε στην εταιρεία ΡΟΔΟΠΗ Α.Ε. έναντι Ευρώ 3.689 χιλ. Από την πώληση της ανωτέρω συμμετοχής προέκυψε κέρδος ποσού € 593 χιλ. που καταχωρήθηκε στα αποτελέσματα της χρήσης.

γ. Αύξηση του ποσοστού συμμετοχής της στην εταιρεία ΣΕΚΑΠ Α.Ε. κατά 1,23% έναντι Ευρώ 358 χιλ.

δ. Συμμετοχή στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της FBB κατά Ευρώ 24.500 χιλ. χωρίς τροποποίηση του ποσοστού συμμετοχής που είναι 49%.

ε. Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της θυγατρικής τράπεζας ATEbank Romania, στις 22 Φεβρουαρίου 2008 αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της με παραίτηση των παλαιών μετόχων. Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από το International Finance Corporation που αποτελεί τον επενδυτικό βραχίονα της Παγκόσμιας Τράπεζας. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, το ποσοστό συμμετοχής της ATEbank στην ως άνω εταιρεία διαμορφώθηκε στο 74,13% (από 87,21%).

στ. Οι διαπραγματεύσεις με τον προτιμητέο επενδυτή για το θέμα της πώλησης πλειοψηφικού πακέτου μετοχών της ΑΤΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ, η οποία παρουσιάστηκε ως στοιχείο Ενεργητικού προς πώληση στις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις της 30.06.2008 και 30.09.2008, ολοκληρώθηκαν χωρίς επιτυχία. Η στρατηγική της Τράπεζας ως βασικού μετόχου για την εταιρεία θα επανεξετασθεί και παράλληλα θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη της και η βελτίωση των οικονομικών της αποτελεσμάτων.

26. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΑΚΙΝΗΤΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Γήπεδα & Οικόπεδα	Κτίρια	Σύνολο
1 Ιανουαρίου 2007			
Αξία κτήσης	130.855	77.780	208.635
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(27.634)	(27.634)
Αναπόσβεστο Υπόλοιπο	130.855	50.146	181.001
2007			
Αναπόσβεστο υπόλοιπο αρχής	130.855	50.146	181.001
Αγορές	1.584	2.431	4.015
Πωλήσεις και Διαγραφές	(7.363)	(6.175)	(13.538)
Αποσβέσεις χρήσεως	0	(4.474)	(4.474)
Αποσβέσεις πωληθέντων	0	2.612	2.612
Αλλαγή κατηγορίας	0	42	42
Αναπόσβεστο Υπόλοιπο	125.076	44.582	169.658
31 Δεκεμβρίου 2007			
Αξία κτήσης	125.076	74.078	199.154
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(29.496)	(29.496)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	125.076	44.582	169.658
2008			
Αναπόσβεστο υπόλοιπο αρχής	125.076	44.582	169.658
Αγορές	3.352	4.384	7.736
Πωλήσεις και Διαγραφές	(7.964)	(3.658)	(11.622)
Αποσβέσεις χρήσεως	0	(4.111)	(4.111)
Αποσβέσεις πωληθέντων	0	1.977	1.977
Αλλαγή κατηγορίας	(427)	(291)	(718)
Αναπόσβεστο Υπόλοιπο	120.037	42.883	162.920
31 Δεκεμβρίου 2008			
Αξία κτήσης	120.037	74.513	194.550
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(31.630)	(31.630)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	120.037	42.883	162.920

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αφορούν τα μη ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα, τα οποία κατέχονται με σκοπό είτε την αποκόμιση εσόδων μέσω μισθωμάτων ή για κεφαλαιακά κέρδη.

Στο λογαριασμό επίσης περιλαμβάνονται τα ακίνητα που απέκτησε η Τράπεζα μέσω της διαδικασίας των πλειστηριασμών. Βάσει του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου η Τράπεζα οφείλει να τα εκποιήσει ή τουλάχιστον να κάνει προσπάθεια εκποίησής τους εντός 3 ετών από την ημερομηνία απόκτησής τους ωστόσο μπορεί να πάρει παράταση από την Τράπεζα της Ελλάδος. Το αναπόσβεστο υπόλοιπο των ακινήτων αυτών κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008 ανέρχεται σε Ευρώ 91.670 χιλιάδες (31/12/2007: Ευρώ 96.694 χιλιάδες).

27. ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΑΓΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Γήπεδα & Οικόπεδα	Κτίρια	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων	Ακιν/σεις υπό κατασκευή	Σύνολο
1 Ιανουαρίου 2007						
Αξία κτήσης	109.700	172.807	87.012	18.407	10.095	398.021
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(41.074)	(59.964)	(8.919)	0	(109.957)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	109.700	131.733	27.048	9.488	10.095	288.064
2007						
Αναπόσβεστο υπόλοιπο αρχής	109.700	131.733	27.048	9.488	10.095	288.064
Αγορές	1.261	8.473	11.548	3.146	8.962	33.390
Πωλήσεις	(744)	(2.224)	(6.199)	(9)	0	(9.176)
Απόσβεση χρήσεως	0	(8.061)	(9.514)	(2.963)	0	(20.538)
Αποσβέσεις πωληθέντων	0	876	5.946	9	0	6.831
Αλλαγή κατηγορίας	0	1.276	0	1.657	(2.975)	(42)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	110.217	132.073	28.829	11.328	16.082	298.529
31 Δεκεμβρίου 2007						
Αξία κτήσης	110.217	180.332	92.361	23.201	16.082	422.193
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(48.259)	(63.532)	(11.873)	0	(123.664)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	110.217	132.073	28.829	11.328	16.082	298.529
2008						
Αναπόσβεστο υπόλοιπο αρχής	110.217	132.073	28.829	11.328	16.082	298.529
Αγορές	750	4.713	12.839	2.708	644	21.654
Πωλήσεις	(472)	(923)	(1.929)	(346)	0	(3.670)
Απόσβεση χρήσεως	0	(9.362)	(9.333)	(2.595)	0	(21.290)
Αποσβέσεις πωληθέντων	0	382	668	69	0	1.119
Αλλαγή κατηγορίας	514	13.863	0	1.103	(14.762)	718
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	111.009	140.746	31.074	12.267	1.964	297.060
31 Δεκεμβρίου 2008						
Αξία κτήσης	111.009	197.985	103.271	26.666	1.964	440.895
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις	0	(57.239)	(72.197)	(14.399)	0	(143.835)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	111.009	140.746	31.074	12.267	1.964	297.060

Στα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία έχει αναγνωριστεί ποσό Ευρώ 26.877 χιλιάδες που αφορά πάγια που έχουν αποκτηθεί μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης. Τα ανωτέρω πάγια αποσβένονται ισόποσα με βάση τη διάρκεια της σύμβασης μίσθωσης.

28. ΑΨΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	2008	2007
Αξία κτήσης-Λογισμικό	22.759	20.719
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις και Απομείωση-Λογισμικό	(18.078)	(15.207)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	4.681	5.512

29. ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ

Η καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση προέρχεται από τα παρακάτω:

	31/12/2008	31/12/2007
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση		
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	490	1.000
Προβλέψεις απομείωσης αξίας δανείων και προκαταβολών σε πελάτες	182.478	278.904
Χαρτοφυλάκιο χρεογράφων	142.489	0
Συνταξιοδοτικές και άλλες παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία	2.325	2.873
Λοιπά στοιχεία	592	5.658
Απαιτήσεις από συμψηφισμό φορολογικών ζημιών	85.688	27.203
	414.062	315.638
Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση		
Αναπροσαρμογή ενσώματων παγίων	7.501	5.681
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	6.489	3.419
Προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις	0	2.000
	13.990	11.100
Καθαρές Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	400.072	304.538

Κίνηση προσωρινών διαφορών χρήσης

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2008	Αναγνωρισμένο στα αποτελέσματα	Αναγνωρισμένο στα ίδια κεφάλαια	Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2008
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	1.000	(27)	(483)	490
Προβλέψεις απομείωσης δανείων και προκαταβολών σε πελάτες	278.904	(96.426)	0	182.478
Συνταξιοδοτικές και άλλες παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία	2.873	(548)	0	2.325
Λοιπά στοιχεία	5.658	(5.066)	0	592
Απαιτήσεις από συμψηφισμό φορολογικών ζημιών	27.203	58.485	0	85.688
Αναπροσαρμογή ενσώματων παγίων	(5.681)	(1.820)	0	(7.501)
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	(3.419)	(3.070)	0	(6.489)
Χαρτοφυλάκιο χρεογράφων	0	61.891	80.598	142.489
Προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις	(2.000)	2.000	0	0
	304.538	15.419	80.115	400.072

Με βάση τα οριζόμενα στο Ν. 3697/2008 για τη σταδιακή μείωση των φορολογικών συντελεστών από τη χρήση 2010 έως τη χρήση 2014, η Τράπεζα προέβη στον επαναυπολογισμό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων με βάση τους νέους φορολογικούς συντελεστές και στην καταχώρηση της σχετικής επίδρασης από τη μείωσή τους στις οικονομικές καταστάσεις.

Οι προσωρινές διαφορές από την αποτίμηση των χρεογράφων προκύπτουν λόγω της φορολογίας που επιβλήθηκε με το Ν. 3634/2008, δεδομένου ότι η εταιρεία κατέχει μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών και είναι πιθανόν να συμψηφίσει φορολογικά, κέρδη από την πώληση αυτών με τη ζημία αποτίμησής τους.

30. ΛΟΙΠΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Προπληρωθέντα έξοδα	1.158	1.840
Προκαταβολές φόρων και λοιπές απαιτήσεις από φόρους	29.860	19.660
Δεδουλευμένοι τόκοι και προμήθειες (30α)	138.777	109.370
Λοιπές απαιτήσεις έναντι του Δημοσίου	145.708	114.732
Επιταγές & γραμμάτια εισπρακτέα	23.655	28.788
Απαιτήσεις από Ταμείο Συντάξεων	89.336	79.275
Πελάτες	19.659	25.349
Επιπλέον εισφορά στο Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων	50.415	0
Λοιπά	110.638	126.106
	609.206	505.120

Με το άρθρο 6 του Ν. 3714/7.11.2008 «Ταμείο Εγγυήσεως Καταθέσεων και Επενδύσεων», αυξήθηκε το ποσό καταθέσεων που καλύπτεται από το σύστημα εγγυήσεως καταθέσεων από € 20.000 σε € 100.000 ανά καταθέτη, ενώ παράλληλα αυξήθηκαν τα ποσοστά υπολογισμού της εισφοράς που καταβάλλουν οι Τράπεζες στο Ταμείο Εγγυήσεως Καταθέσεων.

Έτσι, οι Τράπεζες κατέβαλαν συμπληρωματικές εισφορές για το έτος 2008. Βάσει ειδικής διάταξης του προαναφερθέντος νόμου προβλέπεται ότι το ποσό της διαφοράς της ετήσιας τακτικής εισφοράς των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, που προκύπτει από την εφαρμογή του Ν. 3714/7.11.2008, περιέρχεται σε ειδική ομάδα περιουσίας, της οποίας τα επί μέρους στοιχεία ανήκουν εξ αδιαιρέτου, κατά το ποσοστό της συμμετοχής εκάστου, στα συμμετέχοντα Πιστωτικά ιδρύματα.

30α. ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΟΙ ΤΟΚΟΙ & ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Δεδ/νοι τόκοι Δημοσίου	14.246	4.276
Δεδ/νοι τόκοι τίτλων ιδιωτικού τομέα	18.833	2.464
Δεδ/νοι τόκοι χορηγήσεων	103.161	100.906
Δεδ/νοι τόκοι τοποθετήσεων διατραπεζικής	2.210	764
Προμήθειες Δημοσίου τομέα	252	587
Λοιπά	75	373
	138.777	109.370

31. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Καταθέσεις προθεσμίας	4.905.257	767.619
Υποχρεώσεις προς την Κεντρική Τράπεζα	1.711	1.337
Λοιπά	116	371
	4.907.084	769.327

32. ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΠΕΛΑΤΩΝ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Καταθέσεις ιδιωτών		
Τρεχούμενοι	144.967	201.866
Ταμειευτηρίου	10.989.874	11.736.435
Προθεσμίας	7.152.831	5.926.875
	18.287.672	17.865.176
Καταθέσεις επιχειρήσεων και ελευθέρων επαγγελματιών		
Όψεως	883.103	867.950
Προθεσμίας	295.730	257.196
	1.178.833	1.125.146
Καταθέσεις Δημοσίου και επιχειρήσεων του Δημοσίου		
Όψεως	1.373.767	1.521.237
Προθεσμίας	150.028	202.115
	1.523.795	1.723.352
	20.990.300	20.713.674

Οι καταθέσεις προθεσμίας περιλαμβάνουν και καταθέσεις υπό τη μορφή *repós* που κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008 ανέρχονταν σε Ευρώ 24.205 χιλιάδες (31/12/2007: Ευρώ 75.212 χιλιάδες). Το μεγαλύτερο μέρος των συμβολαίων *repós* λήγουν εντός ενός μήνα από την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού.

33. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ

(α) Προγράμματα καθορισμένων εισφορών

- Ταμείο Κύριας Σύνταξης

Σύμφωνα με τον Νόμο 3522/22.12.2006, από 1^{ης} Ιανουαρίου 2007, ο κλάδος σύνταξης του Ταμείου Συντάξεων και Πρόνοιας της ΑΤΕbank εντάχθηκε στο Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (ΙΚΑ – ΕΤΑΜ).

Τα ποσοστά των ασφαλιστικών εισφορών εργοδότη και ασφαλισμένου μειώνονται στα αντίστοιχα ισχύοντα στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, για μεν τους εργαζομένους άμεσα από 01.01.2007, για δε τον εργοδότη (ΑΤΕbank) σταδιακά και ισόποσα μέσα σε χρονικό διάστημα 5 ετών αρχής γενομένης από 01.01.2007.

Πέρα των παραπάνω τακτικών ασφαλιστικών εισφορών, η Τράπεζα θα συνεχίσει να καταβάλλει ετησίως, ως έκτακτη εισφορά στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, το ποσό των Ευρώ 28 εκατομμυρίων για δεκαπέντε χρόνια.

- Ταμείο υγείας

Το ταμείο υγείας της Τράπεζας, «ΤΥΠΑΤΕ», προβλέπει καθορισμένες εργοδοτικές εισφορές που ανέρχονται σε 6,25% του μισθού του εργαζομένου. Οι εισφορές των εργαζομένων ανέρχονται σε 2% του μισθού τους.

(β) Προγράμματα καθορισμένων παροχών

- Πρόωρη συνταξιοδότηση

Βάσει σχετικής συμφωνίας, οι εργαζόμενοι της Τράπεζας, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις δικαιούνταν πρόωρης συνταξιοδότησης σε σχέση με αυτά που προβλέπονταν από το κύριο και επικουρικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα της Τράπεζας. Σε περίπτωση που ένας εργαζόμενος αποφάσιζε να συνταξιοδοτηθεί, η Τράπεζα ήταν υποχρεωμένη να πληρώσει το σύνολο των εισφορών (εργοδότη και εργαζομένου) στο ΕΛΕΜ, σαν ο εργαζόμενος να συνέχιζε να εργάζεται καθώς επίσης και τη μηνιαία σύνταξη που καταβάλλεται σε αυτόν. Η υποχρέωση για επιπλέον εισφορές υφίστατο μέχρι ο εργαζόμενος να φτάσει το εξηκοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του, οπότε και το ΕΛΕΜ εβαρύνετο πλέον για την καταβολή της σύνταξης. Αυτό το πρόγραμμα καθορισμένων παροχών ήταν μη χρηματοδοτούμενο.

Από 1^{ης} Ιανουαρίου 2007 οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του Ειδικού Λογαριασμού Επικούρησης Μελών προσωπικού της ΑΤΕbank (ΕΛΕΜ) υπάγονται υποχρεωτικά στο Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ). Η οικονομική επιβάρυνση του ΕΤΑΤ και του ΕΤΕΑΜ από την ένταξη σε αυτά των ασφαλισμένων και συνταξιούχων της ΑΤΕbank καλύπτεται, πέραν των προβλεπόμενων εισφορών, από την καταβολή από την ΑΤΕbank ποσού Ευρώ 280 εκατ., για το οποίο η Τράπεζα είχε ήδη σχηματίσει ανάλογη πρόβλεψη βάσει αναλογιστικής μελέτης που είχε εκπονηθεί για το σκοπό αυτό. Πέραν του ανωτέρω ποσού, η Τράπεζα θα καταβάλλει ως έκτακτη εισφορά ποσό Ευρώ 10 εκατ. ετησίως για δέκα χρόνια.

Η εισφορά της Τράπεζας μειώνεται σταδιακά και ισόποσα από 9% σε 7,5% εντός τριών ετών αρχής γενομένης από 01.01.2007.

- Εφάπαξ ποσό κατά τη συνταξιοδότηση

Η Τράπεζα επίσης υποστηρίζει ένα χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα που προβλέπει την πληρωμή ενός εφάπαξ ποσού σε εργαζομένους που συνταξιοδοτούνται. Το ποσό αποτελεί συνάρτηση του χρόνου υπηρεσίας του εργαζομένου στην Τράπεζα και του μισθού του κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης.

Τα ποσά που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας σε σχέση με τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών έχουν ως ακολούθως:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Παρούσα αξία χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	20.118	19.480
Εύλογη αξία περιουσιακών στοιχείων προγράμματος	(10.453)	(9.965)
Αναλογιστικά κέρδη / (ζημίες) μη αναγνωρισθέντα	(274)	296
Αναγνωρισμένη υποχρέωση για προγράμματα καθορισμένων παροχών	9.391	9.811

Κίνηση καθαρής υποχρέωσης για προγράμματα καθορισμένων παροχών

Καθαρή υποχρέωση για προγράμματα καθορισμένων παροχών κατά την 1 Ιανουαρίου	9.811	290.232
Έξοδο που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα	1.535	1.420
Καταβολή εισφοράς στο ΕΤΑΤ	0	(280.000)
Εισφορές που εισπράχθηκαν	(1.955)	(1.841)
Καθαρή υποχρέωση για προγράμματα καθορισμένων παροχών κατά την 31 Δεκεμβρίου	9.391	9.811

Έξοδο που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα	31/12/2008	31/12/2007
Κόστος υπηρεσίας	1.078	1.034
Τόκοι-έξοδα	935	724
Εκτιμώμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων προγράμματος	(478)	(338)
	1.535	1.420

Οι βασικές αναλογιστικές παραδοχές / υποθέσεις για τον υπολογισμό της υποχρέωσης των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων έχουν ως εξής:

	2008	2007
ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ		
Χρηματοδοτούμενες		
Επιτόκιο προεξόφλησης	5,50%	4,80%
Μελλοντικές αυξήσεις μισθών	4,22%	4,52%
Αναμενόμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων προγράμματος	5,50%	4,80%

34. ΑΛΛΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Έξοδα πληρωτέα και έσοδα επομένων χρήσεων	124.134	96.767
Πιστωτές και προμηθευτές	10.631	12.744
Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη (εκτός φόρου εισοδήματος)	25.476	19.927
Οφειλές προς το Δημόσιο και επιχειρήσεις του Δημοσίου	30.675	43.121
Υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	47.574	45.719
Λοιπές υποχρεώσεις	116.447	26.604
	354.937	244.882

35. ΔΑΝΕΙΑ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Δάνειο μειωμένης εξασφάλισης λήξεως 2018	248.392	0
Δάνειο μειωμένης εξασφάλισης λήξεως 2014	199.961	199.616
	448.353	199.616

Τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης αφορούν το τίμημα που εισπράχθηκε από την έκδοση ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης, κυμαινόμενου επιτοκίου από την θυγατρική της Τράπεζας ABG FINANCE INTERNATIONAL PLC τα οποία είναι εγγυημένα από την Τράπεζα. Τα εισπραχθέντα ποσά χορηγήθηκαν στην Τράπεζα με ακριβώς τους ίδιους όρους των ομολόγων που εκδόθηκαν.

Στις 21 Ιουλίου 2008 συνάφθηκε δάνειο μειωμένης εξασφάλισης ύψους € 250 εκατ. Λήξεως 2018, το οποίο αντικατέστησε αντίστοιχο δάνειο που είχε ανακληθεί στις 24 Δεκεμβρίου 2007 και το οποίο

αποτελεί μέρος των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων (Tier 2 κεφάλαιο). Φέρει επιτόκιο Euribor συν περιθώριο 2,45% και αποπληρώνεται τριμηνιαία. Η Τράπεζα έχει δικαίωμα ανακλήσεώς του μετά τις 22 Ιουλίου 2013, ενώ το επιτόκιο θα αυξηθεί από 2,45% σε 3,75% εφόσον το δάνειο δεν ανακληθεί.

Το δεύτερο ομόλογο εκδόθηκε στις 18 Αυγούστου 2004 και αφορούσε ποσό Ευρώ 200 εκατομμύρια και λήξη το 2014. Φέρει επιτόκιο Euribor συν περιθώριο 0,75% και αποπληρώνεται τριμηνιαία. Η Τράπεζα έχει δικαίωμα ανακλήσεώς του μετά τις 19 Αυγούστου 2009, ενώ το επιτόκιο θα αυξηθεί από 0,75% σε 2,05% εφόσον το δάνειο δεν ανακληθεί.

Τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης εμφανίζονται στην αποσβέσιμη αξία τους. Το κόστος έκδοσης αποσβένεται ως έξοδο από τόκους χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου και ως περίοδος απόσβεσης νοείται η περίοδος από την έκδοση μέχρι την ημερομηνία ανάκλησης.

36. ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Το μετοχικό κεφάλαιο της ΑΤΕ κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008 ανέρχεται σε Ευρώ 651.919.999,68 και διαιρείται σε 905.444.444 μετοχές ονομαστικής αξίας Ευρώ 0,72 εκάστη εξ ολοκλήρου καταβλημένο.

Εντός της κλειόμενης χρήσης δεν υπήρξε καμία κίνηση στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας.

37. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ (Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Τακτικό αποθεματικό	56.505	45.950
Αφορολόγητα αποθεματικά	61.115	61.115
Αποθεματικό χρεογράφων διαθέσιμων προς πώληση	(322.395)	172.033
Λοιπά αποθεματικά	816	816
	(203.959)	279.914

Τακτικό αποθεματικό: Σύμφωνα με το Ελληνικό εταιρικό δίκαιο οι εταιρείες υποχρεούνται να παρακρατούν το 5% των καθαρών ετησίων μετά φόρων κερδών τους για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού, έως ότου το υπόλοιπο του τακτικού αποθεματικού ισούται ή φθάσει τουλάχιστον το 1/3 του μετοχικού κεφαλαίου. Το αποθεματικό αυτό δεν είναι διαθέσιμο για διανομή αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εξαλείψει ζημιές.

Αφορολόγητα Αποθεματικά: Βάσει ειδικών διατάξεων Ελληνικών φορολογικών νόμων, συγκεκριμένα κονδύλια κερδών και εσόδων δεν φορολογούνται εφόσον δεν διανεμηθούν και καταχωρηθούν σε συγκεκριμένο λογαριασμό αποθεματικού. Στην περίπτωση που αυτά τα αποθεματικά διανεμηθούν ή κεφαλαιοποιηθούν θα φορολογηθούν με τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή την ημερομηνία εκείνη.

Αποθεματικό χρεογράφων διαθέσιμων προς πώληση: Στο αποθεματικό αυτό καταχωρείται αποκλειστικά η διαφορά αποτίμησης των χρεογράφων που ανήκουν στην κατηγορία αυτή. Το αποθεματικό αυτό μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως κατά την πώληση των χρεογράφων για τα οποία αναφέρεται.

38. ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Η ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας της 14 Μαΐου 2008 ενέκρινε την εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου για διανομή μερίσματος για τη χρήση 2007 συνολικού ποσού Ευρώ 90,5 εκατ. (ήτοι Ευρώ 0,10 ανά μετοχή). Στο ανωτέρω ποσό περιλαμβάνεται και το προμέρισμα Ευρώ 45,27 εκατ. (ήτοι Ευρώ 0,05 ανά μετοχή) που είχε καταβληθεί τον Δεκέμβριο 2007. Το εναπομένον εγκριθέν μέρισμα καταβλήθηκε ολοσχερώς εντός της χρήσης 2008, όπως σημειώνεται και στην «Κατάσταση Ταμειακών Ροών».

39. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

(α) Δικαστικές υποθέσεις

Η Τράπεζα έχει διάφορες δικαστικές υποθέσεις οι οποίες έχουν προκύψει στα πλαίσια της δραστηριότητας της. Σύμφωνα με τη γνώμη της Διοίκησης και τη σύμφωνη γνώμη της Νομικής Υπηρεσίας, η οριστικοποίηση των δικαστικών υποθέσεων που εκκρεμούν δεν αναμένεται να επιφέρουν ουσιώδη αρνητική μεταβολή στη χρηματοοικονομική θέση της Τράπεζας.

(β) Εγγυητικές επιστολές / ενέγγυες πιστώσεις

Τα ποσά εκτός ισολογισμού που εκφράζουν τη δέσμευση της Τράπεζας να παράσχει πίστωση στους πελάτες της αναλύονται ως εξής:

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Εγγυητικές Επιστολές	303.639	415.727
Ενέγγυες Πιστώσεις	837	1.519
	304.476	417.246

(γ) Δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Δάνεια πελατών	5.314.757	0
Ομόλογα εμπορικής εκμετάλλευσης	159.000	0
Ομόλογα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων	1.111.100	0
Ομόλογα διακρατούμενα ως τη λήξη	140.000	900.000
	6.724.857	900.000

Βάσει της υπ' αριθμ. 54/27.02.2004 Πράξης του Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής, όπως αυτή τροποποιήθηκε από την υπ' αριθμ. Πράξη 61/06.12.2006, η Τράπεζα της Ελλάδος αποδέχεται ως εξασφαλίσεις για τη διενέργεια πράξεων νομισματικής πολιτικής και παροχής ενδοημερησίας πίστωσης, μη εμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένες αγορές και ικανοποιούν τους όρους και προϋποθέσεις τους οποίους θέτουν οι παραπάνω πράξεις. Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα έχει ενεχυριάσει δάνεια πελατών της και αξιόγραφα στην Τράπεζα της Ελλάδος με σκοπό την άντληση ρευστότητας, είτε ενδοημερησίως είτε μέσω συμμετοχής σε πράξεις κύριας, έκτακτης ή πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα καθώς και ως εγγύηση καταθέσεων Repos πελατείας.

40. ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Η Τράπεζα ελέγχεται κατά κύριο λόγο από το Ελληνικό Δημόσιο το οποίο κατέχει το 77,3% του μετοχικού κεφαλαίου αυτής. Το υπόλοιπο ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου είναι ευρέως διατεθειμένο στο επενδυτικό κοινό.

Τα συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνουν: α) Μέλη Δ.Σ. και Διοίκησης της Τράπεζας, β) Πλησιέστερα μέλη και οικονομικά εξαρτώμενα μέλη (σύζυγοι, τέκνα κ.α.) των μελών του Δ.Σ. και Διοίκησης, γ) Θυγατρικές και Συγγενείς εταιρίες του Ομίλου.

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών της Τράπεζας με τα συνδεδεμένα μέρη έχουν ως εξής:

α) με τα μέλη Δ.Σ. και Διοίκησης της Τράπεζας καθώς και με τα πλησιέστερα και οικονομικά εξαρτώμενα μέλη των μελών του Δ.Σ. και της Διοίκησης

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

	31/12/2008	31/12/2007
Υπόλοιπα δανείων	566	568
Υπόλοιπα καταθέσεων	875	895

Αμοιβές μελών Διοίκησης

	31/12/2008	31/12/2007
Μισθοί	(676)	(676)
Λοιπές αμοιβές	(205)	(172)

β) με τις θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες του Ομίλου

(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	31/12/2008	31/12/2007
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	77.000	0
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	620.566	643.504
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	2.391	2.337
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	699.957	645.841

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Καταθέσεις πελατών	74.418	141.987
Άλλες υποχρεώσεις	66.799	52.193
Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης	448.353	4.475
Σύνολο υποχρεώσεων	589.570	198.655

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

	31/12/2008	31/12/2007
Έσοδα		
Τόκοι και συναφή έσοδα	32.573	15.631
Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	6.509	5.211
Έσοδα από μερίσματα	4.234	3.337
Άλλα λειτουργικά έσοδα	3.472	2.486
Σύνολο εσόδων	46.788	26.665

Έξοδα

Τόκοι και συναφή έξοδα	(27.028)	(8.227)
Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες	(15.946)	(11.700)
Λειτουργικά έξοδα	(28.650)	(22.079)
Σύνολο εξόδων	(71.624)	(42.006)

Πέραν των ανωτέρω συναλλαγών η ATEbank διενεργεί συναλλαγές με μεγάλο αριθμό εταιρειών υπό κρατικό έλεγχο στα πλαίσια της επιχειρηματικής της δραστηριότητας (χορήγηση δανείων, καταθέσεις, λοιπές διεκπεραιωτικές εργασίες, όπως πληρωμή μισθοδοσίας, πληρωμή επιδοτήσεων σε αγρότες κλπ).

41. ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε., στις 12.01.2009 αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της κατά το ποσό των 675 εκατομμυρίων ευρώ με έκδοση προνομιούχων μετοχών, με κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των παλαιών μετόχων, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 3723/2008 για την «Ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης».

Επίσης, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων ενέκρινε τη μεταβίβαση της αρμοδιότητας στο Διοικητικό Συμβούλιο για την τμηματική έκδοση για μια πενταετία, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, καλυμμένων ομολογιών (μέχρι του εγκριθέντος ποσού € 5 δις) και μεσοπρόθεσμων ομολογιών (μέχρι του εγκριθέντος ποσού € 5 δις).

Δεν υπάρχουν άλλα σημαντικά γεγονότα που συνέβησαν μεταγενέστερα της ημερομηνίας συντάξεως των οικονομικών καταστάσεων για τα οποία απαιτείται να πραγματοποιηθεί σχετική αναφορά.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2009

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ο ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΗΛΙΑΚΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΡΟΥΓΚΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΟΚΑΣ

7.

**Στοιχεία και πληροφορίες χρήσης από
1^η Ιανουαρίου 2008 μέχρι και 31^η
Δεκεμβρίου 2008**

(δημοσιευόμενα βάσει του Κ.Ν. 2190/20,
άρθρο 135)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ από 1η Ιανουαρίου 2008 μέχρι και 31η Δεκεμβρίου 2008

(Δημοσιευόμενα βάσει του Κ.Ν. 2190, άρθρο 135 για επιχειρήσεις που συντάσσουν ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, ενοποιημένες και μη, κατά το Δ.Λ.Π.)

Τα παρακάτω στοιχεία και πληροφορίες, που προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις, στοχεύουν σε μία γενική ενημέρωση για την οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα της ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. και του Ομίλου της. Συνιστούμε επομένως στον αναγνώστη, πριν προβεί σε οποιαδήποτε είδους επενδυτική επιλογή ή άλλη συναλλαγή με την Τράπεζα, να ανατρέξει στη διεύθυνση διαδικτυακού της Τράπεζας, όπου αναρτώνται οι οικονομικές καταστάσεις καθώς και η έκθεση ελέγχου των ορκιστών ελεγκτών λογιστών.

Αρμόδια Υπηρεσία - Νομαρχία	: Υπουργείο Ανάπτυξης - Νομαρχία Αθηνών, Τράπεζα της Ελλάδος	ΣΥΝΘΕΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	
Διεύθυνση διαδικτυακού	: www.atebank.gr	Διημέτριος Μηλέας	: Πρόεδρος - Διοικητής ΑΤΕ
Ημερομηνία έκδοσης των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων από το Διοικητικό Συμβούλιο (από τις οποίες αντλήθηκαν τα στοιχεία και πληροφορίες)	: 27 Μαρτίου 2009	Βασίλειος Δρογυγκας	: Αντιπρόεδρος
Ορκιστοί Ελεγκτές Λογιστές	: Νικόλαος Βουσιώτας (Α.Μ. ΣΟΕΑ 18701) : Νικόλαος Τσιμπούκας (ΑΜ ΣΟΕΑ: 17151) : ΚΡΜΟ Ορκιστοί Ελεγκτές Α.Ε.	Παναγιώτης Βαράγκης	: Μη Εκτελεστικό Μέλος
Ελεγκτική Εταιρεία:		Γρηγόριος Κωνσταντινίδης	: Μη Εκτελεστικό Μέλος
Τύπος έκδοσης ελέγχου ελεγκτών:	: Με συμφωνία γνώμης	Ιωάννης Κατσαρούνης	: Μη Εκτελεστικό Μέλος
		Βασίλειος Μπερεθιώτης	: Μη Εκτελεστικό Μέλος
		Νικόλαος Μπαλάνης	: Μη Εκτελεστικό Μέλος
		Γρηγόριος Αλεξόπουλος	: Μη Εκτελεστικό Μέλος
		Ιωάννης Τσαγκαράκης	: Μη Εκτελεστικό Μέλος
		Σωτήρης Ρεβίθης	: Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος
		Δημήτριος Κάρνοβος	: Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (Ετήσια ενοποιημένα και μη ενοποιημένα)

Ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες Ευρώ

	ΟΜΙΛΟΣ		ΤΡΑΠΕΖΑ	
	31 Δεκ. 2008	31 Δεκ. 2007	31 Δεκ. 2008	31 Δεκ. 2007
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	1.277.038	1.206.251	1.226.862	1.180.630
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	957.446	715.100	1.003.932	682.021
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	20.853.981	16.744.440	20.954.943	16.849.837
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσα αποτελεσμάτων				
- Εμπόρικο Χαρτοπολίτικο	342.661	539.609	342.527	518.479
Παράγωγα Χρηματοπολιτικά μέσα - απαιτήσεις	25.786	45.788	25.786	45.788
Επενδύσεις μακροπρόθεσμες				
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα για πώληση	2.340.002	1.492.316	2.003.037	1.163.005
- Διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις	175.082	1.216.632	129.905	1.177.360
Επενδύσεις σε συγγενείς - θυγατρικές επιχειρήσεις	204.700	185.631	500.394	478.742
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	498.748	514.611	297.080	298.529
Επενδύσεις σε ακίνητα	187.985	174.765	162.920	169.658
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	29.082	32.568	4.681	5.512
Σύνολο ενεργητικού	1.140.746	1.080.075	609.206	505.120
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	440.589	325.557	400.072	304.538
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	28.473.846	24.273.343	27.661.325	23.399.219

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ (Ετήσια ενοποιημένα και μη ενοποιημένα)

Ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες Ευρώ

	ΟΜΙΛΟΣ		ΤΡΑΠΕΖΑ	
	1 Ιαν. 2008	1 Ιαν. 2007	1 Ιαν. 2008	1 Ιαν. 2007
	31 Δεκ. 2008	31 Δεκ. 2007	31 Δεκ. 2008	31 Δεκ. 2007
Καθαρά έσοδα από τόκους	625.431	614.910		606.127
Καθαρά έσοδα από αμοιβές / προμήθειες	89.412	84.496		70.781
Έσοδα από μερίσματα	24.167	26.887		27.761
Κέρδη / (ζημιές) από χρηματοοικονομικά στοιχεία	(18.623)	129.136		(20.180)
Λοιπά έσοδα	86.502	95.239		29.860
Λειτουργικά έσοδα	806.889	950.668		714.349
Προβλέψεις	(204.196)	(79.948)		(195.445)
Αμοιβές και έσοδα προσωπικού	(398.530)	(394.920)		(346.981)
Λοιπά έσοδα	(164.803)	(137.449)		(129.792)
Αποσβέσεις	(37.079)	(35.679)		(28.272)
Έσοδα συμμετοχών σε συγγενείς εταιρίες	13.069	13.990		0
Κέρδη / (ζημιές) προ φόρων	15.350	316.662		13.849
Φόροι	14.410	(70.731)		11.419
Κέρδη / (ζημιές) μετά από φόρους	29.769	245.931		25.268

ΚΑΒΑΡΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ						Καταστάσεις σε:					
Μετοχικό κεφάλαιο						Μετόχους της Τράπεζας					
Λοιπά στοιχεία Καβαρή Θέσης						Μετόχους Μισοψηφούς					
Σύνολο Καβαρή Θέσης Τραπεζικών εταιριών (α)						Κέρδη μετά από φόρους ανά μετοχή – βασικά (σε €)					
Διακείμενα Μισοψηφούς (β)						Προπληρωμένο μερίσμα ανά μετοχή - (σε €)					
Σύνολο Καβαρή Θέσης (γ) = (α) + (β)											
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα											
Υποχρεώσεις προς πελάτες											
Παράγωγα Χρηματοπολιτικά μέσα - υποχρεώσεις											
Εκδοθέντες ομολογίες και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις											
Προβλέψεις / Λοιπές υποχρεώσεις											
Ασφαλιστικές Προβλέψεις											
Σύνολο υποχρεώσεων (δ)											
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΒΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (γ) + (δ)											

ΟΜΙΛΟΣ				ΤΡΑΠΕΖΑ			
1 Ιαν 2008		1 Ιαν 2007		1 Ιαν 2008		1 Ιαν 2007	
31 Δεκ. 2008	31 Δεκ. 2007	31 Δεκ. 2008	31 Δεκ. 2007	31 Δεκ. 2008	31 Δεκ. 2007	31 Δεκ. 2008	31 Δεκ. 2007
Σύνολο εισροών / (εκροών) από λειτουργικές δραστηριότητες (α)				Σύνολο εισροών / (εκροών) από επενδυτικές δραστηριότητες (β)			
Σύνολο εισροών / (εκροών) από επενδυτικές δραστηριότητες (β)				Σύνολο εισροών / (εκροών) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες (γ)			

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΒΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΧΡΗΣΗΣ (Ετήσια ενοποιημένα και μη ενοποιημένα)					ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ (Ετήσια ενοποιημένα και μη ενοποιημένα)					
Ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες Ευρώ					Ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες Ευρώ					
		ΟΜΙΛΟΣ		ΤΡΑΠΕΖΑ			ΟΜΙΛΟΣ		ΤΡΑΠΕΖΑ	
		31 Δεκ. 2008	31 Δεκ. 2007	31 Δεκ. 2008	31 Δεκ. 2007			31 Δεκ. 2008	31 Δεκ. 2007	
Σύνολο καθαρής θέσης έναρξης χρήσης (01.01.2008 και 01.01.2007 αντίστοιχα)										
Κέρδη / (ζημιές) της χρήσης, μετά από φόρους		29.769	245.931	25.268	211.091	Σύνολο εισροών / (εκροών) χρήσης	95.517	(286.416)	41.961	(290.401)
(Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών		(56)	1	0	0	Ταμειακά διαθέσιμα και ισοζύγια έναρξης χρήσης	1.874.807	2.161.223	1.849.186	2.139.587
Διανομή μερισμάτων		(92.332)	(82.717)	(90.544)	(81.490)	Ταμειακά διαθέσιμα και ισοζύγια λήξης χρήσης	1.970.324	1.874.807	1.891.147	1.849.186
Αποδοτικό διαθέσιμου προς πώληση χαρτί-οποσίωση		(608.256)	40.072	(574.711)	49.906					
Αποδοτικό διαθέσιμου προς πώληση χαρτί - μεταφορά στα αποτελέσματα χρήσης		(350)	(66.413)	(315)	(64.479)					
Αναβαλλόμενος φόρος που αναλογεί σε εγγραφές που καταχωρούνται απευθείας στα ίδια κεφάλαια		91.427	(483)	80.115	(483)					
Μεταβολές συμμετοχών Ομίλου και Διακείμενα τρίτων		25.253	(2.718)	0	0					
Συναλλαγματικές διαφορές		(35.671)	(8.560)	0	0					
Λοιπά		(186)	140	0	0					
Σύνολο καθαρής θέσης λήξης χρήσης (31.12.2008 και 31.12.2007 αντίστοιχα)										
		930.656	1.521.058	888.855	1.449.042					

ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

α) Οι εταιρείες που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, η καταστητική έδρα αυτών, το ποσοστό συμμετοχής σε αυτές ή άμεση ή έμμεση ενοχλήση τους σε αυτές, αναφέρονται στις σημειώσεις 1 και 3.1 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της 31.12.2008.

β) Το ποσοστό συμμετοχής της Τράπεζας στην ΑΤΕΒANK ROMANIA S.A. μειώθηκε κατά 13% περίπου, λόγω μη συμμετοχής της Τράπεζας στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκε εντός της χρήσης.

γ. Σης οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου της 31.12.2008 δεν περιλαμβάνονται η εταιρεία ΕΤΑΝΑΛ Α.Ε. (πώληση της 04.02.2008), η οποία κατά την 31.12.2007 είχε ενοχληθεί με τη μέθοδο της ολικής ενοχλήσεως, δεν περιλαμβάνονται επίσης η εταιρεία ΡΟΔΑΝΤΙ Α.Ε. (πώληση της 02.09.2008), η οποία είχε ενοχληθεί με τη μέθοδο της ολικής ενοχλήσεως, η εταιρεία ΑΤΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ. Επίσης δεν περιλαμβάνονται η θυγατρική εταιρεία της ΑΤΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ επί Ρουμανία, ΑΤΕ INSURANCE S.A. λόγω αλλαγής επιρροάς στα οικονομικά μεγέθη του Ομίλου.

δ) Οι διαπραγματεύσεις με τον προηγούμενο επενδυτή για το θέμα πώλησης ηλεκτρονικού πακέτου μετοχών της ΑΤΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ, της εταιρείας Ενοχλήσεων προς μετοχικούς οφειλόμενους καταστάσεων της 30.08.2008, της 30.08.2008, ολοκληρώθηκαν χωρίς επιτυχία. Η απιστηριγή της Τράπεζας ως βασικού μετόχου για την εταιρεία θα επηρεαστεί και θα παραμείνει θα επιβληθεί η αντιστήριξη της και η βελτίωση των οικονομικών της αποτελεσμάτων.

ε) Οι λογιστικές αρχές που ακολουθούνται ο Όμιλος και η Τράπεζα για την σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων της 31.12.2008, είναι οι μετρώσες αρχές των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της 31.12.2007, οι οποίες έχουν αναρτήσει στο διαδίκτυο. Επιπλέον ο Όμιλος και η Τράπεζα έκαναν χρήση των τροποποιήσεων του ΔΛΠ 39 και του ΔΛΠ 7 και οι επιπτώσεις από τη χρήση αυτή αναφέρονται στις σημειώσεις 24 των Οικονομικών Καταστάσεων της 31.12.2008 του Ομίλου και της Τράπεζας.

6. Ο αριθμός των επαγγελματιών προσωπικών στον Όμιλο και στην Τράπεζα είναι αντίστοιχα:

	ΟΜΙΛΟΣ	ΤΡΑΠΕΖΑ		
	31-Δεκ-08	31-Δεκ-07	31-Δεκ-08	31-Δεκ-07
Μόνο προσωπικό:	8.879	8.938	6.395	6.368
Επικραύς προσωπικό:	579	513	0	0
Σύνολο προσωπικού:	9.458	9.547	6.395	6.368

7. Οι πάσης φύσεως συναλλαγές (έσοδα και έξοδα) σωρευτικά από την έναρξη της οικονομικής χρήσης καθώς και τα υπόλοιπα των απαιτήσεων και υποχρεώσεων της Τράπεζας και του Ομίλου στη λήξη της τρέχουσας περιόδου που έχουν προκύψει από συναλλαγές τους με τα συνδεδεμένα μέρη, όπως αυτό ορίζεται στο ΔΛΠ 24, με δομητή παράθεση των συνολικών αμοιβών των διευθυντικών στελεχών και μελών της Διοίκησης, των συναλλαγών τους, καθώς και των απαιτήσεων και υποχρεώσεων τους έχουν ως εξής:

	ΛΟΙΠΑ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ	ΜΕΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ			
	ΟΜΙΛΟΣ	ΤΡΑΠΕΖΑ	ΟΜΙΛΟΣ	ΤΡΑΠΕΖΑ	
	31-Δεκ-08	31-Δεκ-07	31-Δεκ-08	31-Δεκ-07	
α) Έσοδα:	€ 7,27 εκ.	€ 46,79 εκ.	α) Αμοιβές:	€ 3,80 εκ.	€ 0,88 εκ.
β) Έξοδα:	€ 0,03 εκ.	€ 71,62 εκ.	β) Δάνεια	€ 3,48 εκ.	€ 0,57 εκ.
γ) Απαιτήσεις:	€ 80,00 εκ.	€ 699,96 εκ.	γ) Καταθέσεις	€ 6,08 εκ.	€ 0,87 εκ.
δ) Υποχρεώσεις:	€ 0,08 εκ.	€ 589,57 εκ.			

8. Τα ποσά των σωρευτικών προβλέψεων που έχουν διενεργηθεί για κάθε μία από τις παρακάτω περιπτώσεις έχουν ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ	ΤΡΑΠΕΖΑ
	31-Δεκ-08	31-Δεκ-07
Επίδοκας υποθέσεων:	€ 18,20 εκ.	0
Ανελκτικές φορολογικά χρήσεις:	€ 17,68 εκ.	€ 9,50 εκ.
Λοιπές προβλέψεις:	€ 15,91 εκ.	€ 12,10 εκ.
	€ 51,79 εκ.	€ 21,51 εκ.

9. Ο Όμιλος κατέχει την 31.12.2008 ίδιες μετοχές της μητρικής ΑΤΕbank (περίοδος 2.120.825 και αξία κτήσης € 8.338 χιλ.) που εμφανίζονται χωριστικά στην Καβαρή Θέση του Ομίλου.

10. Για τις ανελκτικές φορολογικά χρήσεις της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου γίνεται σχετική αναφορά στη σημείωση 16 των ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων της 31.12.2008.

11. Σε ορισμένες περιπτώσεις που κρίθηκε απαραίτητο, αναπροσαρμόστηκαν τα συγκριτικά στοιχεία της προηγούμενης, προκειμένου να καταστούν αυτά αμεσώδη και συνεπάρτα, με τα στοιχεία της τρέχουσας χρήσης. Αναλυτική περιγραφή παραθέτουμε στις σημειώσεις 15 και 22 των Οικονομικών Καταστάσεων της 31.12.2008 του Ομίλου και της Τράπεζας.

12. Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων στις 12.01.2009, αποφάσισε τη συμμετοχή της Τράπεζας στο σύνολο των ρυθμίσεων του Ν. 3723 / 2008 για την ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας.

ΑΘΗΝΑ, 27 ΜΑΡΤΙΟΥ 2009

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ο ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΗΛΙΑΚΟΣ
Α.Δ.Τ. Σ 085262/96

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΡΟΥΓΚΑΣ
Α.Δ.Τ. Σ 376944/88

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΟΚΑΣ
Α.Δ.Τ. Σ 414057/87

8.

**Πληροφορίες του άρθρου 10 του
Ν. 3401/2005**

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΑΡΘΡΟΥ 10 Ν.3401 / 2005

Οι παρακάτω Ανακοινώσεις – Γνωστοποιήσεις έχουν σταλεί στο Ημερήσιο Δελτίο του Χρηματιστηρίου και βρίσκονται αναρτημένες στην ιστοσελίδα του Χρηματιστηρίου Αθηνών καθώς επίσης και στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.atebank.gr

ΘΕΜΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
Ανακοίνωση για την Ολοκλήρωση των Διαπραγματεύσεων με την Groupama.	24/12/2008
Ανακοίνωση Σχεδίου Τροποποίησης του Καταστατικού Εταιρίας.	23/12/2008
Ορθή Επανάληψη - Πρόσκληση των μετόχων της Ανώνυμης Εταιρίας με την επωνυμία "Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε." σε Έκτακτη Γενική Συνέλευση.	12/12/2008
Προαναγγελία Γενικής Συνέλευσης.	8/12/2008
Γνωστοποίηση Τηλεδιάσκεψης για τα Αποτελέσματα 9μήνου 2008.	1/12/2008
Οικονομικά Αποτελέσματα 9μήνου 2008	28/11/2008
Ανακοίνωση Οικονομικών Αποτελεσμάτων 9μήνου 2008	11/11/2008
Ανακοίνωση Σχετικά με την Πορεία Διαπραγματεύσεων με την Groupama.	5/11/2008
Διάψευση Δημοσιεύματος Σχετικά με την Πώληση Μετοχών της Αγροτικής Ασφαλιστικής ΑΕ.	23/10/2008
Διευκρινίσεις επί Δημοσιευμάτων.	16/10/2008
Εκλογή Νέου Μέλους Διοικητικού Συμβουλίου.	7/10/2008
Ανακοίνωση Πρόκρισης Πρώτου Στρατηγικού Επενδυτή για την Πώληση Μετοχών της Αγροτικής Ασφαλιστικής ΑΕ.	6/10/2008
Παραίτηση Μέλους Διοικητικού Συμβουλίου.	19/9/2008
Διευκρινίσεις επί Δημοσιευμάτων	19/9/2008
Ανακοίνωση για την Πώληση Μετοχών της Αγροτικής Ασφαλιστικής ΑΕ.	10/9/2008
Ανακοίνωση για Κατάθεση Δεσμευτικών Προσφορών για την Πώληση Μετοχών της Αγροτικής Ασφαλιστικής ΑΕ.	5/9/2008
Γνωστοποίηση Διενέργειας Συναλλαγών.	5/9/2008
Διευκρίνιση Σημείωσης επί των Οικονομικών Καταστάσεων.	4/9/2008
Σχολιασμός Οικονομικών Καταστάσεων.	22/8/2008
Ανακοίνωση Οικονομικών Αποτελεσμάτων Β' Τριμήνου 2008	1/8/2008
Ανακοίνωση για την Παροχή Εγγύησης για Δάνειο Μειωμένης Εξασφάλισης.	18/7/2008
Ανακοίνωση Πρόκρισης Υποψηφίων για Πώληση Πακέτου Μετοχών Αγροτικής Ασφαλιστικής.	11/7/2008
Πώληση Πακέτου Μετοχών της ΑΤΕ Ασφαλιστική Α.Ε.	25/6/2008
Ανακοίνωση για τη Συμμετοχή στην Αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου της FBB.	9/6/2008
Επιβεβαίωση - Διευκρινίσεις επί Δημοσιευμάτων.	6/6/2008
Οικονομικά Στοιχεία Α' Τριμήνου 2008.	26/5/2008
Διευκρινίσεις επί Δημοσιευμάτων.	16/5/2008
Γνωστοποίηση Απόφασης για την Αγορά Ιδίων Μετοχών.	15/5/2008
Αποφάσεις Γενικής Συνέλευσης.	15/5/2008
Γνωστοποίηση Αποκοπής Δικαιώματος Μερισματος / Πληρωμή Μερισματος	14/5/2008
Ανακοίνωση Σχεδίου Τροποποίησης του Καταστατικού.	12/5/2008
Αλλαγή Ημερομηνίας Τηλεδιάσκεψης Αποτελεσμάτων Α' Τριμήνου 2008.	8/5/2008
Ανακοίνωση Αποτελεσμάτων Α' τριμήνου 2008.	7/5/2008
Ανακοίνωση Διάθεσης του Ετήσιου Δελτίου 2007 για ενημέρωση των επενδυτών.	21/4/2008
Προαναγγελία Γενικής Συνέλευσης.	16/4/2008
Οικονομικό Ημερολόγιο 2008.	28/3/2008
Πώληση Πακέτου Μετοχών της Βιομηχανίας Γάλακτος Ξάνθης "Ροδόπη" Α.Ε.	27/3/2008
Γνωστοποίηση Αλλαγής Σύθεσης Διοικητικού Συμβουλίου.	20/3/2008
Διευκρινίσεις επί Δημοσιευμάτων.	7/3/2008
Ανακοίνωση Δελτίου Τύπου Οικονομικών Αποτελεσμάτων 2007.	4/3/2008
Ανακοίνωση Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου της ΑΤΕΒΑΝΚ ROMANIA.	28/2/2008
Ανακοίνωση Ημερομηνίας Πραγματοποίησης Τηλεδιάσκεψης.	22/2/2008
Ανακοίνωση Οικονομικών Αποτελεσμάτων 12μήνου 2007	20/2/2008
Διαδικασία για την Πώληση Συμμετοχής στην εταιρία ΡΟΔΟΠΗ.	20/2/2008

9.

**Διαθεσιμότητα Ετήσιας Οικονομικής
Έκθεσης**

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΤΗΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Η Ετήσια Οικονομική Έκθεση στην οποία περιλαμβάνονται:

- Οι Δηλώσεις Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
- Η Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου
- Οι Εκθέσεις Ελέγχου των Ανεξάρτητων Ορκωτών Ελεγκτών
- Οι Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου
- Τα Στοιχεία και πληροφορίες της περιόδου από 1 Ιανουαρίου 2008 έως 31 Δεκεμβρίου 2008 σε ενοποιημένη και μη βάση

είναι αναρτημένη στο διαδίκτυο στη διεύθυνση www.atebank.gr

Οι Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις, οι Εκθέσεις Ελέγχου των Ανεξάρτητων Ορκωτών Ελεγκτών και οι Εκθέσεις του Διοικητικού Συμβουλίου των εταιρειών που ενσωματώνονται στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις αναρτώνται στο διαδίκτυο στη διεύθυνση www.atebank.gr